

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Ilegální skupina okolo Karla Nesnídala jako součást sokolského odboje
v kraji Hradec Králové

The Illegal group around Karel Nesnídal as apart of Sokol resistance
in Hradec Králové region

Mgr. Lenka Švecová Zborníková

Vedoucí práce: PhDr. Petr Koura, Ph. D.
Studijní program: Učitelství pro střední školy
Studijní obor: N ČJ-D

2019

Odevzdáním této diplomové práce na téma *Ilegální skupina okolo Karla Nesnídala jako součást sokolského odboje v kraji Hradec Králové* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 30. 9. 2019

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Petru Kourovi, Ph. D. za vedení mé diplomové práce. Můj velký dík patří především paní Jiřině Hoffmannové, roz. Nesnídalové za poskytnutí cenných pamětnických výpovědí, dále také Mgr. Vojtěchovi Šustkovi, Ph. D. , Mgr. Vlastě Měšťánkové a Mgr. Liborovi Pařízkovi za odborné konzultace, badateli Jaroslavu Čvančarovi za zapůjčení dosud nepublikovaných pamětí Ladislava Vaňka a další odborné literatury a badatelce Jarmile Doležalové za zprostředkování dokumentace k popravám provedeným na pardubickém Záměčku v červenci 1942.

ABSTRAKT

Tématem diplomové práce jsou životní osudy členů Československé obce sokolské v kraji VII. Hradec Králové, Karla Nesnídala, Josefa Urbana, Antonína Stiehla, Františka Weihraucha a Václava Válka po nacisty vynuceném ukončení činnosti této organizace dne 8. 10. 1941. Cílem práce je v návaznosti na stručné shrnutí počátků sokolského odboje analýza vzniku a struktury sokolské odbojové organizace JINDRA, jejího působení v ilegality (krycí jména, hesla, specifický šifrovací systém), dále zmapování osudů zmíněných aktérů po kontaktu s Františkem Pecháčkem, jejich napojení na skupinu S21B a paradesant Silver A. Práce se také věnuje rozkrytí organizace po zatčení Ladislava Vaňka, vedoucího skupiny JINDRA pro Čechy a Moravu, který se rozhodl spolupracovat s gestapem a poskytnout tak tajné německé policii informace o dalších členech skupiny a o její náplni. Druhá část práce se věnuje zatčení a věznění sokolských funkcionářů, jejich odsouzení k trestu smrti (Karel Nesnídal a další sokolové, vedoucí a funkcionáři jednotlivých krajů) a ke speciálnímu pracovnímu nasazení (Urban, Válek, Weihrauch a Stiehl). Závěr práce je rozčleněn na popravu Karla Nesnídala ve věznici Plötzensee v Berlíně, na smrt jeho druhů v koncentračním táboře Osvětim a Mauthausen a na poválečné osudy příslušníků a kolaborantů gestapa (Ladislav Vaněk, Václav Hanke). Speciální kapitola je věnována Josefu Urbanovi, jedinému přeživšímu hradecké skupiny JINDRA coby poválečnému komunistovi, členu OBZ MNO a vedoucímu kádrového oddělení.

KLÍČOVÁ SLOVA

domácí protinacistický odboj, atentát na Heydricha, Obec sokolská v odboji, JINDRA, Karel Nesnídal, Josef Urban, Václav Válek, František Weihrauch, Antonín Stiehl, František Pecháček, Ladislav Vaněk, Plötzensee, Osvětim

ABSTRACT

The topics of the thesis are the life stories of members of the Czechoslovak Sokol Community in the division VII. Hradec Králové, Karel Nesnídal, Josef Urban, Antonín Stiehl, František Weihrauch and Václav Válek after the Nazis involuntarily terminated this organization on 8th October 1941. The aim of the thesis is to analyze the origin and structure of the Sokol resistance organization JINDRA, its activities in illegality (code names, passwords, specific encryption system), and to map the fate of these actors after contact with František Pecháček and follow-up connection with the group S21B and the paratrooper group Silver A. The work also deals with uncovering the organization after the arrest of Ladislav Vaněk, head of the JINDRA Group for Bohemia and Moravia, who decided to cooperate with the Gestapo to provide the secret German police the information about other members of the group and its content. The second part of the thesis deals with the arrest and imprisonment of Sokol officials, their conviction to death (Karel Nesnídal and other resistance fighters, leaders and officials of individual divisions) and to the special treatment (Urban, Válek, Weihrauch a Stiehl). The conclusion of the work is divided into the execution of Karel Nesnídal in the Plötzensee prison in Berlin, the death of his co-workers in the concentration camp Auschwitz and Mauthausen and the post-war fate of Gestapo members and collaborators (Ladislav Vaněk, Václav Hanke). A special chapter is devoted to Josef Urban, the only survivor of the JINDRA group in Hradec Králové as a post-war communist, member of the OBZ MNO and head of the cadre department.

KEYWORDS

domestic anti-Nazi resistance, assassination of Reinhard Heydrich, resistance group Obec sokolska v odboji, JINDRA, Karel Nesnídal, Josef Urban, Václav Válek, František Weihrauch, Antonín Stiehl, František Pecháček, Ladislav Vaněk, Plötzensee, Auschwitz

Obsah

Úvod.....	8
Historické prameny a metodologie práce.....	10
1 Počátky sokolského odboje.....	13
1.1 Vývoj sokolského odbojového hnutí.....	13
1.2 Ladislav Vaněk, člen odbojové organizace Obrana národa.....	16
1.3 Cesta sokolské odbojové organizace do ilegality.....	18
2 Osobnosti spjaté se skupinou JINDRA na Královéhradecku.....	22
2.1 Karel Nesnídal.....	23
2.2 Josef Urban.....	30
2.3 Václav Válek.....	32
2.4 Antonín Stiehl.....	35
2.5 František Weihrauch.....	36
2.6 Josef Schejbal.....	38
2.7 František Pecháček.....	38
3 Odbojová činnost sokolů okolo Karla Nesnídala v období 1939 - 1942.....	42
4 Založení sokolské odbojové skupiny JINDRA.....	47
4.1 Založení skupiny JINDRA v Praze.....	48
4.2 Založení skupiny JINDRA v Hradci Králové a její činnost od ledna do května 1942.....	51
5 Atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.....	67
6 Heydrichiáda na Královéhradecku.....	71
6.1 Odchod Karla Nesnídala do Kroměříže.....	71
6.2 Prolomení sokolské odbojové sítě gestapem v červnu a červenci 1942.....	75

6.3	Totální nasazení Karla Nesnídala v říši.....	84
6.4	Zatčení Karla Nesnídala ve Štrasburku.....	87
6.5	Zatýkání členů skupiny JINDRA v regionech Praha, Hradec Králové a v dalších oblastech protektorátu.....	89
6.6	Závěr vyšetřování sokolského odboje - osudy jednotlivých členů hradecké skupiny	99
7	Soudní proces s Karlem Nesnídalem.....	103
7.1	Přípravy soudního procesu u Lidového soudu v Berlíně.....	103
7.2	Soud s Karlem Nesnídalem dne 8. 7. 1943.....	107
7.3	Před popravou - žádosti o milost pro Karla Nesnídala.....	110
7.4	Denní řád ve věznici v Plötzensee.....	117
7.5	"Krvavé noci" - hromadné popravy ve věznici Plötzensee ve dnech 7. - 13. 9. 1943	120
8	Ti, jež přežili.....	134
8.1	Pozice Josefa Urbana v československé armádě po osvobození vlasti.....	134
8.2	Rodina Nesnídalových - konec nadějí.....	137
8.3	Mimořádný lidový soud s Václavem Hankem, příslušníkem hradeckého gestapa	138
8.4	Ladislav Vaněk, konfident gestapa a spolupracovník Státní bezpečnosti.....	144
9	Epilog.....	147
	Závěr.....	151
	Seznam použitých zkratk.....	152
	Seznam použitých archivních pramenů, literatury a informačních zdrojů.....	154
	Seznam příloh.....	162

Úvod

Diplomová práce "Ilegální skupina okolo Karla Nesnídala jako součást sokolského odboje v kraji Hradec Králové" se zabývá okrajově vznikem a vývojem sokolského odbojového hnutí v Protektorátu Čechy a Morava, ale především se věnuje osudům jednotlivých aktérů sokolské odbojové skupiny JINDRA, převážně z královéhradeckého regionu. Nemalá část práce je zaměřena na osobu Karla Nesnídala a jeho nejbližší rodinu.

Historie sokolského odbojového hnutí za druhé světové války je téma velmi rozsáhlé a není ještě zdaleka odborně zpracováno. Samotná existence odbojové skupiny JINDRA byla po dlouhé roky zpochybňována a četnými historiky označována za konstrukt Ladislava Vaňka, gestapem zatčeného funkcionáře Československé obce sokolské. Jelikož se stal Ladislav Vaněk po svém zatčení spolupracovníkem gestapa a byl jedním z mála z těch, kteří likvidaci skupiny JINDRA přežili, byly jeho poválečné výpovědi ve věci odbojové skupiny JINDRA vnímány často jako nevěrohodné. Ze stejného důvodu nebyly vydány jeho paměti, které sepsal v roce 1947 a které se zcela věnují odbojovému hnutí. Záhy po ukončení válečného konfliktu začal Ladislav Vaněk také spolupracovat s prokomunistickou Státní bezpečností, proto bylo pro jeho odpůrce složité docílit jakékoli konfrontace či změny úhlu pohledu na Vaňkovu činnost v odboji, potažmo na existenci skupiny JINDRA vůbec. Ani sama sokolská obec neměla zájem na tom, aby objasnila pochybnosti, které byly spojovány s osobou Ladislava Vaňka, jelikož nechtěla pošpinit památku stovek padlých sokolů, kteří položili bez váhání svůj život za svoji vlast. Z podobných důvodů se dodnes od Ladislava Vaňka nedistancovala.

Jedním z těch, kteří byli v odboji nepřímo navázáni na jeho osobu a kteří za jeho selhání na gestapu zaplatili životem, byl Karel Nesnídal. On, stejně jako jeho spolupracovníci v hradecké sokolské odbojové skupině, pevně věřil ideálům vštěpovaným mu Sokolem, miloval svoji vlast a v době okupace Československa německými vojsky byl rozhodnut bojovat za svobodu své země i za cenu vlastního života. Věřil bratrům v Sokole, stejně jako oni věřili jemu.

Po definitivním uzavření poslední kapitoly života Karla Nesnídala se členové jeho rodiny rozhodli s ohledem na bolest, kterou v souvislosti s jeho tragickou smrtí prožili, že už o něm nebudou více hovořit. Toto zcela respektovali i lidé v jejich okolí. Proto po celá desetiletí a celé generace zůstal osud Karla Nesnídala všem naprosto neznámý. Až sestra Karla Nesnídala, Jiřina Hoffmannová při příležitosti svých devadesátých narozenin v roce 2010 prolomila rodinné tabu a požádala svoji vnučku, aby se pokusila zjistit okolnosti smrti jejího bratra Karla. Tehdy poprvé vyšly najevo skutečnosti, které Nesnídalova rodina doposud neznala. Poprvé se veřejnost měla možnost seznámit s osudy statečných sokolů z královéhradeckého regionu, kteří bez zaváhání v době ohrožení republiky konali, co bylo třeba.

Tato práce je výsledkem několikaletého bádání, shromažďování archivních materiálů, pamětnických výpovědí a jejich analýz. Vzhledem k časovému odstupu od popisovaných událostí zůstala jejich jediným živým svědkem právě sestra Karla Nesnídala Jiřina, která poskytla neocenitelnou svědeckou výpověď, když vyplnila prázdná, v archivech a dokumentech nezaznamenaná místa v životě svého bratra a jeho spolupracovníků v odboji, stejně jako poskytla kontakty na zbylé sokolské rodiny, tedy spíše na jejich potomky. V roce 2012 navštívila osobně Hradec Králové (od roku 1980 žije trvale v Praze) a spolu s Českou televizí se vrátila na místa, která již léta z pochopitelných důvodů neviděla. Svou pamětnickou výpověď dodala práci osobní rozměr, který by nebyl možný, pokud by měla být práce koncipována pouze na základě archivních materiálů a odborné literatury. Jiřina Hoffmannová stále žije v Praze. Je jí téměř 99 let.

Historické prameny a metodologie práce

Vzhledem k tématu, jaké jsem pro tuto práci zvolila, patří zcela bez pochyb mezi její primární prameny archivní materiály a pamětnické výpovědi. Všechny nalezené historické prameny jsem podrobila důkladné rešerši, analýze a kritice, a ty, u kterých to bylo třeba, jsem co nejpřesněji interpretovala. Postupovala jsem chronologicky od prvních okamžiků ohrožení republiky až po ukončení retribučních soudů v Hradci Králové, kterými svoji práci uzavírám. Kapitola Epilog je spíše dovětek, kterým končí bolestné období rodiny Nesnídalů.

V počátcích práce, při vypracování medailonů jednotlivých odbojářů, jsem nejvíce pracovala s fondem "Kvalifikační listiny důstojníků, Kmenové listy důstojníků", uloženým ve Vojenském historickém archivu (dále jen VHA) v Praze. Jelikož všichni zúčastnění absolvovali povinnou prezenční vojenskou službu, bylo možné vše podstatné od jejich nástupu do armády až do okupace, resp. rozpuštění československé armády, vyčíst z těchto listin. V tomto archivu jsem později využila i fond "255", ve kterém jsou uloženy poválečné žádosti odbojářů o uznání délky a rozsahu odbojové činnosti. Ti, kteří válku přežili, případně rodinní příslušníci těch, kteří ve válce padli, zde doložili velmi podrobně náplň odbojové činnosti konkrétního žadatele. Osvědčení o účasti na národním boji za osvobození bylo mj. podkladem pro získání určité finanční částky jako odškodného. V jednom případě jsem si vyžádala i Osobní vojenský spis (dále jen OVS), který mi byl poskytnut jen proto, že již uplynulo více než sto let od narození daného důstojníka. I tento spis mi velmi pomohl v analýze osobnosti přeživšího Josefa Urbana.

Za nejdůležitější archivní pramen pro vznik této práce považuji fond "Německé soudy v říši" (označený 141) uložený v Archivu bezpečnostních složek (dále jen ABS) v Praze Na Struze. Zde jsem nejvíce pracovala se spisovou složkou Karla Nesnídala, signatura (dále jen sign.) 141-342-12, v níž se nachází nejen jeho výslechové protokoly a část jeho soudního spisu s č. j. 12 J 71/43g, ale také veškeré dostupné dokumenty z dob jeho věznění, ať už na území protektorátu či v Německé říši. Dále spis obsahuje i dokumentaci všech čtyř členů hradecké odbojové skupiny JINDRA, tj. Josefa Urbana, Václava Válka, Antonína Stiehla a Františka Weihraucha. Tento archivní materiál byl

pro moji práci zcela klíčový, jelikož jsem se prostřednictvím něj blíže seznámila s osudy jednotlivých členů hradecké skupiny a díky preciznímu přístupu gestapa k vedení výslechových protokolů jsem získala základní informace pro své další bádání.

Pod sign. 141-344-2 se ve spisu Josefa Beneše, funkcionáře sokolského odboje, nachází dokumenty mapující činnost členů té části pražské buňky skupiny JINDRA, která spolupracovala s paradesantem Anthropoid¹. Tento spis navíc obsahuje dva výslechové protokoly Františka Pecháčka, vedoucího skupiny JINDRA pro Čechy, přímého nadřízeného Karla Nesnídala a jeho odbojových kolegů. Výpověď Františka Pecháčka přinesla v komparaci s nevydanými memoáry Ladislava Vaňka zásadní informace o založení skupiny JINDRA, o náplni její činnosti, o způsobu vyhledávání a přijímání nových členů a o principech šifrování komunikace mezi jednotlivými odbojáři. Ve spisu 141-344-13 zařazeném do složky Josefa Beneše jsou uloženy originály zašifrovaných zpráv (adres a míst setkání), které byly zabaveny gestapem při zatýkání. Rozluštění těchto zpráv mi jednak pomohlo pochopit šifrovací systém skupiny JINDRA, a také mi potvrdilo účast dalších gestapem nezatčených osob na činnosti skupiny.

V další části spisu Josefa Beneše pod sign. 141-344-1, resp. 141-344-2 jsou výslechové protokoly členů dalších dvou buněk skupiny JINDRA, a to kraje II Tábor a kraje Velká Praha. Ve spisu Gustav Andres pod sign. 141-343-1 je rozkreslený plán skupiny kraje IV Roudnice nad Labem s krycími jmény a adresami tajných schránek jednotlivých členů roudnické skupiny. Také se zde nachází jejich výslechové protokoly. Porovnáním výpovědí členů všech čtyř výše zmíněných částí skupiny JINDRA bylo možné jednoznačně potvrdit, že skupina JINDRA opravdu existovala ještě před zatčením Ladislava Vaňka v té podobě, v jaké ji Vaněk na gestapu rozkryl.

Z fondu 52 nazvaném "Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD", uloženém v ABS, jsem čerpala výpovědi Václava Hankeho, příslušníka hradeckého gestapa, před retribučním soudem. Byly však více zaměřeny na seznam informátorů a spolupracovníků gestapa v Hradci Králové, nové informace o hradecké skupině JINDRA příliš neobsahovaly. Více zajímavých dokumentů se nachází ve Státním oblastním archivu (dále jen SOA)

¹ Paradesant Anthropoid provedl atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

v Zámrsku, kde jsou ve fondu "MLS Hradec Králové" soudní spisy zatčených příslušníků hradeckého gestapa, jejich výpovědi před soudním senátem, rozsudky a protokoly o popravách. Z tohoto fondu jsem využila sign. LS 43/47 - Václav Hanke a sign. LS 33/47 - Albert Hardtke.

Jako velkou výzvu jsem přijala zapůjčení dosud nepublikovaných memoárů sokolského činovníka, později spolupracovníka gestapa a poválečné Státní bezpečnosti Ladislava Vaňka z archivu historika Jaroslava Čvančary. V práci jsem použila pouze některé, dle mého názoru kriticky zhodnotitelné pasáže, ke kterým jsem se v průběhu práce vymežila. Pracovat s tímto materiálem bylo velmi zajímavé s ohledem na určité Vaňkovy fabulace, které bylo možné porovnat s autentickými dobovými dokumenty a pamětnickými výpověďmi.

V průběhu analýzy jednotlivých poznatků jsem také využívala odbornou literaturu a internetové zdroje. Při zpracovávání podkladů k činnosti hradecké skupiny JINDRA jsem nejvíce pracovala s publikacemi Zdeňka Jelínka (Operace Silver A), Pavlíny Nývtové (Příběh odvahy a zrady), Jaroslava Žižky (Heydrichiáda ve východních Čechách) a Jaroslava Metelky (Krvavý protektor). Při získávání informací o jednotlivých aktérech, stejně jako o dobové situaci, jsem čerpala z edice Vojtěcha Šustka (Atentát na Reinharda Heydricha) a z Pamětní knihy skupiny autorů nakladatelství Scriptorium. K získání poznatků o věznici Plötzensee a hromadných popravách jsem využila primárně publikaci od Victora Gostomského a Waltera Locha (Der Tod von Plötzensee), dále pak deníky Jana Podrackého a Jaroslava Cebe-Haberského.

Internetové zdroje jsou uvedeny u jednotlivých odkazů v práci. Nelze je blíže specifikovat, snad jen webové stránky Ústavu pro studium totalitních režimů, kde je zpracována databáze popravených Čechů ve věznici Plötzensee.

Na závěr musím zdůraznit, že práce by nevznikla nebýt ochoty paní Jiřiny Hoffmannové, rozené Nesnídalové vrátit se ve vzpomínkách o řadu desetiletí zpátky, právě do těch tragických momentů, na které se celý život snaží zapomenout. Stejně jako své vzpomínky, předala mi paní Hoffmannová celý rodinný archiv rodu Nesnídalů.

1 Počátky sokolského odboje

1.1 Vývoj sokolského odbojového hnutí

Česká obec sokolská byla od svého založení počátkem šedesátých let 19. století velmi významnou českou vlasteneckou organizací a nositelkou ideje obnovení české státnosti. V letech první světové války se stala jedním z rozhodujících činitelů pro vznik československých legií. Přesně tuto skutečnost vystihl prezident Tomáš Garrigue Masaryk po svém návratu do vlasti v prosinci 1918, když prohlásil: *" Bez Sokola by nebylo legií, bez legií by nebylo Československo²"*. Po vzniku samostatného československého státu se tak Česká obec sokolská logicky stala jednou z jeho podstatných opor. Ve své všeobecně prospěšné činnosti pokračovali členové sokolské obce intenzivně i během dvaceti let trvání Československa; vychovávali v lásce k vlasti, morálce i fyzické zdatnosti nové generace. Nástup nacismu spojil sokoly v odporu vůči této totalitní ideologii ještě před počátkem války. Zatímco se sokolské vedení snažilo připravit plány pro případ ohrožení vlasti, byl sokolský dorost organizovaně připravován k její obraně.

Velmi výrazným symbolem protestu proti nacismu se stal X. všesokolský sjezd v Praze 3. - 6. července 1938. Měl být především oslavou 20. výročí vzniku samostatné republiky. Účastnilo se ho přes 348 tisíc cvičenců a 2,3 miliónu diváků a stal se mohutnou demonstrací odhodlání bránit svoji vlast proti expanzi nacistického Německa, jehož agresivní politika přímo ohrožovala mladé Československo. Zde se sešla mravní elita národa. Mnoho mužů a žen z tisíců shromážděných členů Sokola již zanedlouho nasazením a obětováním vlastních životů prokázalo věrnost ideálům, k nimž se nyní s hrdostí hlásili. Velmi populárním se tehdy stal pochod složený v roce 1888 Františkem Josefem Pelzlem *"Lví silou, vzletem sokolím"*³.

2 Poslední šance navštívit výstavu Pod křídly Sokola, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: <http://www.vhu.cz/posledni-sance-navstivit-vystavu-pod-kridly-sokola/>

3 *"Lví silou, vzletem sokolím kupředu krácejme a drahé vlasti oběti své síly snášejme. ... Vlast máti, až nás zavolá, co věrné dítky své, tu mocná paže Sokola zlé škůdce v souboj zve! Toť blahá bude naše slast za obět svůj i život klást, to svaté heslo Sokola: Za národ, za svou vlast! ..."*

Pochod cvičenců předcházející sletu byl ukázkou připravenosti sokolstva, jež samo sebe přirovnalo k budoucím vojákům, a nebylo možné přehlédnout viditelnou snahu *"... jako vojáci se chovat i pochodovat"*.⁴ Jak napsal jeden z pamětníků: *" ... Průvod se stal velkou národní manifestací, která hřměla i do ciziny a posilovala statisíce našich spoluobčanů k obraně demokracie a samostatnosti"*.⁵ Nemalý podíl na síle, jakou působil X. slet na rozjitřenou veřejnost, měla skladba prostných "Přísaha republiky". Cvičilo ji třicet tisíc sokolů, byla podkreslena husitským chorálem "Kdož jsou boží bojovníci" a končila přísahou republiky: *" ... V této velké chvíli vzpomínáme bratři, kteří vzdáleni domova, přinášeli mu oběť - za věčná práva a svobodu, ve vřavě nenávistných bojů - a přec zvítězili [...] nikdo z nich nezemřel nadarmo - stojíme pevně na jejich místech, připraveni s novou silou [...] stráž nás volá, bratři, vztáhněme své paže, pevně obejmeme krásnou svoji zem [...] Proti všem! Kdož se bojí vyhýbáte, kdo se svého práva vzdáte - kdo se matky odříkáte? Zde jsme vládcí! Zhynete, jak zemězrádci! Vpřed! Jen vpřed, semknuté řady nepřátel jsou zmar! [...] Proti moci - naše síla, proti zradě - naše víra. Vpřed, jen vpřed a naše řady houstnou víc a víc [...] S vírou v srdci, s dravou silou nepříteli vstříc!"*⁶ Autorem cvičební složky byl František Pecháček, autorem hudby Jan Seehák, slova Přísahy republiky složil Jaromír Hlavsa⁷. *„Není snadné popsat, jak mocně na mne a ostatní členy Sokola zapůsobila Pecháčková přísaha! To byla síla!"*⁸, vzpomínal i po řadě let na památný X. všesokolský slet Bohuslav Bubník st. Dne 4. července 1938 složili na nádvoří Pražského hradu slavnostní slib věrnosti prezidentu Československa jménem ostatních sokolů zástupci všech československých sokolských žup. Veškerá připravenost,

4 Pamětnická výpověď Miloslava Dismana in: Dobudujeme a ubráníme! aneb Vsesokolský slet ve stínu německé expanze 1938, HUBIČKA, Jiří, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://www.rozhlas.cz/archiv/reportaze-politika/_zprava/dobudujeme-a-ubranime-aneb-vsesokolsky-slet-ve-stinu-nemecke-expanze-1938--1672621

5 Tamtéž

6 Přísaha republiky. Písňe k vystoupení mužů na X. sletě všesokolském v Praze 1938, [cit. dne 7. 4. 2019], dostupné z : <http://www.smirice.eu/spolky/sokol/slet.htm>

7 Tamtéž

8 Mělník, 23. 3. 2007, pamětnická výpověď účastníka sokolského odboje ing. Bohuslava Bubníka st., člena podpůrné sítě paraskupiny Anthropoid, archiv autorky

ať už sokolstva či dalších společenských a sociálních skupin, neodálila události, které se nezvratně blížily.

Podpis Mnichovské dohody v září 1938 vedoucí k odtržení československého pohraničí a posléze k vytvoření Protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939 vedl k aktivizaci vůle k odporu a ke vzniku sokolského odbojového hnutí. Mohutné zatýkání inteligence, vedoucích národních spolků a dalších výrazných osobností českého kulturního, hospodářského i politického života bylo jasným signálem nacistické říše, v jakém duchu se ponese další dny. První plány odporu byly připravovány ještě před okupací. Sokolský odboj byl postupně organizován dle tradiční systémové posloupnosti, tj. tak, že předem určenými vedoucími pracovníky České obce sokolské (dále jen ČOS) byli postupně oslovováni jednotliví župní vedoucí, kteří tipovali další jedince v okresech a místních jednotách. Původním cílem bylo připravit se na zvrát v politické situaci a v případě možnosti ozbrojeného střetnutí s okupanty se postavit po boku odboje z řad armády. Ještě před vypuknutím válečného konfliktu byli sokolové k obraně vlasti připravováni v rámci svých jednot. Probíhala společná branná cvičení dorostu i mužů spojená s vlasteneckou výchovou a sportovními aktivitami, školení branných referentů podle instrukcí ČOS a vznikaly plány na organizaci sokolského hnutí v případě ohrožení republiky.

Po okupaci zbylé části republiky německými vojsky 15. března 1939 začali členové sokolských jednot vytvářet základy odbojové organizace. Náplní činnosti sokolské rezistence bylo zajišťování zbraní, pohonných hmot a finančních prostředků jednak pro vedení boje s okupanty, ale také pro rodiny, jejichž členové (velmi často jediní živitelé rodin) byli nacistickým aparátem perzekvováni (zatčeni, později popraveni). Dále to pak byla zpravodajská činnost, zajišťování distribuce ilegálního tisku, vyhledávání bezpečných úkrytů pro pronásledované osoby a ukrývání zbraní.⁹ S narůstajícím nacistickým terorem se v průběhu let měnilo složení jednotlivých, takto zbudovaných odbojových organizací v důsledku zatýkání a poprav.

Nejaktivnější a nejpočetnější odbojovou skupinou vystavěnou na široké členské základně Sokola byla organizace později nazývána "Obec sokolská v odboji (dále jen

9 ŽIŽKA, Jaroslav: Heydrichiáda ve východních Čechách, Pardubice 1967, str. 68

OSVO)". Na mnoha místech byla vystavěna na systému tzv. "pětek" vybraných pracovníků, se kterými se počítalo v případě ozbrojeného povstání proti okupantům. Každý člen měl za úkol navázat na sebe dalšího člena, který by posléze zajistil nábor dalších odbojářů. Vytvářely se tak skupiny pro zpravodajskou, sabotážní či kurýrní službu, stejně jako pro otázky sociální (tj. např. finanční a další zabezpečení perzekvovaných rodin).¹⁰ Vedení sokolského odboje se již v roce 1939 ujal dr. Augustin Pechlát¹¹ a po jeho zatčení v roce 1941 jej nahradil Otakar Klich¹². Jak vznikla a kdo vedl sokolskou odbojovou organizaci JINDRA (založenou v počátcích roku 1942 na troskách původní, gestapem rozbité odbojové sítě) je dodnes spornou záležitostí, která vyvolává diskuze mezi odborníky i mezi laickými badateli. Po řadu let bylo její založení a vedení připisováno Ladislavu Vaňkovi.

1.2 Ladislav Vaněk, člen odbojové organizace Obrana národa

Ladislav Vaněk se narodil 19. června 1906¹³ v Hodolanech u Olomouce¹⁴ do selské rodiny. V roce 1915 se musela rodina Vaňkových pro své protirakouské postoje přestěhovat

10 Tamtéž

11 Augustin Pechlát, nar. 16. srpna 1877; syn kameníka Františka Pechláta a jeho manželky Anny; mladší ze dvou synů; civilním zaměstnáním magistrátní úředník; roku 1912 se oženil s Terezií, rozenou Oppermannovou; publikoval v časopise Cvičitel a v Tyršových spisech; na Filosofické fakultě UK dodatečně vystudoval obor Psychologie; obhájil disertační práci pod názvem "Psychologie tělesných cvičení", ve které vycházel z myšlenek Komenského, Tyrše a dalších; od června 1939 náčelníkem ČOS; po okupaci spolupracoval s ON na svých snahách převést ČOS do ilegality; člen ilegální "pětky" - nejvyššího řídicího orgánu sokolského odboje; zatčen gestapem v červenci 1941, popraven 30. září 1941 v Praze- Ruzyni.

12 Otakar Klich, 10. 5. 1896 Polonnoje, Ruské impérium, člen předsednictva ČOS, náčelník župy Scheinerovy, bojoval v legiích, povoláním prokurista. V roce 1941 převzal po dr. Augustinu Pechlátovi vedení sokolského odboje, byl zatčen a deportován do Osvětimi, kde 18. 4. 1942 zemřel.

13 " ... Později jsem se dozvěděl, že nějaká sudička udělala nad mým datem narození (19. 06. 1906) určité prorocství, které maminku vyděsilo. ...", in: VANĚK, Ladislav: Životopis, rukopis, 1947, str. 2, nevydáno, archiv Jaroslava Čvančary.

14 ŠUSTEK, Vojtěch: Atentát na Reinharda Heydricha a druhé stanné právo na území tzv. protektorátu Čechy a Morava; Edice historických dokumentů, svazek 1, Scriptorium, Praha 2012, dokument č. I/ 104, str. 575

do Křenovic u Brna¹⁵. Po obecné škole¹⁶ vystudoval reálnou školu v Brně¹⁷: " ... Dojížděl jsem do reálky v Brně vlakem (23 km), a to v dobytčích vagónech. Dostal jsem tzv. španělskou chřipku a následkem byl těžký kloubový revmatismus. Musel jsem přerušit studium a půl druhého roku jsem ležel. Proto jsem maturoval až v roce 1926.", uvedl Ladislav Vaněk ve svém životopisu. Dne 1. 10. 1926 narukoval na vojenskou prezenční službu k 151. dělostřeleckému pluku v Praze a nastoupil tamtéž do důstojnické školy, odkud byl převelen k 153. dělostřeleckému pluku v Bratislavě. Zde se v roce 1928 rozhodl nastoupit ke studiu na přírodovědeckou fakultu v Brně: " ... Nebylo to rozhodnutí jednoduché. Byl jsem nejstarší ze tří dětí, bratr a sestra byli ještě středoškoláky a maminka pracovala v domácnosti. Pravděpodobně radost z mého jmenování podporučíkem ovlivnila moje rodiče natolik, že jsem mohl studovat dále."¹⁸ V roce 1930 vykonal státní zkoušku filosoficko - pedagogickou a státní zkoušku z tělesné výchovy. Po ukončení studií pracoval v Antropologickém ústavu, kde se připravoval na obhajobu své disertační práce "*Vývoj obyvatelstva podle sociálních tříd s ohledem na 1. světovou válku (Rolníci a dělníci)*"¹⁹. V letech 1932 - 1933 byl zapsán na doktorandské studium v oboru přírodních věd. V některých statích je Vaněk později uváděn jako "profesor", ale tento titul mu nenáleží, ostatně sám ve svých pamětech uvádí, že: " ... Mnohé události zabránily tomu, že jsem doktorát nemohl dokončit ."²⁰

15 VANĚK, L.: Životopis, str. 2

16 Na obecné škole Ladislava Vaňka vyučoval Josef Petřek, vzdělavatel Sokola, in: VANĚK, Ladislav: Životopis, str. 2; Josef Petřek byl otec Vladimíra Petřka, pravoslavného kněze, který poskytl úkryt vykonavatelům atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha v pravoslavném kostele v Resslově ulici a který byl 5. 9. 1942 ve 12 hodin nacisty popraven (zastřelen) v Praze - Kobylisích. Josef Petřek byl 2. 7. 1942 zatčen s celou svou rodinou a zahynul 7. 2. 1943 v KT Osvětim., in: ŠUSTEK, Vojtěch: Zlato se čistí v ohni, Praha 2008, str. 52 a 66.

17 VANĚK, Ladislav: Životopis, str. 2

18 Tamtéž, str. 4

19 Tamtéž

20 Tamtéž; profesory byli titulováni v minulém režimu všichni vyučující na středních školách, aniž by byli profesory jmenováni.

V roce 1933 se Ladislav Vaněk oženil s Marií Nováčkovou, nastoupil místo ve Vyškově na veřejné škole pro ženská povolání a v roce 1935 se mu narodil syn Jiří. To již byl župním náčelníkem Sokola. Od roku 1939 do října 1941 učil chemii a tělocvik na Reálném gymnáziu v Brně. Byl sympatizantem levicových sociálních demokratů, od roku 1924 byl členem Sokola²¹. V něm se postupně propracoval až do nejvyšších pozic. V roce 1939 se zapojil do odbojové organizace Obrana národa (dále jen ON) na Vyškovsku, kde zastával funkci zástupce okresního velitele a jeho cílem bylo vybudovat v rámci ON tzv. civilní část. V roce 1939 a 1940 byl několikrát zatčen a vyslýchán brněnským gestapem, propuštěn však byl na svobodu bez vznesení obvinění. Na jaře 1941 tato odbojová skupina navázala na moravskou část Petičního výboru Věrní zůstaneme (dále jen PVVZ) a začala spolupracovat s JUDr. Karlem Bondym, který se dle Ladislava Vaňka stal spojkou mezi Ústředního vedení odboje domácího (dále jen ÚVOD) a sokolským odbojem²².

1.3 Cesta sokolské odbojové organizace do ilegality

Ladislav Vaněk, ač sám sebe na gestapu označil za vedoucího sokolské odbojové skupiny JINDRA, mnohé z řadových odbojářů osobně vůbec neznal. V rozporu s vyzdvihováním vlastní důležitosti však ve výslechovém protokolu na gestapu uvedl: *"Zdůrazňuji, že já znám jako velitele pro Čechy pouze osobu Pecháčka a kromě toho velitele pro Moravu Drásala. Kromě nich znám Pecháčkova předchůdce a jeho nynějšího zástupce Josefa Beneše. [...] všechny ostatní velitele neznám jménem, ačkoli mi mohli být v mnoha případech představeni. [...] Podle seznamu, který mi předal Pecháček, mohu jmenovat některé ilegální funkcionáře pro Čechy, kteří byli v jeho seznamu zapsáni."*²³ Vaňkovi sice byla známa struktura organizace a jména několika jejích vedoucích členů a byl osobně přítomen některým schůzkám s vysoce postavenými osobnostmi odboje,

21 Archiv bezpečnostních složek (dále jen ABS), fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslechový protokol Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942

22 KOKOŠKA, Stanislav: Výpověď Ladislava Vaňka na brněnském gestapu, in: Historie a vojenství, 5/1996 (roč 45), s. 114

23 ABS, fond Německé soudy v říši, 141-344-2, výslechový protokol L. Vaňka z 25. 9. 1942

ale odbojovou práci (tj. aktivní získávání členů, plnění cílů skupiny atd.) sám nevykonával. Člen mělnického Sokola i výše zmíněné organizace Bohuslav Bubník st. k tomu ve své pamětnické výpovědi sdělil: „*Za války jsem nikdy neslyšel název odbojové organizace JINDRA. Bratr Pecháček říkal „sokolská organizace“, nebo „naše organizace“. Rovněž tak jméno Ladislava Vaňka jsem se dozvěděl až po válce. Nevěděl jsem o tom, že on by měl být vůdcem sokolského odboje*²⁴“.

Dosavadní literatura k tématu označuje za vedoucího sokolské odbojové skupiny JINDRA výhradně Ladislava Vaňka, jelikož její autoři měli k dispozici pouze Vaňkovu výpověď na gestapu z roku 1942. Zde ve výslechovém protokolu tvrdí, že po zatčení vedoucích funkcionářů Sokola v roce 1941 právě on převzal vedení sokolského odboje. Vaněk však svoji výpověď účelově upravil a zveličil, protože se správně domníval, že jako vedoucího činovníka odboje ho gestapo ihned nepopraví, ale naopak si život zachrání tím, že bude neustále zdůrazňovat své rozsáhlé znalosti odbojového prostředí a bude s gestapem spolupracovat na odhalování odbojářské sítě (viz práce dále).

Aby mohla sokolská odbojová organizace na území protektorátu ilegálně pracovat, musela zajistit bezpečnost písemné komunikace pro předávání zpráv mezi jednotlivými odbojáři. Bylo tedy nutné vytvořit pro obecně užívané pojmy a zasvěcené osoby krycí jména, stejně jako vybrat šifrovací systém s dekodovacím klíčem, který by byl v držení důvěryhodných osob. Pro oblasti a města byla využita ke krytí ženská jména a jejich zdrobněliny (např. Republika = Vlasta, Čechy a Morava = Vlastička, ČsOS = Vlastina, Sokol v Čechách a na Moravě = Vlastinka²⁵). V dostupných archivních fondech²⁶ lze vidět, že se v počátcích sokolská odbojová organizace snažila využít různých šifrovacích systémů, než přikročila k číselné substituční šifře, která byla posléze nejčastěji používána.

24 Mělník, 23. 3. 2007, pamětnická výpověď účastníka sokolského odboje ing. Bohuslava Bubníka, archiv autorky

25 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, Závěrečná zpráva Hlavní úřadovny státní policie Praha o případu Josef Beneš a spol. z 10. 12. 1943, str. 3

26 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-13, Beneš Josef; dále tamtéž, sign. 141-342-12, výslechový protokol Václava Válka z 13. 11. 1942; dále tamtéž, sign. 141-344-2, výslechový protokol Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942

Z výslechového protokolu Ladislava Vaňka z 25. září 1942 vyplývá, že se snažil vytvořit substituční šifru založenou na chemických prvcích (resp. na jejich označení v periodické tabulce). V rámci konspirace však tato šifra nebyla příliš využívána. Zmíněný Vaňkův protokol obsahuje oba šifrovací klíče (neúplný číselný bez rotačního kódu i substituci pomocí chemických prvků), stejně jako i příslušná krycí jména²⁷. Podle funkcionáře JINDRY Gustava Andrese, vedoucího kraje IV, Roudnice nad Labem, bylo čtení šifrovacího klíče (např. g = 12, f = 27, i = 3, r = 35 atd.) závislé ještě na dalším, pětimístném kódu. Ke čtení bylo nutné znát pořadí čísel 536-47, kdy zpráva byla na začátku čtena v pořadí 5., 3., 6., 4. a 7. písmeno. Po ukončení první řady (tj. po prvních sedmi znacích) se první číslo kódu (tedy 5) přemístilo úplně dozadu, tj. kód v další sedmici čísel rotoval do podoby 364-75. V další, tj. třetí sedmici to bylo již 647-53 atd. Takto se kód měnil do vyčerpání čísel zaznamenaných ve zprávě. Při šifrování zpráv se nejprve text zašifroval prvním klíčem, posléze se použil rotující kód. Při dešifrování se postupovalo opačně²⁸. Gustav Andres označil dešifrování za příliš složité, na což si i stěžoval Františkovi Pecháčkovi²⁹. Ovšem výhodou bylo, že v případě zadržení zpráv gestapem bylo bez rotačního kódu velmi náročné obsah zpráv rozluštit. Členům skupiny JINDRA tak mohl zadržený odbojář, než pod nátlakem rotační kód vyzradil, poskytnout alespoň nějaký čas, aby se o prolomení sítě dozvěděli. Část šifrované komunikace byla zabavena gestapem při zatčení jednoho z předních představitelů sokolského odboje - Josefa Beneše³⁰ a po dešifrování byly zde nalezené adresy použity při zatýkání dalších odbojářů.

System organizace byl vystavěn na sedmnácti krajích, z nichž připadalo osm na Čechy, šest na Moravu, kraje "Bratislava, Bystrica a Užhorod" byly mimo hranice

27 ABS; fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslechový protokol Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942

28 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, výslechový protokol Gustava Andrese, venkovní úřadovna gestapa Kladno, 30. 10. 1943

29 Tamtéž

30 Josef Beneš, nar. 18. 11. 1904 v Hřebečnicích u Rakovníka, prokurista, ženatý, v době protektorátu náčelník Sokola Praha 2; po založení skupiny JINDRA zástupce Františka Pecháčka pro Čechy (vedoucí krajů Turnov, Velká Praha a Plzeň a oblasti Pardubice), v jeho kanceláři se odehrávaly schůzky mezi L. Vaňkem a ostatními krajskými a oblastními vedoucími skupiny JINDRA, zatčen 21. 9. 1942, popraven v Berlíně - Plötzensee 8. 9. 1943.

protektorátu, tudíž byly jen předmětem předběžného plánování, ale do činnosti skupiny zapojeny pravděpodobně nebyly. Pod číslem "Kraj VII" byl veden Hradec Králové se třemi župami: krycí jméno Hedva měl Hradec samotný, Rychnov nad Kněžnou a Žamberk, krycí jméno Ninočka patřilo Náchodu, Dvoru Králové nad Labem a Novému Městu nad Metují a pod krycí jméno Fanda spadaly Pardubice, Chrudim, Vysoké Mýto a Litomyšl³¹.

Ladislav Vaněk ve svých memoárech vysvětluje princip, na kterém byla struktura skupiny založena: " ... Základní jednotka, z níž vyrůstala soustava organizační, byla skupina sedmidenní, zvaná také Týden, a to podle nutnosti první, druhý, třetí nebo čtvrtý Týden. Ty pak tvořily Měsíc, z těch pak podle potřeby jsem udělal čtvrt roku atd., takže celá organizace byla vystavěna ve formě Roku. [...] Takové organisování umožňovalo znalost spolupracovníků shora dolů a bránilo poznání vedoucích ve směru nahoru. Vedoucím týdne byla Neděle, ta znala jméno vedoucího první poloviny Týdne, Pondělí, a vedoucího druhé poloviny, Čtvrtek. Neděle je tedy znala oba, ale Čtvrtek měl spojení k Neděli jen prostřednictvím Pondělí, a tak z celého Týdne jen Pondělí znalo Neděli. Přitom pro případ, že by z jakéhokoliv důvodu bylo přerušeno spojení mezi Nedělí a Pondělím, bylo pamatováno na to, aby s pomocí hesel se mohlo ihned navázat na Čtvrtek³²". Vaněk se dále vyjádřil i k zavedení používání kontaktních hesel: " ... bylo samozřejmé, že jednotlivci, navzájem se neznající, museli mít možnost v případě potřeby se spojit. To se dělo hesly. [...] Protože v případech, kdy bylo potřeba hesla užít, šlo většinou o příslušníky sokolské, byla taková hesla záměrně volena. Často bylo užíváno tak řečené trojčlenné heslo, vzaté ze zpěvů sletových prostných z roku 1938. [...] Mezi sokoly nebylo tak nápadné, zarecitoval-li někdo jako náhodou první verš hesla: "Do hor, měst a vesnic letí hlas silného sokola." Na toto zvolání pak přišel ohlas: "Jako hradba stojí připraveni k boji." A konečně potvrzení: "V pažích sílu, v srdcích víru, zpěv náš hromu hlas."³³

31 ABS; fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslechový protokol Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942

32 VANĚK, Ladislav: Historie Jindry, nevydané strojopisné memoáry z roku 1947, str. 18 – 19., archiv Jaroslava Čvančary.

33 Tamtéž, str. 16 - 17

2 Osobnosti spjaté se skupinou JINDRA na Královéhradecku

V Hradeckém kraji působila v sokolských jednotách již na jaře roku 1939 i pětice mužů, kteří se v roce 1942 stali nedílnou součástí sokolské odbojové organizace později nazývané JINDRA: Karel Nesnídal, Josef Urban a Václav Válek z Hradce Králové, Antonín Stiehl z Doudleb u Rychnova nad Kněžnou a František Weihrauch z Žamberka. Svoji činnost v této organizaci započali v prvních měsících roku 1942, ačkoli odbojová činnost skupiny byla diskutována již minimálně v lednu 1941 v rámci lyžařského kurzu ČOS v Lomnici nad Popelkou³⁴. Přímým vedoucím Karla Nesnídala byl František Pecháček z Prahy, vedoucí sokolské odbojové organizace pro Čechy. Ačkoli se na gestapu i po válce prezentoval jako výkonný vedoucí skupiny Ladislav Vaněk, byl jím ve skutečnosti František Pecháček, který spolu se svým zástupcem Josefem Benešem ve vypjatých týdnech před "Heydrichiádou" a několik týdnů po ní udržoval zásadní a bezprostřední kontakt hlavně pomocí tajných schránek, tj. lidí, na jejichž jména chodila tajně ilegální korespondence. Sokolští odbojáři dostávali pokyn, aby jejich tajné schránky byly výhradně ženy, a to ty, které se sokolským odbojem nemohly být spojeny. Důvodem bylo případné krytí pro gestapo, které bylo založeno na přiznání osobních vazeb na dotyčného muže, nikoli však na jeho ilegální činnost (viz Eliška Stárová či Anna Petrová).³⁵ Vedoucím krajů a okrsků předával Pecháček takto instrukce, podle kterých odbojáři dále pracovali. Důležitou osobností skupiny JINDRA na Královéhradecku byl učitel Josef Schejbal z Malých Svatoňovic, který jako vedoucí tamní odbojové skupiny S21B zajišťoval kontakt s paradesantem Silver A operujícím ve východních Čechách.

34 UHLÍŘ, Jan Boris: Sokolská organizace Jindra. Závěrečná zpráva gestapa, in: Soudobé dějiny, 4/2001, s. 791

35 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, Závěrečná zpráva kladenského gestapa, Andres a druzí, z 1. 2. 1943

2.1 Karel Nesnídal

Karel Nesnídal se narodil 12. května 1913 v Plzni na Škvrňanské třídě č. 20 matce Anežce Nesnídalové, roz. Plaché, a otci Karlu Nesnídalovi.³⁶ Rodiče³⁷ nechali svého syna pokřtít v římskokatolické církvi a dali mu jméno Karel Boromejský Jan Nepomucký.³⁸ Křestní obřad vedl kaplan Karel Stibral, místo křtu není známo. Kmotrem Karla Nesnídala byl jeho dědeček Nesnídal, také Karel, obchodník v Hořehledech, v malé obci nedaleko Plzně. Jméno Karel se po generace v rodu Nesnídalů dědilo.

Karlův otec pracoval jako modelář ve Škodových závodech v Plzni, matka byla v domácnosti. Karel Nesnídal st. se v roce 1914 (ještě před začátkem první světové války) zapojil do protestních akcí v továrně, které souvisely s platovými a pracovními podmínkami modelářů a dalších, v té době přetěžovaných dělnických profesí. Účastnil se i dlouhodobé stávky, která však vyústila v jeho propuštění. Práci si našel až ve vzdálené Olomouci v Moravských ocelárnách a železárnách, kam se s celou rodinou velmi záhy přestěhoval. Malý Karel tedy vyrůstal v Olomouci - Řepčíně. Zde se také Nesnídalovým narodily ještě dvě dcery, 1. 7. 1917 Růžena a 26. 6. 1920 Jiřina. Dne 11. ledna 1921 nechal Karel Nesnídal st. svého syna vypsát z katolické církve a v rodném listě měl Karel Nesnídal ml. od tohoto dne poznámku "bez vyznání".³⁹

Do svých jedenácti let navštěvoval Karel Nesnídal ml. obecnou, resp. měšťanskou školu v Olomouci - Hejčíně. V roce 1924 se mohl jeho otec vrátit do Škodových závodů, umístění však získal v závodě v Hradci Králové. Zde pracoval na pozici dílovedoucího. Karel Nesnídal ml. v Hradci pokračoval v měšťanské škole. Své dětství trávil v hradecké čtvrti Kukleny, poněvíc s kamarády ze Sokola, jehož byla celá rodina (s výjimkou matky) aktivním členem. Karel Nesnídal st. byl zakládajícím členem loutkohereckého spolku,

36 Rodný a křestní list Karla Nesnídala, archiv autorky

37 Anežka Plachá, nar. 12. 4. 1888 v Záluží č. 11 u Spáleného Poříčí; Karel Nesnídal, nar. 14. 10. 1883 v Plzni, tamtéž.

38 Tamtéž

39 Tamtéž

všechny tři děti aktivně v Sokole⁴⁰ cvičily, účastnily se mnoha kulturních, sportovních i společenských akcí a samozřejmě i sokolských sletů a akademií. Sokol se stal jejich druhou rodinou. Karel Nesnídal byl velmi nadané dítě. Kromě sportu hrál divadlo, chodil do houslí a dobře a rád zpíval. Bratr jeho otce, Emanuel Nesnídal, byl velmi technicky vzdělaný a zručný a byl autorem mnoha vynálezů.⁴¹ Sám syna neměl, i proto se svému synovci velmi věnoval, což Karel Nesnídal zúročil v době svého totálního nasazení v továrně na výrobu leteckých motorů.

Rodina bydlela v objektu bývalého cukrovaru hned proti hlavnímu vchodu do hradecké Škodovky⁴². Rozlehlý pozemek s rozmanitými zákoutími byl pro děti ráj. V domě bydlelo osm rodin české⁴³ i německé národnosti, které spolu výborně vycházely. K domu patřila rozlehlá zahrada, kde Karlova matka chovala drůbež a králíky, a stodola, kde měla automobilka *Königgrätzer Automobilfabrik Nejedly* uskladněny vozy z dob své krátké působnosti v oblasti výroby osobních automobilů. Byt byl v prvním patře a skládal se ze dvou místnosti a prostorné kuchyně. V ložnici spali Karlovi rodiče, později s oběma dcerami, aby měl Karel ve svém pokoji klid na studia. Sociální zařízení bylo pro všechny rodiny společné na patře.

Po měšťanské škole nastoupil Karel Nesnídal ml. na Obchodní akademii v Hradci Králové a byl jejím vzorným studentem. Zkoušku z dospělosti zde složil 19. 6. 1931: " ... *podrobil se jakožto řádný žák u předepsané zkušební komise zkoušce z dospělosti podle zkušebního řádu [...], při níž byl zkoušen kromě předmětů předepsaných v § 18 téhož řádu z německého jazyka a korespondence a z italského jazyka a korespondence. Podle výsledku*

40 Děti nenavštěvovaly Sokol v Kuklenách, docházely do sokolovny na Pražské Předměstí, jelikož Sokol Kukleny neměl v době jejich příchodu do Hradce Králové vlastní tělocvičnu. Vzdálenost k oběma sokolským cvičišťům byla od bydliště Nesnídalových zhruba stejná.

41 V této době byl Emanuel Nesnídal členem konstrukčního týmu plzeňských Škodových závodů, měl na starosti zalétávání nových modelů letadel. Postupně se vypracoval až na přednostu Škodových závodů.; in: Osvědčení o nežidovském rodovém původu Emanuela Nesnídala, 31. 1. 1941, archiv autorky.

42 Za protektorátu Bismarckstrasse 559, dnes Pražská třída 559/9.

43 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala: V domě bydlely rodiny Kuchyňkova, Hrachovcova, Strkalova a další.

zkoušek byl uznán "dospělým s vyznamenáním všemi hlasy"⁴⁴ a připuštěn ke studiu na Vysoké škole obchodní. Tam však z neznámých důvodů nenastoupil a přijal místo účetního v Libáni u Jičina ve velkoobchodě s kůžemi Karla Silbersterna. Zde pracoval do 15. července 1934 jako účetní. Vykonával veškeré účetní práce, vedl německou obchodní korespondenci, zastupoval firmu v soudních jednáních. V posledním roce své praxe rekonstruoval účetní agendu a převáděl účetnictví z knih vázaných do Kardexu na volné listy.⁴⁵ V jeho pracovním posudku stojí: "... *Vě všech uvedených pracech osvědčil se dotyčný jako dobrý, svědomitý a poctivý pracovník, který požíval u mne plné důvěry a zhostil se všech svěřených mu úkolů k úplné mé spokojenosti. Jelikož jsem byl po celou tu dobu, co byl u mne p. Nesnídal zaměstnán, s ním všestranně spokojen, doporučuji jej pánům zaměstnavatelům co nejlépe a jsem přesvědčen, že i v novém místě svojí solidní práci se velmi dobře uplatní, neboť ode mne odchází jedině proto, aby vykonal brannou povinnost.*"⁴⁶ V zaměstnání byl Karel Nesnídal velmi spokojen a byl velmi hezky přijat i v rodině majitele firmy, pana Silbersterna⁴⁷. S jeho synem Ernou (Arnoštem) byli velcí přátelé. Rodina Silbersternů bohužel musela v době války odejít do transportu, odkud se nikdo z nich nevrátil. Zemřeli ve vyhlazovacím táboře Osvětim v roce 1943⁴⁸. Před svým odchodem se však Erno přišel k Nesnídalům rozloučit. Se sklopenou hlavou skrýval dlaní část kabátu, na které měl židovskou hvězdu. Nesnídalovi se domnívali, že se za toto

44 Vysvědčení na odchodnou a Vysvědčení dospělosti Karla Nesnídala, Obchodní akademie v Hradci Králové, archiv autorky

45 Pracovní posudek Karla Nesnídala, vystaven firmou Silberstern při odchodu z firmy dne 14. 7. 1934, archiv autorky

46 Tamtéž

47 V rodině Jiřiny Hoffimannové Nesnídalové se traduje vzpomínka, jak byl Karel Nesnídal přijat do svého prvního místa. V den svého nástupu do zaměstnání se přišel ohlásit. Otevřela mu paní Silbersternová se slovy: "Dobrý den, Vy jste ten nový, že?". Na to Karel Nesnídal odvětil: "Ano, madam, já jsem Nesnídal." Paní Silbersternová se usmála: "Tak to musíme napravit, pojďte, uvařím Vám kávu a dáte si koláč.", Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala, reprodukce vzpomínky Karla Nesnídala, archiv autorky

48 Syn Viktor zemřel Silbersternovým již v roce 1928 v devatenácti letech, in: úmrtní oznámení, archiv autorky; dále databáze obětí, Terezínská pamětní kniha, [cit. dne 3. 4. 2019], dostupné z: <https://www.holocaust.cz/databaze-obeti/>

potupné označení stydí. Erno jim však smutně vysvětlil, že to není jen stud, že se je snaží chránit, aby je někdo neudal, že mluví s Židem. Karla Nesnídala bohužel nezastihl a ti dva už se nikdy nepotkali.⁴⁹

16. července 1934 nastoupil Karel Nesnídal k plnění branné povinnosti k 38. pěšímu pluku v Berouně, k 1. rotě.⁵⁰ Ve všech směrech byl výtečně hodnocen. V důstojnické škole získal 10. pořadí mezi 289 čekateli.⁵¹ Podrobil se i výcviku praktickému, kde prokazoval své schopnosti instruktorské a vychovatelské. I zde patřil mezi nejlepší: " ... veselý, ctižádostivý, chápavý, snaživý, rázný, samostatný, vojenské vystupování velmi dobré, ve službě i mimo chování vzorné."⁵² V hodnosti četaře aspiranta podal 21. září 1935 žádost o hodnost důstojníka v záloze: "*Prohlašuji, že se ucházím o hodnost důstojníka v záloze a že chci přesně plnit všechny předpisy a ustanovení platné pro důstojníky v záloze, zvláště že nejsem členem žádné tajné nebo protistátní organizace a že jím ani v budoucnosti nebudu*".⁵³ Bylo mu vyhověno, tudíž 1. prosince 1935 získal hodnost podporučíka pěchoty při 38. pěším pluku. I v důstojnické škole byl skvěle hodnocen po všech stránkách. Díky své výtečné znalosti německého jazyka byl pověřen školením německy mluvících nováčků v armádě⁵⁴. V této hodnosti plnil své povinnosti do 27. června 1936, kdy byl propuštěn do zálohy.

Z Kvalifikační listiny Karla Nesnídala vyplývá, že absolvoval v rámci výcviku důstojníka v záloze 26 vyučovacích hodin, z toho dvě hodiny výcviku ve střelbě, a dále ostrou střelbu z pušky, z kulometu vz. 26, z kulometu vz. 24 a z pistole. Účastnil se také

49 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala

50 Záznam ve vojenské knížce Karla Nesnídala; archiv autorky

51 Mezi vyučovanými předměty můžeme vidět např. Služební předpisy, Taktiku, Nauku o zbraních, Nauku o terénu, Spojení a pozorování, Boj plynem, ale i Mravní a Zdravotní výchovu; in Kvalifikační listina Karla Nesnídala, Vojenský historický ústav (dále jen VHA), fond Kvalifikační listiny důstojníků, Kmenové listy důstojníků, Karel Nesnídal, bez signatury

52 Tamtéž

53 Tamtéž

54 Tamtéž, potvrzení vystavené velitelem I./38. roty kpt. Jindřichem Trbuškem

s vojskem několika posádkových cvičení, ale to už převážně jako příslušník 4. pěšího pluku (Pluk Prokopa Velikého) v Hradci Králové, kam se po ukončení vojenské služby vrátil. 1. ledna 1937 získává Karel Nesnídal osvědčení o úrovni znalostí německého a italského jazyka, stejně jako potvrzení, že je zdatným lyžařem, cyklistou a plavcem.

Na podzim roku 1935 začal Karel pomýšlet také na odchod do civilu a na své další zaměstnání. Podle informací uvedených v "Žádosti o místo úředníka" v Agrární bance v Hradci Králové očekával, že jeho prezenční vojenská služba skončí dne 15. ledna 1936⁵⁵ a že bude téhož dne schopen nastoupit do nového místa: " ... *V hluboké úctě dovoluji si žádati o místo úředníka a odůvodňuji svou žádost takto: (popisuje zde svoji praxi, znalosti a dovednosti) [...] Místo bych mohl nastoupit po skončení prezenční povinnosti, pravděpodobně 15. ledna 1936. V případě příznivého vyřízení své žádosti slibuji, že se přičiním, abych horlivým plněním svých, Vámi mi svěřených povinností, se stal hodným Vaší důvěry.*"⁵⁶ Vojenská služba se zřejmě z důvodu absolvování důstojnické školy Karlu Nesnídalovi protáhla až do 27. června 1936. Podle Vojenské knížky byl 16. července 1936 přeložen do I. zálohy s povinným cvičením ve zbrani v roce 1938 a s tím, že v roce 1953 přestoupí do II. zálohy. Svoji brannou povinnost měl ukončit 31. 12. 1963. V té době byl Karel Nesnídal již více než dvacet let po smrti.

16. dubna 1936 poslala pobočka Agrární banky v Hradci Králové centrále Agrární banky v Praze svoji žádost o doplnění stavu zaměstnanců.⁵⁷ V tomto dopisu už pobočka AgB přímo centrálu upozorňuje na potenciálního zaměstnance Karla Nesnídala, kterého upřednostňuje před ostatními zájemci, jelikož " ...*má ukončenu vojenskou službu, dále jelikož je zdatný úředník a je znalý daného regionu.*"⁵⁸ Karel Nesnídal byl přijat dne 25. dubna 1936 na místo bankovního koncipienta s nástupem do zaměstnání k 15. červenci

55 Ve vojenské kvalifikační listině Karla Nesnídala je datum ukončení jeho prezenční vojenské služby přepsáno inkoustovým perem z 15. 1. 1936 na 15. 7. 1936. Důvod opravy data zde není uveden. In: VHA, fond Kvalifikační listiny důstojníků, Kvalifikační listina Karla Nesnídala

56 Žádost Karla Nesnídala o místo úředníka Agrární banky z 29. 4. 1936; archiv autorky

57 Dopis z pobočky Agrární banky Hradec Králové na centrálu Agrární banky v Praze ze dne 19. 4. 1936: " ... *praktikant Miloš Štangel bude nucen dne 1. října t. r. nastoupiti vojenskou službu ...* ; archiv autorky

58 Tamtéž

1936 a s ročním platem 8.478 Kč. Dne 29. dubna 1936 Karel Nesnídal písemnou formou toto místo přijal.⁵⁹ Jeho kariérní postup slibně stoupal. Po roce jeho působení v bance mu byl zvýšen roční příjem na 9.678 Kč a v březnu 1938 na 11.478 Kč⁶⁰.

V dubnu 1938 absolvoval Karel Nesnídal povinné čtyřtýdenní cvičení ve zbraní v Dobrušce pod vedením npor. pěch. Josefa Dubna s tím, že další cvičení bude následovat v roce 1940⁶¹. V červenci 1938 se účastnil X. všeobecného sokolského sletu v Praze, kde byl jedním z třiceti tisíc sokolů "přisahajících republice", stejně jako jeho otec. Cvičily zde i obě jeho sestry, Růžena a Jiřina. Situace v Československu se však vlivem politických poměrů vyhroutil a Karel Nesnídal byl povolán v rámci všeobecné mobilizace⁶² dne 23. září 1938 ke svému 4. pěšímu pluku Prokopa Velikého v Hradci Králové.⁶³ S ním byl odvelen k budování československého pohraničního opevnění v oblasti Sedloňov⁶⁴, kde působil ve funkci dozorčího manipulace. Velitel pplk. František Kopřiva hodnotí v tomto období Karla Nesnídala takto: *"Velmi dobrý, nadaný a iniciativní zál. důstojník. Má dobré voj. znalosti a úsudek. Osvědčil se jako dozorčí manipulace 4. odd. a jako kanc. důstojník velice dobře. Zapracoval se do jeho funkce za nejkratší dobu za těžkých poměrů. Naprosto spolehlivý, svědomitý a hbitý pracovník."*⁶⁵ Na dostavbě a aktivaci československého opevnění tehdy nepracovali jen vojáci. Jak psal Karel Nesnídal ve svých dopisech rodičům

59 *"Potvrzuji příjem Vašeho dopisu ze dne 25. dubna t. r. a sděluji Vám, že přijímám místo praktikanta ... se všemi podmínkami v uvedeném dopise jmenovanými."*; in: kopie dopisu Karla Nesnídala pobožce Agrární banky v Hradci Králové, archiv autorky

60 Platové výměry Karla Nesnídala, archiv autorky

61 Vojenská knížka Karla Nesnídala, str. 6, archiv autorky

62 Sbírka zákonů a nařízení státu československého ze dne 28. 9. 1938: *"Vláda republiky Československé vyhláší podle § 57. odst. 1 a 3 zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb.z. a n., o obraně státu, den 23. září 1938, jimž byla nařízena presidentem republiky podle §23. branného zákona mobilisace, za den vstupu státu Československého do branné pohotovosti. Jan Syrový v. r. "*

63 Vojenská knížka Karla Nesnídala; archiv autorky

64 Tvrz Skutina projektována jako šest objektů na délce 1350 metrů (z toho dva pěchotní sruby, které jediné byly dokončeny) propojených podzemními chodbami s úzkorozchodnou dráhou. Plánovaná bojová osádka měla mít 464 mužů.

65 VHA, fond Kvalifikační listiny důstojníků, Kvalifikační listina Karla Nesnídala

a sestřím, chodili v rámci možností pomáhat i místní vlastenci. Solidarita lidí toužících bránit svoji republiku byla dojemná.

Karel Nesnídal nástup nacismu ve své vlasti i v Evropě velmi špatně nesl. Byl sokol vychovaný ideály prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka a byl připraven, stejně jako jeho kolegové ve zbrani, hájit samostatnost mladého československého státu, myšlenku humanity, lidskosti, svoji vlast a národ. Již v Libáni u Jičína, stejně jako nyní v Hradci Králové v sokolovně na Pražském Předměstí vedl děti a mládež nejen ke sportovním⁶⁶ a kulturním aktivitám, ale i k obraně výše zmíněných myšlenek a ideálů. O to horší deziluze nastala, když byla podepsána Mnichovská dohoda a s ní přišly rozkazy předat pohraničí nacistické říši bez jakéhokoli odporu. Muži v uniformách nedokázali zadržet slzy, vztek ani zoufalství. Byli i tací, kteří si raději vzali život, než aby se vzdali.⁶⁷ Ostatní museli odevzdat zbraně, techniku i zázemí německé armádě a stáhnout se do vnitrozemí. Byl mezi nimi i Karel Nesnídal. Dne 11. října 1938 se vrátil se svým plukem do Hradce Králové a byl propuštěn do civilu k pobytu na Masarykově ulici č. 559 v Kuklenách. Vrátil se zklamaný, ale také odhodlaný. Podpis Mnichovské dohody a zrada spojenců ho utvrdily v tom, že pomoci si musí Československo samo.

Karel Nesnídal i nadále zůstával zaměstnancem Agrární banky, kde byl uznávaným a ceněným odborníkem. Byl mu pravidelně zvyšován plat, jeho nadřízení hovořili o povýšení. Dne 1. března 1940 obdržel Karel Nesnídal dopis tohoto znění: " ... *Oznamujeme Vám tímto, že ředitelství našeho ústavu ve své schůzi konané dne 27. února t. r. jmenovalo Vás "úředníkem". Podávajícce Vám tuto zprávu, znamenáme s veškerou úctou. Agrární banka*"⁶⁸. V této době se seznámil se slečnou Květou Schafferovou⁶⁹, která

66 Seznam členů tělocvičné jednoty Sokol na Pražském Předměstí, kteří položili svůj život a trpěli za naši svobodu z 21. 8. 1945, Karel Nesnídal byl župním branným referentem sokolského dorostu, kopie dokumentu v archivu autorky

67 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala, archiv autorky

68 Jmenovací dekret Karla Nesnídala úředníkem Agrární banky z 1. 3. 1940, archiv autorky

69 Květa Schafferová, datum nar. není známo, sekretářka Vyšší hospodářské školy v Hradci Králové, bytem Špitální ulice č. 182, Hradec Králové, otec Anton Schaffer, policejní komisař v. v.; Navzdory všemu

se o něco později stala jeho snoubenkou a po smrti Karla Nesnídala neodmyslitelnou součástí jeho rodiny. Svůj čas dělil mezi práci, rodinu, činnost v Sokole, snoubenku Květu a své přátele, se kterými diskutoval o možnostech politického vývoje Československa a nacismu v Evropě. Mezi jeho názorově i lidsky nejbližší přátele patřili Josef Urban a Václav Válek. Dne 1. ledna 1941 byl Karlu Nesnídalovi zvýšen roční plat na 22.713,60 K. Se slečnou Květou Schafferovou začali plánovat společnou budoucnost. Od okupace Československa se Karel Nesnídal aktivně účastnil protinacistického odboje (viz níže).

2.2 Josef Urban

Josef Urban se narodil 16. 10. 1909 v Hradci Králové. Jeho matka Emilie, rozená Šmahová, byla v domácnosti, otec Václav byl železničář. Sourozence Josef Urban neměl. Bydlel v ulici Srdínkova 7 ve čtvrti Pražské Předměstí.⁷⁰ Po pěti letech základní školy vystudoval reálnou školu a obchodní akademii v Hradci Králové, kde složil 26. 6. 1928 maturitní zkoušku vyznamenán všemi hlasy. Po celé své dětství a mládí byl aktivním členem Sokola Pražské Předměstí, stejně jako Karel Nesnídal. Hlásil se k římskokatolickému vyznání⁷¹. Po maturitě, v únoru 1929, nastoupil do Škodových závodů v Praze jako korespondent.

V dubnu 1929 byl Josef Urban odveden do armády a následně 1. října 1929 narukoval k 5. horskému pluku v Košicích.⁷² Do března 1931, tedy po čas své prezenční služby, se neustále snažil zlepšovat jak ve fyzické kondici, tak i v odborných znalostech a dovednostech. Již na přelomu roku 1929 a 1930 absolvoval u svého útvaru s výtečným

a všem očekávala po válce Nesnídalův návrat. Vdala se až za řadu let, ve středním věku, za prof. Břetislava Jílka, vyučujícího na škole, kde pracovala. Jejich manželství však nemělo dlouhého trvání, Květa Jílková vážně onemocněla a velmi záhy zemřela., in: žádost Květy Schafferové o milost pro Karla Nesnídala k Lidovému soudu v Berlíně, archiv autorky; dále in: pamětnická výpověď Dany Sokolíkové, roz. Hoffmannové, dcery Jiřiny Hofmannové, Praha, 2019, archiv autorky

70 ABS; Německé soudy v říši; sign. 141-342-12; výslechový protokol Josefa Urbana z 13. 11. 1943

71 Tamtéž

72 Kvalifikační listina Josefa Urbana; VHA; fond Kvalifikační listiny důstojníků; Kmenové listy důstojníků; Josef Urban, bez signatury

prospěchem školu pro důstojníky v záloze⁷³, stejně jako v říjnu 1930 kurz pro spojovací důstojníky pěšího vojska v Turnově⁷⁴. Do I. zálohy byl přeložen v hodnosti podporučíka 2. dubna 1931. V září 1931 nastoupil studium na Vojenské akademii v Hranicích na Moravě, které úspěšně ukončil 16. července 1933⁷⁵. V tento den se také zavázal armádě k další šestileté činné službě a nastoupil k výkonu služby k 7. horskému praporu v Popradě v hodnosti poručíka. Zde postupoval z velitele pěší čety na velitele kulometné čety a posléze se stal velitelem v poddůstojnické škole. Účastnil se také kurzu důstojníků pro plynovou službu⁷⁶. Dne 15. února 1936 byl převelen do důstojnické školy při 11. divizi v Levoči, kde zastával místo vyučujícího⁷⁷ do 15. března 1939, tedy do anexe zbylé části republiky nacistickou říší a zřízení Protektorátu Čechy a Morava. V Levoči byl Josefu Urbanovi udělen jediný kázeňský trest za dobu jeho předválečného působení v armádě - domácí vězení na dva dny : " ... Dne 27. 2. 1936 cvičil se skupinou nováčků přibližování a využití terénu na terénu tak blátivém, že za cvičení výstroj a výzbroj této skupiny byla úplně blátem obalena a promočena, že tím výstroj zbytečně znehodnotil, ale i bezdůvodně ohrozil zdraví vojáků, kteří odpoledne v téže promočené výstroji musili se zúčastniti zaměstnání "⁷⁸.

Josef Urban byl nejen fyzicky a odborně, ale i jazykově dobře vybaven. Ovládal německý, francouzský a částečně i anglický jazyk slovem i písmem. Z hodnocení, které bylo Josefu Urbanovi vystaveno v rámci jeho působení na důstojnické škole v Levoči v roce 1936 jeho nadřízenými⁷⁹, vyplývá: "... *Všestranně spolehlivý, svědomitý, důsledný, iniciativní, nevyhýbající se zodpovědnosti [...] Chování bezvadné. Přímý, ukázněný, oddaný a kamarádský, spravedlivý a pečlivý o podřízené, zdrženlivě společenský,*

73 Výkaz o prospěchu Josefa Urbana ve Škole pro důstojníky pěšího vojska v záloze v Košicích; tamtéž

74 Výkaz (Vysvědčení) Josefa Urbana o prospěchu ve Vojenském telegrafním učilišti Turnov; tamtéž

75 Výkaz o prospěchu Josefa Urbana na Vojenské akademii; tamtéž

76 Zpráva o absolvování kurzu důstojníka pro plynovou službu; tamtéž

77 Tamtéž

78 Tamtéž, Výpis ze záznamu o trestech

79 Tamtéž

*uhlazený, velmi reprezentativní [...] rázný a energický [...] nadání, paměť a duševní pružnost - má všechny tyto vlastnosti ve vysoké míře [...] pevného zdraví, úplné tělesné zdatnosti, schopen každé namáhavé služby [...] nadšený turista a lyžař[...] velmi dobrého vzhledu a velmi dbalý o svůj zevnějšek [...] velmi dobře schopen samostatných úloh ...*⁸⁰ .
Hodnocení z roku 1937 již obsahuje dvě drobné výtky: " *poněkud ukvapený [...] živý až prudký...*"⁸¹ V roce 1938 doplňují velitelé Josefa Urbana jeho hodnocení ještě o dovětky " *... trochu ctižádostivý [...] tenista [...] upotřebitelný jako učitel na školách*"⁸² . Poslední předválečný posudek Josefa Urbana podepisuje plk. Josef Pánek a hodnotí v něm chování Josefa Urbana v době branné pohotovosti státu mezi 24. říjnem 1938 a 19. prosincem 1938: " *... Charakter: dobrý[...] Intelekt. vlastnosti: velmi dobré [...] Tělesná způsobilost: velmi dobrá [...] Velitelská schopnost: velmi dobrá [...] Stupeň kvalifikace: velmi dobrá [...] Levoča, 22. prosinec 1938*"⁸³ .

Po rozpuštění československé armády v březnu 1939 se Josef Urban vrátil do Hradce Králové a posléze absolvoval dva proškolovací kurzy v učňovském zařízení v Berouně. Dne 1. září 1939 nastoupil pod záštitou MŠANO (Ministerstvo školství a národní osvěty) jako odborný učitel na učňovské škole v Praze X, odkud byl březnu 1940 přeložen zpět do Hradce Králové na učňovskou školu dámského odívání, kde setrval až do svého zatčení 13. listopadu 1942. V této době již měl vážnou známost se svojí snoubenkou Mílou Froňkovou⁸⁴ .

2.3 Václav Válek

Václav Válek se narodil dne 15. září 1911 v Plačicích (místní část města Hradec Králové) Anně, rozené Voženílkové, a Josefu Válkovi. Matka byla v domácnosti a otec

80 Tamtéž

81 Tamtéž; vystaveno vel. 9./ 37. roty, škpt. pěchoty J. Kořínkem, zatímním velitelem pluku plk. pěchoty Josefem Pánkem a velitelem III. / 37. praporu J. Grubhofferem

82 Tamtéž; hodnocení vystaveno pouze pplk. Jaroslavem (příjmení nečitelné), velitelem praporu

83 Tamtéž; Popisy a posudky

84 Míla Froňková, nar. 14. března 1913 v Lounech, po ukončení válečných útrap se v roce 1945 stala jeho manželkou, v roce 1946 se jim narodila dcera Hana a v roce 1950 dcera Zuzana.

pracoval jako železniční zřízenec. Václav měl bratra Bohuslava⁸⁵ a mladší sestru Františku⁸⁶. Václav bydlel se svými rodiči v Habrmanově ulici č. 167 v Hradci Králové, nedaleko bydliště Karla Nesnídala. Hlásil se k evangelické církvi bratrské, do které přestoupil po uzavření sňatku z církve římskokatolické, a od dětství byl nadšeným sokolem. Vyrůstal v láskyplné, vlastenecky orientované rodině, své zájmy plně směřoval k Sokolu, hlavně k jeho sportovním aktivitám, jichž byl nadšeným účastníkem a propagátorem.

Po absolvování obecné školy navštěvoval sedm ročníků školy reálné, na níž maturoval v roce 1929. Po maturitě pracoval v laboratoři hradecké firmy Teerag, ale už v roce 1930 získal místo praktikanta na Okresním finančním ředitelství⁸⁷. Zde pracoval až do svého nástupu na povinnou prezenční vojenskou službu, kterou vykonával od 1. října 1932 do 28. března 1934 u 4. telegrafického praporu v Prešově. Do zálohy odcházel s hodností nadporučíka. Po vojenské službě se vrátil na své původní pracoviště, kde setrval až do doby svého zatčení, tehdy již ale ve funkci účetního pobočníka. V roce 1935 se stal předčivitelem v jednotě Pražské Předměstí, více se prozatím v Sokole neangažoval. Volný čas trávil také se svojí budoucí manželkou, slečnou Jarmilou Malou⁸⁸, která se stala dne

85 Bohuslav Válek, jeho datum narození není známo, pracoval posléze jako technický úředník v hradeckých Škodových závodech, bytem Jungmannova 2, Hradec Králové; oženil se (manželka Vlasta) a měl dceru Blanku; z dopisu příbuzného Válkových - J. Vojtíška; archiv autorky

86 Františka Válková, nar. 15. 11. 1913 v Plačicích; provdaná za Miroslava Vojtíška, nar. 7. 1. 1913 v Přelouči řidičimu učiteli Josefu Vojtíškovu a Albertě rozené Šlárové. Manželé se záhy po sňatku odstěhovali do Unčina (okr. Ústí nad Labem), kde Miroslav Vojtíšek (také bývalý člen sokolské jednoty Pražské Předměstí a blízký kamarád Václava Válka) získal místo učitele a posléze místo ředitele pětileté školy. Podle vzpomínek jeho syna Jana Vojtíška (nar. 7. 9. 1948) otec vstoupil v poválečných letech do KSČ, jelikož na něm členství v KSČ bylo požadováno v souvislosti s jeho pozicí ředitele školy.; tamtéž

87 Někdy v této době se stěhuje Václav Válek (zřejmě se osamostatňuje od rodičů) do ulice Střelecká č. 588.; SOkA Hradec Králové, Sběrka druhopisů matrik okresu Hradec Králové, Českobratrský evangelický sbor Hradec Králové, fond Matrika oddaných 1941, č. p. 15, kn. č. 10757

88 Jarmila Malá, nar. 7. 6. 1918; dcera železničního zřízence Josefa Malého z Pardubic a Kláry Malé, rozené Sedlákové, ze Starých Holic; příslušnost Evangelická církev českobratrská; bydliště Jarmily Malé před sňatkem Nerudova 173, Hradec Králové II., společné bydliště po sňatku výše zmíněná Habrmanova ulice., tamtéž; v roce 1946 se vdala za Jaroslava Bednáře z Litic nad Orlicí, se kterým se v rámci

8. února 1942 jeho ženou⁸⁹. Řadu let před sňatkem spolu trávili čas s přáteli na výletech do přírody (v létě hlavně na Sutých Březích u Týniště nad Orlicí, kam jezdila celá hradecká sokolská parta, v zimě na lyžích v okolních horách). Spolu byli vzdát poctu zesnulému prezidentu Tomáši Garrigue Masarykovi 21. září 1937⁹⁰, spolu cvičili na památném X. všesokolském sletu v Praze v roce 1938⁹¹. Spolu se také rozhodli, že rodinu založí pouze ve svobodné a demokratické zemi. To už se ale psal rok 1939. Po zatýkání ve vedení Sokola se Václav Válek stal náčelníkem II. okrsku župy Orlické. Politicky se do té doby nijak neangažoval, pouze se v roce 1939 stal v dané jednotě vedoucím mládeže⁹².

Sokol Pražské Předměstí tak propojil osudy Karla Nesnídala, Josefa Urbana i Václava Válka. V těchto mužích se spojila láska k vlasti, povinnost tuto vlast bránit a smysl pro čest, ke které byli jako sokolové od dětství vychováni a kterou posílila jejich služba v československé armádě v dobách ohrožení republiky nacistickou ideologií. Ani jeden z nich proto neváhal a hned po okupaci se všichni zapojili do odboje organizovaného jak ČOS, tak rozpuštěnou armádou. Nyní již není snadné zmapovat jednotlivé kroky a situace, které by konkrétně prokázaly odbojovou činnost těchto tří mužů v počátcích druhé světové války. Musíme tedy vycházet z dokumentů, které se z této doby dochovaly, a ze vzpomínek rodinných příslušníků, kteří přežili...

dosidlování pohraničí přestěhovala do Karlových Varů; děti Jaroušek (zemř. 1947), Hana nar. 1948, Jaroslav nar. 1950 a Jiří nar. 1957); učitelka 1. st. na ZŠ v Bohaticích, zemřela v r. 1997, pamětnická výpověď Jaroslava Bednáře, syna Jarmily Bednářové Válkové, roz. Malé, Plzeň, 2019; dále in: svatební oznámení ing. Jaroslava Bednáře st. a Jarmily roz. Malé, archiv Jaroslava Bednáře ml.

89 SOkA Hradec Králové, Sbírka druhopisů matrik okresu Hradec Králové, Českobratrský evangelický sbor Hradec Králové, fond Matrika oddaných 1941, č. p. 15, kn. č. 10757; Ohlášky se konaly dne 19. 1. 1941.

90 Rodinná fotografie Válkových; archiv Jaroslava Bednáře ml.

91 Rodinná fotografie Válkových; archiv Jaroslava Bednáře ml.

92 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Václava Válka z 13. 11. 1942

2.4 Antonín Stiehl

Antonín Stiehl se narodil 25. května 1905 v osadě Balda⁹³ (známé také jako Zlatá Studna) u města Polička v Pardubickém kraji. Otec Ferdinand Stiehl byl hajný a zemřel v roce 1913, kdy bylo Antonínovi osm let. Matka Marie, rodným jménem Petrová, pocházela z Bystrého u Poličky⁹⁴. Antonín byl pokřtěn v římskokatolické církvi. Byl nejmladší ze čtyř sourozenců. Po pěti letech obecné a čtyřech letech měšťanské školy nastoupil na obchodní školu do Brna⁹⁵. Po dvou letech studia, v návaznosti na své vzdělání, přijal místo praktikanta spořitelny a záložny v obci Bystré u Poličky, posléze byl zaměstnán v továrně na likéry v městě Hořice. Zde se mu však po půl roce přihodil pracovní úraz a až do odvodu na vojenskou prezenční službu v dubnu 1924 nebyl zaměstnán. Sloužil u 30. pěšího pluku ve Vysokém Mýtě a do civilu odcházel v hodnosti desátníka. Do 1. dubna 1927 pomáhal své tetě s hospodářstvím, poté nastoupil jako expedient na poštovní úřad do Bystrého⁹⁶. V září téhož roku byl přeložen na poštovní úřad Horní Staré Město v Trutnově a do mobilizace na podzim roku 1938 pracoval v několika poštovních úřadech (Kalná Voda u Mladých Buků, Svoboda nad Úpou, Semily, Trutnov).

Od roku 1930 do roku 1934 byl Antonín Stiehl řadovým členem Československé strany národně socialistické. Od mládí byl až do doby jejího rozpuštění 8. října 1941 členem Československé obce sokolské, v Kalné Vodě a Lomnici nad Popelkou byl náčelníkem místní jednoty⁹⁷. V září 1938 se zúčastnil školy brannosti ČOS, kde se seznámil s Františkem Pecháčkem a Josefem Schejbalem⁹⁸. V pozůstalosti rodiny Stiehlových se nachází dopis, který Josef Schejbal napsal Antonínu Stiehlovi 4. 1. 1939:

93 MORÁVKOVÁ, Lenka: Vzpomínka na br. Antonína Stiehla. in: *Od Ještěda k Troskám*. 2011, roč. 18, č. 3, str. 187-188

94 ABS; fond Německé soudy v říši; sign. 141-342-12; výslechový protokol Antonína Stiehla z 16. 11. 1942

95 MORÁVKOVÁ, L.: Vzpomínka na br. Antonína Stiehla

96 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Antonína Stiehla z 16. 11. 1942

97 Tamtéž

98 REZKOVÁ, Helena, ŠPATENKOVÁ, Pavlína: Nebylo jim souzeno žít, Regiona 2018, str. 99, dále SOKA Trutnov, neuspořádaný fond Sokol Trutnov

" ... Osobně jsem Ti zavázán za bratrsky laskavé pochopení mé práce a přátelství, které jsi mi věnoval. Jsem Ti za ně vděčen a ujišťuji Tě, že si je budu vždy s radostí připomínat. Jistě trpíš dosud bolestí, která právě Vám, hraničářům, drásá srdce nehlouběji. Možná, že jsi dosud vyšinut ze svých kolejí. Bratře, čas vše zahojí. A až bolest otrne, až nabudeš klidu, pak, bratře věnuj opět své krásné schopnosti a ušlechtilé vlastnosti své velké lásce, Sokolu, tak, jako za našich šťastnějších dnů v drahých Krkonoších⁹⁹". Po mobilizaci byl Antonín Stiehl přidělen na poštovní úřad v Lomnici nad Popelkou¹⁰⁰ a v listopadu 1941 pracoval jako poštovní mistr v Doudlebech (okr. Rychnov nad Kněžnou). V době svého zatčení byl ženat s Lolou Stiehlovou, rozenou Čermákovou, měli spolu sedmiletého syna Petra a bydleli v Doudlebech, č. p. 176.

2.5 František Weihrauch

František Weihrauch se narodil 17. 2. 1902 ve Vídni¹⁰¹. Jeho otec Adolf Weihrauch byl soustružník, matka Josefina¹⁰², rozená Wolfová, byla v domácnosti: "... Matka patřila do skupiny obětavých sokolek, které svými výrobky a umem zajišťovaly vyhlášenou kuchyni při šibřinkách a plesech. Tím se podílely nejen na proslulosti těchto akcí, ale také na jejich finančním úspěchu.¹⁰³" Bydleli v Žamberku, č. p. 200¹⁰⁴. František byl římskokatolického vyznání a byl nejstarší z šesti dětí. Po pěti letech obecné školy a dvou letech reálné školy byl zapsán na zemědělskou školu ve Znojmě, kterou ukončil po dvou letech studií. Po přestěhování rodiny z Vídně do Čech pracoval na zemědělské usedlosti Dvorky u Kameničné. Od roku 1920 byl členem tělocvičné jednoty Sokol¹⁰⁵. V roce 1922 nastoupil

99 Tamtéž

100 MORÁVKOVÁ, L.: Vzpomínka na br. Antonína Stiehla

101 MERGANC, Jiří: Ještě je čas ...; "Nelze dobytí trvalou svobodu nepořádkem ...!"; in: Žamberské listy, výstřížek z archivu Vlad'ky Šulcové, Městské muzeum Žamberk

102 Tamtéž

103 Tamtéž

104 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Františka Weihraucha z 16. 11. 1942

105 MERGANC: Ještě je čas

do výroby v továrně na vycházkové hole, která patřila jeho otci a kde pracoval do října 1922, než nastoupil povinnou vojenskou prezenční službu. Tu vykonával u 4. pěšího pluku v Hradci Králové, kde sloužil jako strojvedoucí do září 1924. Po absolvování vojenské služby nastoupil opět do řezbářské dílny svého otce, kde se vyučil soustružníkem neželezných materiálů a kde setrval do roku 1929. V době hospodářské krize získal místo správce v místní plavecké škole. Dne 17. 2. 1932 byl přijat do žamberské Městské spořitelny jako úředník a zde byl zaměstnán až do dne svého zatčení.

V Sokole v této době zastával František Weihrauch funkci zástupce náčelníka sokolské jednoty, od roku 1937 byl náčelníkem jednoty Žamberk a VI. okrsku: *"... byl vynikající hrazdař, téměř akrobat, a mistr v plavání [...] mnohým občanům Žamberka se vybaví jeho štíhlá postava se souměrně vymodelovanými svaly statného borce, která potvrzovala smysl sokolské výchovy i Tyršova hesla: "V zdravém těle zdravý duch."*¹⁰⁶. Založil a vedl hudební skupinu Weihrauchův jazz-band¹⁰⁷. Byl velmi obětavým náčelníkem, po večerech objížděl malé jednoty v okolí a pomáhal, s čím bylo třeba. V době ohrožení státu pořádal "Branné Zborovské závody" - pochodová cvičení žamberských členů do malých jednot, aby je povzbudil k náročné vlastenecké práci. V době okupace byly tyto pochody zakázány.¹⁰⁸ František Weihrauch byl v době svého zatčení ženatý s Marií Weihrauchovou, rozenou Štefkovou, a měl tři děti ve věku 9, 12 a 13 let. Bydlel stále na adrese rodičů - tedy Žamberk č. p. 200.¹⁰⁹ Od roku 1939 byl členem odbojové organizace ÚVOD, od roku 1940 spolu s Pravoslavem Noskem, Václavem Šedajem a dalšími byl členem Obrany národa¹¹⁰.

106 Tamtéž

107 Tamtéž

108 Tamtéž

109 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Františka Weihraucha z 16. 11. 1942

110 Kopie potvrzení o odboji Josefa Jandíka ze dne 12. 7. 1947 a Václava Šedaje ze dne 13. 2. 1948, archiv Pavla Svědироha

2.6 Josef Schejbal

Josef Schejbal se narodil do zemědělské rodiny 5. srpna 1905 v Lázních Velichovky¹¹¹. Měl dva bratry a dvě sestry. Po ukončení obecné a měšťanské školy vystudoval "Ústav ku vzdělávání učitelů" v Hradci Králové a poté působil jako učitel hudební výchovy a tělocviku v malých vesnicích v Podkrkonoší a Podorlicku. Vojenskou službu absolvoval v Jaroměři a u 2. Hraničářského praporu v Trutnově. Dne 1. prosince 1929 nastoupil na měšťanskou školu do Malých Svatoňovic¹¹², kde přijal místo zástupce ředitele školy a zároveň vyučoval předměty své aprobace - přírodovědu, kreslení, krasopis (a mimo aprobaci tělocvik). V Malých Svatoňovicích také vstoupil do tělocvičné jednoty Sokol a začal pracovat coby cvičitel žáků, dorostu i mužů. Postupem času přijal funkci náčelníka jednoty, posléze náčelníka I. okrsku a místonáčelníka Župy Podkrkonošské Jiráskovy. Jako důstojník v záloze zacvičoval vojáky v nových typech zbraní, zúčastňoval se cvičení protiletectvé ochrany. Do Tyršova domu Československé obce sokolské v Praze pravidelně dojížděl na cvičitelské kurzy a zde se také seznámil s Františkem Pecháčkem¹¹³. V červenci 1938 se zúčastnil legendárního cvičení mužů a jejich "Přísahy republiky" na X. všesokolském sletu v Praze, v době všeobecné mobilizace velel jednomu z úseků opevnění v Petříkovicích a četě Stráže obrany státu v Jestřebích horách¹¹⁴. V roce 1935 se oženil s učitelkou Vlastou Bittnerovou, v roce 1936 se jim narodil syn Ctirad a v roce 1940 Radomír¹¹⁵.

2.7 František Pecháček

František Pecháček se narodil 15. února 1896 v Záhornici (okr. Nymburk) a na své dětství zde nezapomněl: " ... Často rád vzpomínám po létech na chlapecká léta v Záhornici, kde jsem na návsi se spolurostenci hrával bojovně špačka, který nám často

111 NÝVLTOVÁ, Pavlína: Příběh odvahy a zrady; Jiří Potůček - Tolar, radista desantu SILVER A, Pavel Mervart, Červený Kostelec, 2007, str. 20

112 Tamtéž

113 Viz níže, František Pecháček a jeho činnost v odbojové skupině JINDRA

114 NÝVLTOVÁ, P.: Příběh odvahy a zrady, str. 20

115 METELKA, Jaroslav: Krvavý protektor, OV SPB Náchod, 1967, str. 10

zazpíval v rozbitém okně ústy rozhněvané tetky. Tam jsme se bojovně utkávaly obě strany.¹¹⁶ František Pecháček pocházel z početné rodiny: " ... Pecháčkovi měli šest synů, s nimiž se od božího rána dřeli na kousku pole, aby si opatřili nejnnutnější potřeby denního života. Všichni hoši prošli tvrdou školou života. Jinak jim rodiče dopřáli dosti volnosti a zvláště je těšilo, že si oblíbili cvičení v Sokole. Když odrostli, odešli na řemeslo do blízkého města¹¹⁷". V mládí byl František Pecháček velice silně ovlivněn legendárním sokolem Karlem Starým¹¹⁸, který byl dle slov Františka Pecháčka příčinou jeho sokolského osudu. V Záhornici v roce 1907 založil Karel Starý místní jednotu a se zdejšími sokoly se halíř po halíři skládali na sokolský prapor, který jako první hrdě nesl do vedlejší vesnice právě František Pecháček: " ... To byla zpráva pro kluky v Záhornici! Výsledek toho bylo rozhodnutí, že budeme cvičit jako Sokoli. Sami jsme se také okamžitě pustili do příprav, které v našich rozumech se zdály nejnnutnější. Především jsme se chtěli Sokolům podobat. Čapku s perem, červenou košili a černý pás se znakem. První „sokolská pětka“ záhoráckých kluků rozumovala. Stojí mnoho peněz taková čapka, košile a pás a v našich kapsách kalhot byly velké díry, v těch se pětníky nedržely. K mámě jít s prosbou bylo vyloučeno, to by bylo vyřídilo koště zamítavě žádost. A tak i v naježených hlavách kluků zrodil se nápad. „Prozatím budeme bez košile, jen čapku a pás si opatříme. Sami si je ušijeme z černého papíru z homolového cukru¹¹⁹“. Zde také vyhrál svůj první závod ve skoku dalekém.

František Pecháček se však záhy musel s rodiči stěhovat do Nové Paky, kde po ukončení měšťanské školy pracoval jako fasádnický učeň na stavbě novopacké reálky. V místní jednotě na sebe upozornil svojí vzornou docházkou, vytrvalostí a přátelskou povahou. Vynikal v prostných a atletice, díky své zdatnosti se stal cvičitelem dorostu

116 Ze života Františka Pecháčka: rodná vesnice se probudila, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacek-frantisek-zivotopis20110313.html

117 Za Františkem Pecháčkem, tvůrcem prostných sletu, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacekfrantisek-sokoloveslet20110214.html

118 Ze života Františka Pecháčka: rodná vesnice se probudila, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacek-frantisek-zivotopis20110313.html

119 Tamtéž

i mužů. Vyrostl v sokola, který zcela naplnil ideály vlastenectví i fyzické zdatnosti. V první světové válce bojoval na italské frontě a v nově vznikající republice jako poddůstojník vedl školu pro výcvik tělesné zdatnosti armády zřízenou sokolem dr. Jindrou Vaníčkem¹²⁰. Podobné školy pomáhal zakládat i v dalších zemích (např. v Anglii). V Praze se stal členem karlínské jednoty a zároveň i závodního družstva ČOS, s nímž se účastnil mnohých mezinárodních soutěží. V rámci svých skvělých výsledků se zúčastnil i zájezdu ČOS do Ameriky. Se svojí ženou Emilií (nazývanou Milka)¹²¹ kolem sebe soustředil mladé lidi ze všech vrstev, pořádal pro ně letní tábory i zimní pobyty na horách: *"... Byla to žena, u níž ke kráse fyzické, která fascinovala a poutala k sobě každého, družila se i nádhera duše a zvláště duchaplnost, která svou hloubkou, přitom však prostou a naprostou upřímností zaujala každého, kdo ji kdy poznal. Neudivuje proto, že tito dva lidé krásných duší, dva lidé krásní zjevem, dva lidé přímo zrození k manželskému soužití, dvě tváře, ze kterých vyzařovala prostota a upřímnost, dvě srdce plné lásky, lásky k bližnímu, lásky k sokolství, nastoupili cestu¹²²".*

Díky svým schopnostem byl František Pecháček povolán jako stálý cvičitel ČOS v Tyršově domě, kde propagoval nové směry a cvičil tisíce mladých sokolů. Pro olympijské hry v roce 1936 připravil skladbu "Sokolská brannost", kterou chtěl vyjádřit odhodlanost a připravenost československého národa. Právě pro tento námět k vystoupení nedošlo. První provedení skladby se uskutečnilo až v roce 1937 v Paříži, kde českoslovenští sokolové v mezinárodní soutěži zvítězili. V této době začíná František Pecháček připravovat X. všesokolský slet v Praze. Zvítězil v soutěži o realizaci společného

120 Jindra Vaníček, český právník a sokolský funkcionář, v letech 1892–1930 náčelník České obce sokolské. Připravil a vedl šest sokolských sletů. Věnoval se šermu, boxu, veslování a dalším sportům.

121 Emilie Pecháčková, roz. Putíková, nar. 21. 12. 1893 (rodiče Jan Putík a Marie, roz. Kasalická), učitelka tělocviku, členka Sokola v Praze - Karlíně, manželství s Františkem Pecháčkem uzavřeno v roce 1926, bytem Rainerova 1810/3 (dnes Jindřicha Plachty), Praha 5 - Smíchov, z prvního manželství syn František Reimann - Radvan (nar. 1914), npor. a palubní střelec 311. československé bombardovací perutě ve Velké Británii, in: ČVANČARA, Jaroslav, JANÍK, Vlastislav, LEDVINKA, Václav, ŠUSTEK, Vojtěch: PAMĚTNÍ KNIHA 294 hrdinů a obětí heydrichiády popravených v Mauthausenu, AHMP, 2013, str. 227

122 Za Františkem Pecháčkem, tvůrcem prostných X. sletu, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jcnovopacko-pechacek-frantisek20110224.html

cvičení mužů. Inspiroval se nejen českou polkou, ale i melodiemi moravských písní či slovenským odzemkem. Svoji skladbu pojmenoval "Přísaha republice". Koncem ledna 1939 uspořádala ČOS v Praze pod vedením Františka Pecháčka, v té době zemského náčelníka Sokola, branný kurs ^{pro}vedoucí jednotlivých okrsků a jednot¹²³. Zde byly spolehlivým a prověřeným sokolům předány pokyny pro případné rozpuštění Sokola a nastíněn plán připravovaného odbojového hnutí¹²⁴. V roce 1941 pracoval František Pecháček jako zaměstnanec pojišťovny, a jelikož v rámci své pracovní pozice hodně cestoval po protektorátu, měl možnost věnovat se bez větší pozornosti vyhledávání kontaktů a budování sokolské odbojové sítě.¹²⁵

123 Při této příležitosti se seznámil Antonín Stiehl s Františkem Pecháčkem. Později, když Fr. Pecháček onemocněl (potíže se žaludkem), dodával mu Ant. Stiehl sucharové výrobky, které se v Lomnici nad Popelkou vyráběly., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Antonína Stiehla z 16. 11. 1942.

124 METELKA: J., Krvavý protektor, str. 10

125 Za Františkem Pecháčkem, tvůrcem prostoných X. sletu, z projevu Svatopluka Vacka předneseného dne 4. února 1954 na besedě vlastivědného kroužku Nové Paky při příležitosti výročí popravy Františka Pecháčka v Mauthausenu, [cit. dne 28. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacekfrantisek-sokoloveslet20110214.html

3 Odbojová činnost sokolů okolo Karla Nesnídala v období 1939 - 1942

Dnes je již velmi obtížné rekonstruovat události, které následovaly v životech jednotlivých aktérů hradecké odnože skupiny JINDRA. Všichni zmínění účastníci, kromě Josefa Urbana, byli umučeni nacistickým režimem, Josef Urban se vrátil domů po dlouhém věznění v koncentračních táborech. Ale ani on nebyl za svého života¹²⁶ ochoten vracet se ve vzpomínkách zpět, je nutné proto vycházet ze svědectví přeživších spolubojovníků v odboji, kteří nebyli odhaleni gestapem a kterých je velmi poskrovnu, a také z dokumentů, které se dochovaly. Ty ale s ohledem na dobu a okolnosti svého vzniku (např. výslechové protokoly výše jmenovaných na gestapu, paměti Ladislava Vaňka) mohou být a často jsou upraveny účelově. Je v souladu se vší logikou, že zatčení odbojářů do výslechových protokolů na gestapu ve většině případů vypovídali jen to, z čeho již byli usvědčeni, případně se snažili svoji výpověď upravit či pozdržet tak, aby ostatním kolegům v odboji umožnili ukrýt sebe či ilegální materiál¹²⁷. Výslechové protokoly tedy nevypovídají o celé šíři odbojového hnutí, mnohé z těchto dokumentů se nedochovaly, mnohé výpovědi nebyly pravděpodobně ani gestapem zdokumentovány.

Karel Nesnídal byl jakožto funkcionář župy Orlické a její branný referent pro dorost po událostech roku 1939 osloven pravděpodobně buď středoškolským učitelem a župním náčelníkem župy Orlické Rudolfem Zíbem¹²⁸, či jakožto důstojník

126 Josef Urban zemřel v roce 2005; pamětnická vzpomínka dcery Josefa Urbana, Zuzany Jelínkové, Praha 2010 - blíže nedatováno, archiv autorky

127 Výjimkou byl Ladislav Vaněk, který záhy po svém zatčení rozkryl kompletní strukturu skupiny JINDRA., ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslech Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942; Sám však ve svých vzpomínkách z roku 1947 přičítá rozsáhlé zatýkání členů skupiny již zatčeným odbojářům (v pamětech nejmenováni), Františkovi Pecháčkovi zatčenému v červenci 1942, a informacím, které gestapo získalo při stíhání dr. Lyčky (v pamětech blíže nespecifikováno; Dr. Břetislav Lyčka se zastřelil obklíčen gestapem 21. 7. 1942 v Ouběnicích u Příbrami), in: VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 64.

128 " ... Již v roce 1939 byly organizovány podzemní vojenské útvary Obrany národa. V jejich řadách působil i náčelník Sokola Hradec Králové bratr Rudolf Zib, který vedl stočlennou ozbrojenou skupinu."; in: Paměť sokolů, PRCHLÍK Vladimír, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: <http://www.historickykaleidoskop.cz/pameti/pamet-sokolu.html>; dále " ... V dubnu 1939 organizoval se

československé armády v záloze štábním kapitánem Albínem Sládkem¹²⁹. Oba nezávazně na sobě budovali v Hradci Králové ze spolehlivých Čechů odbojovou organizaci, která měla zajišťovat vše potřebné pro odpor vůči nacistické zvládnutí v daném regionu. Rudolf Zíb hledal vhodné kandidáty mezi sokoly a Albín Sládek mezi bývalými členy rozpuštěné československé armády. V roce 1940 byl k takovému postupu Albín Sládek pověřen Zemským velením Obrany národa v Praze. Původně nesla organizace název "Národní odboj"¹³⁰, a to již v počátcích formování sokolského odboje, tedy v roce 1939. Št. kap. Sládek velel skupině, jejímž úkolem byla příprava odchodu vybraných příslušníků bývalé československé armády do zahraničí, budování úkrytů pro osoby hledané gestapem a diversní činnost, jako je zabezpečení zbraní, výbušnin a chemikálií.

Co se týče skupiny sokolů okolo Karla Nesnídala, záznamy konkrétní činnosti, kterou vyvíjeli, se bohužel nedochovaly. Vycházet můžeme pouze z žádosti Josefa Urbana o vydání osvědčení podle § 8 zák. č. 255/1946 Sb., kde Josef Urban uvádí, že se zúčastnil domácího odboje od června 1939 (s krátkým přerušením v roce 1941, které souviselo se zatčením několika členů skupiny) do listopadu 1942, kdy byl zatčen gestapem a vězněn až

z kruhů sokolských Národní odboj. V čele jeho stál tehdy náčelník Hradeckého sokola Rudolf Zíb. Staral se se svými spolupracovníky o získávání zbraní, pohonných látek, skrýš na zbraně, tvořili se takzvané "pětky".; in: Pamětní deska Žofii Šnajderové, MALEC Václav, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: <https://www.vets.cz/vpm/mista/obec/4579-vysoka/>; dále: Vzápětí po okupaci (16. 3. 1939) se Rudolf Zíb spolu s Josefem Černým (bankovním zaměstnancem) a dalšími zapojil do odvozu zbraní ze zbrojního skladu v Hradci Králové, které nejprve ukryl ve spediční firmě Richter a posléze ve společenské místnosti Sokola Pouchov. Zbraně byly určeny k podpoře případného ozbrojeného protinacistického povstání a měly být poskytnuty 4. odd. odbojové skupiny Národní odboj., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-369-3, výpověď Jana Šlerky z 25. 6. 1940, dále in Anklageschrift (obžaloba) tamtéž; Rudolf Zíb zatčen 1. 3. 1943, čekal na soudní proces ve věznici Lidového soudu v Drážďanech, dožil se konce války a vypovídal u Mimořádného lidového soudu (dále jen MLS) v Hradci Králové proti příslušníku gestapa Jindřichu Fibingerovi.

129 Albín Sládek, nar. 1. března 1889 v dělnické rodině. Dětství prožil v Chrudimi, kde absolvoval i vojenskou prezenční službu. V roce 1915 poslán na frontu. Z první světové války se vrátil jako legionář a zůstal jako profesionální voják v armádě. Po podpisu Mnichovské dohody se zapojil do činnosti odbojové organizace Obrana národa. Po roce 1940 pobýval v ilegalitě. Zastřelen gestapem 26. února 1943 v Bystré.

130 Po válce byl název "Národní odboj" změněn na "Domácí odboj 1939 - 1945 severovýchodních Čech - Jitřenka".

do konce války. Podle této žádosti organizoval bojové roty sokolstva, vypracoval plány na zmocnění se železniční stanice a poštovního úřadu, které předal svému vedoucímu Jaroslavu Horníkovi¹³¹, ukrýval dvě pušky a dvě pistole¹³². O činnosti skupiny "Národní odboj" také vypovídá bývalá náčelnice jednoty Sokol Hradec Králové Ludmila Doležalová: "... Od října 1938 jsem byla ve skupině sokolské, kterou vedl bratr Rudolf Zib a který celou sokolskou skupinu přihlásil a zapojil na skupinu vojenskou [...] Moje činnost byla nejprve zpravodajská. Byla jsem zapojena na sestru Žofii Šnajdovou, která měla krycí jméno Jitřenka¹³³ [...] a která zahynula v Osvětimi. Rozmnožovala jsem letáky, různé poslechly z Londýna, předávala jsem zprávy [...] sbíraly se potraviny, peníze, oblečení a rozdělovaly pro potřebné rodiny a pro ty, kteří se museli skrývat¹³⁴ ". Lze předpokládat, že toto byla v prvních letech války klíčová činnost skupiny, na které se členové Sokola ve větší či menší míře podíleli. Karel Nesnídal obdržel in memoriam 19. října 1947 "na paměť společné odbojové činnosti v době německé okupace" "Čestný odznak 1939 - 1945; Domácí odboj severovýchodních Čech - Jitřenka"¹³⁵, je tedy více než pravděpodobné, že se na činnosti této skupiny výrazně podílel. Josef Urban svoji příslušnost ke skupině doložil prostřednictvím výpovědi Karla Tužila, úředníka Ředitelství státních drah v Hradci Králové a jednatele župy Orlické, a Jana Tomáše¹³⁶, taktéž úředníka

131 Jaroslav Horník, nar. 23. března 1893; náčelník jednoty sokolské na Pražském Předměstí v Hradci Králové; místonáčelník Sokolské župy Orlické; sokolský odbojář; gestapem zatčen 21. července 1941; umučen v KT Mauthausen 16. prosince 1941.

132 VHA, fond 255, Josef Urban (nar. 16. 10. 1909), 130339/47; vzhledem k hodnocením, která byla na Josefa Urbana vypracována a jsou uložena v jeho Osobním vojenském spisu ve VHA, stejně jako k obsahu několika jím vlastnoručně vypracovaných životopisů (tamtéž) dnes již víme, že Josef Urban svoji činnost v odboji (stejně jako své pracovní výkony v poválečné armádě) zveličoval.

133 Odbojová skupina byla po válce pojmenována Jitřenka právě na počest Žofie Šnajderové (Jitřenka - krycí jméno Žofie Šnajderové v odboji), in: BRUNCLÍK, Jan, HLUŠIČKOVÁ, Růžena: Lidé z Obrany národa a spolupracovníci časopisu V boj ve Východních Čechách 1939–1940, in: Sborník prací východočeských archivů, Supplementum 3, Státní oblastní archiv (dále jen SOA) Zámorsk 2006, str. 23 - 24

134 Za svoji činnost obdržela po válce státní vyznamenání a čestný odznak skupiny Jitřenka.

135 Originál dekretu vystaveného in memoriam Karlu Nesnídalovi dne 19. 10. 1947, archiv autorky.

výše zmíněného ředitelství a člena náčelnictva župy Orlické. V daném dokumentu je potvrzena i činnost Václava Válka, třetího člena hradecké skupiny.¹³⁷

František Weihrauch patřil spolu s majorem Matohlínou¹³⁸ a dalšími mezi zakládající členy Obrany národa (ON) na Žambersku. Je velmi pravděpodobné, že se do kontaktu s Karlem Nesnídalem dostal nejen jako člen ON, ale hlavně jako náčelník žamberské sokolské jednoty. Antonín Stiehl se zapojil do ON také již hned po okupaci Československa v roce 1939. Velmi se angažoval v místní sokolské jednotě Lomnice nad Popelkou, proto když byl 27. června 1940 zatčen náčelník lomnické jednoty br. Miroslav Ryšavý¹³⁹, byl na jeho místo 26. února 1941 zvolen právě Antonín Stiehl. Dne 13. ledna 1941 se stala lomnická jednota pořadatelem lyžařské školy ČOS¹⁴⁰ z Prahy, kterou vedl sokolský funkcionář František Pecháček¹⁴¹. Antonín Stiehl byl jedním

136 Jan Tomáš žadatelem o osvědčení podle zákona 255/46 Sb. nebyl, in: VHA, č. j. 1575/2012-2111, potvrzení ze dne 10. 5. 2012, archiv autorky

137 VHA, fond 255, Josef Urban, potvrzení o odboji, Karel Vacek, 15. 7. 1945; Karel Vacek sám žadatelem o osvědčení podle zákona 255/46 Sb. nebyl, VHA, č. j. 1575/2012-2111, dopis ze dne 10. 5. 2012

138 Josef Matohlína, aktivní člen ON, navázán na velitele Krajského vojenského velitelství ON pro severovýchodní Čechy v Hradci Králové plk. Petra Nováka, od r. 1940 v ilegality, zatčen gestapem v noci z 6. na 7. května 1941, 10. července 1941 po dvou pokusech o sebevraždu uprchl, opět zatčen 14. prosince 1941, Lidovým soudem v Drážďanech odsouzen k trestu smrti, popraven tamtéž 8. října 1942.

139 Miroslav Ryšavý, nar. 26. 5. 1897, r. 1931 zvolen náčelníkem sokolské jednoty Lomnice nad Popelkou (kterým byl až do svého zatčení v roce 1940), poté i I. místonáčelníkem Sokolské župy Krkonošské Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic, aktivně zapojen do ON, do svého zatčení vedoucí lomnické buňky sokolské OSVO, po zatčení vězněn v mnoha nacistických KT a věznicích, 11. března 1943 odsouzen na 4,5 roku vězení, zemřel na jaře 1944 ve věznicí Cvikově (Zwickau) po vážné nemoci, manželka - matka dvojčat - zemřela při porodu, o chlapce se po smrti br. Ryšavého starala jeho sestra Věra: " ... člověk, který věnoval sokolství všechno své úsilí a své já. Mirek se Sokolem žil a za Sokol doslova umíral.", in: Medailon, MORÁVKOVÁ Lenka, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: www.lomnicenadpopelkou.cz/miroslav-rysav/d-11173; 14. 2. 2019.

140 Účastníci lyžařské školy byli ubytováni v místní sokolovně v loutkovém sále, strava byla zajištěna hotelem Řeháček a hostincem U Bartošů. Lokalita Lomnicka byla zvolena jako nejvhodnější a nejlépe dosažitelný horský terén., in: JÍNA, Hynek: Sokolská kronika 1931-1941, archiv T. J. Sokol Lomnice nad Popelkou.

z instruktorů¹⁴², Karel Nesnídal jedním z padesáti účastníků. Lyžařská škola byla krytím pro setkání členů sokolské odbojové organizace.¹⁴³ Tento kurz byl pravděpodobně prvním klíčovým momentem pro budoucí propojení pražské a hradecké buňky organizace, později nazývané JINDRA, nebyl však ještě jejím prvním oficiálním setkáním.¹⁴⁴ Měli zde být vybráni schopní odbojoví náhradníci pro vyšší místa v sokolském odboji pro případ, že by došlo mezi současnými funkcionáři k zatýkání¹⁴⁵.

141 Už v roce 1940 se Karel Nesnídal účastnil lyžařské školy ČOS pod vedením Františka Pecháčka, a to v Beskydech. Pravděpodobně i zde byly řešeny otázky odboje. Účastníky tohoto lyžařského kurzu byli zřejmě i někteří sokolové, kteří se posléze společnými silami podíleli na činnosti skupiny S21B a na sokolském odboji vůbec., pro kroniku SPB zaznamenal v roce 1947 Karel Nesnídal. st. (otec Karla Nesnídala), originál rukopisu v archivu autorky, dále srov.: dopis Jiřiny Hoffmannové, roz. Nesnídalové, dr. Benešovi, členu Sokol Malá Strana, který shromažďoval údaje do kartotéky sokolů činných v II. odboji ze dne 26. 1.1975: " ... V roce 1940 se můj bratr zúčastnil lyžařského výcviku v Beskydech, jehož vedoucím byl br. František Pecháček. Na tomto soustředění byla dohodnuta odbojová činnost [...], jejímž vedoucím byl dr. Pechlát. ", dopis v archivu autorky

142 REZKOVÁ, H., ŠPATENKOVÁ, P.: Nebylo jim souzeno žít, str. 99, dopis Františka Pecháčka Antonínu Stiehlvi: " ... Říkám si a napsal jsem také do zprávy o škole, že takovou školu lyžařskou pro cvičitele jsme ještě neměli. Pěkným průběhem, stupněm schopností a hlavně v tak srdečném prostředí. Všem Vám lomnickým patří zvláštní dík. A především Tobě, bratře Stiehle. "

143 JÍNA, H.: Sokolská kronika 1931 - 1941

144 UHLÍŘ, Jan Boris: Sokolská organizace Jindra. Závěrečná zpráva gestapa, in: *Soudobé dějiny*, 4/2001, s.791

145 Tamtéž

4 Založení sokolské odbojové skupiny JINDRA

Z výpovědi Ladislava Vaňka na gestapu ze dne 24. 9. 1942 vyplývá¹⁴⁶, že již záhy po okupaci byl uprostřed vedení Sokola vytvořen menší výbor, jenž vedl dr. Augustin Pechlát a jehož úkolem mělo být udržovat intenzivní spojení s jednotlivými sokolskými župami. Tento výbor se zpočátku nijak výrazně neprojevoval, až v listopadu 1939 byl Ladislav Vaněk dr. Augustinem Pechlátem seznámen s gen. Hugo Vojtou¹⁴⁷ a prostřednictvím gen. Vojty i s gen. Bohuslavem Dimitrijem Všetičkou¹⁴⁸. Vzájemně se však neshodli na poslušnosti velení (Vaněk uvádí, že " ... *byl odpůrcem toho, aby byl Sokol závislý na vojenských osobách*"¹⁴⁹) a nadále již spolu, na rozdíl od dr. Augustina Pechláta, nebyli ve spojení. V roce 1940 nevyvíjel daný župní výbor žádnou aktivitu, oficiální shromáždění dále probíhala a očekávalo se rozpuštění Sokola. Náhlá změna nastala v lednu 1941 (viz již výše zmíněný lyžařský kurz ČOS v Lomnici nad Popelkou), kdy od dr. Pechláta přišel rozkaz "... *okamžitě navázat spojení s jednotlivými župními vedoucími Sokola*"¹⁵⁰ jak v Čechách, tak na Moravě. Hlavní projednávanou otázkou měl být sokolský majetek, který se měl dle dispozic rozdělit do předem určených tělovýchovných a kulturních spolků¹⁵¹. V červenci 1941, záhy po zatčení dr. Augustina Pechláta¹⁵², vznikla čtyřčlenná Sokolská revoluční rada (SRR)¹⁵³, jejímž předsedou se stal nejprve Otakar Klich a po jeho zatčení v říjnu 1941 právě Ladislav Vaněk. Zásadní změny

146 Tamtéž

147 Hugo Vojta, nar. 11. dubna 1885; spoluzakladatel ON; člen Rady starších (spolu s gen. Aloisem Eliášem, gen. Josefem Bílým a gen. Sergejem Vojcechovským); 1940 zatčen gestapem; popraven 28. září 1941.

148 Bohuslav Dimitrij Všetička, nar. 25. 9. 1893 v Náchodě, československý generál, legionář a čelný představitel Obrany národa, popraven 19. 8. 1942 ve věznici v Berlíně - Plötzensee.

149 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslechový protokol Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942

150 Tamtéž

151 Sokolský majetek, který se nepodařilo převést na předem určené spolky, byl zabrán pro potřeby velení okupační armády, pro ubytování raněných vojáků či převeden do majetku organizací Hitlerjugend a Kuratorium pro výchovu mládeže.

152 Augustin Pechlát byl zatčen 3. 7. 1941 ve svém venkovském bytě v Podělusích.

153 Členy výboru byli Antonín Hřebík, prof. Antonín Benda, Ladislav Vaněk a Otakar Klich.; In: UHLÍŘ, Jan Boris: Sokolská organizace Jindra. Závěrečná zpráva gestapa, in: *Soudobé dějiny*, 4/2001, s.793

v sokolské organizaci nastaly následkem "Akce Sokol", která započala v noci ze 7. na 8. října 1941. Gestapo přikročilo k rozsáhlému zatýkání vysokých sokolských funkcionářů a župních a okresních tělovýchovných vedoucích. Celkem bylo zatčeno 1500 sokolů, z nichž velká část putovala do Malé pevnosti v Terezíně a posléze do koncentračního tábora (dále jen KT) Osvětim. Ještě ten den, 8. října 1941, podepsal zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich protokol o rozpuštění spolku "Česká obec sokolská" se sídlem v Praze. Ladislav Vaněk se obával svého zatčení, proto odešel do ilegality (13. listopadu získal občanskou legitimaci znějící na jméno jeho bývalého spolužáka Aloise Šedy¹⁵⁴) a skrýval se v různých lokalitách protektorátu Čechy a Morava.

4.1 Založení skupiny JINDRA v Praze

Josef Beneš, funkcionář sokolské ilegální organizace, zástupce Františka Pecháčka pro Čechy, ve své výpovědi na gestapu ze dne 3. února 1943 popisuje založení skupiny velmi podrobně: " ... Zhruba v srpnu 1941 sdělil mi Klich, že na místo zrušeného Sokola nastupuje organizace, která převezme dříve již uspořádané společenství Sokola. Tato organizace neměla žádné jméno, měla dále plnit zadané úkoly, starat se o potřebné sokolské rodiny a jednat s dřívějšími členy, aby zůstali věrni sokolské ideje a nevstupovali do Orla či jiných jednot. Brzy jsem zjistil, že jde o věc tajnou, jelikož Klich přijal krycí jméno "Podlipný" a mně přidělil krycí jméno "Hron".¹⁵⁵ Otakar Klich na této schůzce seznámil Josefa Beneše s myšlenkou podpořit převrat a se sokoly se účastnit vzpoury proti okupantům. Dále mu předal informace o rozdělení jednotlivých krajů, oblastí a okrsků. Beneš dostal na starost oblasti Turnov¹⁵⁶, Pardubice¹⁵⁷, Náchod, Hradec Králové a Jaroměř¹⁵⁸. "... Později - v září 1941 - představil mi Klich profesora Vaňka a řekl, že s námi bude spolupracovat. [...] Po zákazu činnosti Sokola byla většina vedoucích

154 KOKOŠKA, S.: Výpověď Ladislava Vaňka na brněnském gestapu, s. 114; dále in: ŠUSTEK, V.: Atentát na Reinharda Heydricha, str. 575: " ... používal Vaněk jméno a doklady svého bývalého přítele ze studií, bývalého kapitána české armády Aloise Šedy, nar. 15. 1. 1908 v Kobylnici, bytem Praha XIII, Jahodová ulice. Šeda, který je již dva roky v cizině (legie) ".

155 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-8, doplnění výpovědi Josefa Beneše z 3. 2. 1942

156 Jako vedoucí byl ustanoven sokolský funkcionář Vaňura (nacionále nejsou známy), tamtéž.

157 Jako vedoucí byl ustanoven sokolský funkcionář Lochmann (nacionále nejsou známy), tamtéž.

činitelů Sokola zatčena gestapem, také Klich a Vaňura. Vaněk a Lachmann nebyli, protože poslední rok nebyli uvedeni jako náčelníci v sokolské ročence. Po jejich zatčení přišel za mnou Dlesk¹⁵⁹, chtěl vědět, zda byl Klich zatčen. Od Klicha znal mé jméno a adresu, proto mě vyhledal. Řekl mi, že je spojka mezi Klichem a Štruncem, vedoucím kraje III Plzeň¹⁶⁰. Chtěl, abych mu sdělil, co se děje, ale také jsem mnoho nevěděl, proto Dlesk odešel bez informací. V říjnu 1941 jsem se na vyzvání několikrát sešel s profesorem Vaňkem. Řekl, že musíme přijít na to, jak přerušenu síť obnovit, když jsou všichni zatčeni, a že musíme najít náhradníky. Vzájemně jsme sdíleli poznatky o vězněných sokolech. O jménu "Jindra" pro Vaňka nebo organizaci nebyla žádná řeč. V prosinci 1941 mě vyhledal Pecháček a řekl mi, že je nezbytné založit organizaci, která bude chránit sokolské rodiny, jejichž příslušníci jsou zatčeni. Já jsem odpověděl, že není podle mého názoru nutné zakládat novou organizaci, když už jednu máme. Pecháček o ní nebyl doposud informován a chtěl vědět, kdo jsou její vedoucí. To jsem já říci nechtěl, proto jsem se spojil s Vaňkem, řekl mu o Pecháčkovi a zeptal se ho, zda můžu Pecháčkovi sdělit jeho jméno, což mi ale profesor Vaněk zakázal. Asi v lednu 1942 mě Pecháček vyhledal opět. Řekl jsem mu, že já o jménech vedoucích funkcionářů hovořit nemůžu. Pecháček odvětil, že když je většina sokolských vedoucích zatčena, není pro něj těžké osobu vedoucího uhodnout, že je to Vaněk. To jsem připustil a Vaňkovi jsem sdělil, že Pecháček na jeho jméno přišel. Proto chtěl Vaněk s Pecháčkem hovořit. Na konci ledna nebo začátkem února 1942 zprostředkoval jsem setkání Vaněk - Pecháček. Odehrálo se v bytě Pecháčka¹⁶¹. Přišel jsem asi o hodinu později, když už vše bylo dohodnuto. Našel jsem je oba ve vzrušeném

158 Údajně bylo v plánu oslovit sokolského činovníka Měšťana, ale z výsledkového protokolu není zřejmé, zda byl kontakt navázán a spolupráce přijata (nacionále nejsou známy), tamtéž.

159 František Dlesk, sokolský funkcionář podílející se na budování sokolské odbojové organizace na Plzeňsku.

160 Emil Štrunc, náčelník župy Plzeňské, zatčen v rámci akce Sokol 8. 10. 1941, zahynul 29. 1. 1942 v KT Osvětim; v Závěrečné zprávě pražského gestapa z 10. 12. 1942 je jako náčelník kraje III Plzeň uveden František Dlesk, ten se však stal krajským náčelníkem na Plzeňsku až po smrti Emila Štrunce. Štruncova pozice v sokolské odbojové organizaci zřejmě nebyla gestapu vůbec známa., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, Závěrečná zpráva pražské úřadovny gestapa z 10. 12. 1943.

161 Toto shodně uvádí František Pecháček ve svém výsledkovém protokolu z 29. 9. 1942, in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výsledkový protokol Fr. Pecháčka.

rozhovoru, měli už plán, jak jednotlivé oblasti rozdělit a přidělit jim krycí jména. Na plánu bylo poznamenáno jméno organizace - JINDRA. Protože byl Vaněk vedoucím organizace, pojmenovali jsme ho s Pecháčkem "Jindra". (Skupina byla údajně nazvána podle krycího jména vedoucího skupiny, sokolského funkcionáře Ladislava Vaňka, který přijal jméno Jindra (Sklenář) jako vyjádření úcty k zemřelému náčelníkovi Československé obce sokolské Jindřichovi Vaničkovi [1862 - 1934]. - pozn. autorky¹⁶²). Pecháček přijmul krycí jméno Sváťa a já si ponechal své staré krycí jméno Vlasta¹⁶³. Krycí jméno Hron jsem později použil jen jednou vůči Durychovi¹⁶⁴. [...] Po tomto uspořádání jsem dal Pecháčkovi z tašky 1.000 K na jeho cestovní výdaje. Za čtrnáct dní jsem mu je dal opět¹⁶⁵. [...] Vaňura byl zatčen, proto byl na jeho místo dosazen Durych. ...¹⁶⁶".

František Pecháček tyto události ve svém výslechu z 29. září 1942 uvedl poněkud jinak: " ... Zhruba v prosinci 1941 či na počátku ledna 1942 mě kontaktoval na přání Ladislava Vaňka Josef Beneš s tím, že Ladislav Vaněk se chce se mnou sejít a domluvit nábor budoucích členů nově vznikající sokolské organizace. První setkání se uskutečnilo v předem domluvený čas v mém bytě, kde jsem Vaňkovi přislíbil pomoc a spolupráci. Vaněk mi objasnil, že jde o dobročinnou organizaci, která v dané politické situaci podporuje rodiny zatčených či popravených členů Sokola. Teprve později jsem se dozvěděl, jak mi Vaněk sám sdělil, že náplní organizace je příprava národní revoluce (převratu) a že je primárně vlasteneckou organizací a měla by mít své zastoupení v každém městě a každé vesnici. Byl jsem Vaňkem požádán, abych přijal funkci vedoucího pro Čechy s tím, že pomáhat mi bude jako jeho zástupce Josef Beneš, který funkci vedoucího v sokolském

162 VANĚK, Ladislav: Z počátků sokolského odboje, in: *Z počátků odboje 1938-1941*, Praha 1969, s. 261

163 Ve vyjádření k obžalobě ze dne 14. 7. 1943 Josef Beneš ke krycímu jménu Vlasta ještě dodává: " ... Jméno "Vlasta" je moje přes dvacet let stará přezdívka, ještě ze studentských časů. Žádné krycí jméno. ...", in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-8, Beneš Josef, vyjádření k obžalobě.

164 Jan Durych, vedoucí sokolské organizace JINDRA - kraj V. Turnov; podle "vyjádření k obžalobě" se s ním setkal Josef Beneš jen jednou na začátku dubna 1942 a hovořil s ním dohromady asi 8 minut., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-8, Beneš Josef, vyjádření k obžalobě.

165 Peníze byly použity i jako pomoc rodinám zatčených sokolů - Činčerovým a Pláničkovým, in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslechový protokol Františka Pecháčka z 29. 9. 1942.

166 Tamtéž

odboji zastával již dříve. Mojí úlohou bylo vystavět systém organizace v Čechách a ve Velké Praze a vyhledat vhodné vedoucí krajů. Vedoucí krajů měli vytipovat oblastní vedoucí a ti zase vedoucí okresní. Pomocí tohoto systému měla být sokolská organizace etablována v každé části protektorátu. Aby nedošlo k odhalení policií, měli obdržet jednotliví funkcionáři krycí jména, stejně jako každé město, vesnice a oblast. Pro možnost skryté komunikace byl také vytvořen šifrovací klíč. Měl jsem fungovat pod krycím jménem "Svátá". Za nějaký čas (v květnu 1942) předal jsem Vaňkovi dvě pasové fotografie, aby mi mohla být vystavena falešná legitimace. Tu jsem však do doby svého zatčení neobdržel"¹⁶⁷.

Úkolem nově vznikající organizace bylo tedy navzdory rozpuštění Sokola navázat na již dříve vybudované vztahy mezi zrušenými jednotami, udržet spojení mezi jednotlivými sokoly, pečovat o pozůstalé příbuzné zatčených sokolských odbojářů a připravovat se na případné povstání proti okupantům¹⁶⁸.

4.2 Založení skupiny JINDRA v Hradci Králové a její činnost od ledna do května 1942

Podle výslechového protokolu Karla Nesnídala ze dne 12. listopadu 1942 navštívil František Pecháček v lednu 1942 Hradec Králové a sháněl Karla Nesnídala. Ten však byl v té době na horách, proto František Pecháček zanechal vzkaz u Josefa Urbana, aby ho Karel Nesnídal kontaktoval, jelikož s ním musí cosi naléhavého a urgentního prohodit¹⁶⁹. František Pecháček se s Josefem Urbanem potkal v lednu 1942 v bytě Jana Tomáše, člena náčelnictva sokolské župy Orlické a náčelníka sokolské jednoty Pražské Předměstí¹⁷⁰. Tuto skutečnost Josef Urban na gestapu popřel: " ... (Pecháčka - pozn. autorky) *jsem náhodou potkal asi v lednu nebo v únoru 1942 na ulici v Hradci Králové. Při tom mi nic nesdělil o nějaké sokolské ilegální organizaci. Hned z počátku také odmítám, že by se zmínil o mně dobře známém Nesnídalovi z Hradce Králové. Pokud Nesnídal říká, že jsem mu vyřídil*

¹⁶⁷ Tamtéž

¹⁶⁸ ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslechový protokol Fr. Pecháčka z 29. 5. 1942.

¹⁶⁹ ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala ze dne 12. 11. 1942

¹⁷⁰ VHA, fond 255, Josef Urban, potvrzení o odbojové činnosti

*přání Pecháčka s Nesnídalem mluvit a že má Nesnídal za tím účelem přijet do Prahy, tak to nesouhlasí. Já vůbec nevěřím tomu, že jsem se v té době Nesnídalovi zmínil, že jsem Pecháčka v Hradci Králové potkal. Nesnídal se mýlí.*¹⁷¹ Karel Nesnídal následovně doplnil do svého výslechového protokolu tento dodatek: " ... Musím ještě dodat k mé výpovědi, že nemohu s jistotou říci, zda to byl on (Josef Urban - pozn. autorky), kdo mi řekl, že mě Pecháček hledal v Hradci Králové a nechal mi vzkaz, abych přijel do Prahy. Nemohu si ale již vzpomenout, kdo to byl a kdo mi to vyřídil.¹⁷²". Kdo skutečně předal Karlu Nesnídalovi informaci, že ho sháněl v Hradci Králové František Pecháček, nelze dnes již hodnověrně doložit. Pokud to byl Josef Urban, měl důvod toto na gestapu zapřít.

Před schůzkou s Karlem Nesnídalem zřejmě František Pecháček absolvoval setkání s parašutistou "Ottou" (Otta Strnad - krycí jméno Jana Kubiše z výsadku Anthropoid): " ... Počátkem ledna 1942 přinesl Zelenka - Hajský zprávu, že do sítě "Jindry" se dostali dva parašutisté z Londýna, kteří zde mají zvláštní úkol. [...] s nimi byla provedena jakási zkouška, k níž František Pecháček propůjčil svůj byt na Smíchově. On, já a Zelenka jsme tomuto prověřování byli přítomni. Přišel [...] však jen jeden parašutista, Ota, druhý nemohl, při seskoku si poranil nohu a nebyl dosud schopen chodit. [...] Ptali jsme se ho na jména osob, o nichž jsme věděli, že jsou v Londýně. Znal je. Poznal je i na fotografiích, které jsme mu předložili. [...] Nechtěl přirozeně mluvit o sobě a o svém druhovi, ale nabídl spolupráci a přijal naši pomoc. [...] Před jeho příchodem byla visitka s Pecháčkovým jménem ze dveří odstraněna a Pecháček zachoval své inkognito tím, že vystupoval jako Sváťa. [...] (Ota - pozn. autorky) viděl kolem sebe samé poháry, věnce, fotografie a diplomy ... na diplomech bylo pochopitelně Pecháčkovo jméno. Tak bylo jeho inkognito rychle odhaleno.¹⁷³" Jan Kubiš prý o Pecháčkovi a jeho sportovních úspěších v Sokole již dříve slyšel, což v něm vzbudilo v organizaci JINDRA důvěru.

171 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Josefa Urbana ze dne 13.11. 1942

172 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942

173 VANĚK, L: Historie Jindry, str. 26

Na základě předaného vzkazu kontaktoval Karel Nesnídal písemnou formou Františka Pecháčka s dotazem, o jakou věc se jedná, a informoval ho, v který konkrétní den a hodinu¹⁷⁴ na něj bude čekat v Praze v kavárně na Václavském náměstí. Zde se také oba potkali. Nejprve hovořili o všeobecné vnitřní situaci nastalé po rozpuštění ČOS a o zatýkání v řadách jejích členů v předchozích měsících, které narušilo práci sokolské odbojové organizace. V této kavárně seznámil František Pecháček Karla Nesnídala se systémem nově budované sokolské odbojové organizace, jejíž struktura by měla být založena na bývalých sokolských funkcionářích, spolehlivých Čechách. Organizace, kterou Pecháček na této schůzce označil krycím jménem JINDRA, měla za úkol připravit se k pohotovosti a v případě převratu pomoci převzít moc a znovu vytvořit Československo¹⁷⁵. Karel Nesnídal byl Pecháčkem osloven, zda chce být účasten v této organizaci, a bez váhání souhlasil, jelikož " ... *to pokládal jako "dobrý Čech" za svoji povinnost. Byl si vědom, že se dopouští nezákonné věci a byl si vědom důsledků, které by mohla jeho "práce pro tuto organizaci" mít. Obával se zániku českého národa a věděl, jaké*

174 Datum a čas schůzky, stejně jako konkrétní místo setkání Karla Nesnídala a Františka Pecháčka, není v archivních pramenech uvedeno.; " ... *Jméno kavárny jsem zapomněl.*", uvádí v daném výslechovém protokolu Karel Nesnídal., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342 12, výslechový protokol Karla Nesnídala ze dne 12. 11. 1942.

175 Karel Evald, vedoucí kraje II Tábor, ve svém výslechovém protokolu cituje Františka Pecháčka, který vznik skupiny podpořil na jaře 1942 tímto argumentem: " ... *při výstavbě vlastenecké sokolské organizace bylo také myšleno na to, že tato organizace bude spolupracovat při převratu, stejně jako v roce 1918 spolupracovala při budování samostatného československého státu.*", in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-329-10, doplnění výpovědi Karla Evalda z 4. 2. 1943; Dále in: WAGNER, Walter: *Der Volksgerichtshof im nationalsozialistischen Staat: Mit Einem Forschungsbericht Für Die Jahre 1975 Bis 2010 (Quellen Und Darstellungen Zur Zeitgeschichte)*, Mnichov 2011, str. 575 - 576: V rozsudku nad K. Evaldem, J. Hruběšem a M. Podsadovským je toto zdůvodnění: " ... *všichni tři uvádějí, že kromě podporování rodin zatčených členů Sokola měla být sokolská organizace zárukou pořádku v případě vypuknutí chaosu ve chvíli očekávané vojenské porážky Německa a jeho následném odsunu vojenských jednotek z Čech a Moravy. [...] Již samostatná existence takové organizace je hrozbou a oslabuje životaschopnost Říše, či válečnou politiku, neboť teď musíme znásobit všechny síly a beze zbytku je nasadit pro vítězství. Jako každé oslabování, i toto napomáhá našemu nepříteli. To každý ví, zejména muži, kteří jsou politicky vyškoleni tak, jako muži v Sokole. [...] Za napomáhání našemu válečnému nepříteli (§ 91b trestního zákona) musí být všichni tito tři obžalováni potrestáni smrtí "*

*následky s sebou nese zavření českých vysokých škol, posílání celých ročníků na práci do říše, zatýkání a likvidace inteligence. Chtěl se podílet na boji za svobodu své vlasti*¹⁷⁶.

Karel Nesnídal byl na této schůzce pověřen Františkem Pecháčkem pracovat coby vedoucí kraje VII Hradec Králové s úkolem vybudovat organizaci JINDRA v hradeckém regionu¹⁷⁷. Měl vyhledávat spolehlivé muže, pouze však funkcionáře Sokola. Dostal první kontaktní adresu, a to na Josefa Schejbala z Malých Svatoňovic: " ... *Josef Schejbal organizoval sokolský odboj od roku 1939, spojení s ústředím obstarával Josef Holubec, strojívedce ČSD z Malých Svatoňovic. Holubec předával zprávy a přijímal úkoly od Františka Pecháčka, cvičitele ČOS.*¹⁷⁸" Josef Schejbal byl tedy Františkovi Pecháčkovi velmi dobře známý, jelikož s ním již několik let v odboji spolupracoval. Kdo byl vedoucím JINDRY pro Čechy a Moravu (L. Vaněk - pozn. autorky), to Karlu Nesnídalovi sděleno nebylo, dostal pokyn být ve spojení přímo s Františkem Pecháčkem. Pro komunikaci byl Karel Nesnídal požádán o krycí adresu, na kterou by mu mohla chodit pošta s případnými pokyny. Na to uvedl adresu své kolegyně a spolehlivé přítelkyně Elišky Stárové, pracující v Agrární bance v Hradci Králové¹⁷⁹. Jelikož dopisy měly být doručovány přímo do Agrární banky na její jméno, bylo domluveno, že pokud na zadní straně obálky bude

176 Tamtéž

177 Ve spisu ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, Zápis hradecké úřadovny gestapa z 20. 10. 1942, je uvedeno, že z výsledku Josefa Beneše, zástupce Františka Pecháčka, vyplývá, že byl styčným funkcionářem sokolského odboje v Hradci Králové již dříve ustanoven Drahomír Sokol, nar. 21. 7. 1886 v Křičeni u Lázní Bohdaneč, železniční zaměstnanec ve výslužbě, ženatý, bez vyznání, bydlištěm v Hradci Králové, Karlova ul. 612. Ten byl však 8. 10. 1941 zatčen a zemřel v Osvětimi 27. 4. 1942. Žádný z výsledkových protokolů Josefa Beneše však zatím nebyl nalezen, výše zmíněné informace pocházejí z hlášení úřadovny gestapa Hradec Králové ze dne 20. 10. 1942.

178 VAŠEK, František: Oběti domácího a zahraničního odboje, rukopis, 1988, Muzeum Východních Čech v Hradci Králové, str. 114

179 Eliška Stárová, nar. 31. 12. 1914 ve Velkých Svatoňovicích (okr. Náchod), bankovní úřednice v Agrární bance v Hradci Králové, bydliště Hradec Králové I, Husovo nábřeží 367, svobodná, otec František Stára - horník, matka zemřela v roce 1936, nejstarší ze tří sourozenců. Absolvovala obecnou a měšťanskou školu a čtyři ročníky obchodní akademie v Hradci Králové, první praxi nastoupila ve firmě "Steinsky a Sehnoutka v Hradci Králové. Dne 16. 12. 1936 nastoupila jako asistentka v Agrární bance, kde posléze získala místo bankovní úřednice. V letech 1937 -1939 byla členkou Agrární strany a od roku 1922 členkou Sokola (aniž by zde vykonávala jakoukoli funkci).

heslo "Hedva", budou předány neotevřené do rukou Karla Nesnídala. Šifrovací klíč mu prý byl sdělen ústně¹⁸⁰. (Je více než pravděpodobné, že Karel Nesnídal dostal klíč v písemné podobě, ale při výslechu na gestapu to nepřiznal. Vzhledem k omezenému časovému prostoru při schůzce s Františkem Pecháčkem, stejně tak jako vzhledem k číselné kombinaci klíče a potřebě rotačního kódu není pravděpodobné, že by si dokázal obojí za takto krátkou dobu zapamatovat tak, aby byl schopen tímto způsobem komunikovat.) Pro výměnu dopisů poskytl František Pecháček Karlovi Nesnídalovi adresu bývalé členky Sokola a přítelkyně své rodiny Věry Gruberové¹⁸¹, Reinerova ul. č. 5, Praha 5. Na zadní obálku měl Karel Nesnídal poznamenat heslo "Svát'a". Celý tento rozhovor v kavárně trval cca 30 - 45 minut.

Po svém návratu do Hradce Králové se Karel Nesnídal sešel s Eliškou Stárovou. Sdělil jí, že se účastní podpory rodinných příslušníků zatčených či popravených členů Sokola, a požádal ji, zda by mu na její adresu mohla z Prahy chodit s touto věcí spojená pošta. Eliška Stárová souhlasila, bylo jí předáno heslo "Hedva" a pravděpodobně jí i byly sděleny obecné informace o nově vznikající sokolské odbojové organizaci. O své funkci informoval i svého přítele, sokola Josefa Urbana, který se také rozhodl pro organizaci JINDRA pracovat. Přibližně čtrnáct dní nato (v únoru 1942) navštívil Karel Nesnídal spolu s Josefem Urbanem Josefa Schejbala v Malých Svatoňovicích. Josef Urban ve svém výslechovém protokolu vypověděl takto: "*... Později jsem byl vyzván Nesnídalem, abych s ním jel do Malých Svatoňovic. Byli jsme tam s jeho přítelkyní lyžovat (Květa Schafferová, snoubenka Karla Nesnídala). V Malých Svatoňovicích mě Karel Nesnídal vyzval, abych ho doprovodil k Josefu Schejbalovi, abychom se seznámili. Já však Schejbala již nějakou dobu znal. V rodinném kruhu Schejbala jsme se bavili všeobecně o lyžařském sportu*¹⁸²". Karel

180 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala ze dne 12. 11. 1942

181 Věra Gruberová, nar. 6. 8. 1921; tajná schránka Františka Pecháčka: "*... Pecháček apeloval na její národní citění a sokolskou příslušnost, že by měla svým jednáním sloužit Sokolu.*", in: ABS, Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, Závěrečná zpráva z 10. 12. 1942; Věra Gruberová byla odsouzena 12. 8. 1943 Lidovým soudem v Berlíně k pěti letům vězení.

182 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Josefa Urbana z 13. 11. 1942

Nesnídál předal Josefu Schejbalovi informace od Františka Pecháčka a vybídl ho ke spolupráci. Josef Schejbal byl pověřen vedením oblasti Náchod (3. župa hradeckého kraje), která zahrnovala okres Náchod (vedoucí právě Josef Schejbal), okres Dvůr Králové nad Labem (vedoucí Karel Ježek), okres Jaroměř (vedoucí Antonín Ivanov) a okres Nové Město nad Metují (vedoucí Cyril Ondrák)¹⁸³. Na to Josef Schejbal připustil jistou, již vykonanou odbojovou činnost, kterou však blíže nespecifikoval. S účastí v organizaci JINDRA ihned souhlasil a přijal krycí jméno "Nina". Josef Urban tuto schůzku později při výslechu na gestapu bagatelizoval: " ... nemohu o celém rozhovoru těch dvou nic říct, protože jsem neposlouchal přesně, jelikož jsem do hovoru nebyl vtažen. Pochopil jsem z rozhovoru jen, že se má něco dít a že v případě převratu se má tato založená organizace postarat o klid a pořádek. [...] Současně jsem si myslel, že Nesnídál a Schejbal své vyjádření silně přehánějí, a nepřikládal jsem celému rozhovoru žádný význam. Později jsem s Nesnídalem ani jinou osobou o tomto nemluvil. Mne samotného nikdo nevyzval, abych v této věci spolupracoval, já bych to byl i tak odmítl. [...] mimo to jsem na rozhovor téměř zapomněl, protože jsem na tom neměl žádný zájem. Další poznatky k této záležitosti nemohu uvést."¹⁸⁴ Při dalším setkání¹⁸⁵ s Karlem Nesnídalem uvedl Josef Schejbal krycí adresu Anna Petrová, učitelka, Malé Svatoňovice 107¹⁸⁶. Celý tento rozhovor trval cca jednu hodinu¹⁸⁷.

183 JELÍNEK, Zdeněk: Operace Silver A; *Druhé, rozšířené a aktualizované vydání, doplněné obrazovou přílohou Jaroslava Čvančary a studii Libora Pařízka* Jiří Potůček, radiotelegrafista Silver A" a Josefa Plzáka" Analýza agenturního rádiového spojení se stanicí Libuše", Praha Scriptorium 2010, str. 249

184 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Josefa Urbana z 13. 11. 1942

185 Datum této schůzky není uvedeno.

186 Anna Petrová, nar. 1. 3. 1907 ve Straškovcích, svobodná, římskokatolického vyznání, otec Jan Petr, řídící učitel v Malých Svatoňovicích, matka Božena, rozená Jesenská, sourozenci: starší bratr a sestra - dvojče, bydliště Malé Svatoňovice 107. Po ukončení obecné školy absolvovala čtyři roky školy obchodní, tři roky školy rodinné a dva roky studií na Ústavu pro vzdělávání učitelů. První praxi nastoupila jako učitelka ručních prací na obecné škole ve Smržovce (u Liberce), v roce 1930 přešla do Malých Svatoňovic, kde vyučovala totéž. V roce 1930 také vstoupila do místní sokolské jednoty. Před jejím zrušením měla funkci vzdělavatelky mládeže.

187 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942.

Po návratu z Malých Svatoňovic do Hradce Králové Karel Nesnídal písemně předal Františkovi Pecháčkovi informaci o získání Josefa Schejbala a očekával další instrukce. Následně byl telefonicky kontaktován poštovním úředníkem a sokolem z Doudlebs Antonínem Stiehlem, se kterým si domluvil schůzku před Agrární bankou v Hradci a který mu předal dopis od Františka Pecháčka¹⁸⁸. Antonín Stiehl k této věci ve svém výslechovém protokolu z 16. 11. 1942 dodává: " ... Když jsem byl zaměstnán na poště v Doudlebech, napsal jsem mu (Františkovi Pecháčkovi - pozn. autorky) pozdrav a informoval jsem se na jednoho společného známého. Na jaře 1942 jsem na můj dotaz dostal odpověď. Dopis byl soukromého rázu a o nějaké ilegální organizaci v něm nebylo řeči. Přesto byla v dopise přiložena zalepená obálka a Pecháček mne žádal, abych tu obálku včetně obsahu osobně předal sokolskému bratru Nesnídalovi v Hradci Králové. Nesnídala jsem do té doby znal jen od vidění¹⁸⁹". I Karel Nesnídal při výslechu popřel, že by Antonína Stiehla znal: "... Nevím, jak je možné, že dopis přišel Stiehlovi a ne na moji krycí adresu Stárovou. [...] já jsem Stiehla do té doby neznal¹⁹⁰". Oba se osobně znali velmi dobře z lyžařského kurzu ČOS v Lomnici nad Popelkou v lednu 1941 a oba si byli jisti, že při konfrontaci nebudou vzájemně odhaleni. V dopisu od Františka Pecháčka byla pouze informace, že hlášení o Josefu Schejbalovi František Pecháček obdržel. Stiehl již byl v té době do činnosti skupiny JINDRA částečně zasvěcen. Byl jednak instruktorem lyžařského kurzu v Lomnici nad Popelkou v lednu 1941, kde byl úzký kruh účastníků seznámen Františkem Pecháčkem s plánem na vytvoření sokolské odbojové organizace, a dále byl také přítelem Františka Pecháčka a spolu pravděpodobně o věcech týkajících se výstavby organizace hovořili. Se spoluprací souhlasil¹⁹¹. Karlem Nesnídalem byl ustanoven okresním vedoucím pro okres Rychnov nad Kněžnou¹⁹². Přesto při výslechu svoji činnost maximálně zlehčuje: "... Protože jsem na tom zdravotně nebyl dobře a protože jsem neměl žádné blízké známé

188 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Antonína Stiehla z 16. 11. 1942

189 Tamtéž

190 Tamtéž, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942

191 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Antonína Stiehla z 16. 11. 1942

192 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala ze dne 12. 11. 1942

v rychnovském okrese¹⁹³, tak jsem nejprve nechtěl danou funkci převzít. Když mě Nesnídal ujistil, že by ode mne zatím žádnou práci nežádal, jen bych měl vyhledávat vhodné spolupracovníky, tak jsem souhlasil. [...] Zasněžení by tito spolupracovníci zatím nebyli. Jména těchto mužů by byla zaznamenána pro okamžik, kdy by byli potřební. Další pokyny bych dostal později. [...] s žádnými jinými osobami jsem již o organizaci nemluvil a úkol najít vhodné muže pro spolupráci jsem neprovedl. Že ilegální organizace měla jméno "Jindra", mně nebylo známo. [...] po rozhovoru s Nesnídalem jsem si vše rozmyslel a došel k přesvědčení, že nemá smysl pracovat ilegálně." Z porovnání výslechových protokolů (viz výpovědi ostatních členů hradecké skupiny) lze odvodit, že výpověď A. Stiehla byla (stejně jako u ostatních členů skupiny) dopředu připravena a účelově vystavěna tak, aby byla jeho role v sokolském odboji bezvýznamná.

V dalších dnech Karel Nesnídal písemně obeslal svého přítele Františka Weihraucha z Žamberka a požádal ho, zda by ho mohl v naléhavé záležitosti navštívit v Hradci Králové. Po Weihrauchově příjezdu ranním vlakem¹⁹⁴ na něj čekal Karel Nesnídal na nádraží a při procházce po Hradci Králové ho informoval o činnosti skupiny. I Weihrauch se rozhodl pro organizaci pracovat, a tak byl ustanoven okresním vedoucím okresu Žamberk. Ve výslechovém protokolu ze dne 16. 11. 1942 ovšem uvedl: "*... Agitaci jsem zatím neměl dělat a vybraným mužům jsem neměl ještě nic o ilegální organizaci říkat. Měl jsem si vhodné muže jen pamatovat. Další instrukce jsem měl dostat později. [...] Později jsem o ilegální sokolské organizaci již nic neslyšel. Podle příkazu jsem s nikým o ilegální organizaci nemluvil a také jsem se nedostal k tomu, abych nějakého sokolského funkcionáře angažoval. Domníval jsem se, že o sobě dá Nesnídal znovu vědět, a když se to nestalo, o nic jsem se již nestaral. Protože jsem se nikdy o politiku nestaral, neměl jsem ani v úmyslu se exponovat. Jiné příslušníky naší organizace neznám. Nesnídal mně žádná jména neřekl. Dokonce jsem ani neznal jméno naší organizace.*"¹⁹⁵ František Weihrauch použil stejné fráze a svoji činnost v odboji bagatelizoval stejně jako Antonín Stiehl. Je tedy

193 Toto je absolutně nepravdivý výrok. Ant. Stiehl byl velmi oblíbeným, účastnil se plně života v Sokole - později i jako náčelník jednoty. Jako poštovní úředník byl ve svém okolí dobře známý a požíval velké důvěry.

194 Přesné datum není známo.

zřejmé, že výpověď na gestapu pro případ zatčení byla v rámci skupiny dopředu domluvena tak, aby skupina působila dojmem, že sice byla zorganizována (to popřít nešlo), ale posléze nevyvíjela žádnou činnost. Stejnou rétorikou jsou sepsány i výslechové protokoly členů tábořské a roudnické skupiny JINDRA (viz níže).

Pro ústní komunikaci v rámci skupiny obdržel Karel Nesnídal od Františka Pecháčka dvě hesla: *"V disciplíně spočívá jednotu a síla. Jsme stráží pro budoucí vlast."* a *"V novém světě nová, krásná zem."*¹⁹⁶. Toto je část depeše odeslané vysílačkou Libuše (Jiřím Potůčkem z paradesantu Silver A) ze dne 23. 4. 1942. : *" ... Jindra prosí, aby v relaci z 30. dubna na 1. květen, 15 minut po půlnoci, byla odvysílána věta: V novém světě nová, krásná zem. Bude-li věta zařazena, prosí o potvrzení do 26. dubna. Věta má být morální vzpruhou pro jeho spolupracovníky."* Heslo bylo v noci z 30. 4. 1942 na 1. 5. 1942 odvysíláno. Ladislav Vaněk ve svých pamětech důležitost těchto motivačních depeší vysvětluje takto: *" ...Mojí spolupracovníci byli přesvědčováni o skutečném spojení se zahraničním odbojem v Londýně tím, že čas od času bylo vyžádáno vysílání hesel, která byla v londýnském zpravodajství zařazena v určitý den a hodinu. Tato předem dohodnutá doba byla oznámena spolupracovníkům, aby se tak na vlastní uši mohli přesvědčit, že přísluší k odbojové skupině, která je v přímém spojení s Londýnem. Jedno z takových hesel, použitých v roce 1942 a vyslaných do Londýna prostřednictvím pardubické vysílačky "Libuše" bylo: "V novém světě nová, krásná zem."*¹⁹⁷ Pro roudnickou skupinu takto bylo vysíláno dne 1. 5. 1942 v čase 0:15 hod. heslo "V pravdě stůj, vlast miluj "... jako důkaz, že o snahách ilegální organizace v zahraničí nejen někdo ví, ale také to reflektuje a podporuje"¹⁹⁸.

¹⁹⁵ ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Františka Weihraucha z 16. 11. 1942

¹⁹⁶ Tamtéž, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942; dále in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, Závěrečná zpráva gestapa Kladno ze dne 1. 2. 1943, dále in: JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 33 - 36; dále in: VANĚK, Ladislav: Historie Jindry, str. 20

¹⁹⁷ Tamtéž

¹⁹⁸ ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, Závěrečná zpráva gestapa Kladno ze dne 1. 2. 1943

V březnu 1942 přišel Karlu Nesnídalovi přes schránku Elišku Stárovou^{od} Františka Pecháčka dopis. Eliška Stárová ve výslechovém protokolu na gestapu ze dne 24. 10. 1942 uvádí ke své činnosti ve skupině JINDRA toto: " ... "Bývalého bankovního úředníka¹⁹⁹ Nesnídala znám od prosince 1936. [...] V únoru 1942 mi Nesnídal sdělil, že se během návštěvy Prahy seznámil s děvčetem a moc rád by si s ním dopisoval. Obával se ovšem, aby se o tom nedozvěděla jeho snoubenka, tudíž se neodvážil nechat si posílat dopisy do svého bytu ani do banky na své jméno. Protože se mi Nesnídal líbil a protože to byl můj kamarád, který mi již vícekrát pomohl, souhlasila jsem, že mu předám dopisy, které pro něj přijdou na moji adresu. Při té příležitosti mi vysvětlil, že dopisy hned poznám, jelikož na zadní straně bude vždy uvedeno jméno "Hedva". Už jsem na celou záležitost zapoměla, když mi v květnu 1942 přišel dopis, jenž měl na zadní straně jméno "Hedva". Ihned jsem si vzpomněla na rozhovor s Nesnídalem a dopis mu předala neotevřený. On si ho převzal, aniž by mi cokoli prozradil o obsahu. Já jsem se na to neptala, protože mě to nezajímalo a byla jsem také trochu žárlivá. Ještě si vzpomínám, že to byl dopis první i poslední. Je možné, že Nesnídal převzal více dopisů mně adresovaných, aniž by mi to sdělil, jelikož byl v bance právě tím, kdo přebíral poštu v mé nepřítomnosti. Já jsem se pak již o Nesnídala nestarala a on se také nepokusil hovořit o výměně dopisů s Prahou. [...] Dodávám, že Nesnídal mně něco vyprávěl, že dopisy nebyly od nějaké ženy, ale od bývalého funkcionáře Sokola z Prahy, který se zabýval podporou příbuzných zatčených funkcionářů Sokola. Na přesné znění rozhovoru si již nevzpomínám, protože jsem vysvětlení Nesnídala vyslechla zcela bez zájmu. [...] O politice nebo o ilegální sokolské organizaci jsem se s Nesnídalem nikdy nebavila, a to i z toho důvodu, protože těmto věcem nerozumím a nemám o ně zájem. [...] Při nejlepší vůli si nevzpomínám, zda měl dopis, který jsem Nesnídalovi předala poštovní razítko z Prahy. Jen se domnívám, že odtamtud byl, jelikož jej Nesnídal očekával. [...] velice jsem se divila, když jsem se dozvěděla, že právě tento dopis, který jsem Nesnídalovi předala, byl spojen s jeho ilegální činností.²⁰⁰" Eliška Stárová udržela tuto verzi po řadu týdnů, kdy byla zadržena a vyslýchána na gestapu v Hradci Králové. Posléze byla propuštěna na svobodu,

¹⁹⁹ Karel Nesnídal byl v tuto dobu totálně nasazen, tudíž již nebyl zaměstnancem Agrární banky.

²⁰⁰ ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslech Eliška Stárové z 24. 10. 1942

pravděpodobně 3. 12. 1942, stejně jako Anna Petrová. Obsah dopisu Františka Pecháčka Karlu Nesnídalovi bohužel není znám, jelikož Karel Nesnídal na gestapu popřel, že by si obsah dopisu pamatoval²⁰¹. Pamatoval si ovšem, že na daný dopis Františkovi Pecháčkovi odpověděl, ale co bylo předmětem odpovědi, to opět nebyl schopen při výslechu uvést. Daný dopis však prý přeposlal Josefu Schejbalovi do Malých Svatoňovic. Karel Nesnídal ve výslechovém protokolu z 12. 11. 1942 na konkrétní dotaz připustil, že by mohlo jít o potvrzení hlášení o získání okresních vedoucích Stiehla a Weihraucha (a pravděpodobně na tuto podsunutou mu variantu rád přistoupil), ale spíše šlo o instrukce ke spolupráci s Josefem Schejbalem, který byl již v té době v kontaktu s členy paravýsadku Silver A: "*... Dnes si již nevzpomínám na obsah dopisu, jinak bych to vypověděl. Je ale možné, že šlo o odpověď na mé hlášení o ustanovení okresních vedoucích v Žamberku a Rychnově. Najisto to ovšem tvrdit nemohu*"²⁰². Karel Nesnídal to nemohl tvrdit s jistotou, jelikož nemohl riskovat, že by se v budoucnu daný dopis našel. Zcela jistě totiž dopis obsahoval informace, které byly spojeny s ilegální činností skupiny JINDRA.

Dopisy, které si sokolští odbojáři vyměňovali, měly svým obsahem navodit zdání, že jde o všední korespondenci. První dopis, který byl doručen Gustavu Andresovi (vedoucímu kraje IV, Roudnice nad Labem), nebo spíše jeho tajné schránce, ženě Jiřině, od Františka Pecháčka, byl tohoto znění: "*... Srdečně tě zdravím, a protože vím, že jsi dobrá účetní, posílám ti nějaké účtenky, které bys mi mohla po jejich prostudování vysvětlit*". V dopise byly opravdu přibaleny účty s řadami cifer, které působily dojmem účtenek z obchodu či restaurace²⁰³. Pomocí šifrovacího klíče, který byl danému kraji a dané úrovni komunikace přidělen (vedoucí pro Čechy - vedoucí kraje), byly zprávy rozluštny. Obsahovaly instrukce pro činnosti organizace na Roudnicku²⁰⁴. V odpovědi na tento dopis adresované Pecháčkově tajné schránce (Věře Gruberové) byly šifrované zprávy zapsány

201 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942

202 Tamtéž

203 Originály zašifrovaných účtenek in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-13, spis Josef Beneš

204 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, Závěrečná zpráva kladenského gestapa z 1. 2. 1943

jako ceník zboží, který si měla Věra Gruberová prostudovat a uschovat²⁰⁵. Obdobné instrukce dostávala i Anna Petrová. I ona svoji roli tajné schránky dokázala před gestapem uhájit: " ... S učitelem Schejbalem jsem se znala téměř 14 let. [...] Schejbal na mě počkal někdy v únoru 1942 v konferenční místnosti a po krátkém úvodu mi sdělil, že v příštích dnech přijde na moji adresu dopis z Prahy, a ačkoli bude nadepsán mým jménem, nebude určen mně. K tomu mi sdělil, že v Praze příležitostně navštěvuje jednu známou paní, která mu bude psát na moje jméno, protože se tyto dopisy nesmí dostat do rukou jeho ženy. Také mi řekl, že tyto dopisy velmi snadno poznám, jelikož na zadní straně obálky bude vždy jméno "Nina". Nechtěla jsem být jeho spojenec, jelikož paní Schejbalovou osobně znám a jsem si jistá, že bych nechtěla, aby se ke mně můj manžel takto choval. Vyčítala jsem Schejbalovi, že se na mě jeho žena bude kvůli nevěře zlobit. Na to mi odpověděl, že se jedná o neškodnou záležitost a že se této záležitosti bohužel nelze vyhnout, jelikož tento dopis má přijít každým dnem. [...] dopis jsem vzala odpoledne Schejbalovi ke škole a předala mu ho a ten po jeho obdržení projevil velkou radost. [...] řekla jsem, aby mě v budoucnu do takových věcí nezatahoval. Přestože mi to Schejbal slíbil, přišel za šest týdnů opět dopis, který měl na zadní straně obálky jméno "Nina". Dopis jsem ve škole ukázala Schejbalovi. Jasně jsem mu sdělila, že spolu budeme těžko vycházet, když je takto věrolomný. Schejbal byl ze začátku velmi překvapen a vymlouval se na různé věci. Řekla jsem, že je vše jen přetvářka a že má na přebírání dopisů i jiné přátele a že mě chtěl jen využít. Byla jsem tehdy velmi rozzlobená, a proto jsem se rozhodla nepředat dopis jemu, ale jeho manželce. Jelikož jsem však jeho ženu chtěla ušetřit nepříjemností a on mi slíbil, že rychle všechny vazby související s dopisováním do Prahy ukončí, nechala jsem se přesvědčit a dopis mu předala. Na to Schejbal ještě jednou poděkoval za mé přátelství, rozloučili jsme se a nikdy již o té věci nehovořili. O obsahu dopisů mi není nic známo a nezajímaly mě. K tomu dodávám, že informace od Schejbalovy byly zcela důvěryhodné, proto jsem se domnívala, že jde jen o milostný románek. Schejbal byl známý sukničkář a podle toho, co vím, vedl uvolněný rodinný život. O ilegální sokolské organizaci mi Schejbal nic neřekl a nic mi není známo o tom, že by byl ilegálně činný. Pokud bych věděla, že ilegálně pracuje, přerušila bych s ním všechny styky, které jsou založeny jen

205 Tamtéž

na pracovním poměru. Byla jsem velmi překvapena tím, co jsem slyšela, že Schejbal byl v Praze odsouzen stanným soudem k smrti za pokus o převrat. Že dopisy, které mu přišly do mého bydliště, by mohly souviset se státním převratem, jsem nevěděla.²⁰⁶" Anna Petrová byla zatčena 23. 10. 1942 v 17 hodin a propuštěna bez trestu 3. 12. 1942. Z jejího výslechového protokolu vyplývá, že byla na případné zatčení velmi dobře připravena a byla dostatečně duševně silná, aby dokázala svoji "naučenou roli" svobodné, morálně uvědomělé ženy dohrát až do konce, tj. ke svému propuštění bez obvinění.

S Josefem Schejbalem se Karel Nesnídal několikrát setkal v Hradci Králové a hovořili spolu o činnosti sokolské odbojové organizace a o všeobecném politickém a válečném dění. Josef Schejbal také Karlovi Nesnídalovi sdělil, že je v přímém kontaktu s vedením JINDRY a osobně jezdí na schůzky do Prahy. Díky této aktivitě (a zřejmě i dění okolo paravýsadku Silver A²⁰⁷) postupně převzal Josef Schejbal vedení celého kraje, proti čemuž Karel Nesnídal nic nenamítal²⁰⁸. Za situace, která v oblasti z hlediska odbojové činnosti panovala (přítomnost paradesantu s vysílačkou, potřeba jeho zajištění a podpory v jeho operativním úkolu) s největší pravděpodobností nikdo z odbojářů, stejně jako z členů vedení skupiny, neměl potřebu předelegovat jednotlivé funkce v regionu, jelikož každý konal dle toho, jaké měl povědomí o dané situaci a jaké měl možnosti a zázemí. Proto Karel Nesnídal ve svém výslechovém protokolu z 12. 11. 1942 uvádí: "*... Z našeho rozhovoru (s Josefem Schejbalem - pozn. autorky) jsem se dozvěděl, že Schejbal převzal vedení naší organizace v našem kraji a byl tedy on krajským vedoucím, i když tato funkce*

206 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslech Anny Petrové z 24. 10. 1942

207 Paravýsadek SILVER A sestaven v Londýně na podzim roku 1941 ve složení: npor. Alfred Bartoš (velitel), rtm. Josef Valčík (zástupce velitele) a svob. Jiří Potůček (radiotelegrafista). Operační úkoly: udržovat radiové spojení s čsl. orgány v Anglii, spolupracovat s domácím odbojem a být mu k dispozici (jmenovitě se špkt. Václavem Morávkem z ON), zorganizovat zpravodajskou síť a podávat zprávy vojenského, hospodářského a politického rázu (poznatky o německé armádě a její dislokaci v protektorátu, o její výzbroji a výstroji, o vojenských transportech a soustředování vojsk i materiálu, o výrobě a pracovní morálce ve vybraných závodech podporujících válečnou výrobu, o situaci v domácím odboji a zatýkání našich občanů), vytvořit evidenci českých kolaborantů a zrádců. Realizace: 29. 12. 1941 seskočila skupina u obce Senice, okr. Nymburk.; in: JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 33 - 38.

208 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942.

byla Pecháčkem delegována na mě a nikdy nebyla zrušena. Byl jsem s tím srozuměn, jelikož Schejbal pracoval aktivněji a zřejmě měl i více zkušeností.²⁰⁹" Podle svědectví Vlasty Schejbalové, manželky popraveného Josefa Schejbal, totiž jejího muže navštívili v neděli 8. března 1942 dva neznámí lyžaři: " ... Jeli však naurčito a místo představování padlo smluvené heslo a nato předložili lístek se známým rukopisem Fr. Pecháčka z Prahy: "Bratře, prosím Tě, abys otevřel srdce bratřím, které Ti posílám." Šlo pravděpodobně o samého velitele skupiny "Silver A" Alfréda Bartoše a jeho spolubojovníka Josefa Valčíka, kteří přišli sjednat možnost spolupráce a úkoly skupiny S21B.²¹⁰". Karel Nesnídal si uvědomoval (a zřejmě i dostal podobný pokyn od Františka Pecháčka), že v situaci, kdy v jedné z oblastí hradeckého regionu působí paraskupina vyslaná z Anglie s operačním úkolem, je třeba veškeré síly a pomoc napsat tímto směrem a poskytnout Josefovi Schejbalovi a jeho prostřednictvím i dalším odbojářům s paravýsadkem spojeným vše, co je třeba.

Někdy v této době, pravděpodobně v průběhu března, se stal Karel Nesnídal členem skupiny S21B, která byla v přímém kontaktu s paradesantem Silver A a poskytovala zázemí vysílače Libuši operující ve východních Čechách. Skupina S21B byla založena na počátku roku 1942 na podnět Františka Pecháčka (tedy pražského vedení sokolské odbojové organizace). V jejím čele stál Josef Schejbal. Zahrnovala obce Červený Kostelec, Bohdašín, Malé Svatoňovice, Rtyň v Podkrkonoší a Úpici, ale udržovala spojení i s dalšími okolními obcemi a s městy Hradec Králové a Praha. Co vyjadřuje název organizace, dosud nedokázal nikdo s přesností určit, i když spekulací okolo něj s postupem let bylo mnoho. Nejčastěji byla zkratka spojována se jmény Josefa Schejbal a Ladislava Satrana a s názvem obce Bohdašín. Číslo "21" bylo vykládáno jako počet členů ve skupině, ale ten se neustále s odhalováním dalších historických skutečností proměňuje a narůstá. Členové byli z velké části učitelské profese, stejně tak jako to byli i funkcionáři Sokola - lidé, na které se mohl Josef Schejbal spolehnout. Poštovní komunikaci mezi skupinou

209 Tamtéž

210 METELKA, J.: Krvavý protektor, str. 16; JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 75.

S21B (Josefem Schejbalem) a Karlem Nesnídalem zajišťovala také již výše zmíněná Eliška Stárová.

Josef Schejbal již tedy od Karla Nesnídala nedostával pokyny, ale naopak Karel Nesnídal vykonával odbojovou činnost dle úkolů od Josefa Schejbala. Jelikož na rozdíl od dalších členů skupiny S21B žil a pracoval v krajském městě (tedy ve městě, kde sídlila úřadovna gestapa, Oberlandrat - úřad německé okupační zprávy, letiště, kasárna, nádraží, nemocnice a další instituce), dodával Josefu Schejbalovi pravděpodobně zpravodajské informace týkající se právě těchto klíčových míst²¹¹. V tomto mu zřejmě, aniž by to tušila, pomáhala i jeho sestra Růžena, která byla na Oberlandrátu úřednicí.

V této době měla skupina "S21B" hlavně tyto úkoly: zajišťovat zpravodajské informace pro vysílačku Libuši, vyhledávat případná seskoková místa pro další paradesanty²¹² připravované k vyslání na území protektorátu a zajistit další (náhradní) možnost spojení s Londýnem pro případ, že by vysílačka Libuše²¹³ byla vyřazena z provozu. Byla také tipována záložní místa, kam by bylo možné přemístit vysílací stanici²¹⁴, stejně jako členy paradesantu v případě ohrožení, a také byli vyhledáváni vhodní a spolehliví spolupracovníci, kteří by byli schopni zajistit další záležitosti vyplývající

211 Badatel Libor Pařízek v této věci uvádí: " ... Zcela určitě počítal František Pecháček s tím, že se Karel Nesnídal spolu s Josefem Schejbalem stanou významnými členy pro uskutečnění spojení mezi záložním místem radiostanice Libuše a Prahou.", in: Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 10:25.

212 " ... Skupina "S21B" zajišťovala mezitím i další věci. K provedení atentátu a dalších bojových úkolů bylo potřeba počítat se shozem nových výsadek. K tomu bylo nutno vyhledat určené shazoviště v prostoru soudního okresu Police nad Metují a zajistit pro parašutisty vhodné a bezpečné ukrytí.", in: METELKA, J.: Krvavý protektor, str. 18

213 Radiová vysílací stanice určená pro spojení mezi protektorátem a londýnským exilovým vedením. Do protektorátu byla shozena spolu s paradesantem Silver A 29. 12. 1941. Obsluhujícím radistou byl Jiří Potůček. První úspěšné obousměrné spojení se uskutečnilo 15. 1. 1942 (stanoviště lom Hluboká u Ležáků).

214 "...Dohodnutým záložním místem pro Libuši byl od března Bohdašín a zpočátku to věděli pravděpodobně jen pražský František Pecháček, Bartoš, Valčík a vedoucí odbojové skupiny S21B, učitel Josef Schejbal z Malých Svatoňovic a později Jiří Potůček a učitel školy v Bohdašíně Ladislav Satran.", in: JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 248

z operačních úkolů paradesantu a z životních potřeb jeho členů. V polovině dubna se setkal Josef Schejbal s Jiřím Potůčkem²¹⁵ v Malých Svatoňovicích. Potůček se sem dostavil osobně překontrolovat náhradní vysílačku, kterou sestavili v měšťanské škole v Malých Svatoňovicích tři členové skupiny S21B - technický úředník telegrafního úřadu v Hradci Králové Jaroslav Vokatý z Červeného Kostelce, telegrafní dozorce Jan Balatka z Úpice a radiomechanik Jaroslav Merta ze Rtyně v Podkrkonoší²¹⁶. Práce na náhradní vysílací stanici byla kryta pracemi na telefonní stanici, o jejíž zavedení si v této době škola zažádala. Náhradní stanice byla posléze uložena na půdě školy v Bohdašíně, kterou vedl Ladislav Satran²¹⁷. Jiří Potůček se ještě několikrát sešel s Josefem Schejbalem ve škole v Malých Svatoňovicích v kabinetu tělocviku. O náplni jejich rozhovorů není nic známo²¹⁸.

215 Jiří Potůček, nar. 12. 7. 1919 v Brunecku v Itálii, kde byl jeho otec Vilém ve službách hraběte Šternberka jako osobní komorník a jeho matka Antonie, rozená Karlová, byla u Šternberků komornou. Krátce po narození Jiřího se jeho rodina vrátila zpět do Československa. Usadila se v obci Vranov (dnes Břasy) u Rokycan, kde Jiří Potůček absolvoval obecnou školu a po ní pak měšťanskou školu ve Stupně. Své formální vzdělání ukončil ročním obuvnickým kurzem v Radnicích. Byl velmi nadaný na jazyky - ovládal němčinu, angličtinu, francouzštinu a částečně srbštinu. Pracoval ve výrobě obuvi u Baťů ve Zlíně, v roce 1938 byl poslán jako vedoucí filiálky do Osijeku v Jugoslávii. Po vypuknutí války odjel přes Istanbul do Francie a posléze do Anglie, kde byl v říjnu 1940 v hodnosti svobodníka začleněn do telefonní čtyř štábní roty. Byl vybrán pro plnění speciálních úkolů a po absolvování potřebných kurzů zařazen do paradesantu Silver A., in: JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 34.

216 Tamtéž, str. 75; dále in: NÝVLTOVÁ, P.: Příběh odvahy a zrady, str. 30.

217 Ladislav Satran, nar. 24. 6. 1914 v Semonicích u Jaroměře; původně student bohosloví, posléze se vydal na dráhu učitele. Během mobilizace sloužil jako záložní poddůstojník v pohraničním pásmu na Jestřebích horách, kde se seznámil se svojí ženou Zdeňkou. Po okupaci působil jako řídicí učitel v obecné škole na Bohdašíně nedaleko Červeného Kostelce. Za války se zapojil do odbojové činnosti. Zásadní byla jeho aktivita ve skupině S21B. Zde se stal přímým účastníkem událostí spojených s paradesantem Silver A a následnou likvidací jeho radisty Jiřího Potůčka. Byl krutě vyslýchán a posléze s dalšími členy skupiny S21B popraven: " ... Na požádání Tajné státní policie v Hradci Králové 2 byla 9. července 1942 v 19.00 hodin na zalesněném terénu u policejní ubikace v Pardubicích, za co nejpřesnějšího dodržování shora uvedeného nařízení, provedena poprava". Pořadové č. 3 - Zdeňka Satranová, poř. č. 5 - Ladislav Satran, in: Národní archiv (dále jen NA), fond Úřad říšského protektora, sign. 114-10-1, str. 2.

218 NÝVLTOVÁ, P.: Příběh odvahy a zrady, str. 30 - 31.

5 Atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha

Skupina S21B pracovala v duchu instrukcí vedení JINDRY po několik měsíců, než přišel 27. květen 1942. Tento den provedli v Praze členové paravýsadku Anthropoid²¹⁹ atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha²²⁰: *"... Dne 27. května 1942 jel oberstgruppenführer SS Heydrich ve svém voze poznávací značky SS-3 ze svého letního sídla v Panenských Břežanech do Prahy. Vůz mířil [...] do ulice v Holešovičkách, přičemž v ostré zatáčce musela být výrazně snížena rychlost. V 10:35 byla v těchto místech vržena na vůz trhavá bomba a spuštěna střelba ze samopalu. Podle předběžné rekonstrukce události lze s jistotou konstatovat, že šlo o čin dvou pachatelů"²²¹. Téměř okamžitě byla vydána tato policejní opatření: " ... Za dopadení pachatelů je vypsána odměna ve výši 10 milionů korun. Každý, kdo pachatele přechovává, poskytuje jim pomoc nebo o nich má informace a neudá je na úřadech, bude zastřelen s celou rodinou. Na území oberlandrátu Praha je od chvíle, kdy toto oznámení zveřejní rozhlas, vyhlášen civilní výjimečný stav. [...] zákaz vycházení od 27. 5. od 21 hodin do 28. 5. do 6 hodin ráno [...] Každý, kdo vzdor zákazu vyjde v uvedenou dobu na ulici, bude zastřelen, nezastaví-li se na první výzvu. [...] Pokud nebudou po uplynutí lhůty*

219 Paradesantní výsadek ve složení rtm. Josef Gabčík (nar. 8. 12. 1912 v Poluvsi na Slovensku), a rtm. Jan Kubiš (nar. 24. 6. 1913 v Dolních Vilémovicích), přilet do protektorátu 29. 12. 1941, operační úkol: *"Můj úkol tkví v zásadě v tom, že společně s jiným příslušníkem československé armády budu odeslán do vlasti, abych v čase, na místě a v situaci, která se podle našeho zjištění na místě a za daných okolností bude zdát nejvýhodnější, provedl nějakou sabotážní, teroristickou akci, tak účinnou, aby měla patřičný ohlas jak doma, tak za hranicemi Československé republiky. Učiním podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vše, abych tento úkol, k jehož provedení jsem se dobrovolně přihlásil, úspěšně splnil."*, in: STEHLÍK, Eduard: Jan Kubiš; *Nezastaví mne ani to nejhorší ...*, Jitka Průžová - Tváře, Žďár nad Sázavou 2017, str. 151.

220 Šéf bezpečnostní policie a bezpečnostní služby Oberstgruppenführer SS a generál policie, zastupující říšský protektor Reinhard Tristan Eugen Heydrich, nar. 7. 3. 1904 v Halle an der Saale, otec Richard Bruno Heydrich, ředitel konzervatoře, matka Elisabeth Marie Anna Amalie Heydrich, rozená Krantz, ženatý, manželka Lina Mathilde Heydrich, roz. Osten, bytem Praha - toho času na zámku v Panenských Břežanech u Prahy, sňatek uzavřen 26. 12. 1931 v Grossenbrode., in: ŠUSTEK, V: Atentát na Reinharda Heydricha, str. 243, Dokument č. I/57 z 4. 6. 1942.

221 Tamtéž, str. 101, Dokument č. I/14 z 27. 5. 1942

pachatelé v Praze vypátrání, zamýšlím vyhlásit výjimečný stav v celém protektorátu."²²². Tato opatření navržená státním tajemníkem Karlem Hermannem Frankem²²³ byla obratem schválena a vydána další: " ... *V rámci nařízeného počtu 10.000 rukojmích zatknout na prvním místě příslušníky celé opoziční inteligence. Z hlavních protivníků v řadách této české inteligence zastřelit už dnes v noci sto nejdůležitějších*"²²⁴. Do protektorátu byly vzápětí povolány jednotky zvláštního nasazení. Do Hradce Králové zamířila přes hraniční přechod u Hodkovic nad Mohelkou a Jičín 8. polní rota Potsdam o síle 2 velící důstojníci a 100 výkonných příslušníků²²⁵. Jednotka dostala pokyn vypravit do ubytovacích míst co nejkratší cestou předsunuté jednotky (s ubytovateli), které navážou spojení s německými služebnami pořádkové policie v místě ubytování. Od okamžiku překročení hranic podléhala tato jednotka policejnímu pluku "Böhmen", který byl velícím plukem pro území Čech (Morava podléhala policejnímu pluku "Mähren"). Velitel pořádkové policie gen. Paul Riege v rozkazu z 28. 5. 1942 uvedl, že: " ... *je třeba vzít v úvahu specifičnost situace a vyhybat se konfliktům s obyvatelstvem. Protektorátním příslušníkům se však má předvést síla, připravenost k nasazení a údernost německé pořádkové policie. Při případném nepřátelském jednání se očekává, že jednotky tvrdě zasáhnou všemi silami*"²²⁶. Dne 30. května 1942 se začala zveřejňovat jména těch, kteří byli ve zrychleném řízení odsouzeni stanným soudem a popraveni za "schvalování atentátu": " *Obergruppenführer nařídil, aby byly stanným soudem odsouzeny a zastřeleny osoby, které se v souvislosti*

222 Tamtéž, str. 121 - 122, Dokument č. I/23 z 27. 5. 1942

223 Karl Hermann Frank, nar. 24. 1. 1898 v Karlových Varech, syn Jindřicha Franka (učitel, zemřel 1928) a Pavly, roz. Eberhardt (v domácnosti, zemřela 1940), vystudoval osmileté humanitní gymnázium, knihkupec, později prvorepublikový politik, člen Sudetendeutsche Partei (SdP) a aktivní nacist a s hodností SS-Obergruppenführera. Po okupaci českých zemí a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava působil jako státní sekretář Úřadu říšského protektora. V srpnu 1943 byl jmenován německým státním ministrem pro Protektorát Čechy a Morava. V roce 1946 byl na základě rozsudku Mimořádného lidového soudu v Praze za válečné zločiny popraven., in: FRANK, Karl Hermann: Zpověď; Podle vlastních výpovědí v době vazby u Krajského soudu trestního v Praze na Pankráci, Toužimský a Moravec, 2016, str. 16.

224 ŠUSTEK, Vojtěch: Atentát na Reinharda Heydricha, str. 123, Dokument č. I/24 z 27. 5. 1942

225 Tamtéž, str. 151, Dokument č. I/33 z 29. 5. 1942

226 Tamtéž, str. 147 - 148, Dokument č. I/32 z 28. 5. 1942

s atentátem vyjádří způsobem nepřátelským k Říši, nebo atentát schvalují, anebo k atentátu zaujmají kladný postoj. Poprava zastřelením bude v daném okrese vždy oznámena vylepením plakátů s odůvodněním popravu"²²⁷. Mezi lidmi zavládl strach. Členové odboje náhle nenesli svým rozhodnutím pracovat proti okupantům odpovědnost pouze za sebe. Obětovat vlastní život byli mnozí připraveni: " ... *Nechci sýčkovat, že se nevrátíme, ale jsme v rukou, z kterých se člověk vrací i nevrací, přesto hlavu do pejru nestrkáme. Je to válka, která žádá oběti, a jak bychom mohli zrovna my chtít, aby se nám to vyhnulo!? [...] nikdy jsem si nepředstavoval, že si mohu tak klidně podobné úvahy říkat. Zvykne se i na šibenici.*" ²²⁸ Rázem však ohrožovali i své ženy, děti, rodiče a sourozence. Bylo stále obtížnější nalézt někoho, kdo poskytne pomoc, úkryt, ošetření, nebo alespoň jídlo. Denně hlásil rozhlas jména popravených spoluobčanů, denně visely na zdech a sloupech červené plakáty s jejich jmény. Potají a šeptem se vyprávělo o hrůzných výsledcích na gestapu, o brutálních metodách, které gestapo používá: " ... *Mezi občany se šířily poplašné zprávy o přípravách okupantů proti českému obyvatelstvu [...] Ve všech obcích jsou organizovány rozsáhlé prohlídky. Nikdo si není jist před zásahem gestapa, které neúnavně pátrá po vinících atentátu. [...] Celá síť konfidentů a spolupracovníků gestapa a nacistického bezpečnostního systému byla v pohotovosti. Kontroly obyvatel ve východních Čechách jsou prováděny všude, v hostincích, v kinech, na hřištích, ve vlacích a autobusech.*"²²⁹ Mnozí z těch, kteří již v odboji pracovali dříve, si kladli otázku, zda a kolik jsou schopni vydržet. Někteří z nich si opatřovali silný jed, aby v případě zatčení raději ihned zemřeli a nemuseli pod tíhou násilí prozradit své kolegy v odboji. Dne 4. června 1942 zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich zemřel. Dne 10. června 1942 byla vypálena a srovnána se zemí obec Lidice. Byly zatýkány, vyslýchány, odsuzovány a často i popravovány desítky lidí denně. Někteří s atentátem neměli nic společného a stali se oběťmi nesmyslných udání, někteří atentát schvalovali, jiní pomáhali osobám s atentátem spojeným. Hlavní zbraní

227 Tamtéž, str. 192, Dokument č. I/44 z 30. 5. 1942.

228 Tamtéž, str. 818, Dokument č. I/107 z 25. 9. 1942, výňatek z motáku příslušníka sokolské odbojové organizace Augustina Rebce, odeslaného tajně z vězení v malé pevnosti Terezín; Augustin Rebec byl se svojí ženou Boženou Rebcovou a dalšími odbojáři napojenými na paradesant Anthropoid popraven 24. 10. 1942 v KT Mauthausen.

229 ŽIŽKA: J., Heydrichiáda ve Východních Čechách, str. 95 -98

gestapa a nacistických pořádkových složek se stal "strach". Nikdo si nemohl být jistý, zda lidé v jeho okolí dokážou být po zatčení silní.

6 Heydrichiáda na Královéhradecku

Komunikace mezi členy skupiny JINDRA byla po atentátu výrazně utlumena. Historik Lukáš Vlček situaci v komunikaci mezi členy odboje popisuje takto: " ... *Po atentátu nastal v odbojových organizacích veľký mumraj a chaos, utichla veškerá komunikace a jednotliví členové odbojových organizací se snažili na sebe pokud možno neupozorňovat (a využit situace - pozn. autorky), pokud byla možnost zmizet*".²³⁰ Všichni očekávali každým dnem zatčení a snažili se něj připravit. Z výslechových protokolů Elišky Stárové, Anny Petrové i všech zatčených členů odbojové skupiny okolo Karla Nesnídala je zřejmé, že byly jejich výpovědi dopředu shodně koncipovány tak, aby co nejméně ohrožovaly ty, kteří ještě nebyli gestapem zadrženi, ale zároveň tak, aby ten, kdo vypovídal, měl určitý prostor poskytnout gestapu takové množství informací, aby sám nebyl podezřelý či aby uškodil sám sobě co nejméně.

6.1 Odchod Karla Nesnídala do Kroměříže

Dnes již nejsme schopni říci, zda pokyn k přeložení Karla Nesnídala ze dne 3. června 1942 z Agrární banky v Hradci Králové do její pobočky v Kroměříži (Zlínský kraj) byl záměr, který dokázal Karel Nesnídal uvést do reality, anebo shoda okolností, kterých využil a které posunuly o nějaký čas jeho zatčení, stejně jako zatčení dalších na něj v odboji napojených osob. Z korespondence mezi centrálou Agrární banky a její pobočkou v Kroměříži vyplývá, že pobočka si vyžádala 16. dubna 1942 na základě zatčení neznámého počtu jejích zaměstnanců²³¹ doplnění svého stavu. Centrála AgB jí vyhověla 3. 6. 1942, po více než měsíci a půl (na vědomí 4. 6. 1942, s nástupem do 15. 6. 1942), o čemž byli jak vedoucí obou poboček, tak i Karel Nesnídal písemně informováni následující den: "*Oznamujeme Vám, že ředitelství našeho ústavu ve své dnešní schůzi rozhodlo přeložiti Vás z filiálky v Hradci Králové do Kroměříže a žádáme Vás, abyste své*

230 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž 11:00

231 Pro kroniku SPB zaznamenal v roce 1947 Karel Nesnídal. st. (otec Karla Nesnídala), originál rukopisu v archivu autorky.

*místo v pobočce kroměřížské nastoupil do 15. června 1942. [...] S veškerou úctou Agrární banka*²³².

Podle vzpomínky Jiřiny Hoffmannové, rozené Nesnídalové její bratr informaci o svém přeložení zatajil svým rodičům i své snoubence a sdělil ji až den před nástupem do nového místa, tedy 14. června 1942. Toto jednání mu matka silně vytykala, jelikož se měl v závěru léta oženit se svojí snoubenkou Květou Schafferovou²³³. Došlo k ostrému sporu. Anežka Nesnídalová měla o svého syna obavy a nechtěla, aby za dané politické situace opouštěl domov a rodinu. Dotazovala se na názor slečny Květy, ale ten jí Karel Nesnídal nesdělil s tím, že je to jeho osobní věc.²³⁴ Obával se zřejmě, že pokud by se jeho blízcí dozvěděli o jeho přeložení dříve, snažili by se tomu skrze své známosti na úřadech zabránit. To nemohl Karel Nesnídal s ohledem na nebezpečí, které hrozilo nejen jemu, ale celé jeho rodině, dopustit, stejně jako nemohl doma vysvětlit důvody, které ho vedou k urychlenému opuštění Hradce Králové.

Ráno po oznámení svého odjezdu do Kroměříže se zavřel se svým otcem do pokoje a asi hodinu spolu vzrušeně diskutovali. Jiřina Hoffmannová je přesvědčená, že Karel Nesnídal svého otce již dříve alespoň částečně do odbojových záležitostí zasvěcoval. Takovýto rozhovor "za zavřenými dveřmi" se u Nesnídalů doma po okupaci podle Jiřiny Hoffmannové neodehrál poprvé: "... Karel s tátou se zavírali v pokoji, aby my jsme se nemohly zúčastnit, protože Karel ho (svého otce - pozn. autorky) zasvěcoval, částečně jenom, do té odbojové činnosti²³⁵". Je pravděpodobné, že spolu Karel Nesnídal ml. a Karel Nesnídal st. o politické situaci, postoji sokolských funkcionářů k ní a o obecných opatřeních, která byla v rámci odboje nastolována, hovořili. Oba byli sokolové, vlastenci, otec Nesnídal svého syna k takovýmto názorům od dětství vedl a v nich vychovával. Karel

232 Dopis Karlu Nesnídalovi z centrály Agrární banky ze dne 3. 6. 1942 v archivu autorky.

233 Jiřina Hoffmannová uvádí, že se měli brát asi za dva měsíce, měli už do společného bytu nakoupený nábytek, jenž byl do svatby uskladněný ve stodole blízko domu v Kuklenách, a rodina činila veškeré přípravy na očekávanou svatbu., pamětnická výpověď Jiřiny Hoffmannové, Hradec Králové 2010, blíže nedatováno, tamtéž.

234 Tamtéž

235 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž 11:35

Nesnídál měl s otcem velmi blízký vztah, ctil ho a respektoval. Nic bližšího mu přesto pravděpodobně nesdělil, jelikož nechtěl ohrozit ani jeho ani rodinu. Proto, když byli Nesnídalovi ve věci svého syna a bratra Karla vyslýcháni, nemohli nic gestapu ke konkrétní činnosti Karla Nesnídala uvést²³⁶. Tato diskuze byla 14. června 1942 zřejmě tedy napjatá proto, že si Karel Nesnídál st. uvědomil, proč jeho syn odjíždí a v jaké situaci se celá rodina vzhledem k vyhlášení stanného práva nachází. Před polednem se Karel Nesnídál rozloučil a odešel na vlakové nádraží. Svoji matku již od té doby nikdy neviděl. Se sestrami a otcem se několikrát setkal po svém zatčení na hradeckém gestapu, sestra Růžena ho směla ještě jednou navštívit v Petschkově paláci v Praze²³⁷. Zda za ním směla i jeho snoubenka Květa Schafferová, není známo.

Karel Nesnídál měl pouhých deset dní na to, aby zajistil předání vedení organizace, kontakty a spojení někomu spolehlivému a prověřenému. Před svým odjezdem (v době mezi 4. a 14. 6. 1942) se podle výslechových protokolů sešel se svým přítelem, sokolským náčelníkem II. okrsku župy Orlické Václavem Válkem, který byl zřejmě již dříve informován o dění okolo sokolské odbojové organizace JINDRA²³⁸, a požádal ho, aby převzal jeho dosavadní funkci²³⁹. Václav Válek, jak vyplývá z výslechu Karla Nesnídala, souhlasil: " ... Předal jsem mu seznam krycích jmen a vysvětlil mu šifrovací systém. Dále jsem mu sdělil, že Stárové vše vysvětlím tak, aby dopisy adresované mně, které ještě přijdou, dala jemu. Hlášení o předání mé funkce Válkovi jsem neposlal ani Pecháčkovi do Prahy ani Schejbalovi. V Praze [...] vládlo stanné právo, z toho důvodu bylo příliš nebezpečné se s Prahou spojit. Stárovou jsem instruoval, aby případnou poštu (pod krycím jménem Hedva - pozn. autorky) předala Válkovi a potom ji poslala mně do Kroměříže²⁴⁰, kde jsem byl posléze dva měsíce zaměstnán"²⁴¹. Karel Nesnídál však

236 Česká televize, cyklus "Neznámí hrdinové", díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídál", stopáž: 7:52

237 Pamětnická výpověď Jiřiny Hoffmannové, Hradec Králové 2010, blíže nedatováno, tamtéž.

238 VHA, fond 255, Josef Urban, potvrzení o odboji - Karel Vacek, 13. 7. 1945

239 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-243-12, výslechový protokol Václava Válka z 13. 11. 1942

240 Pro kroniku SPB zaznamenal v roce 1947 Karel Nesnídál st. (otec Karla Nesnídala), originál rukopisu v archivu autorky.

241 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Karla Nesnídala z 12. 11. 1942

neplánoval přerušit svoji činnost v organizaci JINDRA ani po svém odchodu z Hradce Králové, o čemž svědčí jasné instrukce předané Elišce Stárové. Václava Válka vybral jako "styčného pracovníka", který by byl bezprostředně přítomen v místě činnosti skupiny, sám si však ponechal možnost být informován, stejně jako si bez všech pochybností ponechal i velení nad hradeckou skupinou. Do Kroměříže odešel pravděpodobně s pokyny od vedení JINDRY navázat kontakty na místní sokolskou odbojovou skupinu, se kterou měl zde dále pracovat. Prokazatelně se zde během svého krátkého pobytu sešel s Josefem Masným z partyzánské skupiny "Zelený kádr", která byla v roce 1941 vybudována s vydatnou pomocí sokolských činovníků.,²⁴²

Ve výslechovém protokolu z 13. 11. 1942 k převzetí vedení hradecké organizace JINDRA Václav Válek uvedl: *" V červnu 1942 ke mně přišel bývalý bratr Nesnídal z Hradce Králové. Sdělil mi, že bude od 15. června přeložen do Kroměříže a požádal mě, abych převzal jeho funkci zapisovatele "Basketbalového spolku". Souhlasil jsem a současně mi Nesnídal řekl, že je v oblasti protektorátu založena nová sokolská organizace. Tato organizace se skládá z dřívějších spolehlivých sokolských funkcionářů a má za úkol získat další členy a s těmi při očekávaném převratu v protektorátu převzít vedení. V okamžiku převzetí moci a znovuvytvoření Československa by měli být muži této organizace zárukou, že zavládne klid a pořádek. [...] Po tom, co jsem souhlasil, mi Nesnídal předal papírek, na kterém byla zapsána hesla organizace. Hesla se měla užít při osobním setkání s neznámými funkcionáři jako poznávací znamení [...] mimo to byl na tom lístku poznamenán klíč šifrovacího systému. Já jsem si hesla i klíč zapamatoval a lístek pak zničil. [...] Pokud si pamatuji, byl takovýto: písmeno a = 1, ... písmeno u = 5, ... písmeno k = 21.²⁴³"* Václav Válek uvedl ve své výpovědi na hradeckém gestapu téměř kompletní šifrovací klíč. Dle svědectví Josefa Urbana a Karla Vacka (poválečného svědka) byl osobně přítomen při zakládání hradecké části skupiny (viz výše). Navíc pokud by byla jeho výpověď pravdivá, předával by mu Karel Nesnídal skupinu v době, kdy její činnost byla vlivem událostí okolo atentátu razantně utlumena a jakákoli aktivita tohoto

242 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Jaroslava Berana z 8. 10. 1942

243 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslechový protokol Václava Válka z 13. 11. 1942

druhu by do té doby nezasvěceného Václava Válka silně ohrožovala. Je tudíž vysoce nepravděpodobné, že, byť z přátelství ke Karlu Nesnídalovi, by tuto roli přijal. Stejně se můžeme pozastavit nad tím, že by Karel Nesnídal při předávání funkce "zapisovatele basketbalového spolku" s podobnou otevřeností a v časové tísní přistoupil k předání funkce vedení hradecké odbojové organizace se všemi hesly, kontakty a informacemi Václavovi Válkovi, který se možná s Františkem Pecháčkem a Josefem Schejbalem osobně ani neznal. Je zcela logické, že k takovému kroku by si musel vyžádat souhlas Františka Pecháčka, na což v té chvíli neměl dostatek času a za dané situace, i s ohledem na utajení členů paradesantu Silver A, by takový souhlas nedostal. Je také zvláštní, že ačkoli Václav Válek dle svých slov nikdy šifrovací klíč nepoužil, přesto si ho stále i po pěti měsících přesně pamatoval. Při výslechu ale udržoval stejnou linii jako Antonín Stiehl, František Weihrauch a všichni další zatčení odbojáři z JINDRY : "*... prohlašuji, že jsem sice funkci oblastního vedoucího ilegální organizace převzal, ale tu jsem dále nerozšiřoval a další členy jsem neagitoval. Nebylo mi známo, že by naše organizace měla jméno "JINDRA" a dále, že by naše vedení udržovalo spojení s nepřítelem v zahraničí, event. mělo vztahy s agenty - parašutisty a vrahy zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. ...*"²⁴⁴

6.2 Prolomení sokolské odbojové sítě gestapem v červnu a červenci

1942

O působení Karla Nesnídala v Kroměříži máme velmi málo zpráv. Jemu i jeho kolegům z hradecké skupiny se vyhnulo rozsáhlé zatýkání v červnu 1942. Poté, co se parašutista Karel Čurda z výsadku Out Distance přihlásil dne 16. 6. 1942 na gestapu²⁴⁵, rozkryl síť těch, kteří mu v protektorátu pomáhali. O zásahu v Resslově ulici²⁴⁶ se Karel

244 Tamtéž

245 Po válce se Karel Čurda dne 15. května 1945 sám přihlásil na četnické stanici v Manětíně. Byl zatčen, později odsouzen k trestu smrti a 29. dubna 1947 oběšen v Pankrácké věznici. Ve svém závěrečném prohlášení odmítl žádat o milost.

246 V bezvýhodné situaci v kryptě kostela sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici, obklíčení více než 750 příslušníky nacistických bezpečnostních a pořádkových sil, padli v boji dne 18. 6. 1942 členové paravýsadků z Anglie Josef Valčík (Silver A), Adolf Opálka (Out Distanc), Jan Kubiš (Anthropoid), Josef

Nesnidal dozvídal z různých méně či více důvěryhodných zdrojů a tyto informace si neměl jak ověřit. Žil nejspíše v nejistotě, obavách, pravděpodobně již ani nedostával zprávy od Františka Pecháčka či Josefa Schejbala. Skupina S21B však pracovala dál. Dne 18. 6. 1942, ve stejný den, kdy prohráli svůj boj o život parašutisté v kryptě v Resslerově ulici v Praze, se jejím členům podařilo přesunout radistu Jiřího Potůčka a vysílačku Libuši z lomu na Ležákách do školy na Bohdašíně k Ladislavovi Satranovi. Zatčení však byli ten den manželé Krupkovi²⁴⁷ z Pardubic, v jejichž bytě byl nalezen válečný deník Alfreda Bartoše s kontakty a radiodepešemi odeslanými do Londýna. Následovalo zatčení manželů Hladěnových²⁴⁸ a dalších členů pardubické skupiny, která také zajišťovala činnost paradesantu Silver A a která pracovala pod vedením Alfréda Bartoše. Svědectví MUDr. Jana Hrocha²⁴⁹, pardubického lékaře, hovoří o posledních chvílích Františka Hladěny, jednoho z jeho nejbližších spolupracovníků: *"... Hladěna byl velmi šikovný a dovedl se dobře dostat přímo do středu nepřitele a jeho informace byly jedny z nejlepších zvláště v době, když již začal hon a pronásledování. [...] V sobotu dne 21. června asi o 14. hodině byl jsem volán do budovy Gestapa, kde známý pardubický obchodník Hladěna skokem z okna druhého poschodí vyhnul se výslechu Gestapa. To byl dobře uvážený*

Bublík (Bioscop), Josef Gabčík (Anthropoid), Jaroslav Švarc (Tin) a Jan Hrubý (Bioscop).

247 Hana Krupková, roz. Zýková, nar. 31. 5. 1921 v Chotěboři v rodině Karla a Marie Zýkových, na studiích pardubického gymnázia v péči babičky, jelikož její matka žila s novým partnerem Pavlem Švagerkou v Užhorodě na Podkarpatské Rusi, po odchodu z gymnázia z důvodu nedostatečného prospěchu dokončila školní docházku na měšťanské škole a vystudovala veřejnou obchodní školu v Pardubicích, po návratu matky do Pardubic nastoupila na ředitelství pošt tamtéž, po několika známostech se provdala za Václava Krupku, In: KOTYK, Jiří: Hana a Václav Krupkovi, pardubičtí spolupracovníci SILVER A; *Pod koly dějin - Legenda a skutečnost aneb Co unese lidský život*, Evropské vydavatelství s. r. o., Pardubice, 2011, str. 7 -8; Václav Krupka, nar. 6. 5. 1914 v Novém Bydžově, otec Václav účastníkem bitvy u Zborova a voják z povolání, matka Františka, roz. Benešová, Václav vystudoval reálnou školu, vstoupil do armády a absolvoval vojenskou školu v Hranicích na Moravě, r. 1938 demobilizován a nastoupil do Východočeského elektrárenského svazu, 15. 6. 1940 se oženil s Hanou Zýkovou, tamtéž, str. 25 -26.

248 HROCH, J.: Hrst smutných vzpomínek, str. 2 a 4, archiv Libora Pařízka; dále in: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/1771-mudr-jan-hroch-policejni-lekar/>, [cit. dne 1. 4. 2019]

249 Jan Hroch, nar. 18. 6. 1899 v Pardubicích, praktický lékař, který byl gestapem povoláván k ohledání sporných úmrtí (většinou odbojářů, kteří se postavili gestapu) .

a provedený čin, který možno označit jako hrdinství. Potvrdil to sám člen Gestapa Linsel, který měl na starost Hladěnovu záležitost jako referent pro skupiny vojenského odporu, když nad jeho mrtvolou řekl: Ten zachránil moc lidí, ten moc věděl²⁵⁰". K rozsáhlému zatýkání došlo i v Praze a na dalších místech protektorátu. Dne 19. 6. 1942 byl popraven za činnost v odboji bývalý předseda protektorátní vlády, generál Alois Eliáš²⁵¹, který byl zatčen hned po nástupu Reinharda Heydricha do funkce. Jeho smrt měla být varovným mementem českému odboji, že se nacističtí okupanti nezastaví před ničím.

Při návratu do bytu Krupkových 21. června 1942 se v přestřelce s gestapem při pokusu o sebevraždu postřelil Alfréd Bartoš a na následky střelného zranění druhého dne zemřel. I jeho smrt musel gestapu potvrdit MUDr. Hroch: "*... Moje druhé setkání s A. Bartošem bylo tragické. Bylo to v neděli večer, myslím 22. června, kdy jsem byl volán do Smilovy ulice, kde jsem našel Bartoše v tratolišti krve, když sebevražedným výstřelem hleděl uniknout svým pronásledovatelům. Převážel jsem ho sanitkou k primáři Snopkovi, který ještě večer pokoušel se o zákrok pod přímým dozorem Clagese a Lehneho i ostatních, za strašného Clagesova řádění, které jistě ani předtím a ani potom na pardubickém operačním sále nebylo slyšeno. Ještě v noci Bartoš vydechl naposled, aniž se probral k vědomí, k ohromné zlosti Clagese a Lehneho, kterým smrt vyrvala hlavního svědka.*"²⁵²" Z paradasantu Silver A zbýval již jen Jiří Potůček. Zatýkání zpřetrhalo kontakty, odbojáři museli pracovat bez instrukcí, na základě vlastních schopností a možností.

250 HROCH, J.: Hrst smutných vzpomínek, str. 2

251 Alois Eliáš, nar. 29. 9. 1890 v Praze - Královských Vinohradech, Českou vysokou školu technickou zakončil v roce 1911 státní zkouškou inženýrsko-zeměměřičskou, v roce 1914 narukoval do armády k 28. pěšímu pluku a téměř vzápětí se dostal do ruského zajetí, v roce 1917 vstoupil do československých legií a byl odeslán s transportem do Francie, do Československa se vrátil v lednu 1919 a stal se vojákem z povolání, nyní již v hodnosti majora, v roce 1920 se oženil s Jaroslavou Kosákovou; do roku 1938 postupoval strmě vzhůru v armádních, a posléze i politických funkcích, od počátku okupace byl členem Rady starších ON; 27. 4. 1939 byl jmenován předsedou protektorátní vlády; i po jmenování udržoval přes vysílací stanici radiové spojení s Londýnem, na tajný pokyn K. H. Franka sledován gestapem, zatčen po příchodu Reinharda Heydricha na post zastupujícího protektora a zbaven funkce předsedy vlády, popraven 19. 6. 1942 na kobylišké střelnici v Praze.

252 HROCH, J.: Hrst smutných vzpomínek, str. 2

Nyní bylo důležité dát vědět o situaci v protektorátu do Londýna a požádat o pomoc. Jiří Potůček začal opět vysílat - tentokrát z bohdašínské školy. Zde ho zastihla zpráva o zatýkání na Ležákách a o likvidaci celé osady²⁵³. První obnovené vysílání proběhlo v noci z 20. na 21. 6. 1942. Dne 21. 6. 1942 byla prováděna od ranních hodin v Jestřebích horách a v okolí Bohdašina první razie gestapa pod záminkou hledání zbraní. Přesný úkryt Potůčka však kromě Alfréda Bartoše znalo jen několik odbojářů skupiny S21B. V noci z 25. na 26. 6. 1942 vyslal Potůček další sérii zpráv, které už ale byly poslední: " ... *Místo mé stanice srovnali se zemí. Ležáky u Vrb. Kostelce. [...] Lidé nám pomáhající zatčeni. Fred nezvěstný. Lidé nedůvěřiví. Nemožno navázat styky. Zůstal jsem sám. Udejte nástupce.*²⁵⁴". Dne 28. 6. proběhla opětovná razie na Bohdašíně, jejímž podnětem byla mj. zpráva šéfa pardubického gestapa Clagese hradeckému veliteli gestapa Hardtkemu²⁵⁵, že z výsledku dvou pardubických zatčených vyplynul úkryt vysílačky u "jakéhosi Satrana"²⁵⁶. " ... *Rozhodující informací, která vedla k tragédii na Končínách a Červenokostecku, se stalo udání MUDr. Dvořáčka ze Rтынě v Podkrkonoší, který tak učinil přes svého příbuzného, německého četníka Franze Beiera, následující den poté, co byl Satranem a Klikarem požádán o pomoc pro parašutistu*²⁵⁷". Václav Hanke, příslušník hradeckého gestapa, dne 11. července 1945 k výše zmíněnému udání vypověděl: " ...*Koncem června 1942 dostal vrchní asistent Gerhard Utpadel ze Rтынě neb. Červeného Kostelce udání, že u řídicího učitele Václava*²⁵⁸ *Satrana v Bohdašíně se nachází ukryt*

253 Bývalá kamenická osada Ležáky sloužila za druhé světové války jako úkryt radiostanice Libuše a parašutistů skupiny SILVER A , vyslaných do protektorátu z Londýna. Osud osady se naplnil 24. června 1942, kdy do Ležáků vtrhli němečtí nacisté. Všichni obyvatelé kromě dvou dětí byli zavražděni, osada vypálena a srovnána se zemí.

254 JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 262 - 264

255 Albert Hardtke, nar. 21. 2. 1898 ve Frankfurtu nad Odrou. K policii nastoupil 7. 7. 1920 a 1. 10. 1937 se stal komisařem gestapa v Kielu. Posléze se stal kriminálním radou a SS Hauptsturmführerem. V roce 1941 obdržel vyznamenání „Válečný záslužný kříž II. stupně“. Po válce byl odsouzen k trestu smrti a 22. 2. 1947 popraven.

256 JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 264 - 265

257 Tamtéž, str. 265

258 Chyba v protokolu, Satranovo křestní jméno bylo Ladislav.

anglický parašutista a má tam též vysílačku, která je v provozu. Pamatuji se s určitostí na to, že písemné udání bylo podepsáno MUDr. Dvořáčkem a že v této souvislosti byl také jmenován jeho příbuzný - tchán Bayer.²⁵⁹" V noci z 27. na 28. 6. 1942 byl Jiří Potůček i s vysílačkou Libuše přesunut na nedaleké Končiny, do stavení Antonína Burdycha, švagra Zdeňky Satranové²⁶⁰. V úterý 30. 6. 1942 proběhla na Bohdašíně a později i na Končinách rozsáhlá zatýkácká akce. Jiřímu Potůčkovi se podařilo utéct, ale byl zastřelen českým četníkem Karlem Půlpánem dne 2. července 1942²⁶¹ v lesíku Dubinka mezi Rosicemi a Trnovou²⁶². Smrt Jiřího Potůčka opět potvrdil gestapo MUDr. Hroch:" ... *Bez dalšího výkladu mě vzali do auta a teprve během jízdy zase jsem se dozvídal, že jedem na silnici k Rosicům. Před Rosicemi jsou na pravé straně od silnice dva malé háječky a k jednomu z nich jsme přes pole zajeli. Tam jsem musel konstatovat již jen smrt telegrafisty Jirky z Bartošovy skupiny, který tam padl při střetnutí se svými pronásledovateli.*²⁶³" Antonín Burdych ml. byl na útěku zasažen asi šesti až sedmi ranami a při převozu do Červeného Kostelce zemřel²⁶⁴. Zatčení odbojářů z S21B a někteří jejich blízcí byli krutě týráni, aby vypovídali.

Dne 30.6.1942 gestapo zatklo Josefa Schejbala a jeho ženu. Vlasta Schejbalová věděla, že její muž pracuje pro odboj, a večer před zatčením se ho snažila od jeho aktivit odradit: " ... *Večer před zatčením [...] seděli jsme spolu v pokoji na gauči [...] Znovu jsem Pepu prosila, aby se do ničeho nepouštěl, a jestli něco má, aby toho nechal. Řekl mi: "Vlasti, teď už nemůžu zpátky. [...] někdo to musí dělat. Až bude po válce a moji kluci se mě jednou zeptají: "A táto, cos ty tenkrát pro naši svobodu udělal!" Kdybych jim musel*

259 ABS, fond Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD, sign. 52-1-144, Protokol s Václavem Hankem z 11. 7. 1945; dále in: P. Nývltová ve svém Příběhu odvahy a zrady používá verzi příjmení "Beier".

260 Tamtéž

261 " ...*Týž den, kdy zemřel Jiří Potůček, bylo na Zámečku (Pardubice) popraveno třicet mužů a deset žen, převážně pardubických spolupracovníků SILVER A.*", in: JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 282.

262 Tamtéž, str. 282

263 HROCH, J.: Hrst smutných vzpomínek, str. 3

264 NÝVLTOVÁ, P.: Příběh odvahy a zrady, str. 98

říct, že nic, potom bych musel jít a zastřelit se²⁶⁵". Jejího muže zatkli v pozdních odpoledních hodinách, pro ni si gestapo přišlo o hodinu později. Na své zatčení vzpomínala takto: " ... Hned po příjezdu do Hradce Králového byla u mne provedena osobní prohlídka, kterou prováděl dozorce Fibinger způsobem velmi surovým; odvedl mne do zvláštní cely, kde mne donutil, abych se svlékla, přičemž mi neustále vyhrožoval, že mne postaví ku sloupu a zaváže oči a sám mě zastřelí. Přitom velmi křičel.²⁶⁶" Na hradeckém gestapu byli Ladislav Satran a Josef Schejbal " ... po celou noc velmi brutálně vyslýcháni, protože gestapo správně předpokládalo, že jsou klíčovými osobami celé organizace. Výslech se odbyval v kanceláři, odkud se ozýval velký křik a rány [...] Schejbal však při výslechu nikoho neprozradil [...] seděl spoutaný s rukama dozadu a navíc ještě provazem přivázaný k sedačce, v obličeji měl spoustu podlitin a odřenin a byl úplně vyčerpán. [...] Boháč (Hanke) spolu se Schäfferem řetězy tloukli do Schejbalu, který již byl tak zřízen, že ležel na zemi [...] i obličej učitelův byl též dokonale zpracován gestapáckými pěstmi. Mučením onen zešílel"²⁶⁷. To potvrzuje i příslušník gestapa Hanke u MLS v roce 1947: "... Učitel Schejbal byl ztýrán. Zešílel, bylo to dobře, protože tak neprozradil již další členy.²⁶⁸". Těmi, komu zatčení odbojářů, hlavně Josef Schejbal, zachránili byť na krátkou dobu život, byli mimo jiné Karel Nesnídal a členové hradecké skupiny JINDRA²⁶⁹.

Dne 2. července 1942, ve stejný den, ve který umírali na popravisti ti, kteří pomáhali skupině Silver A na Pardubicku, byli členové skupiny S21B formálně (bez řádného soudního procesu, pouze na základě rozhodnutí velitele gestapa) odsouzeni stanným soudem k trestu smrti. Rozsudek nad dvanácti muži a třemi ženami²⁷⁰ byl vykonán

265 SCHEJBALOVÁ, Vlasta: Osudné čtyři měsíce roku 1942, in: Rodným krajem, 4/1992, str. 8

266 NÝVLTOVÁ, P.: Příběh odvahy a zrady, str. 112.

267 Tamtéž, str. 113

268 Tamtéž

269 " ... Při výsleších Josef Schejbal nevedl žádnou informaci o tom, že by v bývalé sokolské župě Hradec Králové byla vybudovaná ilegální organizace.", in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, Závěrečná zpráva hradeckého gestapa ze 7. 1. 1943.

270 Popravené ženy - Josefa Burdychová (nar. 6. 4. 1876 - matka zastřeleného Antonína Burdycha), Milada Burdychová (nar. 24. 12. 1905 - manželka A. Burdycha) ani Zdeňka Satranová (roz. Burdychová, nar.

dne 9. července 1942. Ohledacím lékařem popravených na Zámečku v Pardubicích byl MUDr. Schuster (křestní jméno není známo), lékař luftwaffe z vojenského letiště v Pardubicích²⁷¹. Gestapo si nepřálo mít na místě těchto poprav českého lékaře, který by mohl eventuálně vynést mimo střelnici jakékoli informace o popravě. Dr. Schuster ohledával popravené odbojáře z obou skupin, které pomáhaly paradesantu Silver A (tedy ty, co byli popraveni 2. a 9. 7. 1942). Jeho ohledání spočívalo v přítomnosti na místě poprav, přičemž po exekuci měl za úkol konstatovat u jednotlivých popravených smrt. V ohledacím protokolu J. Schejbala je pouze poznámka "zastřelen". Ohledání proběhlo podle časových údajů na ohledacím listě ve stejnou chvíli jako poprava, tudíž lékař mrtvé tělo zcela jistě prohlédl bezprostředně po popravě, pravděpodobně ještě zhroucené u popravčího kůlu. Teprve posléze dal pokyn k jeho odnesení. Ohledací protokoly byly vystaveny pravděpodobně až poté, co byla těla po popravě odvezena do krematoria v Pardubicích. MUDr. Jan Hroch, který běžně prováděl pro gestapo ohledání mrtvých mimo popravíště, ve své pamětnické výpovědi uvedl: "*...Pardubický zámeček se svým smutně proslulým popravíštěm byl sice v mém rayonu, který jsem měl jako městský lékař, ale lékařskou službu ohledací jsem tam nedělal. Od 7 hodin večer, kdy to vždy začínalo, nebyl nikdo z civilistů do zámečku vpuštěn. Krátce před příjezdem vozů se zatčenými a s úředníky pardubického nebo hradeckého gestapa přijela šedá motorka vojenská s přívěsným vozíkem nebo někdy vojenské auto z pardubického letiště, které přivezlo mladého vojenského lékaře, s nímž současně přijel sanitní poddůstojník, který později v r. 1944 působil v kasárnách na Hůrkách. A tito dva němečtí vojáci obstarávali ohledací službu. Také se nikdy o tom žádný záznam v ohledacím protokolu nevedl.*"²⁷² Josef Schejbal byl jako vedoucí skupiny k popravčímu kůlu postaven jako poslední²⁷³. Ohledací protokol

22. 2. 1911 - sestra A. Burdycha) nebyly členkami skupiny S21B, ale umožnily pobyt Jiřího Potůčka ve svých domovech. Rozsudek byl vyneseno narychlo, ještě než bylo dne 3. 7. 1942 ukončeno stanné právo, které umožňovalo popravovat nejen zatčené odbojáře, ale i jejich rodinné příslušníky., in: JELÍNEK, Z.: Operace Silver A, str. 283.

271 Ohledací protokol Josefa Schejbala, kopie v archivu Jarmily Doležalové

272 HROCH, J.: Hrst smutných vzpomínek, str. 6

273 NA , fond Úřad říšského protektora, sign. 114-10-1, str. 2

Josefa Schejbala ze dne 9. 7. 1942 uvádí jako příčinu smrti - zastřelen, poprava vykonána v 19:27 hod²⁷⁴. V hlášení podaném 9. července 1942 o provedení poprav téhož dne na popravni střelnici v Pardubicích – Zámečku je vymezený časový úsek, kdy poprav proběhly, a to mezi 19 - 19:30 hod. V porovnání s ohledacím protokolem je tedy zřejmé, že Josef Schejbal byl opravdu popraven v poslední trojici. Dále je zde konstatováno: "*... Všichni odsouzení byli odhodlaní, pevní a pokojní. Během exekuce se nemluvalo. Odsouzení byli stříleni postupně po trojicích. Bezprostředně po provedení poprav byly mrtvoly odvezeny pohřebním vozem do krematoria v Pardubicích. Poprava proběhla bez incidentu.*"²⁷⁵"

Skupina S21B byla rozbita, většina jejích členů popravena či žila v ilegalitě nebo ve strachu, že na jejich dveře může kdykoli zabušit gestapo. Paradesanty Anthropoid a Silver A přestaly existovat, spojení s Londýnem bylo přerušeno. Gestapo po celé léto 1942 zatýkalo další a další spolupracovníky odboje. Pro tyto zatčené stanné právo 3. července 1942 neskončilo: "*... Gestapo a další nacistické bezpečnostní složky v protektorátu naopak obdržely další úkol: vypátrat a pozatýkat pokud možno všechny spolupracovníky, podporovatele a také rodinné příslušníky a příbuzné parašutistů. Nacisté v jejich případech důsledně uplatňovali Hitlerovu instrukci o Sippenhaft - pomstě na celé rodině*"²⁷⁶.

Ladislav Vaněk byl na útěku před gestapem a žil v ilegalitě. František Pecháček odjel 1. července 1942 se svojí ženou Milkou ke svému bratrovi Janovi do Nové Paky - Zlámanin. Na Novopacko se nejen odjel skrýt před zatýkáním, ale odjel i z důvodu rekonvalescence po operaci žaludku, kterou bezprostředně před odjezdem prodělal. Gustav Andres, odbojový vedoucí kraje IV Roudnice nad Labem, k jeho pobytu ve Zlámaninách vypověděl: "*... psal jsem Pecháčkovi a prosil ho o pravidelnou schůzku některý čtvrtek v květnu. Pecháček ale neodpovídal. Vyhledal jsem ho osobně a zastihl ho až za 14 dní u něj doma. Rozhovor se netýkal odbojové činnosti, jelikož byl Pecháček nemocný se*

274 Ohledací protokol Josefa Schejbala, kopie v archivu Jarmily Doležalové

275 NA, fond Úřad říšského protektora, sign. 114-10-1, str. 2

276 ČVANČARA, J., JANÍK, V., LEDVINKA, V., ŠUSTEK, V.: PAMĚTNÍ KNIHA, str. 18.

žaludkem, hovořil o operaci, která ho čeká. Po nějaké době dostal jsem od něj pohlednici z nějaké vesnice u Náchoda, kde byl na rekonvalescenci u svého bratra. Někdy v srpnu přišel dopis od jeho ženy: "František byl zatčen, modlete se za něj". Bylo to předem domluvené varování.²⁷⁷" Podle nevydaného rukopisu Františka Vaška "Oběti domácího a zahraničního odboje" vyhledal v Nové Pace Františka Pecháčka Josef Holubec (datum není známo), aby jej seznámil se situací v odbojové skupině: " ... Pecháček jej vyzval k tomu, aby vyhledal z okruhu svých spolupracovníků schopného muže, nejraději důstojníka z povolání, který by mohl zastávat funkci vedoucího skupiny, a připravil jej na schůzku s Pecháčkem. Schůzka, na které měl dostat nový vedoucí skupiny směrnice pro další práci, se však již neuskutečnila, neboť František Pecháček byl zatčen²⁷⁸." Dne 19. července 1942 byl František Pecháček udán na okresním hejtmánství v Nové Pace neznámým člověkem²⁷⁹, který vyzoroval, že v domku Pecháčkových bydlí navíc dvě nehlášené osoby. Agilní hejtmán věc okamžitě ohlásil na jičínském gestapu. Poválečný náčelník karlínského Sokola Svatopluk Vacek označuje ve svém projevu předneseném dne 4. února 1954 na Slovanském ostrově u příležitosti výročí popravy Františka Pecháčka v Mauthausenu za Pecháčkova udavače JUDr. Knížete: " ... Zásluhou kariéristy a českého zaprodance JUDr. Knížete, který vede deset gestapáků z Prahy a Jičína do Zlámanin, je on, manželka a celá rodina jeho bratra zatčena²⁸⁰". Ještě téhož dne přijely do Zlámanin tři automobily s příslušníky gestapa z Jičína i z Prahy a před polednem byli manželé Pecháčkoví, jejich švagrová i 20-letý synovec zatčeni. Odpoledne byl také zadržen bratr Františka Jan Pecháček. Po krátkém věznění na novopackém hejtmánství následoval převoz mužů do Prahy²⁸¹ a obou žen do věznice gestapa v areálu Krajského soudu v Jičíně²⁸². Milka Pecháčková byla po základních výsleších propuštěna. Je samozřejmě možné, že ji gestapo i nadále sledovalo s cílem zjistit, zda nejsou manželé Pecháčkoví

277 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, Závěrečná zpráva kladenského gestapa z 1. 2. 1943

278 VAŠEK, František: Oběti domácího a zahraničního odboje, str. 115

279 Za Františkem Pecháčkem, tvůrcem prostných X. sletu, RED, [cit. dne 28. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacekfrantisek-sokoloveslet20110214.html

280 Tamtéž

281 VANĚK, L.: Historie Jindry, strojopis, str. 58.

zapojení v odbojové činnosti, žádný podezřelý kontakt však nebyl gestapem zaznamenán²⁸³. Milka Pecháčková byla opět zatčena koncem září 1942. Do doby prvních výslechů Ladislava Vaňka (počátek září 1942) gestapo nemělo povědomost o rozsahu činnosti a důležitosti postavení Františka Pecháčka v domácím odboji. Byl zatčen za nehlášený pobyt u svého bratra, nikoli za odbojovou činnost. Jelikož ani Josef Schejbal, ani další odbojáři o roli Františka Pecháčka v událostech spojených s atentátem na R. Heydricha a s paradesanty vyslanými na území protektorátu z Anglie nepromluvili, byl Ladislav Vaněk prvním, kdo skutečnou funkci Františka Pecháčka gestapu odhalil. Z toho důvodu byla i po prvním zatčení na svobodu propuštěna Milka Pecháčková a opět byla zatčena až po výpovědích Ladislava Vaňka. O těchto skutečnostech už se pravděpodobně Karel Nesnídal do svého zatčení nedozvěděl.

6.3 Totální nasazení Karla Nesnídala v říši

Dne 29. července 1942 poslal Karel Nesnídal dopis svému strýci Emanuelu Nesnídalovi²⁸⁴: " ... *Milý strýčku! Píši Ti svůj první dopis z Kroměříže a ještě není takový, jako bych si přál, aby byl. Byl jsem 15 /6 t. r. přeložen jako zástupce účetního do zdejší filiálky. Byla, píši výslovně, byla to skvělá příležitost k pěkné kariéře*²⁸⁵. *Zpracoval jsem se*

282 UHLÍŘ, Jan B.: Sokol za protektorátu; Organizovaná resistance ČOS, FF UK, disertační práce, 2005, str. 203.

283 Podle pamětnické výpovědi Ladislava Vaňka (Historie Jindry) se měla Milka Pecháčková setkat v srpnu 1942 právě s ním, což vedlo údajně k jeho sledování gestapem a posléze zatčení., in: VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 58; V dostupných a dosud známých materiálech však zmínka o této schůzce nikde není.

284 Emanuel Nesnídal, bratr Karla Nesnídala st., nar. 6. září 1890 v Hořehledech (okr. Plzeň), otec Karel Nesnídal (nar. 31. 10. 1840), obchodník, matka Marie, roz. Šimová (nar. 9. 12. 1844), v domácnosti; bytem Plzeň, Polní ulice č. 3, zaměstnán jako konstruktér leteckého oddělení, posléze přednosta Škodových závodů v Plzni, in: Osvědčení o nežidovském rodovém původu Emanuela Nesnídala ze dne 31. 1. 1941, archiv autorky.

285 Vzhledem k tomu, že měl Karel Nesnídal v polovině srpna uzavřít sňatek se slečnou Květou Schafferovou (bytem Špitální ul. 182, Hradec Králové), je velmi nepravděpodobné, že by za dané vypjaté situace upřednostnil kariéru na vzdáleném konci protektorátu před plánovaným rodinným životem. Proto se nabízí vysvětlení, že myšlenku "pěkné kariéry" podsunul snoubence a rodině jako vysvětlení jeho překotného odchodu z Hradce Králové.

hodně rychle a získal jsem všeobecnou důvěru a teď, jako když třískne blesk, dostali jsme sdělení, že všichni svobodní a ženatí do 34 let jdou 14/8.42 do práce do Reichu. Samozřejmě jsem mezi nimi. Už to v sobě žeru tři dny, domů jsem jen naznačil, že bych tam mohl jít, poněvadž vím, jací jsou hned celí pryč, a mimo to prý maminka stůně a tak jsi to ty (mimo Vaška²⁸⁶, kterého jsem ihned informoval), ke kterému se utíkám o radu a morální posilu. Zprávy o spořitelních kolezích, kteří částečně již nastoupili²⁸⁷, mluví o práci v dolech a lomech. Nějaká pomoc, abych se tam nedostal, je snad úplně vyloučena, tak mi jen zbývá se ještě pokusit se zdejšími vlivem působit, abych se alespoň dostal někam do Rakouska, kde přece jen je to o něco lehčí. Žijem v bídné době, ale to nám nemůže přece jen vzít naději, že to všechno snad už konečně skončí a že budeme žít životem, který by za něco stál"²⁸⁸. Karel Nesnídal byl povolán k práci v říši dne 18. 8. 1942, o čemž svědčí potvrzení, které vydala dne 17. srpna 1942 centrála Agrární banky: " ... potvrzujeme, že pan Karel Nesnídal, narozený 12. května 1913 [...] byl zaměstnán v našich filiálkách Hradec Králové a Kroměříž v době od 1. července 1936 do 17. srpna 1942. [...] Po celou dobu vykonával pan Nesnídal veškeré své svěřené práce pilně, svědomitě a vždy k naší úplné spokojenosti. Rovněž jeho chování bylo bezvadné. [...] Karel Nesnídal u nás ukončil pracovní poměr na základě vládního nařízení č. 154/42, jelikož nastoupil zaměstnání u firmy Flugmotorenwerke - Ostmark, Wiener Neudorf ²⁸⁹". Od 28. srpna 1942 až do svého zatčení byl Karel Nesnídal zaměstnancem tohoto závodu²⁹⁰, který byl od roku 1941 pobočným závodem nejprve Junkers-Motorenbau GmbH

286 JUDr. Václav Chalupný, nar. 22. 9. 1898, bratranec Karla Nesnídala, syn nejstarší sestry Karla Nesnídala st. Karolíny Chalupné, roz. Nesnídalové, nar. 28. 1. 1872, a Václava Chalupného, pilaře na Hvižďalce, nar. 27. 5. 1866. Rodina Nesnídalových konzultovala s JUDr. Chalupným právní záležitosti po Nesnídalově zatčení.

287 Např. kolega Karla Nesnídala z Agrární banky v Kroměříži Josef Maršíček, který byl již po nějakou dobu totálně nasazen, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, výslech Josefa Berana z 8. 10. 1942.

288 Originál dopisu Karla Nesnídala ml strýci Emanuelu Nesnídalovi ze dne 29. 7. 1942 v archivu autorky

289 Posudek vyhotovený dne 16. 7. 1943 v archivu autorky, za Agrární banku podepsáni Kolářský a Hloušek.

290 Potvrzení vystavené vedoucím odd. školícího střediska Říšského ministerstva letectví Eugenem Schweitzerem dne 27. 7. 1942, archiv autorky

und Junkers-Flugzeugwerk AG a posléze spadal pod Daimler-Motoren-Gesellschaft. Výroba byla rozmístěna v patnácti provozních halách a pracovalo zde okolo dvaceti tisíc lidí. Ubytování bylo zajištěno v dřevěných barácích nedaleko továrny. V jedné místnosti spalo zhruba 15 lidí, převážně na palandách - k jedné posteli byly přiděleny dvě deky²⁹¹. Strava zde byla nepoživatelná a zprvu ji dokonce totálně nasazení zaměstnanci odmítali jíst. Buď měli zpočátku své zásoby, které si přivezli z protektorátu, nebo čekali, až jim rodina nějaké jídlo pošle²⁹². Noví, ještě nezpracovaní zaměstnanci byli posíláni do zaškolovacích dílen Říšského ministerstva letectví do okupované části Francie - do Štrasburku. Zaškolovací kurzy trvaly převážně tři měsíce a probíhaly v halách, které sloužily z části jako ubikace pro školené zaměstnance a z části jako učebny a dílny. Ve společné ložnici bylo ubytováno dvacet lidí, prostor pro uložení osobních věcí zde nebyl téměř žádný, proto je účastníci kurzu měly uskladněny ve sklepě. Kromě lůžkovin se zde fasovalo ještě pracovní oblečení a nádobí²⁹³. Na začátku kurzu skládal každý zaměstnanec písemný rozřazovací test, na základě kterého mu byl vybrán vzdělávací obor²⁹⁴. Zkouška se skládala z matematiky, německého jazyka, kreslení a paměťových testů. Karel Nesnídal byl přidělen k přeškolení na leteckého mechanika²⁹⁵. Dopoledne trávil v dílnách, odpoledne se školil v odborných předmětech, technice a rýsování. Výuka zřejmě příliš zajímavá nebyla. Jeden z účastníků kurzu, Jan Vyhnalík²⁹⁶, si do svého deníku poznamenal toto: " ... *Ve vyučování jdou na nás často dřímoty. I mně se zavírají oči.*

291 Když jsem pracoval pro říši: deník Jana Vyhnalíka, Eustory 2017, VYHNALÍKOVÁ, Kristýna, [cit. dne 28. 3. 2019], dostupné z: http://www.eustory.cz/files/files/XI_ROCNIK/Vyhnal%C2%A1kov%C2%A0_Kristi%CC%80na_Kdy%C2%A7_jsem_pracoval_pro_u%CC%88%C2%A1c%CC%A7e....pdf, str. 15

292 Tamtéž, str. 16

293 Tamtéž, str. 15

294 Tamtéž, str. 12

295 "Karel Nesnídal [...] byl jako účastník našeho zaškolovacího kurzu na základě jeho dovedností, které prokázal při vstupní zkoušce, zařazen do "Motorschule"., potvrzení Eugena Schweitzera z 27. 7. 1943, archiv autorky; Motorschule: výrobce leteckých motorů založil DMG Motorovou školu v roce 1915, aby vyhověl vzrůstajícím požadavkům na technické specialisty na údržbu leteckých motorů.

296 Jan Vyhnalík, učitel, nar. 1919, totálně nasazen 1943 - 1945

[...] Učitel nám rozdál sešity o letadlech, ze kterých se máme učit. Kdopak by se ale učil?!²⁹⁷“. Jan Vyhnalík ve svých denících popsal i režim, který totálně nasazení účastníci kurzu museli dodržovat: " ... Je nás zde celkem 450, samí Češi a Slováci. Je zde vojenský pořádek. Ráno se vstává v 6 hod. To jde služba po chodbě a volá: Aufstehen! (Vstávat!). Vstaneme, je umývání, steleme postele, zametáme světnici. V 7 hod. je snídane a začíná práce²⁹⁸". V sobotu se směny zkracovaly, do práce se šlo jen dopoledne. Ve dvanáct hodin měli v továrně hodinovou pauzu na oběd, po ní se vraceli zpět do práce. Po čtvrté hodině odpolední směna kurzistům končila. Měli volno, ve všední den mohli být mimo ubikaci do desíti hodin, v neděli do jedenácti a v sobotu se mohli zdržet až do půlnoci²⁹⁹. Ve Štrasburku Karel Nesnídal pobyl necelé dva měsíce.

6.4 Zatčení Karla Nesnídala ve Štrasburku

Dne 26. října 1942 byl Karel Nesnídal na pokyn hradeckého gestapa na zaškolovacím kurzu zatčen štrasburským gestapem a držen ve vazbě do příjezdu příslušníka hradeckého gestapa Václava Hankeho³⁰⁰, který byl na případu Karla Nesnídala

297 VYHNALÍKOVÁ, K.: Když jsem pracoval pro říši, str.13

298 Tamtéž

299 Tamtéž

300 Václav Boháč (Hanke), nar. 7. 3. 1902 v Horním Růždole, okr. Liberec, příslušný do Hradce Králové, národnosti původně české, v roce 1940 požádal o změnu na národnost německou, syn Václava Boháče, železničního zaměstnance, a Josefy, roz. Sosvolové, ženatý - manželka Hertha, roz. Reineltova, bezdětný, dva bratři - František a Josef, bytem Na Příkopěch 3, Hradec Králové; po ukončení obecné a měšťanské školy absolvoval účetní a obchodní kurz, posléze zaměstnancem firmy Liebig a spol. až do povinné vojenské prezenční služby; od roku 1923 služba u 47. pěšího pluku v Turnově, u armády s krátkou přestávkou do r. 1927, posléze střídal zaměstnání, r. 1928 přijat ke státní policii v Jablonci jako zřízenec státní služby, absolvoval šestiměsíční policejní kurz a do r. 1938 sloužil jako uniformovaný strážník, po odtržení pohraničí převelen do Prahy v důsledku likvidace jabloneckého policejního oddělení, v únoru 1939 přeložen na policejní ředitelství v Hradci Králové; manželka po přijetí německé národnosti v roce 1940 sekretářkou vedoucího hradeckého gestapa A. Hardtkeho; Hanke na vlastní žádost vstoupil v roce 1940 do služeb říšské tajné policie (gestapa), 15. 5. 1942 jmenován do funkce vrchního asistenta referátu IV 1 b - Zpracování pravcového odboje, k čemuž badatel Libor Pařízek uvádí: " ... Jeho kariéru ovšem zařídila jeho manželka Hertha, která se stala sekretářkou velitele hradeckého gestapa Alberta Hardtkeho a navázala intimní styk se svým šéfem.", dále srov.: Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž 11:45; Ačkoli Václav

osobně zainteresován. Jako Čech, který se přihlásil k německé národnosti, původním příjmením Boháč, viděl ve vyšetření a uzavření případu skupiny S21B příležitost dokázat dostatečnou loajalitu vůči svým nacistickým nadřízeným. Badatel Libor Pařízek jeho důvody shrnul takto: " ... *Václav Hanke Boháč byl za první republiky poručíkem u české policie. Protože se angažoval v odhalování činnosti henleinovské strany, měl hluboký vroubek u nových mocipánů*"³⁰¹. Dne 12. listopadu 1942 byl Karel Nesnídal speciálním transportem přes Mannheim, Mnichov a Prahu dopraven na gestapo v Hradci Králové³⁰². Jel vlakem ve speciálním kupé, kde na něj dohlížel příslušník gestapa Václav Hanke a dva uniformovaní zaměstnanci královéhradeckého gestapa. Na rukou měl po celou dobu pouta; v kupé měl ruce spoutané zpředu, mimo vlak měl nasazena pouta vzadu. Na cestě strávil téměř 24 hodin. Je vysoká pravděpodobnost, že důvod svého zatčení se Karel Nesnídal dozvěděl až při výslechu v Hradci Králové, tudíž období mezi zatčením a příjezdem na tamní úřadovnu gestapa muselo být velmi psychicky náročné a vyčerpávající. Karel Nesnídal nemohl vědět, jaké poznatky už gestapo má a koho z kolegů v odboji zatкло, musel si tedy připravit několik verzí výpovědí, které by dokázal dle potřeby použít a udržet. Jeho rodina byla v následujících dnech dvakrát varována před osobními prohlídkami: " ... *sice jednou sestrou z hradeckého sokola, pak městským strážníkem Dvořáčkem z Kuklen, když na strážnici vyslechl telefonní rozhovor*"³⁰³.

Hanke vždy tvrdil, že nebyl členem NSDAP, ve službě nosil uniformu SS, In: ABS, fond Výpovědi zaměstnanců gestapa a SD, sign. 52-1-144, výslechový protokol Václava Hankeho z 5. 6. 1945.

301 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž 11:25

302 Venkovní úřadovna gestapa v Hradci Králové vznikla 3. června 1939 jako samostatná organizační jednotka a do čela byl postaven zkušený pracovník gestapa Albert Hardtke, osobní přítel tehdejšího šéfa pražské centrály dr. Geschkeho, se kterým se znal z doby společného působení na gestapu v Kielu (kde byl Geschke vedoucím služebny). Po celou dobu okupace zastupovali Hardtkeho Friedrich Grazikowski a Ludwig Schröder. Významným spolupracovníkem služebny gestapa v Hradci Králové byl Richard Němeček.

303 Pro kroniku SPB zaznamenal v roce 1947 Karel Nesnídal. st. (otec Karla Nesnídala), originál rukopisu v archivu autorky.

6.5 Zatýkání členů skupiny JINDRA v regionech Praha, Hradec

Králové a v dalších oblastech protektorátu

Výslechové protokoly Ladislava Vaňka a Františka Pecháčka k činnosti skupiny JINDRA, které se dochovaly, jsou až z konce září 1942. František Pecháček byl zatčen již 19. července 1942. V té době pobýval Ladislav Vaněk ještě víc jak měsíc v ilegalitě. Pobýval např. u rodiny rolníka Pavlišťíka³⁰⁴, kam byl převezen po dobytí kostela v Resslově ulici a kde si zřejmě dle svých pamětí Vaněk nepřipadal bezpečně: *" ... Ubytovali mě v domě, který byl zároveň hostincem, stojícím na nejfrekventovanějším místě vesnice. To samo o sobě by nebylo nejhorší. Ale pokoj, v němž jsem bydlil a z něhož jsem nemohl vycházet, měl okna do ulice a jedny jeho dveře vedly do sousední nálevny. [...] druhé dveře, zvenčí zamčené, šly na dvůr. Klíče měli Pavlišťíkovi. Žil jsem tam skoro jako ve vězení."* Podle L. Vaňka jeho úkryt objevila dcera Pavlišťíkových, která si do domu přišla pro zapomenuté doklady. Vzhledem k tomu, že nikdo nebyl v domě přítomen, vlezla oknem do pokoje, ve kterém se ukrýval L. Vaněk a které si nechal otevřené, aby si vyvětral. Musel pak prý úkryt narychlo opustit³⁰⁵.

Ve svých memoárech Ladislav Vaněk k rozkrytí skupiny JINDRA uvedl: *" ... Koncem července přišla chvíle Pecháčkova. Brzy po atentátu, začátkem června, se musil podrobit operaci žaludečního vředu. Asistoval při ní dr. Lyčka, u něhož se léčil a který všechno zařídil."³⁰⁶ Vrátil se z nemocnice v nejhorší době, právě po likvidaci kostela, když se rozběhla vlna zatýkání. Na Lyčkovu radu odejel ke svým bratrům do Nové Paky, aby se u nich trochu zotavil. [...] považoval jsem za nutné Pecháčka varovat a navrhnout mu odchod do ilegality. [...] Vzkázal mi, že nepovažuje za vhodné uchýlit se nyní do ilegality [...] a ujistil mě, že odejde do podzemí, jen bude-li to opravdu nezbytné a jak se situace vyvine. Asi týden na to, někdy koncem července, byl v Nové Pace u svého bratra krejčího zatčen i se svou ženou a odvezen do Jičína. Krátce poté byl odtransportován*

304 Přesné místo pobytu není známo.

305 VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 49

306 MUDr. Břetislav Lyčka, nar. 24. května 1903 ve Staré Bělé, český lékař, který poskytl 27. 5. 1942 lékařské ošetření rtm. Janu Kubišovi, zraněnému explozí bomby vržené na Heydrichovo auto; před zatčením nacisty se 21. července 1942 v Ouběnicích zastřelil.

do Prahy. [...] (Jeho žena - pozn. autorky) byla asi po třech týdnech propuštěna, pak asi po šesti nedělích znovu zatčena.³⁰⁷" Podle výše zmíněné pamětnické výpovědi Ladislava Vaňka se údajně snažila Pecháčková žena Milka s Vaňkem po prvním zatčení a následném propuštění osobně sejít. Vaňk se schůzce prý bránil, ale nakonec se údajně sešli 23. 8. 1942 u Vltavy v Modřanech. Milka Pecháčková ho prý požádala, zda by mohla po zatčení manžela nastoupit v odbojové organizaci na jeho místo (takováto žádost je za dané situace velmi nepravděpodobná). Od tohoto setkání Vaňk dospěl k závěru, že je sledován gestapem³⁰⁸. V dopisu dr. J. Ludikarovi z 10. 6. 1984 se Ladislav Vaňk vůči Milce Pecháčkové velmi ostrým způsobem vymezuje: "*... manželka Františka Pecháčka, vedoucího Jindry v Čechách, Milka, byla konfidentkou gestapa ve snaze zachránit Pecháčka i sebe. Vydala gestapu celou síť organizace v Čechách, řekla vše, co věděla, [...] a přivedla gestapo na moji stopu. Geschke jí mnoho nasliboval, ale když již vše věděli, tak ji Gerke dal 26. 1. 1943 popravit, protože se již necítil vázán slibem svého předchůdce.*"³⁰⁹"

Vzhledem k tomu, že Milka Pecháčková byla z důvodu účasti na činnosti JIDRY zatčena až několik týdnů po Ladislavu Vaňkovi (předchozí zatčení souviselo s nehlášeným pobytem v Nové Pace) a na rozdíl od něj byla popravena spolu s dalšími spolupracovníky paradesantu Anthropoid, je zcela zřejmé, že konfidentem gestapa byl Ladislav Vaňk, a tímto způsobem se snažil svoji vinu přenést na někoho, kdo už nemůže o těchto skutečnostech vypovídat a kdo také nemohl být za žádných okolností informátorem rozkrývajícím celou síť organizace v Čechách, jelikož ke konkrétním informacím týkajícím se odboje neměl přístup. Tímto způsobem Ladislav Vaňk své zásluhy (i poklesky) upravoval prokazatelně ve vícero případech. Víme, že František Pecháček po určité době (až koncem září 1942) pod nátlakem a na základě zjištění, že gestapo je v mnoha ohledech

307 VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 57 - 58

308 Tamtéž

309 BERTON, Stanislav: První zpráva o Jindrovi, Roseville 1987, str. 13, archiv Jaroslava Čvančary

již informováno³¹⁰, o činnosti skupiny JINDRA a dalších kontaktech s odbojem vypovídal³¹¹.

Dne 4. září 1942 byl totiž zatčen Ladislav Vaněk. Toho dne se mínil zastavit u paní Šedové (Praha - Záběhllice, Jahodová 2193/18), u které příležitostně pobýval pod falešnou identitou Aloise Šedy, jejího manžela a svého spolužáka (a kamaráda) z dětství. Ta se jednak vrátila z Křenovic (Vaňkovi bydleli před válkou v Křenovicích proti Šedovým a Vaněk se chtěl prý od paní Šedové dozvědět, co je v Křenovicích nového) a jednak vždy 4. dne v měsíci přebírala penzi za svého manžela Aloise Šedu, který byl tou dobou příslušníkem Československé zahraniční armády v Anglii a na jehož doklady žil a vystupoval v protektorátu Ladislav Vaněk: " ... (Byly to) nejen řádné oficiální doklady, které bych mohl použít pro sebe, ale i osoba, za níž bych se vydával, mi byla už z mládí tak známá, že bych případnými dotazy nebyl přiveden do rozpaků .", uvedl Vaněk ve svých pamětech³¹². Musel tedy být u předávání penze osobně přítomen: " ... *Mou úlohou bylo vždy hrát v pokoji hlas nemocného Šedy, zatímco paní brala od listonoše peníze.*³¹³"

Ke svému zatčení ve svých pamětech Vaněk dále uvádí: " ... *Právě jsem docházel k rohu, vyšli ti dva [...] proti mně. [...] Pochopil jsem konečně, co se stalo, a když jsem si v tom kratičkém okamžiku uvědomil, oč nyní jde, chtěl jsem se rychle postarat o to, co mi ještě zbývalo. Vklouzl jsem rukou do kapsy pro jed. Ale to už po mně skočil zezadu ten starší se slovy, česky pronesenými: Jste zatčen. Jeho společník při tom na mne namířil pistoli a poslal proti mně psa. [...] Pak mi prohledali šaty, pátrali po zbrani. Jed z kapsy mi vzali. [...] Odvedli mě k Šedům [...] vybrali mi tam všechno z kapes, stáhli mi i náramkové*

310 V době prvního výsledku Františka Pecháčka v záležitosti skupiny JINDRA (dne 29. 9. 1942) byl již 25 dní ve vazbě vedoucí této skupiny, Ladislav Vaněk, který ve svém výslechovém protokolu z 25. 9. 1942 rozkryl kompletní strukturu této odbojové skupiny, in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-2, výslech Ladislava Vaňka.

311 Výpovědi Františka Pecháčka z července a srpna 1942 však doposud nebyly nalezeny a je vysoce pravděpodobné, že ve věci JINDRY v této době ještě vůbec František Pecháček vyslýchán nebyl (důvodem zatčení bylo udání, že se František Pecháček a jeho žena zdržují na místě, kde nejsou úředně hlášeni).

312 VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 22

313 Tamtéž

hodinky [...] a s velkou radostí čekali na toho, kdo mě měl odvézt. [...] Brzy potom přijelo auto [...] nahradil (příslušník pražského gestapa Herrmann Müller - pozn. autorky) má řetězková pouta plnými gestapáckými sponkami [...] pak mě posadil do rohu zadního sedadla, sám si sedl vedle šoféra a pootočen do vnitřku vozu, držel v ruce při jízdě pistoli. Za řeči o uštvaném jelenovi jsme jeli do Pečkárny." ³¹⁴. Ve svých pamětech z roku 1947 uvedl k prvnímu výslechu toto: "... Nejprve mě odvedli do podzemí, na chodbu, kde po jedné straně byl tzv. "biograf" a na druhé "Hausgefängnis", domácí věznice. Tam jsem byl svlečen donaha, všechno šatstvo postupně prohlédnuto, a pak následovala důkladná prohlídka tělesná. Vlasy, vnitřek úst i řiť. [...] Pak jsem se musel obléci, znovu mi dali pouta a postavili mě čelem ke zdi, blízko vchodu do Hausgefängnisu. [...] Jeli jsme do čtvrtého patra, kde jsem byl v kanceláři, tuším číslo 405, podroben prvnímu informativnímu výslechu, ten se týkal vlastně nejvíce nacionálií. [...] Odtud mě odvezli na Pankrác. [...] na Pankráci jsem byl dán do samovazby v cele číslo 192. [...] Pak mě konečně nechali samotného. [...] Pak se zase jelo do Pečkárny k tzv. nočnímu výslechu. [...] který trval celou noc a prováděn byl na oddělení 2g. [...] Seznal jsem, že gestapo o organizaci "Jindra" velmi mnoho ví. Velká část našinců už byla zatčena, zejména můj bezprostřední spolupracovník a zemský velitel "Jindry" František Pecháček³¹⁵". V Závěrečné zprávě k atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha z 25. 9. 1942 však Heinz Pannwitz³¹⁶ popisuje Vaňkův výslech jinak: "... Po svém zatčení

314 Tamtéž, str. 61 - 63

315 Tamtéž, str. 64; Ve své pamětnické výpovědi si Ladislav Vaněk sám sobě poskytuje alibi, pomocí nichž deleguje vinu za rozsáhlé zatýkání v řadách sokolských odbojářů na Františka Pecháčka a další, kteří již v roce 1947 nemohli vznést proti tomuto obvinění námitky, jelikož byli v průběhu nacistické okupace popraveni.; Marie Provazníková, náčelnice ČOS (nar. 1890) se ve svých vzpomínkách vrací ke gestapem připravené provokaci z roku 1944, v níž hrál hlavní roli Ladislav Vaněk. Snažil se ji vlákat do připravené pasti, na což tehdy z obav ze zatčení nepřistoupila: "... O Vaňkovi jsem už neslyšela až do vítězného konce Pražského povstání. Přišel ke mně, přiznal se, že podlehl nesnesitelnému mučení (podle některých zdrojů však Ladislav Vaněk zostřenému výslechu podroben nebyl), a prosil za odpuštění. [...] Zůstalo nevysvětleno, jestli jsem měla být jedinou obětí Vaňkova pudu sebezáchovy já". in: Tvorba, 1987, č. 28 a 29, IVANOV, Miroslav: Memorandum 3 a 4, archiv autorky; Marie Provazníková jedinou obětí zdaleka nebyla ...

316 Heinz Pannwitz, nar. 28. 1. 1911, kriminální komisař pražské řídicí úřadovny gestapa, vedoucí referátu II G (náplň: atentáty, zbraně, falešní policejní úředníci, ochranná a poznávací služba) a II H (náplň:

a mnohahodinovém hovoru, který se točil kolem jeho rozkolísaných a ne zcela rozhodných politických postojů, se úplně sesypal a dostal plačtivou křeč. Nakonec se nabídl, že vystoupí proti zhoubné Benešově politice, aby zabránil dalším těžkým následkům pro český národ. Nabyl prý přesvědčení, že se státní policií může pro českou věc pracovat lépe nežli ilegálně. Nezáleželo mu na tom, zda se tak má dít v rámci rozhlasové propagandy nebo prostřednictvím jeho organizace. Tato ochota Jindry působila dojem, že to myslí zcela vážně³¹⁷". Vzhledem k tomu, že tato zpráva byla sepsána bezprostředně po výslechu Ladislava Vaňka příslušníkem gestapa, který neměl důvod zveličovat či upravovat postoje a názory vyšetřovaného, spíše je konstatovat, navíc František Pecháček v této věci vypovídal čtyři dni po dokončení "Závěrečné zprávy", je zcela zřejmé, že Ladislav Vaněk své paměti účelově upravil. Zároveň v nich uvedl, že ještě toho večera, kdy byl poprvé vyslýchán, mu byla přislíbena pomoc a ochrana od komisaře Heinze Jantura³¹⁸: " ... je skutečnost, že jsem mezi těmi přiořilými gestapáky našel v nejtěžší chvíli jednoho, který dělal dojem člověka. [...] "Máš štěstí", řekl mi, " protože já teď nad tebou budu držet ruku." [...] Tady, před Janturem, se ve mně zase začala proboujet banální pravda úsluví, že nikdy není nic ztraceno, dokud zbývá naděje. Zkrátka, žil jsem. A protože se mi nepodařilo zemřít, začal jsem myslet na život"³¹⁹. Ladislav Vaněk ve svých pamětech uvádí, že ačkoli mu při zatčení při první osobní prohlídce v bytě Šedových ampuli s jedem odebrali³²⁰, měl prý ještě jednu ampulku staršího data ukrytou v kapsičce na hodinky v pásku kalhot. Jed prý požil při výstupu z vozu před Petschkovým palácem. Na str. 63 "Historie Jindry" však označil náplň ampule jako "heroin", což je omamná látka, a ne jed. Bylo mu sice posléze na omdlení a nevolno, jak píše, nebyl schopen vládnout údy, ale účinek drogy odezněl a Vaňkův stav se stabilizoval.

legitimus, reakce, úkladnost, opozice a liberalismus), dne 1. 9. 1940 povýšen do hodnosti Obersturmführera, dne 1. 9. 1942 povýšen na kriminálního radu.

317 ŠUSTEK, V.: Atentát na Reinharda Heydricha, str. 758.

318 Heinz Jantur, SS-Hauptsturmführer, velitel protikomunistického referátu pražského gestapa v letech 1942-45.

319 VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 67.

320 " ... Vzali mi jed z kapsy, i druhou dávku, ukrytou v tabatěrce v cigaretě.", tamtéž, str. 61

Ladislav Vaněk si ve svých pamětech také velmi považoval přítomnosti německé zapisovatelky, kterou znal prý z dřívější doby ze Sokola. Domníval se, že na ni jako na ženu při jejich dřívějších setkáních zapůsobil svým charisma³²¹. Ta mu prý projevovale soucit a dodávala mu naději: " ... že si ze způsobu zacházení se mnou nemám dělat těžkou hlavu, že každý druhý by se měl daleko hůř. [...] že prý mám u gestapa jiné postavení³²²". Vaněk ve svém výsledku zaprotokolovaném dne 25. září 1942 rozkryl strukturu sokolské odbojové organizace JINDRA a poskytl gestapu jména těch členů sokolského odboje, které znal, stejně jako hesla, krycí jména a šifrovací klíče. Historik Lukáš Vlček se v dokumentu České Televize "Zemřít vestoje" o Karlu Nesnídalovi k Vaňkovým výpovědím vyjadřuje takto: " ... Vaněk rozehrál jakousi vysokou hru, postupně se z něj stával prominentní vězeň, gestapo si bylo moc dobře vědomo, koho ve svých rukou má. Postupnými výsledky se jim podařilo rozkrývat organizační strukturu celé JINDRY³²³". Historik Jaroslav Čvančara k tomu dodává: " ... Výšetřovatele udivoval stále novými poznatky, takže oni přestali pospíchat s tím, aby přímo Vaňka odsoudili k trestu smrti, což se sice stalo, ale výkon nebyl nikdy proveden. Naopak byl Vaněk konfrontován se zatčenými, které pomáhal usvědčovat a dokonce jezdil i k soudu do Berlína. [...] My nemáme konkrétní důkaz, že by (Vaněk) hovořil proti Nesnídalovi, ale jedním z nepřímých důkazů je např. jím osobně nakreslený pavouk³²⁴, těch on pro gestapo udělal desítky, a na jednom z nich je skutečně jméno Nesnídala³²⁵".

321 Po válce se Ladislav Vaněk rozvedl se svojí ženou Marií a vzal si právě tuto zapisovatelku a překladatelku Hertu Hönigsfeldovou. Té také zařídil československé státní občanství a sám jí vydal potvrzení, že byla členkou organizace JINDRA. Z pohledu Ladislava Vaňka to byla ona, kdo o všem věděl a mohl ho jednou z jeho konání usvědčit., in: IVANOV: M.: Memorandum 3 a 4.

322 Tamtéž, str. 68; Herta Hönigsfeldová, zapisovatelka gestapa, prý uvedla tyto důvody "jiného postavení" Ladislava Vaňka na gestapu: byl neozbrojen (neohrozil členy gestapa) a snažil se zabránit atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha (sporná depeše do Londýna vymezující se proti operačnímu úkolu paradesantu Anthropoid).

323 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 12:20

324 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, schéma Ilegální sokolské organizace "Jindra" v kraji VII - Hradec Králové.

325 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 12:40.

Dnes již pravděpodobně nejsme schopni říct, kdo ze zatčených jako první sdělil gestapu jméno a pozici Karla Nesnídala ve struktuře sokolské odbojové organizace. Na Vaňkově pavouku není totiž uvedeno datum jeho vzniku. Dne 20. 10. 1942 byl sepsán výslechový protokol s Františkem Pecháčkem, kde uvádí jméno Elišky Stárové v souvislosti s krycím jménem HEDVA. To sloužilo pro komunikaci mezi ním a vedoucím kraje VII. Hradec Králové. Doposud byl za vedoucího kraje VII. považován na gestapu Josef Schejbal, ten však byl již v červenci 1942 popraven. O hradecké skupině nebylo do září 1942 gestapu nic známo. Dne 21. září 1942 byl zatčen Josef Beneš, u kterého se našly zašifrované zprávy zčásti odpovídající Vaňkem uvedenému šifrovacímu klíči. Mezi zprávami byla i kontaktní adresa na Elišku Stárovou. Její výslechový protokol, ve kterém je ke krycímu jménu HEDVA přiřazeno jméno Karla Nesnídala, byl sepsán 24. 10. 1942³²⁶. Podle dostupných dokumentů byl Karel Nesnídal zatčen ve Štrasburku 26. 10. 1942, vyslýchán byl dne 12. 11. 1942 v Hradci Králové³²⁷. V té době již mělo gestapo od Ladislava Vaňka informace o dalších členech skupiny rozpracované do výše zmíněného pavouka, však znalo jen ty, o kterých poslal Karel Nesnídal hlášení do Prahy. Řadové členy, kteří byli na Josefa Urbana, Václava Válka, Františka Weihraucha a Antonína Stiehla navázáni, gestapo nikdy neodhalilo, stejně jako skutečnou činnost sokolské odbojové organizace JINDRA. Dne 13. 11. 1942 v 11 hodin byli zatčeni Josef Urban a Václav Válek³²⁸, 14. 11. 1942 v 17 hodin František Weihrauch a Antonín Stiehl³²⁹. Dnes

326 Zatčena 23. 10. 1942 v 11 hodin., ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12.

327 Gestapo v Hradci Králové používalo věznice krajského soudu, až později v rámci téže věznice byla zřízena samostatná část pro gestapo (tzv. Polizeigefangnis). Velitelem věznice byl od roku Heinrich Fibinger. Jemu byli přiděleni dozorcí Rudolf Burián, Franz Friebe, Josef Held, Alfred Knoll, Adolf Kolínský, Emil Mayer, Michael Roth, Anton Schmidt, Josef Würdig a mimo těchto dozorců, příslušníků SS, byl do věznice přidělen strážní oddíl SS vytvořený z banátských Němců o 13 mužích. Ve věznici byl velmi krutý režim. Dozorcí používali vůči vězňům běžně násilí a někteří se zúčastňovali i výslechů, které prováděli úředníci gestapa., in: GRUNTOVÁ, Jitka, VAŠEK, František: Gestapo ve Východních Čechách, dostupné z: <http://www.gruntova.cz/druha-svetova-valka/gestapo>, [29. 3. 2019]

328 Zatýkáci protokol J. Urbana a V. Válka, tamtéž.

329 Zatýkáci protokol A. Stiehla a F. Weihraucha, tamtéž; Dva dny zřejmě gestapo potřebovalo na transport vězňů z Doudleb a Žamberka, jelikož výslechový protokol obou mužů je až z 16. 11. 1942. U ostatních zatčených se data zadržení shodují s daty sepsání výslechových protokolů, není tedy třeba se domnívat,

se nedá prokázat, jaké výslechové metody byly na odbojáře hradecké JINDRY použity, ale sestra Karla Nesnídala ve svých vzpomínkách uvádí, že byl v hrozném stavu a že jej trestali samotkou. Historik Vojtěch Šustek má ve své knize *Atentát na Reinharda Heydricha* v dokumentu č. I/65 uvedeno, co vše může "mj. podle situace" zahrnovat zostřený výslech: "*... omezení jídelníčku (jen o chlebu a o vodě), tvrdé lůžko, temnou celu, bránění ve spánku, namáhavá cvičení, ale také údery holí (po více než 20 úderech musí být přivolán lékař). [...] Způsob a rozsah zostřených výslechů nesmí být překročen a lze ho použít jen v míře přiměřené účelu. [...] Tělesné zostřené výslechy nikdy neprovádí vyslyšající úředník. [...] Zostřeného výslechu nesmí být používáno, aby se dosáhlo přiznání o trestné činnosti dotyčného*³³⁰". Slovní spojení "mj. podle situace" je v tomto dokumentu velmi důležité, jelikož podle řady výpovědí lidí zatčených gestapem víme, že zostřené výslechy byly vyšetřovateli využívány právě v případech, kdy sami nedokázali z vyšetřovaných získat přiznání či informace jiným způsobem, než brutálním násilím. Druhy a míra násilí pak razantně převyšovaly možnosti v dokumentu vyjmenované, vyslyšání lidé byli mrzačeni, někdy i usmrceni. Stávalo se také, že si vyšetřovaný raději sáhl na život, než by dále snášel násilí gestapem na něm páchané.

Karel Nesnídal, Václav Válek, František Weihrauch a Antonín Stiehl se ke členství v Jindře doznali. Josef Urban své členství popřel, ale přiznal, že měl o vzniku organizace určité povědomí, že však její činnosti nepřikládal zásadní význam. Nikomu z nich gestapo nedokázalo, že by byli jakkoli zapojeni do spolupráce s paradesanty z Anglie či do atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Spolu s nimi byli na Táborsku v souvislosti s činností skupiny JINDRA také zatčeni a vyšetřováni soudní rada Karel Ewald (1896)³³¹, státní návladní Josef Hrubeš³³² (1898) a úředník spořitelny Miroslav

že by byli tito muži vyslyšáni déle než ostatní.

330 ŠUSTEK, V.: *Atentát na Reinharda Heydricha*, str. 268 - 269.

331 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-329-(10 - 15), spis Karla Evalda.

332 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-329-5, spis Josefa Hrubeše; Josef Hrubeš byl zatčen 23. 10. 1942. Ve své výpovědi uvádí, že jeho žena Marie, tajná schránka Karla Evalda, převzala pro Karla Evalda 3 - 4 dopisy z Prahy a jeden ze Strakonice. Zprávy v dopisech z Prahy byly napsány pomocí šifrovacího klíče, co bylo jejich obsahem, Hrubeš nevěděl. Dopis ze Strakonice šifrován nebyl

Podsadovský (1904)³³³, dále na Roudnicku statkář z Břízy a starosta Gustav Andres (1895)³³⁴, tajemník Sokolské župy Podřipské Václav Jasanovský³³⁵ (1896), spolumajitel Podřipské Grafie Josef Zicha³³⁶ (1892), starosta Sokola Kralupy nad Vltavou a ředitel škol Václav Novotný³³⁷ (1886), známý skautský pracovník, člen předsednictva a zapisovatel Sokolské župy Sladkovského v Lounech JUDr. Vladimír Lamka³³⁸ (1905), člen cvičitelského sboru župy Sladkovského a dlouholetý náčelník Sokola Chlumčany, statkář Vladimír Tajbl³³⁹ (1899), hospodářský dozorce Václav Hampejs³⁴⁰ (1894) ze Slaného a Andresův spolužák z roudnické Vyšší hospodářské školy, statkář v Senomatech na Rakovnicku Jiří Holý³⁴¹ (1896)³⁴². Všichni tito sokolští funkcionáři byli rozkryti na základě výpovědi Ladislava Vaňka z 25. 9. 1942, ve které gestapu podrobně popsal

(neměl ani heslo "Dana"). Hrubešovi neznámá osoba si v něm od Marie Hrubešové objednávala dopisové známky a uvedla, že čas a místo předání bude upřesněno. Všechny dopisy Josef Hrubeš předal Karlu Evaldovi., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-329-5, výslechový protokol Josefa Hrubeše z 23. 10. 1942

333 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-329-(8, 11 - 15), spis Miroslava Podsadovského; zatčen 24. 10. 1942.

334 Krycí jméno Elka (tajná schránka Jiřina Andresová), ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, schéma odbojové organizace JINDRA Roudnice nad Labem.; dále tamtéž, Závěrečná zpráva gestapa Kladno ze dne 1. 2. 1943: " ... *Vedoucí kraje IV ilegální sokolské organizace, jak již bylo dříve řečeno, byl statkář Gustav Andres z Břízy. Andres byl velmi agilní. Nejprve přijmul funkci krajského vedoucího a hned začal svoji oblast velmi rychle budovat. Je pochopitelné, že se svého úkolu takto zhostil, jelikož je velmi ctizádostivý.*" I gestapo muselo připustit, že Gustav Andres byl velmi schopným a aktivním funkcionářem.

335 Krycí jméno Eliška (tajná schránka Ela Hrachová), tamtéž, schéma odbojové organizace JINDRA Roudnice nad Labem.

336 Krycí jméno Ela (tajná schránka nebyla gestapu známa), tamtéž.

337 Krycí jméno Elinka (tajná schránka Libuše Koláčná), tamtéž.

338 Krycí jméno Julča (tajná schránka nebyla gestapu známa), tamtéž.

339 Krycí jméno Jula (tajná schránka nebyla gestapu známa), tamtéž.

340 Krycí jméno Julinka (tajná schránka Jiřina Königová), tamtéž.

341 Krycí jméno Gusta (tajná schránka Háková, křestní jméno není známo), tamtéž; na Jiřího Holého byl ještě navázán švec Karel Diepold z Rakovníka s heslem Gustička. Jeho osud není znám, se členy roudnické skupiny souzen nebyl.

strukturu skupiny a uvedl jména některých jejích čelních představitelů. Jména funkcionářů JINDRY, která Ladislav Vaněk sám neznal, byla posléze postupně odhalována na základě dalších a dalších zatýkání a krutých výslechů. Část jmen a kontaktů také gestapo získalo ze zabaveného zašifrovaného materiálu (viz výše) při zatčení Josefa Beneše. I v dalších krajích si mnoho sokolů odvedlo gestapo. Byli to např. Karel Modr, Karel Prkno, Otto Král, Václav Klaus, Ladislav Chvátal, František Hánek a Otto Frömpter z Velké Prahy, dále i František Dlesk z Plzně, Jan Durych z Turnova, a Lachmann z Pardubic a další³⁴³. Přísně tajné hlášení úřadu říšského protektora již ze 4. prosince 1942 dává na vědomí služebnám státní policie: " ... *V souvislosti s dalším vyšetřováním ilegální sokolské organizace "Jindra" byl Státní policií Praha zatčen Karel Nesnídal, nar. 12. 5. 1913. [...] Nesnídal byl mezitím s dalšími 17 funkcionáři a členy "Jindry" v oblasti Náchod Stanným soudem v Praze odsouzen k smrti*³⁴⁴". Tento rozsudek na Karlu Nesnídalovi však vykonán nebyl³⁴⁵, jelikož v době popravky výše zmíněných odbojářů ještě gestapo o existenci této skupiny ani o postavení Karla Nesnídala v JINDŘE nemělo žádné informace. Jde tedy zřejmě o chybu při zápisu hlášení, jelikož není právně možné ani logické, aby byl Karel Nesnídal odsouzen v téže věci dvakrát. Pokud by stanný soud opravdu výrok o trestu smrti

342 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-(1-19), spis Gustav Andres a druzí (Vladimír Tajbl, Josef Zícha, Václav Novotný, Vladimír Lamka, Václav Jasanovský, Jiří Holý a Václav Hampejs).

343 U Lachmanna není známé křestní jméno. Zatímco Dleska a Lachmanna soud v tomto zvláštním případě předal zahraniční služebně (podrobnosti nejsou známy), byl Durych poslán do KT., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, Závěrečná zpráva pražské úřadovny gestapa z 10. 12. 1942.

344 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, tajné hlášení státní policie z 4. 12. 1942.

345 Náchodská skupina S21B byla rozkreslena v pavouku Ladislava Vaňka, který je založen ve spisu Karla Nesnídala, in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12. Na dokumentu je vypsáno 27 jmen. 15 lidí - Ladislav Satran, Zdeňka Satranová, Merta Jaroslav, Hejna Václav, Geisler Josef, Hampl Miroslav, Kábrt Karel, Klikar Josef, Vokatý Jaroslav, Prouza Stanislav, Falta Jaroslav, Burdych Antonín st., Burdychová Milada, Burdychová Josefa, Karel Ježek - bylo popraveno 9. 7. 1942 na Zámečku v Pardubicích (viz výše). Antonín Burdych ml. byl zastřelen na místě zásahu na Končínách. Ladislav Vaněk a František Pecháček byli odsouzeni k trestu smrti Stanným soudem v Praze dne 8. 1. 1943. V. Válek, J. Urban, A. Stiehl a F. Weihrauch byli určeni ke zvláštnímu pracovnímu nasazení v KT, Cyril Ondrák a Antonín Ivanov byli odsouzeni Stanným soudem v Praze dne 29. 9. 1942 a spolu s podporovateli a pomocníky paradesantu Anthropoid byli popraveni 24. 10. 1942 v KT Mauthausen. Josef Beneš a Karel Nesnídal byli postaveni před Lidový soud v Berlíně., in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, spis Karla Nesnídala.

pro Karla Nesnídala vynesl, mohl by Karel Nesnídal být stejně jako František Pecháček kdykoli dle rozhodnutí gestapa popraven. Nebylo by tedy třeba připravovat další soudní proces, ve kterém by byl Karel Nesnídal odsouzen opět ke stejnému trestu. Dne 8. ledna 1943 byli Stanným soudem v Praze odsouzeni k smrti Ladislav Vaněk, František Pecháček, Emílie Pecháčková a mnoho dalších spolupracovníků z řad sokolského odboje³⁴⁶. Josef Beneš byl, stejně jako Karel Nesnídal, postaven před Lidový soud v Berlíně. Dne 3. února 1943 vypovídal Josef Beneš rozsáhle o vzniku skupiny JINDRA pro potřeby Lidového soudu. Jeho výpověď přinesla nové poznatky o vzniku a fungování skupiny JINDRA, nikoli však o její hradecké větvi.

6.6 Závěr vyšetřování sokolského odboje - osudy jednotlivých členů hradecké skupiny

Karel Nesnídal byl do 19. ledna 1943 vyslýchán ve věznici gestapa v Hradci Králové³⁴⁷, stejně jako ostatní zatčení členové hradecké skupiny³⁴⁸. Sestra Jiřina získala povolení k návštěvě jen jednou a na své poslední setkání s bratrem v úřadovně hradeckého gestapa vzpomíná takto: " ... *Po delším dohadování se nám podařilo, že jsem měla povolenou návštěvu mého Karlíka. Upozorňovali nás, že to musí být velmi krátký. Viděla*

346 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, spis Josef Beneš und Andere, dále in: ČVANČARA, J., JANÍK, V., LEDVINKA, V., ŠUSTEK, V.: PAMĚTNÍ KNIHA, medailony popravených

347 Jiřina Hoffmannová ve své pamětnické výpovědi v roce 2012 vzpomíná na poslední Vánoce Karla Nesnídala: " ... *V roce 1942 jsme slavili Vánoce moc smutně, na to nezapomenu celý život. To byly hrozný Vánoce. Vedle jsme měli sousedy, na Štědrý den zpívali koledy, radovali se z dárků a my jsme vedle seděli u stolu s Karlovou fotografií a vzpomínali jsme, jak asi trpí, a plakali jsme*", in: Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vesteje; Karel Nesnídal", stopáž: 15:00

348 Dne 7. 1. 1943 byla příslušníky gestapa v Hradci Králové, Václavem Hankem a Friedrichem Schäfferem, sepsána Závěrečná zpráva o ilegální sokolské organizaci JINDRA v kraji Hradec Králové. Shrnuje činnost skupiny JINDRA v tomto kraji, její propojení s paradesantem Silver A (Jiřím Potůčkem) a jmenuje její členy. Je v ní uveden i šifrovací klíč hradecké skupiny. K osobě Karla Nesnídala a k ostatním hradeckým členům se příslušníci gestapa vyjádřili takto: " ... *Je ovšem nesporné, že by byli organizaci dále budovali, kdyby mezi tím nebylo v Praze zatčeno její vedení. Že obvinění byli pevně rozhodnuti v ilegální organizaci dále aktivně pracovat, dokazuje skutečnost , že svůj souhlas ke spolupráci dali i v době, kdy již byly všeobecně známy rozsudky v téže věci.*", in: ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, spis Karel Nesnídal

jsem na něm, že je zdrchanej, já jsem taky nebyla v pořádku, no tak jsme mohli promluvit jen pár slov a to bylo všechno. Tady jsem ho viděla naposledy.³⁴⁹". Před odjezdem z hradecké věznice požádal i František Weihrauch o návštěvu svojí rodiny. Byla také poslední. Manželku o ní informoval dopisem: " ... Nejmilejší! Nejsrdečnější pozdrav a vzpomínku na Vás všechny. Dík za veškeré dopisy a balíky od Vás a Franty Mihulky. Těším se na příští rozmluvu, která bude v lednu 1943, a prosím Tě, matko, vezmi děti s sebou, kdyby snad už chodily do školy, vyžádej si pro ně volno. Bud' tak hodná, matko, a přivez mně pak s sebou jiný svetr a boty, mám ty věci roztrhané [...] buďte všichni hodně zdraví a všechny Vás srdečně zdraví Váš Franta.³⁵⁰"

Dne 19. ledna 1943 se cesty všech aktérů navždy rozdělily. Karel Nesnídal byl převezen na gestapo do Prahy (Petschkův palác, Bredovská ulice č. 20, Praha II), kde byl v zadržovací vazbě do 24. března 1943. Následně byl předán do policejní věznice na Pankráci³⁵¹. Dne 19. ledna 1943 byli Josef Urban, Václav Válek, Antonín Stiehl a František Weihrauch převezeni do Malé pevnosti v Terezíně, odkud odjeli 27. ledna 1943³⁵² transportem do KT Osvětim³⁵³. Zde byli určeni ke zvláštnímu pracovnímu nasazení³⁵⁴.

349 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž 16:00

350 Kopie dopisu autorce poskytnuta z archivu Pavla Svědīroha, Žamberk.

351 In: korespondence Růženy Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala, s právní kanceláří Dr. Hermann Rau, Dr. Erich Lichtenstein a Dr. Walter Müller, Drážďany, v archivu autorky; dále se ke Karlu Nesnídalovi v Jmenném indexu k seznamu zatčených od 23. 10. 1942 do 30. 6. 1944 z fondu Okupační vězeňské spisy (část Knihy vyšetřovací vazba a věznice Gestapa Praha Pankrác, kniha P 6) nachází informace, že byl zaevidován po 22. říjnu 1942 (data jsou v této knize jen občasná a orientační). Číslo cely 133, běžné č. vězně 14519. Bohužel, další záznamy se k tomuto číslu dohledat nedají, protože tzv. ohořelá kniha obsahující více záznamů k zatčeným končí několik dní před 22. říjnem a další dochovaný seznam zatčených začíná až 6. 1. 1944., in: sdělení Mgr. Davida Hubeného z NA

352 Karteikarte Josefa Urbana a Františka Weihraucha, dostupné z http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/img/MP/21263_01.jpg, [cit. dne 15. 3. 2019.]

353 Josef Urban: vězeňské číslo Haft. Nr. 21, dodací číslo Lfd. Nr. 7224, zbylí nedohledáni.

354 Hlášení státní policie ze dne 24. 3. 1943 Lidovému soudu v Praze, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141- 342-12

24. března 1943 byl spis Karla Nesnídala předán vyšetřujícím soudcem Lidového soudního dvora zemskému soudnímu radovi Arndtovi³⁵⁵. Poslední známý výslechový protokol Karla Nesnídala je ze dne 26. března 1943. Přítomni mu byli kromě Karla Nesnídala zemský soudní rada Arndt, protokolista Zieschank a tlumočník Puschner. Karel Nesnídal se zcela držel své předchozí výpovědi z 12. listopadu 1942: " ... *Žádnou velkou aktivitu jsem nevyvíjel, ani jsem k ní nebyl úkolován. [...] Jednotlivé vedoucí jsem získal a nasadil. [...] Když jsem 15. června opustil Hradec Králové, svoji činnost jsem ukončil. V dalším období jsem s organizací nebyl ve spojení. O zbraních a trhavinách nic nevím, stejně jako o radiovém spojení se zahraničím. Nevím ani nic o podpoře příslušníků sokolských rodin. [...] Moje ilegální činnost byla omezena jen na získání osob uvedených v policejním protokolu. Nemohu uvést, zda Urban, Stiehl, Weihrauch a Válek sami kontaktovali jiné osoby, ale za úkol to neměli. Schejbal mě o své činnosti také neinformoval. [...] Prosím o zaprotokolování, že jsem nic nevěděl o tom, že měl Sokol v Praze něco společného s parašutistickými agenty a atentátníky SS-Obergruppenführera Heydricha. Toto jsem se dozvěděl až po zatčení na gestapu³⁵⁶". V době, kdy byl tento výslech veden, byl na živu kromě Karla Nesnídala již jen Josef Urban.*

Dne 1. března 1943 zemřel v Osvětimi Václav Válek³⁵⁷. Rodina byla po válce informována jeho spoluvězni, že onemocněl zánětem slepého střeva, který mu nebyl léčen. Údajně tedy zemřel na apendicitidu.³⁵⁸ Dne 5. března 1943 přišel tamtéž o život z neznámých příčin i Antonín Stiehl. Třináct dní poté, dne 18. března 1943, zemřel v Osvětimi František Weihrauch³⁵⁹. Je možné, že se stali obětí skvrnitého tyfu, jehož

355 Bližší nacionále nejsou známy.

356 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141- 342-12, výslech Karla Nesnídala z 26. 3. 1943

357 Viz náhrobní kámen rodiny Válkových, hřbitov Hradec Králové - Kukleny, foto archiv autorky; dále in: Členská přihláška pro pozůstalé, Svaz osvobozených politických vězňů a pozůstalých po obětech nacismu, místní pobočka v Hradci Králové, Jarmila Válková, ze dne 12. 11. 1945, kopie v archivu autorky; dále pamětní deska - ČOS, TJ Sokol Pražské Předměstí, Chelčického ul. 201, Hradec Králové.

358 Pamětnická výpověď Jaroslava Bednáře, syna Jarmily Bednářové Válkové z druhého manželství, Plzeň, 2019, archiv autorky

359 Úmrtí list vystaven dne 3. května 1943, doba úmrtí 18. 3. 1943 ve 22:20 hod. Rodině byly osobní věci Františka Weihraucha, č. vězně 94796, předány dne 12. 6. 1943 na gestapu v Hradci Králové (kožená

epidemie v Osvětimi v té době denně zabíjela desítky lidí. Je ale možné, že zemřeli násilným způsobem či na následky jiného utrpení, tak jako tisíce vězňů v KT. Dne 21. března 1943 onemocněl skvrnitým tyfem i Josef Urban³⁶⁰, měl však štěstí a přežil. Dne 21. srpna 1943 byl přeložen do KT Buchenwald, kde se dočkal osvobození³⁶¹.

aktovka, klobouk, kabát, kalhoty, svetr, košile, spodní prádlo, ponožky). Policejně byl František Weihrauch odhlášen dne 17. 6. 1943. Odhlášku podepsala jeho manželka Marie a jeho otec Adolf., kopie dokumentů autorce poskytnuta z archivu Pavla Svědíroha, Žamberk.

360 VHA, fond 255, Josef Urban

361 Potvrzení o internaci a propuštění z KT Buchenwald, VHA, fond 255, Josef Urban

7 Soudní proces s Karlem Nesnídalem

7.1 Přípravy soudního procesu u Lidového soudu v Berlíně

Místo pobytu Karla Nesnídala mezi 26. březnem a 17. červnem 1943 nelze s přesností určit, ale z dostupných dokumentů lze vyvodit, že pobýval v tuto dobu částečně ve věznici v Praze na Pankráci a částečně v Berlíně, kde byl opětovně vyslýchán v rámci příprav jeho soudního procesu. Podle korespondence, kterou vedla rodina s právním zástupcem Karla Nesnídala, místo jeho pobytu neznal přesně ani jeho obhájce. Jisté je, že 9. dubna 1943 sepsal Karel Nesnídal plnou moc k zastupování v trestní věci pro právní kancelář v Drážďanech, jmenovitě pro Dr. Ericha Lichtensteina, Comeniusstr. 3, Drážďany. Karel Nesnídal. st. (otec Karla Nesnídala) zaznamenal v roce 1947 pro kroniku SPB: " ... Snažili jsme se opatřit mu právního zástupce, a tak když jsme se dozvěděli, že řezník Štěpánek má zastoupení právní advokátní kanceláří v Drážďanech, vyjednali jsme si je také. Byla to advokátní kancelář Dr. Hermann Rau, dr. Erich Lichtenstein a dr. Walter Müller, Comeniusstr. 3, společnost vyděračů a darebáků, kteří na jeho obhajobu neučinili úplně nic, a za to jsme museli zaplatit desetitisíce korun.³⁶²" Stejný názor na Nesnídalova obhájce měla i jeho sestra Jiřina: " ...Máme jen několik dopisů německého obhájce, ale ty svědčí jen o tom, že nehájil, ale vydíral.³⁶³"

V té době se pravděpodobně Karel Nesnídal stále ještě nacházel v Praze, ale rodina se obávala, že bude brzy odvezen k soudu do Říše. Žádala několikrát právního zástupce o radu, jak postupovat, a také o instrukce, jakou částku má právní kanceláři za zastupování Karla Nesnídala uhradit a jakým způsobem (kam) ji převést. Dopis, který Dr. Lichtensteinovi psala Růžena Nesnídalová dne 15. dubna 1943, byl plný obav³⁶⁴. Rodina se domnívala, že Karel Nesnídal ještě žádnou plnou moc k zastupování nepodepsal (o dokumentu z 9. 4. 1943 nebyli do té doby informováni) a že už byl do Říše převezen,

³⁶² Originál dokumentu pro kroniku SPB v archivu autorky

³⁶³ Dopis Jiřiny Hoffmannové, roz. Nesnídalové, dr. Benešovi, členu Sokol Malá Strana, který shromáždil údaje do kartotéky sokolů činných v II. odboji ze dne 26. 1. 1975, archiv autorky

³⁶⁴ Opis dopisu Růženy Nesnídalové právní kanceláři zastupující Karla Nesnídala z 15. 4. 1943 v archivu autorky.

což by znamenalo, že u soudu by neměl právního zástupce. Dále zde také uvedla, že si bratr v dopisu z 26. 3. 1943 požádal o zaslání oblečení a hygienických potřeb, ale balíček, který mu poslali, se jim vrátil, což je vedlo k názoru, že Karel Nesnídal již na Pankráci není. Žádala tedy dr. Lichtensteina, aby zjistil, kde se její bratr nachází³⁶⁵. Podle rétoriky, která je v dopise použita, je vidět, že tato otázka trápila rodinu Nesnídalových úplně nejvíce. Převozem Karla Nesnídala do říše by totiž ztratili, byť minimální, možnost být s ním v kontaktu, případně možnost pokusit se zasáhnout v jeho prospěch. Převoz do říše byl většinou definitivním potvrzením přípravy soudního procesu, který končil vysokými tresty. V mnoha případech těmi nejvyššími. Růžena Nesnídalová se v obavách o svého bratra vydala dokonce i za kriminálním komisařem Friedrichem Schäfferem z úřadovny gestapa v Hradci Králové, který Karla Nesnídala v Hradci osobně vyslýchal. Nejprve ho v úřadu nezastihla, posléze však určitou pomoc přislíbil, jelikož, jak sám řekl, se v případě jejího bratra osobně angažoval a byl s jeho případem obeznámen³⁶⁶. Nic však v tomto směru nevykonal, což je pochopitelné, jelikož on a Václav Hanke byli těmi, kdo případ Karla Nesnídala rozpracovali pro pražské gestapo, tudíž neměli zájem intervenovat v této věci ve prospěch Karla Nesnídala. Mezitím právní kancelář obdržela plnou moc k zastupování podepsanou Karlem Nesnídalem a doručila ji Lidovému soudu. Mj. si napsala i o svůj první honorář: "... Honorář je podle naší dohody v Praze 1200 RM³⁶⁷, které zašlete na poštovní konto Drážďany 36133 nebo na náš bankovní účet u All. Deutschen Dresdner Bank č. 8056³⁶⁸". Dne 21. dubna 1943 se rodina Nesnídalových od právní

365 Tamtéž

366 Tamtéž

367 Opis originálu vytvořený Růženu Nesnídalovou v archivu autorky; Dnem okupace přestala být koruna samostatnou měnou, stala se fakticky, po zavedení tzv. celní unie s říší, od 1. října 1940 právně nominálním zlomkem říšské marky v poměru 1 RM = 10 Korun. To znamená, že první část honoráře, která byla vyplacena právní kanceláři Rau, Lichtenstein a Müller za převzetí obhajoby, byla ve výši osmi měsíčních platů Karla Nesnídala.

368 Rodině s platbou takto vysoké částky vypomohli přátelé a bývalí činovníci sokola.; Dne 20. 4. 1943 se vdala sestra Karla Nesnídala, Jiřina, za Čestmíra Hoffmanna (nar. 29. 6. 1918). Vdávala se v sokolském kroji zbaveném insignií, tj. šňůr, odznaků apod. ("*V roce 1936 vzniká další z modelů ženského slavnostního kroje. Jsou do něj začleněny prvky dobové módy. Jedná se o kostým anglického střihu. Byl z lehké vlny světle šedé barvy. Střih kabátku se přibližoval uniformě, měl dvouřadé zapínání. Pod něj se*

kanceláře dozvěděla, že soudní přelíčení se očekává do dvou měsíců. Den poté se Nesnídalova sestra Růžena a jeho snoubenka Květa vydaly do Prahy k Lidovému soudu, kde na základě rozsáhlého dotazování zjistily, že podle záznamů byl již Karel Nesnídal převezen do věznice v Gollnowě u Štětína. Růžena Nesnídalová proto požádala, opět dopisem, právního zástupce o sdělení adresy věznice a při té příležitosti ho ujistila, že peníze na zastupování jejího bratra přijdou včas, a sdělila mu, že toho dne převedla na účet 36133 dalších 5000 Kč³⁶⁹. V odpovědi na tento dopis jí právní kancelář sdělila, že může být klidná, že s věznicí Gollnow má právní kancelář dobré zkušenosti a že je v ní mnoho protektorátních vězňů, kteří jsou v zadržovací vazbě. A že by věznice měla být pro Karla Nesnídala pouhým tranzitním vězením na cestě k soudu do Berlína³⁷⁰.

Karel Nesnídal však v Gollnowě v té době ještě nebyl. Z Prahy Pankráce byl pravděpodobně odvezen k sérii předběžných výslechů do Berlína a zřejmě zde setrval až do 17. června 1943. Byl vyslýchán v rámci přípravného řízení soudního procesu a obžaloby ve věci velezrady. Když se tuto informaci rodina Karla Nesnídala dozvěděla, snažila se získat povolení k jeho návštěvě. Byli však odmítnuti. Jak jim bylo sděleno, vzhledem k tomu, z čeho byl Karel Nesnídal obviněn, nebude mu návštěva do soudního procesu povolena³⁷¹. Na konci května 1943 došly rodině Nesnídalových peníze na úhradu právního zástupce a nákladů spojených s vazbou Karla Nesnídala. Byli nuceni požádat

oblékala bílá halenka s přeloženým límečkem. Sukně byla šita tak, aby vyhovovala i delším pochodům, byla užší než ta stávající a dosahovala několik centimetrů pod kolena.", doloženo z :<https://www.sokol.eu/priloha/30263/finalni-podoba-03-vzdelavatske-listy-03-17.pdf>, [cit. dne 18. 3. 2019]. Byl to svým způsobem protest, ale i nutnost. Na nové šaty nebyly ani peníze, ani v souvislosti se zatčením bratra Karla nálada. Svatba proběhla narychlo, rodiče si přáli, aby Jiřina změnila příjmení i bydliště a nedopadly tak na ni případné nesnáze spojené se soudním procesem bratra. Několik dní po svatbě přišla z Berlína kartička a na ní bylo napsáno: "*Naše nejmladší se vdává. Buďte šťastni. Karel*". Byl to nejkrásnější a zároveň nejbolestivější svatební dar., in: Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala, archiv autorky; dále in: Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 20:57.

369 Opis originálu vytvořený Růženu Nesnídalovou, archiv autorky

370 Tamtéž

371 Tamtéž

o uvolnění vkladu z Nesnidalovy vkladní knížky vedené u Poštovní spořitelny ve Štrasburku, na které měl 150,77 RM. To však nebylo možné bez souhlasu Karla Nesnídala, takže se dostala rodina do svízelné situace. Potřebovala hotovost, kterou nemohla bez Nesnidalova souhlasu vybrat, ale nevěděla, kde se Nesnidal momentálně nachází, aby mohl potřebný souhlas udělit. Dne 3. 6. 1943 tedy opět požádali právní kancelář Rau, Lichtstein a Müller o pomoc³⁷². Žádné se nedočkali. Dne 17. 6. 1943 byl Karel Nesnidal tentokrát již skutečně převezen do věznice v Gollnowě, kde měl čekat na stanovení data zahájení soudního procesu. Zde také souhlas k převedení financí dal, ale vzhledem k skutkové podstatě trestného činu, ze kterého byl obžalován, nebyl na jeho žádost brán zřetel³⁷³. Dne 28. června 1943 přišel do věznice v Gollnowě přípis hlavního říšského návladního Lidového soudního dvora, že 8. července 1943 bude Karel Nesnidal souzen 1. senátem tohoto soudu a má být dle dispozic převezen do soudní vazby na adresu Alt Moabit 12a, Berlín³⁷⁴. Gollnow Karel Nesnidal opustil 2. července 1943. K soudu do Berlína jelo v transportu více vězňů. Jedním z nich byl štábní kapitán Stanislav Zeman³⁷⁵, který v roce 1946 napsal otci Karla Nesnídala dopis, v němž popsal chvíle strávené s jeho synem: " ... V Gollnowě jsme měli cely s Vaším synem Karlem blízko sebe na jedné chodbě. Viděli jsme se pouze na ranních vycházkách a teprve při transportu k soudu do Berlína jsme jeli spolu v kupé trestaneckého vozu. Bylo to 2. VII. 1943. Na transportu do Berlína zůstali jsme oba na policejní věznici ve Štětíně až do 7. VII. Bylo nás v cele 11 Čechů. Tam jsem poznal šlechetnou duši Karlovu a jeho pevný charakter.

372 Opis originálu vytvořený Růženou Nesnidalovou, archiv autorky

373 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnidalové, sestry Karla Nesnídala

374 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, spis Karla Nesnídala

375 Stanislav Zeman, nar. 18. 5. 1899 v Rovné, ženatý, bezdětný, bytem Ve Střešovičkách 23, Praha; od března 1939 členem ON jako zbrojní důstojník: " ... Opatřil zbraně, střelivo a trhaviny pro pplk. Mašina, plk. Karmazina, gen. Študlara a plk. Hubáčka (asi 600 pistolí, několik lehkých a těžkých kulometů, více pušek, dvě automatické pušky, ruční granáty a trhaviny). Zbraně pocházely ze Zbrojovky Strakonice, Zbrojovky Brno a z vojenských skladů. ", in: VHA, fond 255, Stanislav Zeman, potvrzení o odboji; Stanislav Zeman zatčen 9. 1. 1943, odsouzen Lidovým soudem v Berlíně 8. 7. 1943 na 10 let káznice, vězněn nejprve ve věznici v Kaisheimu, posléze v Aichachu, návrat do vlasti 20. 5. 1945.

V žalobě měl uvedenou velezradu, které se prý dopustil v organizaci sokola a ve spojení s vysílačkou. Z jeho vyprávění jsem seznal, že vzal celou věc při vyšetřování na sebe, aby uchránil svoje kamarády před zatčením. Měl z toho radost, že se mu to podařilo a že nedošlo k dalšímu zatýkání. Přitom často vzpomínal na Vás, na svoji maminku a sestřičky a na slečnu Květu. Tak nám ve vzpomínkách na naše drahé doma a při zpěvu utíkal čas, strávený ve Štětíně. Zpěvem a humorným vyprávěním nás všechny obveseloval a každého těšil, jak bylo třeba. 7. července v 6 h. ráno odjeli jsme ze Štětína; do Berlína jsme přijeli asi v 11:30 h. Byli jsme z transportu jen dva, kteří putovali do soudního vězení v Alt Moabit³⁷⁶. 8. VII. jsme měli oba soud u 1. senátu (já od 9 do 11., Karel od 11 h.). V Moabitu nás opět rozdělili na cely, znovu jsme se sešli ráno v 7 h., když nás vezli autem k soudu. V soudních celách byli jsme opět odděleni a teprve po mém odsouzení potkali jsme se na chodbě, když ho dozorce přiváděl do soudní síně³⁷⁷".

7.2 Soud s Karlem Nesnídalem dne 8. 7. 1943

Lidový soudní dvůr v Německu byl zřízen 23. března 1934. Dne 24. dubna 1934 byl přijat zákon o změnách a předpisech trestního práva a trestního řádu, který v článku III konstituoval nový tribunál - Volksgerichtshof. Jeho hlavní náplní bylo trestání velezrady a zemězrady³⁷⁸. Ve čtvrtek 8. července 1943 před ním stanul i Karel Nesnídal. Byl obviněn a souzen sám. Tři jeho spolupracovníci z hradecké JINDRY byli již v lednu 1943 bez jakéhokoli soudního řízení určeni ke zvláštnímu pracovnímu nasazení a zahynuli v Osvětimi již v březnu 1943. Čtvrtý spolupracovník - Josef Urban - byl v době soudního procesu vězněn v KT Osvětim, kde vážně onemocněl skvrnitým tyfem. V soudní síni byl

376 Věznice nacházející se v ulici Alt-Moabit ve čtvrti Tiergarten v západní části Berlína, postavena v letech 1877–1882 podle plánů architektů Heinricha Hermanna a Augusta Busse; za vlády nacistů jedna z největších a nejmodernějších německých věznic; dvě mohutné haly s centrální pozorovatelnou a pěti hvězdicově uspořádanými čtyřpatrovými křídly; dodnes slouží svému účelu.

377 Originál dopisu mjr. Stanislava Zemana Karlovi Nesnídalovi st. z 12. 2. 1946 v archivu autorky

378 VLČEK, Lukáš: Lidový soudní dvůr v Berlíně - Volksgerichtshof - a jeho historie, dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no18/144-167.pdf>, [cit. dne 18. 3. 2019]; dále in: MOTL, Stanislav: Svědek z cely smrti; Češi před soudy třetí říše a poválečné osudy jejich soudců a katů, Rybka Publishers, 2010, str. 18

tentokrát 1. senát ve složení: předseda senátu Paul Lämmle, vyšetřující soudce Hans Joachim Rehse³⁷⁹, dále jako přísedící SA - Obergruppenführer Hess, krajský vedoucí³⁸⁰ Škoda a ministerský rada Dr. Taubert³⁸¹. Žalobcem Karla Nesnidala byl Dr. Maass, obhajobu zastupoval v rozsudku nejmenovaný zástupce právní kanceláře Rau, Lichtenstein a Müller z Drážďan³⁸². Jaroslav Cebe - Haberský³⁸³, který byl na témže místě souzen v roce 1941, popisuje atmosféru identického soudního procesu ve své knize Dům mrtvých: " ... Vchází soudní dvůr s předsedou Lämmlem naposled. Sál posluchačstva se zdvíhá k nacistickému pozdravu, na který předseda, oděný v katovskými rudý talár, řízně a zpupně odpovídá. Vedle Lämmleho usedá stejně oděný, vyzáblý Rehse. Pocukává nervosně rameny. Státní zástupce, který má stejně rudý plášť, připomíná kočku. Vyskakuje, nadouvá krk, šklebí se a jen by se rdousil. Přísedící mají na sobě nejrůznější uniformy strany neb armády. Jsou zjevně vysokými hodnostáři, zlata a odznaků mají po celém hořejšku těla těžkou váhu. [...] Lämmle má bílé, fešácky na stranu sčesané vlasy. Je výborný herec. Začíná tichým hlasem výslech [...] Pak se teprve rozeřve a mistrně hraje rozhořčení nacistického ušlechtilého režimu nad nízkostí lidí, kteří se odvážili protiviti plánům jeho geniálního vůdce. [...] Nic se neprotokoluje, rozsudek závisí na tom, jak sestavil dřívější

379 Hans Joachim Rehse, (1902 -1969), vyšetřující soudce 1. senátu Lidového soudu pod předsedy Otto Georgem Thierackem, Paulem Lämmlem či Rolandem Freislerem. Podepsal nejméně 231 rozsudků smrti; před Rehseho předstoupil v roce 1941 např. i Jaroslav Cebe- Haberský a ve svých vzpomínkách jej popisuje takto: " ... Připomínal jsem si Rehseho při jeho pražských výsleších v Petschkově paláci gestapa. Hubený, vyzáblý, nervosní a nezdravě vypadající. Záškodnický a lstivý, nutící k formulaci výpovědi neodpovídající pravdě. Úskočný a úkladný. [...] Ztělesňoval v sobě padlou mravní nízkost německé inteligence slepě a ochotně přijímající nacistickou ideologii lži, násilí a nejhorších předsudků., in: CEBE - HABERSKÝ, Jaroslav: Dům mrtvých, Kvasnička a Hampl, 1946, str. 28.

380 Není uvedeno, co konkrétně vedl.

381 Rozsudek nad Karlem Nesnidalem z 8. 7. 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, spis Karla Nesnidala

382 Vzhledem k tomu, že příprava k procesu byla vedena Dr. Rauem, lze předpokládat, že to byl právě on, kdo Karla Nesnidala u soudu zastupoval.

383 Jaroslav Cebe - Haberský, nar. 6.7.1901 v Habrech, zemřel 26.12.1980 v Bristolu (USA), český právník, publicista a diplomat, na začátku nacistické okupace jeden z organizátorů domácího odboje (Politické ústředí). V lednu 1940 zatčen gestapem, 1941 odsouzen k trestu smrti, trest mu však byl změněn na 15 let káznice.

*protokoly vyšetřující soudce Rehse, které jsou vedle protokolů gestapa hlavním materiálem průkazným*³⁸⁴.

Škpt. Stanislav Zeman čekal na výsledek soudního jednání Karla Nesnídala ve sklepní cele a doufal, že soudní senát rozhodne při nižší hranici trestní sazby, tak jako v jeho případě³⁸⁵. Za přípravu velezrady (státního převratu) a opatřování zbraní pro ilegální organizaci byl Stanislav Zeman odsouzen na deset let káznice, ačkoli očekával trest nejvyšší. Karel Nesnidal takové štěstí neměl. Zpět v cele byl za necelou půl hodinu. Soudní senát tak milosrdný nebyl. Organizaci Sokol v rozsudku proti Karlu Nesnidalovi formuloval takto: *"... Sokol byl již v roce 1918 nositelem československé státnosti a po založení Československa se stal jeho základní oporou. Po zřízení protektorátu v tomto šovinistickém čechoslováckém postoji nic nezměnil. Není nic překvapivého na tom, že se tak stal od jara 1939 předním účastníkem českého odporu a připravoval nový samostatný československý stát. I proto po svém rozpuštění Sokol odmítl přijmout jako právního nástupce Československa protektorát a rozhodl se dále ilegálně pracovat na novém uspořádání Čech a Moravy. [...] Vedoucí ilegálního Sokola, stejně jako vedoucí představitelé krajů, očividně spoléhali na to, že nová říše bude kvůli válce vojensky oslabena, což by umožnilo v protektorátu úspěšně provést českou nacionální revoluci a německé uspořádání zvrátit. Pro tento konečný cíl Sokol organizoval tajné a uzavřené skupiny, které byly připraveny podle plánu zasáhnout. Vedle těchto snah o převrat měly ve válkou zasažených oblastech páchat rozvratnou činnost a pomocí vlastenecké odbojové organizace narušovat vojenskou a hospodářskou stabilitu země, k čemuž se Lidový soud opětovně vymezil. Navíc je zřejmé, že ilegální Sokol, jak bylo uvedeno, poskytl podporu parašutistům nasazeným v protektorátu a s nimi pracoval ruku v ruce."*³⁸⁶. Karel Nesnidal byl odsouzen dle §83 a §91 trestního zákoníku k trestu smrti³⁸⁷. Stanislav Zeman na tyto

384 CEBE - HABERSKÝ, J.: Dům mrtvých, str. 29 -30

385 Originál dopisu mjr. Stanislava Zemana z 12. 2. 1946 v archivu autorky

386 GOSTOMSKI, Victor, LOCH, Walter: Der Tod von Plötzensee; Erinnerungen, Ereignisse, Dokumente, 1942-1944, Frankfurt nad Mohanem 1993, str. 155

387 Takto přísně potrestán byl Karel Nesnidal prý navzdory krátké době své činnosti, jelikož pracoval v sokolské organizaci ve vedoucí funkci, byl nepoučitelný ve svém nepřátelském smýšlení vůči Říši

chvíle vzpomínal s rodinou Nesnidalových po válce takto: " ... zarachotil klíč a Karel s okovy na rukou octl se v mojí cele. Byl trochu zamklý a potom povídá: "Stando, nebojím se smrti a jako důstojník rád položím život za svobodu naší vlasti. Jsem rád, že druzí moji kamarádi doma mají životy zachráněny." Potom mě prosil, kdyby se přeci nevrátil domů, abych Vám všem tlumočil od něho pozdrav a poděkování za všechnu Vaši lásku a abyste mu odpustili, že Vám způsobil žal a zármutek. Vzpomněl též na slečnu Květu, aby prý mu rovněž odpustila a že jí přeje šťastný a spokojený život. Pak mi vyprávěl jeho přelíčení. To nebyl soud, to byla německá komedie. Přečetli pouze jeho nacionále, žalobce žádal pro něho trest smrti a obhajoba se odbyla jen několika slovy (obhajobu vedl nějaký doktor z Drážďan). Byli jsme spolu ještě 4 h. odpoledne, kdy nás pak společně odvezli zpět do Moabit, tam jsme se viděli naposled. Druhý den ráno byl Karel odvezen do věznice na Plötzensee. Domníval jsem se, že na podzim 1943 bude konec války a že Karel přeci jenom vyhraje závod s časem"³⁸⁸.

7.3 Před popravou - žádosti o milost pro Karla Nesnídala

V pátek 9. července 1943 byl Karel Nesnidal převezen z věznice Alt Moabit do věznice v Plötzensee v berlínské čtvrti Charlottenburg. Výsledek soudního jednání byl rodině Nesnidalových doručen dne 10. července 1943: " Musím Vám bohužel oznámit, že Váš bratr Karel Nesnidal byl 1. senátem Lidového soudu na základě hlavního jednání z 8. července 1943 pro přípravu velezrady řízené organizovanou skupinou a za napomáhání nepříteli (§ 83 a §91b trestního zákoníku) odsouzen k smrti. Váš bratr byl na tento výsledek jednání připraven a přijal rozsudek v plné duševní síle. Můžete nyní podat žádost o milost. My sami musíme podání žádosti o milost odmítnout, protože nemůžeme předložit věcná hlediska pro omilostnění. V plné účtě - právní zástupci Dr. Rau a Dr. Lichtenstein."³⁸⁹. Téměř v vzápětí obě strany, jak rodina Nesnidalova, tak ale

a svoji činnost vyvíjel v době, kdy byl v protektorátu vyhlášen civilní výjimečný stav., In: WAGNER, Walter: Der Volksgerichtshof im nationalsozialistischen Staat, str. 575 - 576.

388 Originál dopisu mjr. Stanislava Zemana Karlovi Nesnidalovi st. z 12. 2. 1946, archiv autorky

389 Originál dopisu právní kanceláře Rau, Lichtenstein a Müller v archivu autorky; Zajímavá je poznámka v závěru dopisu, kdy obhájci Karla Nesnídala již dopředu upozorňují rodinu, že má podat žádost o milost pro Karla Nesnídala bez jejich účasti, jelikož oni neshledávají k omilostnění žádný právní důvod.

i nacistická říše, rozpoutaly boj o jeho život ... či smrt. Již 12. července 1943 poslal vyšetřující soudce Rehse dopisy vrchnímu žalobci, Státní policii v Praze i věznicí v Gollnowě, kde se dožaduje informací, zda jsou známy jakékoli pohnutky, které by mohly vést k omilostnění Karla Nesnídala. K dopisu do Prahy připojil doušku, ve které se dotazoval, zda by mohl nastat požadavek ze strany příbuzných na vydání těla Karla Nesnídala, pokud by došlo k výkonu trestu. V závěru dodal, že on žádá naplnění rozsudku - trest nejvyšší³⁹⁰. Z Prahy gestapo obratem odpovědělo, že žádné nové poznatky vedoucí k udělení milosti Karlu Nesnídalovi nejsou a že žádost o milost doporučena nebude. K tomu ještě doplnili, že v případě, že bude rozsudek vykonán, obávají se vydat tělo odsouzeného Nesnídala rodině. Důvod obav uveden v odpovědi není³⁹¹. Ani v Gollnowě neshledali žádné důvody vyhovět žádosti o milost: "... Bývalý vězeň Karel Nesnídal si zde vedl dobře a pilně pracoval, jiné polehčující okolnosti předložit nemůžeme³⁹²". Vyjádření žalobce neznáme.

Unikátní výpovědi o tom, co prožívala rodina Karla Nesnídala, je dopis strýce Karla Nesnídala Emanuela ze dne 16. července 1943, který se i přes své vysoké postavení v plzeňských Škodových závodech ve věci svého synovce velmi silně angažoval: "*...Sděluji, že jsem odjel v pondělí do D (Drážďan - poznámka autorky), tam jsem přijel v úterý v 6 hodin ráno, v půl osmé byl jsem již v kancelář Dr. R (Raua - pozn. autorky), kde mě přijala sekretářka, vyrozuměla doktora a s ním jsem jednal od 8 do 9 hodin. Jak jsem již s Hoffmannem³⁹³ mluvil, kladl jsem Dr. R některé otázky s žádostí o informace. Chtěl jsem podrobnosti ze zastupování K (Karla - pozn. autorky) před a při odsouzení, po př. aby Dr. R mě nechal nahlédnouti do jeho a do úředních spisů. Řekl mi na to, že tyto dotazy nemůže příznivě vyřídit, že je to důvěrné a že je vázán slibem. Dr. R byl prý přítomen při odsouzení K. Celé přelíčení trvalo prý 10 minut. Obžalovaný K držel se prý*

390 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, spis Karla Nesnídala

391 Tamtéž

392 Tamtéž

393 Čestmír Hoffmann, manžel sestry Karla Nesnídala, Jiřiny

"fabelhaft"³⁹⁴, jasně a zřetelně podal své výpovědi, které prý se kryly s výpověďmi při vyšetřování. K je zdráv, dobře vypadá a je prý v Berlíně lepší živený a "behandelt als am Pankrac"³⁹⁵. Je prý to krásně rostlý, inteligentní a příjemný muž. O tom, co ho při soudu očekává, byl prý si vědom již od roku 1942. Na dotaz, z čeho byl obžalován a souzen, řekl mi Dr. R, že K byl vedoucí funkcionář teroristické skupiny našeho Sokola a byl k převzetí této funkce vyzván z ústředí z Prahy a tato sokolská ilegální organizace byla zapletena a prý se podílela na zavraždění Heydrichově. Upozornil jsem Dr. R, že dle úředních zpráv z novin provedli vraždu angličtí parašutisti, načež mě řekl, že sokolská organizace je přechovávala a usnadnění (provedení - pozn. autorky) tím umožnila. Když jsem mu na to řekl, že dle novin byli dopadení v kostele ukrýváni farářem, řekl Dr. R, že i ti, kteří se nějakým způsobem podíleli, byli a musí být přísně potrestáni. Mnoho jiných, podobných obžalovaných bylo prý již popraveno. Dr. R řekl, že chápe jednání K jako člena Sokola a dodal, že kdyby on a jeho soukmenovci byli v naší situaci, že by jednal jako K. (Tato věta byla velkým uznáním Karlu Nesnídalovi od jeho říšského obhájce. Dala by se vykládat jako schvalování odbojové činnosti Karla Nesnídala a jeho kolegů, což by za určitých okolností mohlo způsobit dr. Rauovi velké potíže.)

Žádat o milost Dr. R nemůže vzhledem k tomuto případu sám podávat. Požádal jsem ho, aby Vám zaslal alespoň její koncept či návod. Žádost musí psát rodiče. V každém případě doporučuje Dr. R žádost podat, aby se tím v procesu docílilo nové projednávání záležitosti a event. odsunutí provedení trestu. Na dotaz, v jaké době se trest vykoná, řekl mi, že někdy během 2, 3 až 6 měsíců. [...] Žádal jsem dále o informaci, je-li možno s K v Berlíně mluvit. Řekl, že podání takové žádosti dlouho se vyřizuje a obvykle zamítá a že prý je ještě nejlépe bez ohlášení zajet do Berlína navštívit příslušnou kancelář a požádat o povolení rozhovoru s K. Podotkl, aby rodiče nejezdili, a to vzhledem k nim samým a vzhledem k rozhodování úřadů. [...] Bratranec Jirkovo³⁹⁶ ženy je v Berlíně vojenským soudcem, navštíví ho a budou se snažit K pomoci. Resumé cesty: Případ K je

394 Přeloženo "báječně".

395 Přeloženo "nakládáno je sním lépe než na Pankráci".

396 Zřejmě myšlen Jirí Freml, nar. 12. 4. 1912, bratranec Karla Nesnídala ml., syn Růženy Nesnídalové, nar. 22. 5. 1881, sestry Karla Nesnídala st., a Josefa Fremla, nar. 6. 1. 1882.

jeden z těžkých případů; žádost o milost má smysl jenom pro oddálení, a nestane-li se něco neočekávaného, bude těžko způsobiti změnu. Vyjádřiti o tom, jak Dr. R případu se ujal a věc vedl, je těžko, snad nejlépe by to vysvětlil K, bude-li s ním Jirka mluvit. Mám dojem, že Dr. R je při své funkci vyhraněný straník a nacionalista.

[...] píši věci, jak záležitosti skutečně stojí, nic nechci ubírat ani nepřidávám a přenechávám Vám a Růži, zdali a jak chcete informovat rodiče a Květu. [...] V každém případě dejte žádost o milost. [...] Vyjma Jirky o rozsudku nikdo z příbuzných neví a nebude mnou informován, až přijde vhodná doba. [...] Na konec žádám Vás všechny vespolek, abyste byli silni a snášeli ránu, která K postihla, alespoň s takovou mužností, jako ji nese on sám. Vzpomínáme zvláště rodičů a Květy³⁹⁷."

Jak píše ve svém dopisu dne 23. července 1943 Dr. Rau, Karel Nesnídal neztrácel naději a věřil, že mu milost bude udělena. Žádost o ni si sepsal sám, v německém jazyce: " ... Lituji upřímně mého činu, který jsem vykonal z mladické nerozvážnosti³⁹⁸ a politické neznalosti³⁹⁹ [...g měl jsem více rozvážit, do čeho se zapojuji [...] v Kroměříži jsem dokázal, že jsem poučen, jelikož jsem některým mladíkům, kteří se chtěli vyhnout práci v říši a chtěli se potulovat po lesích, jejich hloupé plány rozmlouval a varoval je před nimi⁴⁰⁰. [...] byl jsem povolán na práci do říše [...] zde jsem mohl odpracovat svou vinu. [...] Svých činů upřímně lituji a chci mou vinu odčinit. Prosím snažně, aby má žádost o milost nebyla zamítnuta a místo trestu smrti jsem byl potrestán ztrátou svobody. Díky tomu mi bude dána možnost v budoucnu pilně a svědomitě pracovat pro Německo a nové evropské uspořádání a tím snížit svoji vinu. [...] slibuji, že za záchranu mého mladého života budu vždy vděčně,

397 Originál dopisu Emanuela Nesnídala jeho bratrovi Karlu Nesnídalovi st. z 16. 7. 1943, archiv autorky

398 Karlovi Nesnídalovi bylo v době, kdy byl zapojen do činnosti skupiny JINDRA, 29 let, tudíž nejednal nerozvážně, ale naopak jako zralý muž - se vši zodpovědností a s rozmyslem. Tuto formulaci použil, aby v očích německého soudu zmírnil váhu svého provinění.

399 O politické neznalosti Karla Nesnídala nemůže být vůbec řeč. Byl více než dobře s politickou situací obeznámen a konal vše pro její zvrát.

400 Šlo o kontakt s odbojovou organizací Zelený kádr, jmenovitě s Josefem Masným, se kterým se prokazatelně dle výslechového protokolu J. Berana v Kroměříži sešel (viz výše).

svědomitě a spolehlivě pracovat. ...⁴⁰¹". K tomuto textu ještě dne 25. července 1943 připojil dodatek: " ... Mojí prací bylo vždy jen cvičení, v němž vládla přísná disciplína. A v duchu této disciplíny jsem se domníval, že panu Pecháčkovi nemohu odmítnout, ačkoli jsem k vykonávání této záležitosti neměl žádnou chuť. Proto jsem byl rád, když došlo k přeložení do Kroměříže, že jsem se této věci zbavil. [...] Pravdivost své výpovědi mohu opřít o spis "Masný, Hagen", který svědčí o tom, že ačkoli jsem byl v Kroměříži opět zván k odbojové činnosti, tu jsem rozhodně odmítl. [...] S velkou úctou."⁴⁰². Z žádosti o milost je viditelné, že Karel Nesnídal o svůj život opravdu stál. Věřil, že pokud bude protahovat přezkumné řízení, dočká se možná konce války a bude osvobozen. Jeho obhájce byl v odhadu situace realističtější. V dopisu Růženě Nesnídalové z 23. července 1943 stojí: " ... K jeho činu Vám můžu sdělit jen tolik, že jeho odchod do Kroměříže je soudem vnímán velmi nepříznivě. Podle všeho svoji činnost ukončil jen na oko. Lidový soud nevěří, že cokoli změny vnitřní postoj Vašeho bratra, ale naopak že tyto změny vycházejí jen z proměny vnějších okolností"⁴⁰³.

Žádost o milost Karla Nesnídala podpořila řada lidí. Jeho rodiče, Karel a Anežka Nesnídalovi, se opírali o skvělé pracovní výsledky, oblíbenost u nadřízených a úzký vztah k rodině. Poukázali také na to, že se jejich syn nikdy neangažoval v politice, ale veškerý volný čas věnoval sportu. Karel Nesnídal st. upozornil také na to, že sám byl nedávno velmi vážně nemocen - prodělal anginu pectoris, jejíž léčení bylo velmi drahé. Nést náklady na něj mu pomáhal právě syn Karel. Oba s manželkou doufali, že se o ně na stáří syn Karel postará. Karel byl také prý vždy pravý Čech, ale nikdy nepodporoval nenávisť mezi národy, což by mohl potvrdit Alois Kuhn z Královce (z oblasti Sudet), voják německé armády na východní frontě, který byl vždy Karlovým velkým přítelem.

Snoubenka Karla Nesnídala, Květa Schafferová, uvedla, že pochází z rodiny, která měla vždy úctu k pořádku a autoritám. Její otec sloužil 32 let jako velitel policie v Hradci Králové. V první světové válce pomohl mnoha lidem německé národnosti radou

401 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, spis Karla Nesnídala

402 Tamtéž

403 Opis originálu vytvořený Růženou Nesnídalovou, archiv autorky

či skutkem a po roce 1918 mu byla svěřena ochrana cizinců v Hradci Králové. Rodina Schafferů se po léta stýkala s uvědomělými německými rodinami (Bergmann z Friedlantu⁴⁰⁴, Lorenz z Vrchlabí, Elisabeth Schidlová z Jedlové u Poličky). Květa Schafferová v žádosti o milost pro Karla Nesnídala dále psala, že svého snoubence opravdu dobře zná. Byl vždy čestný a otevřený a lstivé a zákeřné jednání mu bylo cizí. Měl smysl pro spravedlnost a právo. Kam přišel, tam získal přátele, každému rád posloužil dle svých nejlepších schopností. Od práce v říši si sliboval, že se naučí mnoho nového. Byl otevřeného charakteru a vstřícné povahy. Květa Schafferová do žádosti o milost vepsala i své přesvědčení, že její snoubenec nemohl mít nic společného s žádným teroristickým činem.

Dopis Elisabeth Schidlové, tety Květy Schafferové, je uložen v Archivu bezpečnostních složek, ačkoli dle přiložené obálky byl odeslán přímo Antonu Schafferovi, otci Květy Schafferové: " ... *Byla jsem informována svým bratrancem Antonem Schafferem, penzionovaným policejním komisařem v Hradci Králové, jaký smutný osud postihl jeho dceru Flori Schafferovou, totiž že byl její snoubenec Karel Nesnídal odsouzen k trestu smrti. Potvrzuji s nejlepším svědomím, že jsem byla se svým bratrancem Antonem Schafferem mnoho let v písemném i osobním styku. Zním členy Schafferovy rodiny jako mírumilovné lidi, kteří nikdy nehleděli na politiku a byli dalecí každé národnostní nenávisti. Na této válce беру také svoji osobní účast, stejně jako moje rodina, tím, že moji tři synové a dva vnuci vykonávají vojenskou službu pro říši*⁴⁰⁵".

Sestra Růžena se připojila k žádosti o milost velmi dojemným dodatkem: " ... *Karel, můj jediný bratr, starší než já, byl vždy mým důvěrným přítelem, na kterého jsem se mohla vždy spolehnout, i přátelský rádce, který si pro mě i přes své pracovní závazky vždy udělal čas a pomohl mi řešit mé starosti. Podporoval mě a moji mladší sestru*

404 Syn rodiny Bergmannových Karl Bergmann (bytem Schillerovo nám. č. 304, Frýdlant), kamarád Karla Nesnídala, se jako nadporučík wehrmachtu (č. 35404-A) pokusil za Karla Nesnídala intervenovat, stejně jako teta Květy Schafferové Elisabeth Schidlová (Schönbrunn č. 246), jejíž tři děti z osmi sloužily u wehrmachtu. Květa Schafferová vynaložila veškeré úsilí, aby dokázala zvrátit rozsudek smrti, který byl nad jejím snoubencem Karlem Nesnídalem vynesena.

405 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, dopis Elisabeth Schidlové ze dne 16. 7. 1943

na studiích. [...] Jeho smrt by nebyla trestem jen pro něj, ale vzala by štěstí a budoucnost celé rodině⁴⁰⁶".

Aby rodina podpořila své argumenty pro udělení milosti Karlu Nesnídalovi, požádala o posudky jeho zaměstnavatele. Již 16. července 1943 přišel poštou posudek od Agrární banky zastoupené pány Kolářským a Hlouškem: " ... Po celou dobu vyřizoval pan Nesnídal všechny jemu svěřené úkoly pilně, svědomitě a včas k naší plné spokojenosti, stejně jako jeho chování bylo vždy vzorné"⁴⁰⁷. Eugen Schweitzer, vedoucí oddělení vzdělávání ve Štrasburku, popsal Karla Nesnídala takto: " ... upřímně se snažil získat mnohé dovednosti ve své nové profesi, na základě svých nadprůměrných schopností, dokonalého vystupování a jeho jazykových znalostí (německý jazyk) byl mi Karel Nesnídal jako vedoucímu oddělení vzdělávání velkou oporou. [...] byl velmi horlivý ve své práci a jeho chování bylo vzorné. [...] O jeho politických názorech mi není nic známo. [...] Heil Hitler!"⁴⁰⁸". Totéž mínění měl i Heinrich Humbert, skupinový vedoucí RLM ve Štrasburku, který byl s Nesnídalem v kontaktu, jelikož oba byli tlumočníci: " ... byl vždy energický, ochotný a slušný muž. Z jeho zatčení jsem byl velmi překvapen, o to víc, když jsem se dozvěděl důvod. Protože mě jeho případ velmi zajímal, tázal jsem se poté jeho pracovních kolegů a podřízených na jeho politické názory a obdržel jsem většinou tu samou odpověď: nikdy se politicky neprojevoval"⁴⁰⁹". I Karl Almert, vedoucí mistr Motorové školy píše o jeho skvěle odvedené práci, pílí, jazykových schopnostech, politické neangažovanosti a " ... sotva věří, že by se něčeho podobného Karel Nesnídal dopustil, vzhledem k jeho chování, vystupování a pracovitosti. [...] Heil Hitler!"⁴¹⁰". Další z mistrů, Josef Keller, vnímal Karla Nesnídala jako pilného, pozorného a klidného člověka s pevným charakterem, ale jeho politické názory mu byly naprosto neznámy. Mohl by o něm hovořit

406 Opis žádosti o milost Růženy Nesnídalové pro bratra Karla Nesnídala, archiv autorky

407 Pracovní posudek Agrární banky na Karla Nesnídala, tamtéž

408 Pracovní posudek Eugena Schweitzera, vedoucího oddělení vzdělávání ve Štrasburku, tamtéž

409 Pracovní posudek Heinricha Humberta, skupinového vedoucího RLM ve Štrasburku, tamtéž

410 Pracovní posudek Karla Almerta, vedoucího mistra Motorové školy, tamtéž

jen v kladném slova smyslu⁴¹¹. Stejně ho chválili i Friedrich Glitzerhirm, technický vedoucí, a Ludwig Hölzel, technický učitel. Vnímali jeho snahu se mnohé naučit a jeho rozsáhlé zájmy a jazykové schopnosti, díky kterým pomáhal i dalším českým žákům školy zvládnout učivo a domácí úkoly. Nesnídal byl vždy dobře naladěný, šířil pozitivní myšlenky, byl korektní, věcný a pracovitý. Získal si v krátké době respekt nadřízených i podřízených⁴¹².

Všechny tyto písemnosti bylo za situace, v jaké se rodina nacházela, velmi obtížné zajistit. Získat posudky ze Štrasburku, z okupované části Francie, během několika málo dní, vyžadovalo mnoho času, komunikační dovednosti a také finanční zdroje, které by pokryly poštovné a telefonní poplatky a které rodina neměla. Opět pomohla sokolská soudržnost⁴¹³. Veškeré s žádostí o milost související dokumenty shromáždila právní kancelář dne 26. srpna 1943 a hodlala je předložit v Berlíně počátkem září 1943⁴¹⁴. To se také stalo. Kancelář vrchního říšského státního zástupce vytvořila spis "Kniha milosti" v trestní věci bankovního úředníka Karla Nesnídala, vložila do ní doručené písemnosti a zatím nekonala. Každý odsouzený k trestu smrti měl podle zákona na vyřízení žádosti o milost sto dní, tedy u Karla Nesnídala by lhůta uplynula až 8. října 1943, v den druhého výročí zákazu činnosti ČOS. Ve skutečnosti již nikdo z Lidového soudu žádnou z těchto písemností nikdy nečetl. Karel Nesnídal přesto čekal na zázrak.

7.4 Denní řád ve věznici v Plötzensee

Každý den v Plötzensee začínal pro vězně stejně. Mezi šestou a čtvrt na sedm byli spoutáni na rukou. Na noc v cele směla zůstat jen postel, stolek a džbán s vodou. Vše ostatní se dávalo ven z cely, ke zdi vedle dveří, na tzv. pavlač. Již spoutaní vězni tedy stěhovali své osobní věci každé ráno zpět. Ve chvíli, kdy dozorce otevřel dveře, bylo nutné rychle je vtáhnout dovnitř, vysunout džbán pro novou vodu, vzít si misku s kávou a krajíc

411 Pracovní posudek Josefa Kellera, mistra Motorové školy, tamtéž

412 Pracovní posudky nadřízených (viz výše), tamtéž

413 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala, archiv autorky

414 Dopis od právní kanceláře Rau, Lichtenstein a Müller Růženě Nesnídalové z 30. 8. 1943, archiv autorky

chleba (v neděli se lžící marmelády), případně, pokud chtěl vězeň podat nějakou žádost (napsat dopis, zapůjčit si knihy, navštívit lékaře apod.), musel to stihnout v tomto momentu. Jan Podracký, vězeň odsouzený k trestu smrti⁴¹⁵, tento okamžik popsal v deníku, který vynesla z věznice při poslední návštěvě jeho žena Marie: " ... *Ponecháš jednu nohu pevně za prahem venku, narovnáš se, v nejhorším máš vyplněný Wunschzettel, který třímáš v té ruce, co máš misku, ten odevzdáváš do ruky, která se po něm nijak zvlášť sama nehrne, před nosem se ti škvíra dveří neustále zužuje, ale vzdor tomu, že podrážka pantofle je již poměrně zdeformovaná, stojíš pevně a sypeš ze sebe svoje přání.*⁴¹⁶"

Dopoledne měli vězni v celách přidělenou práci (např. draní peří), případně četli knihy zapůjčené z knihovny: " ... *s tím duševním rozpoložením čteš technické (většinou předválečné) úvahy a vynálezy, kterými tě ten z knihovny skoro se sadistickou ochotou krmí, poněvadž je rád, že také o tyhle svazky se jednou někdo unáhlil a že je může oprášit a vyvětrat.*⁴¹⁷" Odpoledne se opět vyměňovaly džbány s vodou a roznášela se pošta a balíky. Z každého balíku, který vězni přišel, si dozorcí odebrali notnou část proviantu pro sebe: " ... *tento nechal jednu třetinu pečiva pro mne a dvě si vzal. Tvrdý salám oddělil takto: 20 cm pro něho, ten menší kus (7 cm) pro mne atd. atd. [...] kalfaktor dostal asi 1 a 1/2 koláče a druhý se velmi zajímal o tablety pro ženu, dal jsem mu roličku Promontu a roličku Vitamultinu ...*⁴¹⁸". Odpoledne se také rozdávaly papíry a pera s inkoustem tomu, kdo dostal povolení napsat soukromý dopis. Vymoci si toto právo nebylo jednoduché, ačkoli vězni měli nárok psát rodině jednou za čtyři týdny. I to ale bylo na blahovůli dozorců. Čas od času se měnilo prádlo, tedy košile, kapesník a ručník: " ... *už čekám*

415 " *Proklínám tu chvíli, kdy jsem potkal Holuba. [...] doma mluvil veřejně, báby to věděly [...] Říkal, dáš mi peníze a nikdo o tobě nebude vědět. [...] tak z něho vypadlo, že stojí organizace a že tam mají také úředníky atd. Tenkrát jsem poprvé věděl, že to praskne [...] to už ale bylo pozdě. [...] Ti chlapi by zasloužili je pro blbost zastřelit, a oni je zatím popravili. [...] A teď si vzpomínám, jak idioti přiznávali, snad ze strachu, snad i z hrdosti, vše jak malé děti, vše, i to, co nevěděli.*" in: PODRACKÝ, JAN: *Zahrádka s pěšinkou k věčnosti; Deník z cely smrti v Plötzensee*, Duchcov 2013, str. 39

416 Tamtéž, str. 11

417 Tamtéž, str. 12; Jan Podracký byl architekt, proto se zajímal o odbornou literaturu z oblasti vědy a techniky.

418 Tamtéž, str. 16 a 17

*u dveří připraven ku startu - tímto rychlým tempem myslím, že jsem tu oblíben - hned, jak (dozorce) otevře, hezky složené přehledně tak, aby bylo vidět, že jsou to tři kusy, položit ven a čapnout čisté prádlo, připravené vedle dveří. Dveře se přiotevřou a hned zas přirazí - a já mám svatý pokoj.*⁴¹⁹ Třikrát týdně se chodilo na krátké, dvacetiminutové procházky po vězeňském dvoře. Spoutané zástupy vězňů se střídaly podle bloků a pater a musely dodržovat pravidelné rozestupy. Mezery, zaškobrtnutí či jakékoli přerušení plynulosti pravidelného posouvání krok za krokem v kruhu bylo podnětem k ostré výtce či výraznějšímu napomenutí. Přesto si vězni našli prostor, jak si mezi sebou sdělit pár slov, povzdechnout nad těmi, kteří již jejich řady opustili, či si alespoň vyměnit povzbudivý pohled. Tyto krátké vycházky byly jedinou příležitostí, jak opustit malé, zatuchlé cely.

Večer se nasazovala pouta v půl šesté, v neděli již v půl páté, jelikož denní směna končila dříve. K večeři býval chléb a kávová náhražka: "*... Včera dávali dva půlkrajíčky - to nařezali normální, pak z toho ořezali nejhorší plíseň, a tak zbylo krajíčku půl, tož dávali dvě takové půlky - ořezky. O té plisni: Ta bílá, pavučinovitá - to se vůbec nerespektuje, zelená jen tam, kde tvoří větší kousky, pokud je to jen na kůrce, tak se to z velké části otře neb okartáčuje, když zelená přejde ve žlutou, už se nedá nic zachránit - jen žaludek zahozením oné části krajíce do klozetu.*⁴²⁰" Po večeři museli vězni přistrčit stolec k oknu, vylézt na něj, stáhnout zatemnění a vynést věci před celu. Večer už zůstávali jen se svými myšlenkami: "*... Těšíme se na život, který znovu začneme, mluvíme o něm všichni, nakupují se tu už teď knihy, stroje, budovy, dělají se tu plány, se vším se počítá jako se skutečností ... Budeme se scházet, radovat, oslavovat, nu a také pracovat, a hezky zvesela a šťastni.*⁴²¹" Večer se volalo přes zeď či se klepalo lžící, aby si vězni vzájemně dodali sílu a naději, neboť sami občas propadali zoufalství: "*... Strašné ráno, třesu se zimou, v noci jsem se potil, celou noc, košile je samá voda, roztrhané spodky o úzké zadnici v pasu pro dva, mokré jak hadr [...] venku strašně prší, je šero, smutno a na jazyku*

419 Tamtéž, str. 15

420 Tamtéž, str. 16

421 Tamtéž, str. 6

*mám hořko jako od horečky. Beznadějná beznadějnost. [...] beru dřevěnou masivní lžičku a na smluveném a foneticky dobrém místě klepu na svého souseda.*⁴²²"

7.5 "Krvavé noci" - hromadné popravky ve věznici Plötzensee ve dnech 7. - 13. 9. 1943

V noci z 3. na 4. září 1943 byl proveden spojenecký nálet na Berlín, při němž byla zasažena i věznice v Plötzensee⁴²³. Odsouzení vězni zde zažili již několik náletů⁴²⁴, ale tento se s nimi vůbec nedal srovnat. Václav Erban, jeden z těch, kdo čekali v Plötzensee na popravu, popsal tyto chvíle na vnitřních stranách obálek dopisů, které mu chodily z domova. Po jeho smrti v roce 1944 ve věznici Brandenburg byly tyto dopisy vráceny jeho rodině. Takto se zachoval zcela jedinečný dokument, který popisuje okolnosti, které vedly ke smrti téměř tří stovek⁴²⁵ lidí: " ... Přiletělo jich strašlivé množství. Vlna za vlnou přilétala a bořili. Nejprve to bylo poměrně daleko. [...] Celý horizont, pokud jsem viděl, samý reflektor; protiletadlová děla střílela, bylo vidět střely v oblacích. Pak se však nálet přiblížil a začalo boží dopuštění. Nejprve rozbili všechny světlomety a protiletadlové baterie. [...] Náhle bylo vidět, jak shora s nebes padají zvolna takové shluky světelných raket nazelenalé a červené barvy. Vypadalo to jako rozsvícený vánoční stromek. Ty rakety

422 Tamtéž, str. 18

423 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 20:05

424 " ... Na schůzce prezidenta spojených států Franklina D. Roosevelta s britským premiérem Winstonem Churchillem v Casablance ve dnech 14. - 24. ledna 1943 došlo k rozhodnutí o systematickém bombardování Německa s cílem rozvrátit hospodářství, podlomit morálku obyvatelstva a připravit invazi do Evropy.", in: ČERNÝ, Vladimír, VAŠEK, František: Hromadné exekuce v Berlíně - Plötzensee (7. - 13. září 1943), Paginae historiae: Sborník Národního archivu, Praha, Národní archiv 2005, str. 83; dále in: GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 15: "... Dne 10. 6. 1943 začala rozsáhlá americká a britská letecká ofenzíva proti říši. Ve dne bombardovali Američané, v noci Britové. [...] Nicméně v noci z 3. na 4. září napadlo 295 letadel RAF sever říšského hlavního města. Byla zasažena i věznice Berlín - Plötzensee".

425 Václav Erban ve svých motácích z věznice Plötzensee uvádí, že vězňů odsouzených k trestu smrti bylo v té době ve věznici cca 320 a po popravách jich zbyly ani ne dvě desítky: " ... V pondělí dopoledne jsme se ten zbyteček, bylo nás 22 a v tom několik nových, čerstvých (nově odsouzených k trestu smrti - pozn. autorky) přestěhovali do pavilonu I.", in: Svobodné noviny, 3. 2. 1946, ERBAN, Václav: Dopis mrtvého, str. 4, výtisk v archivu autorky.

*jasně osvětlily celé širé okolí, osadu, kanál, továrnu i kriminál. A nyní začaly padat pumy. [...] jen ty lehčí, tak nejvýše 50 kg, a pak hlavně zápalné, fosforové, malé pumy. [...] Kriminál se třásl jako o zemětřesení, bylo slyšet vždy takové zahučení a s nebes pak "krach", fontána ohně a hned všechno hořelo. [...] Pumové krupobití hned zachvátilo osadu a kriminál⁴²⁶". Obdobné vzpomínky provázely celý život i vězně Victora Gostomského, knihovníka a kalfaktora v Plötzensee: " ... *Sirény houkaly. Seděl jsem ve věznicí v Plötzensee, na bloku III, 3. patro, cela 14. Očekával jsem, že se otevrou dveře a nás, vězně, dozorci spoutají. Vždy měli strach, abychom neuprchli. Netrvalo to dlouho. První bomby byly slyšet blízko. Dům mrtvých se otrásl v základech. [...] Věznice hořela. Dům mrtvých hořel. Strašné!*⁴²⁷" Věznice byla zasažena řadou bomb, a to i v místech, kde byli drženi vězni. Ti byli postupně vyváděni z cel a odváděni do sklepních prostor, kde byli shromážděni všichni pohromadě: " ... *Sešli jsme se ve sklepě celá parta hradecká a drželi se pohromadě, i když nás asi o 4. hodině ráno ze sklepa vyvedli a v oddílech zavedli jednak do pavilonu 1, jednak zůstali (asi 170) v tom paviloně 2⁴²⁸. [...] šli jsme s celou hradeckou partou do pavilonu 1. [...] Tam nás pochopové dělili do jednotlivých místností. [...] a pak nás nastrkali po dvou do cel. [...] Napravo ode mně byl Opočenský z Chocně s jedním z Olomouce. Nalevo Nesnídal z Kuklen, úředník Agrární banky v Hradci Králové (podle vidění potkávali jsme se, znali jsme se)*⁴²⁹". V těchto provizorních podmínkách vězni přežili od soboty 4. září až do úterý 7. září 1943. Dne 6. září 1943 ráno přišla do věznice komise vedená ministerským pověřencem dr. Wolfgangem Mettenbergem⁴³⁰, která měla zhodnotit*

426 Tamtéž, str. 3; dále srovnej: " ... *Začátkem září 1943 bylo uvězněno v bloku III, v tzv. Domě mrtvých, nazývaném tak proto, že zde byli odsouzení na smrt, okolo 250 mužů. Kdo byl v té době odsouzen v Berlíně k smrti, zemřel buď v Brandenburgu či v Plötzensee. Bomby zasáhly tuto zářijovou noc Dům mrtvých a také kůlnu, ve které byla gilotina*", in: GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: *Der Tod von Plötzensee*, str. 16

427 Tamtéž, str. 17

428 GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: *Der Tod von Plötzensee*, str. 16: " ... *Vězni odsouzení k smrti byli odvedeni do dvou křídel různých budov a dáni do cel po dvou či čtyřech. Aby to bylo technicky možné, museli být ostatní vězni umístěni do cel ve vyšším počtu*".

429 ERBAN, Václav: *Dopis mrtvého*, str. 3

430 Wolfgang Mettenberg byl odsouzen norimberským tribunálem v procesu s německou justicí v roce 1946 k deseti letům káznice.

stav věznice po bombardování. Její stanovisko bylo fatální⁴³¹. K tomu se bohužel přidala řada okolností, které vedly 7. září 1943 dopoledne říšského ministra spravedlnosti Otto von Thieracka k rozhodnutí nechat všechny vězně odsouzené k trestu smrti ihned popravit. Důvodem byl primárně samotný nálet, který poškodil blok III natolik, že z něj dokázali uprchnout tři vězni⁴³². Náletem byla gilotina v popravčí komoře poničena do takové míry, že ji nebylo možné použít⁴³³, tudíž nebylo ve věznici možné vykonávat popravy. Poslední příčinou hromadných exekucí byl výkon popravky na šesti odsouzených, jejichž rozsudek ještě nenabyl právní moci, což by při proniknutí na veřejnost vrhalo špatné světlo na německou justici. Říšský ministr spravedlnosti Otto Thierack⁴³⁴ se rozhodl tento „omyl“ tzv. zamést pod koberec, což ho inspirovalo k rozhodnutí vyřešit takovýmto způsobem i problémy v celé věznici v Plötzensee. Veškerá řízení rozjednaná ve věci žádostí o milost byla na základě osobního Hitlerova příkazu ihned ukončena zamítnutím⁴³⁵, aby se mohlo přistoupit k popravám. Věznice ve spolupráci se státním zástupcem Hansem Stolzem vytvořila seznam odsouzených⁴³⁶, který průběžně telefonicky konzultovala s ministerstvem

431 GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 18

432 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 20:14

433 Oprava gilotiny měla trvat podle specialistů na výrobu tohoto zařízení minimálně týden, což připadalo zodpovědným úředníkům příliš dlouho., in: GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 19 - 20

434 Georg Otto Thierack (1883 -1946), od roku 1921 státní zástupce, 1932 člen NSDAP, v letech 1933 - 1934 saský ministr spravedlnosti, 1936 - 1942 prezident Lidového soudu a od 20. srpna 1942 říšský ministr spravedlnosti; roku 1946 spáchal sebevraždu ve vyšetřovací vazbě.

435 ČERNÝ, V., VAŠEK, F.: Hromadné exekuce v Berlíně - Plötzensee, str. 84: " ... 3. 9. zaslal státní ministr a šéf Hitlerovy prezidiální kanceláře Otto Meissner přípis Thierackovi č. II 9930 4/43, v němž bylo uvedeno, že vůdce požaduje urychlené rozhodnutí k výkonu trestů smrti. [...] 7. 9. rozhodl říšský ministr spravedlnosti JUDr. Thierack na základě Hitlerova osobního příkazu zamítnout udělení milosti všem k smrti odsouzeným v Plötzensee a rozhodl o jejich popravě".

436 Karel Nesnídal je na tomto seznamu uveden pod číslem 70, Karel Evald pod č. 106, Miroslav Podsadovský pod č. 107, Josef Hrubeš pod č. 108 a následují v pořadí jdoucím přímo po sobě všichni k trestu smrti odsouzení sokolové., kopie rozkazu k popravě, Památník Plötzensee, dostupná z: https://www.gedenkstaette-ploetzensee.de/07_dt.html, [cit. dne 20. 3. 2019]; uvažovalo se také o popravě sedmi žen, které nebyly vězněné v Plötzensee, ale v ženské věznici na Barminstrasse. Ty měly být přivezeny do Plötzensee a popraveny po osmé hodině ranní, po ukončení exekuce na mužích. Soudní pověřenec Dr. Mettenberg se však obával popravit ženy takovýmto způsobem (oběšením), proto bylo od

spravedlnosti. Na základě těchto jmenných seznamů byli vězni vydáváni k popravám, aniž by kdokoli nahlédl do jejich spisů a posoudil oprávněnost žádostí o milost. Ačkoli německá justice zvažovala možnost popravovat vězně na střelnici policie či wehrmachtu, nakonec se rozhodla pro popravy oběšením: " ... *Náhle večer do okenní zábavy (bavili jsme se totiž vždy večer oknem) v paviloně 3 zaznělo nové otevírání dveří, hluk mnoha kročejů, hlasy pochopů*⁴³⁷. *Slyšeli jsme povel "vše svléknout", kroky se schodů (byli jsme ve 3. patře). Oknem jsem viděl do dvora [...] vedle spálené budovy byla železná vrata, vedoucí na velké prostranství, na němž právě proti našemu pavilonu stál ústavní kostel, rovněž vyhořelý, dále nějaká dílna, která však byla celá. Tu jsem spatřil přicházeti k těm železným vratům čtyři čtyřstupy*⁴³⁸ *kamarádů, vedených strážci tak, že na každé straně čtyřstupu byl jeden pochop. [...] To byl první transport smrti toho večera. [...] A opět se vrátili a opět se opakovalo totéž. Náhle otevřeli dveře vlevo. Volali jméno, ale nerozuměl jsem. Chvilí hluk, pak kroky drábů a kamarádů a zase ticho. [...] Pak jsem se dozvěděl, když odešli, že odvedli Nesnídala ...*⁴³⁹". To bylo před půlnocí z úterý 7. na středu

jejich popravy prozatím ustoupeno. Byly popraveny později, koncem září 1943., in: GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 27

437 GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 23: " ... *Vrátili nás do cel. To mohlo znamenat jen jedno - kat je opět tady. Páter Buchholz, kterému jsem dělal kostelníka, přišel velmi rozčilen do mé cely: "Všechny pověsí." Toto mi sdělil a odchvátal. Dozorce zavřel a uzamkl dveře. Zůstali jsme všichni koukat. Farář řekl, že pověsí všechny. Všechny - co to znamená? Také ty, co nejsou odsouzeni k smrti? Věděl jsem, že trest vězení žádnou záruku nedává.*", in: GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 23, pamětnická výpověď Victora Gostomského.

438 Podle V. Erbana vodili k popravám čtyři čtyřstupy, což je šestnáct lidí. Popravovalo se po osmi, z každého traktu, I a II, vždy vzali osm lidí. Znamená to tedy, že pravděpodobně jedna osmice vězňů čekala před popravčí komorou, než kat popraví prvních osm odsouzených., in: Erban, V.: Dopis mrtvého, str. 3; srov. dále in: ČERNÝ, V., VAŠEK, F.: Hromadné exekuce v Berlíně - Plötzensee, seznam popravených: Dne 7. 9. 1943 byla popravena první skupina vězňů v 19:30 hod. (trakt I), druhá ve 20:00 hod. (trakt II), třetí ve 20:30 hod. (trakt I), ve 21:00 hod nastala patnáctiminutová pauza. Čtvrtá skupina tedy byla popravena až ve 21:15 (trakt II) hod., pátá ve 21:45 hod. (trakt I), šestá ve 22:15 hod., sedmá o pět minut déle proti očekávanému harmonogramu - tudíž ve 22:50 (trakt II) hod. a poslední skupina ten den šla na popravu také o pět minut později - tedy ve 23:25 hod. (trakt I). V té byl i Karel Nesnídal. Ale ani po půlnoci kati nezvolnili své tempo, pouze mezi půl třetí a půl pátou ráno místo pěti osmičlenných skupin popravili tři.

439 ERBAN, V.: Dopis mrtvého, str. 3

8. září 1943. Karel Nesnídal odcházel na popravu ve 23:25 hod. spolu s Janem Kozlovským, průvodčím z Prahy, Alexejem Němcem, poštovním revizorem z Chrudimi, Stanislavem Opočenským, poštovním úředníkem z Chocně, Janem Podrackým⁴⁴⁰, architektem a malířem z Duchcova, Emilem Uherem, zámečníkem z Prahy, Josefem Žerovnickým, průvodčím z Prahy a Františkem Žilinou⁴⁴¹, technickým úředníkem z Plzně⁴⁴². Z motáku Václava Erbanu "Dopis mrtvého" vyplývá, že vězni byli vyváděni v různou dobu z různých cel. Systém, podle kterého byli vybírání, není zcela zřejmý. Skupiny neodpovídaly ani pořadí odsouzených v rozkazu k popravě⁴⁴³, ani datům soudních procesů⁴⁴⁴ a ani druhu provinění z pohledu německé justice⁴⁴⁵. Téměř by bylo možné říci, že vězni byli do popravčí komory odváděni náhodně... Tu noc se popravovalo až do osmi hodin ráno⁴⁴⁶. Posléze kalfaktoři⁴⁴⁷ obcházelí cely a sbírali věci po popravených věznicích - prádlo, misky, nedojedené jídlo, osobní věci⁴⁴⁸.

440 Jan Podracký napsal 2. 9. 1943 poslední řádky své ženě: " ... Snad kdyby sis vzala Němce, snad by ho již dávno stihl osud Otiho, a ty bys tu stála s několika dětmi právě tak nešťastná jako dnes. A snad by se vrátil zdrav a stihl by jej po válce osud viníka války, a prodělávala bys s ním tentýž osud, jako prodělávám teď já [...] a byla bys nešťastna ještě potom, po válce. [...] Nevíme, co nás čeká, neznáme osud. Musíme jen doufat a věřit.", in: PODRACKÝ, J.: Zahrada s pěšinkou k věčnosti, str. 43

441 ČERNÝ, V., VAŠEK, F.: Hromadné exekuce v Berlíně - Plötzensee, seznam popravených, str. 104, zde je uváděno příjmení "Zelina"; versus dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/popraveni-plotzensee/>, [cit. dne 21. 3. 2019], je zde uváděno příjmení Žilina. Ostatní nacionále jsou shodné.

442 ČERNÝ, V., VAŠEK, F.: Hromadné exekuce v Berlíně - Plötzensee, seznam popravených, str. 96 -104

443 Pořadí odsouzených k trestu smrti, tak jak bylo zapsané v rozkazu k popravě: F. Žilina - 48, J. Kozlovský - 58, A. Němec - 60, S. Opočenský - 61, J. Podracký - 63, J. Žerovnický - 67, E. Uher - 68, K. Nesnídal - 70., in Památník Plötzensee, rozkaz k popravám 7. - 13. 9. 1943

444 Data vynesení rozsudku výše zmíněných popravených: F. Žilina - 29. 4. 1943, J. Žerovnický a E. Uher - 3. 6. 1943, S. Opočenský a A. Němec - 7. 6. 1943, J. Podracký - 16. 6. 1943, K. Nesnídal - 8. 7. 1943 a J. Kozlovský - 7. 8. 1943., tamtéž

445 S. Opočenský a A. Němec byli členy PVVZ, F. Žilina byl odsouzen za činnost v GRU (sovětská vojenská zpravodajská služba), J. Žerovnický, J. Kozlovský a E. Uher byli příslušníky ilegální komunistické organizace, Karel Nesnídal byl sokolský odbojový pracovník a J. Podracký byl členem odbojové organizace Herty Lindnerové "Lípoví bratři", tamtéž; dále srovnej: MOTL, S.: Svědek z cely smrti, str. 106 - 107.

446 GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 26

447 Pomocníci dozorců, vězni určení převážně na úklid.

448 ERBAN, V.: Dům mrtvých, str. 3

Vězni museli při vyvolání svého jména vše odložit a vystoupit před celu jen v kalhotách a košili. Osmice z každého traktu byla odváděna na dvůr, kde byla v bývalé dílně instalována gilotina. Ta sice nyní po náletu nebyla v provozu, ale za ní, vzadu na zdi, byla připevněna železná traverza s kovovými háky umístěnými na kolejnici. Na háky kati navlékali ocelové smyčky⁴⁴⁹, které používali místo tradičního provazu. Vězni byli přivedeni do přední části popravčí komory, která byla od zadní části, kde se vykonávaly popravy, oddělena černým závěsem. Tento závěs celý zadní trakt místnosti zakrýval. V přední části státní návladní odsouzeným oznámil, že jim byla zamítnuta žádost o milost a že rozsudek bude ihned vykonán⁴⁵⁰. Toto vše se dělo za svitu svic, jelikož elektrické rozvody byly náletem poškozeny⁴⁵¹. Vězni dostali pokyn sundat si košile a poté byli spoutaní po jednom odváděni za černý závěs v doprovodu dvou pomocníků kata. Ten již stál u stoličky. Odsouzenec byl k němu pomocníky přiveden, kat mu zavěsil smyčku kolem krku, pomocníci vyzvedli odsouzence do výše, zavěsili smyčku na hák a nechali tělo viset⁴⁵². Někteří popravení upadli do bezvědomí ihned, jiní umírali dlouhé minuty. Těla sundaná po dvaceti minutách⁴⁵³ z háků byla odnesena do vedlejší místnosti, kde byla vršena na jednu hromadu. Tu noc bylo popraveno ve dvaceti čtyřech skupinách 186 lidí⁴⁵⁴. Z důvodů stále trvajících náletů na Berlín nemohla být jejich těla odvezena⁴⁵⁵, takže v této

449 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 22:11

450 Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 21:37

451 MOTL, S.: Svědek z cely smrti, str. 104

452 Tamtéž, str. 105

453 Tamtéž; dále srov.: Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal", stopáž: 22:28

454 Za standardního provozu bylo ve věznici Plötzensee popraveno v jednom dni 6 až 16 odsouzených. Pro zjednodušení situace byli v den či večer před popravou převáděni ze svých cel do Domu mrtvých. Jelikož byli po rozbombardování bloku III (Domu mrtvých) odsouzení k trestu smrti rozmístěni v různých částech věznice, nemohl si je státní návladní Stolz v bloku III jen odškrtnout podle vystaveného rozkazu k popravě, ale musel přecházet z bloku do bloku a odsouzené shánět dohromady, aby z nich vytvořil výše zmíněné osmice., in: GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 25 - 26.

455 MOTL, S.: Svědek z cely smrti, str. 108

místnosti bez střechy byla ponechána údajně ještě cca 14 dní. Posléze byla část těl poskytnuta berlínskému Anatomicko-biologickému institutu a ta těla, pro která medicína neměla využití, byla uložena v hromadném hrobu někde v okolí Berlína. Jeho přesná poloha nebyla dosud lokalizována. Evangelický pastor v Plötzensee, Harald Poelchau⁴⁵⁶, před norimberským tribunálem jako svědek a příslušník protinacistického odboje vypověděl: " ... 300 mrtvých přišlo posléze do velké, otevřené kůlny, jejíž střecha byla zničena náletem. Tito mrtví nemohli být odvezeni, jelikož měly přijít další nálety, a v těchto horkých dnech hrozilo propuknutí rozsáhlých epidemií. Víím, že těla byla předána Anatomii⁴⁵⁷. Pan prof. dr. Stüve byl slušný člověk. [...] Za zády úřadů pomáhal příbuzným a vydával jim těla k pohřbení. Když těla z Plötzensee již více nepotřebovali, pohřbili je do masového hrobu u Berlína"⁴⁵⁸. Obdobné informace si do poznámky zapsal i kamerální soudní rada Westphal 15. září 1943: " ... Odvoz mrtvých těl převzal Institut anatomie, který se nacházel v hlavním městě, a pověřil tím zaměstnance P. a Sch. Byla to nepřijemná práce, jelikož velkou část mrtvých těl nechali ležet po několik dní venku (a také v dešti). Vrchní inspektor E. [...] rozhodl oběma zaměstnancům ze zvláštních fondů vyplatit odměnu"⁴⁵⁹. Ministr spravedlnosti udělil 22. září 1943 povolení vyplatit oběma mužům 400,-- RM.

Rodina Karla Nesnídala nevěděla nic o tragické noci, v průběhu níž bylo zavražděno téměř dvě stě mužů. Stále žila v naději, že se jí podaří vyneseny rozsudek nad Karlem Nesnídalem zvrátit alespoň na doživotní vězení, ve kterém by měl alespoň nějakou naději, že se dožije konce války. Dne 8. září 1943 odjel Emanuel Nesnídal intervenovat ve prospěch Karla Nesnídala do Berlína. V archivu rodiny se zachoval dopis, ve kterém o této cestě rodinu Nesnídalových informuje: " Drazí! Vrátil jsem se včera,

456 Harald Poelchau (1903- 1972), vězeňský evangelický kaplan věznice v Plötzensee, podílel se na boji proti nacismu, za druhé světové války, pomáhal vycestovat židovským rodinám z Německa, doprovázel téměř tisíc vězňů na jejich poslední cestě na popraviště.

457 Institut pro Anatomii Freien Universität v Berlíně, Königin-Luise-Straße 15

458 GOSTOMSKI, V., LOCH, W.: Der Tod von Plötzensee, str. 36, pamětnická výpověď evangelického kněze Haralda Poelchau, svědka norimberského tribunálu v letech 1945 - 1946.

459 Tamtéž, poznámka kamerálního soudního rady Westphala, str. 36.

tj. 8. 9. 1943 z Berlína. V úterý (7. 9. 1943 - pozn. autorky) ráno navštívil jsem Volksgericht a žádal jsem o povolení k rozmluvě s Karlíkem. V podatelně soudu vyhledali akta a řekli, že odsouzený měl již tři návštěvy a další se nepovoluje (byl tam prvně pan Adamec, podruhé Jirka a potřetí opět Adamec⁴⁶⁰). Žádal jsem o předvedení k státnímu návladnímu, abych mu moji žádost přednesl. Bylo mi řečeno, že není přítomen, abych přišel po desáté hodině (byl jsem tam ráno v 1/2 8. hod.). Přišel jsem v uvedenou hodinu a dovedli mě k návladnímu, který se jmenoval Dr. Maass⁴⁶¹. Přátelsky mě sice přivítal, ptal se na můj příbuzenský poměr a pak proč o rozmluvu žádám. Řekl jsem, že jsem strýc, že chci K⁴⁶². informovati o stavu choroby jeho otce, který onemocněl srdeční vadou, avšak bylo mi řečeno, že obojí není důvodem, aby rozmluva byla povolena. Dle nařízení jsou odsouzeným povoleny pouze tři rozmluvy. Žádal jsem Dr. Maasse, aby učinil výjimku, aby zvažil, jak dlouhou cestu jsem podnikl za tím účelem, a že moje návštěva je poslední, která je žádána, a to z toho důvodu, že Vám nikomu není povolen "Durchschein"⁴⁶³ na cestu do Berlína. Dr. Maass trval na svém rozhodnutí a již během rozmluvy zapsal do mého přihlašovacího lístku zamítnutí". Doktor Maass byl z titulu své funkce státního návladního, stejně i jako žalobce Karla Nesnídala, o situaci ve věznici Plötzensee plně informován. Byl mu znám přípis Hitlerovy kanceláře z 3. září 1943 s pokynem k urychlenému provedení výkonů trestů smrti. Emanuel Nesnídal ho očividně svojí návštěvou zaskočil a Dr. Maass nebyl instruován, jak by měl v dané chvíli postupovat. Emanuel Nesnídal se však nenechal odbýt: "... Vzhledem k tomu požádal jsem Dr. Maasse, aby mě předvedl ke svému představenému, abych mu mou žádost mohl přednésti. Svopil, zavedl mě do jeho čekárny, vstoupil však k němu sám. Chvíli jsem poslouchal rozhovor, pak smích, a na to (Dr. Maass - poznámka autorky) vyšel a oznámil nové zamítnutí.

460 Osobu p. Adamce nebylo možné blíže určit. Mohl by to být v některém z předchozích dopisů zmíněný vojenský soudce v Berlíně, ženatý, dcera 12 let, bydlištěm ve čtvrti Johannitshal, pravděpodobně bratranec manželky Jiřího Fremla, vzdálený příbuzný rodiny Nesnídalů.

461 Dr. Maass byl žalobcem (prokurátorem) v procesu s Karlem Nesnídalem, což ale zřejmě rodina Nesnídalových doposud nevěděla.

462 Emanuel Nesnídal měl ve zvyku známá jména v dopisech zkracovat. "K". je tedy Karel Nesnídal ml.

463 Úřední povolení k vycestování mimo protektorát

Po odchodu z Volksgerichtu rozhodl jsem se navštívit trestnici. Dojel jsem tam podzemní drahou [...], v blízkosti nádraží nachází se trestnice Plötzensee. Vstoupil jsem do vrátnice, oznámil účel návštěvy se žádostí o rozmluvu, ale s výsledkem negativním, jelikož nebylo povoleno. Z Berlína jsem jel přes Drážďany, ale nemohl jsem Dr. Raua navštívit. Volal jsem ho z nádraží 2x telefonicky, ale nedostal jsem spojení, pravděpodobně v kanceláři nikdo nebyl. Víím, že v návštěvu Dr. R. a v moji intervenci vkládali jste snad určité naděje, ale měl jsem takový pocit odporu se setkání s ním (s Dr. Rauem - pozn. autorky), že jsem pokračoval v cestě, aniž bych s R. mluvil (snad vlivem předchozích zážitků v Berlíně⁴⁶⁴), a nezbyde Vám tudíž než vyřízení, které jste na mně žádali, žádati písemně.

V pondělí večer po dlouhém doptávání a tápání zajel jsem do Johannitshal, kde navštívil jsem rodinu pana Adamce. [...] Byla doma jenom jeho paní a dcerka as dvanáctiletá. Adamec sám odjel pryč do protektorátu [...]. Vyprávěly mi, že u Karla nedávno byl, co spolu hovořili, bohužel přesně nevěděly, jen to, že mu přinesl nějaké jídlo na kousky rozkrájené, které mu směl při rozhovoru nabídnouti.

Sděluji Vám dále, že s pátku na sobotu⁴⁶⁵ (přijel jsem tam v neděli v 10 hod. dopoledne) byl Berlín bombardován, a sice v těsné blízkosti Karlovy věznice. Posílám Vám plán Berlína, kde jsem žlutou tužkou naznačil prostor mezi nádražím (Beusselstrasse) a Weddingem, kterážto část města byla skoro úplně zničena, hlavně všechny střechy domů shořelé, stropy zřícené, továrna a správní budova firmy Thüsen, firma Schöller - Bleckamann a továrna na obráběcí stroje Loeve rozsekány, přístavní jeřáby ve Westhafen překoceny a zkrouceny, nádraží poškozeno (v úterý ráno teprve obnoven provoz). Jakási

464 Podle pamětnické výpovědi Jiřiny Hoffmannové, sestry Karla Nesnídala, z roku 2010 (blíže nedatováno) a na pozadí informací z tohoto dopisu je zcela zřejmé, že Emanuel Nesnídal se jako jediný rodinný příslušník zúčastnil exemplárního soudního procesu s Karlem Nesnidalem 8. 7. 1943 v Berlíně. Byl tedy svědkem naprosté absence obhajoby Karla Nesnídala Dr. Rauem, což Emanuela Nesnídala velmi znechutilo. I vzhledem k výši částky, kterou rodina musela právní kanceláři i za cenu vlastního zadlužení zaplatit za neexistující obhajobu, pociťoval Emanuel Nesnídal vůči Dr. Rauovi a jeho kolegům silný odpor. Ten byl nasměrován nejen vůči nim, ale vůči celé německé justici, která se sobě vlastní povýšeností a arogancí schvalovala vyvražďování lidí činných v opozici vůči německému nacionalismu a rozpínavosti.

465 V noci z 3. na 4. 9. 1943.

správní budova proti věznici byla v troskách, za trestnicí byl dřevěný lager pro dělníky (Češi, Poláci, Rusové), kterých prý tam tisíc zahynulo. Věznice samotná byla prý zasažena jen na okraji, viděl jsem její některé budovy u brány, které měly rozbitá okna a vytrhané žaluzie. Je jisté, že Karel měl tu noc neklidnou. [...] Po obou stranách trati je vidět spoušť hlavně v tisících a tisících obytných domech, po většině vypálených se zřícenými domy a štíty, bylo vidět rozbité továrny, ku př. Daimler - motory, Oppel - automobily. Dva obrovské plynojemy roztrhané jak z papíru a celé stovky zcela spálených nákladních a osobních vagónů na jakémsi seřadovacím nádraží. Z celého Berlína jsou ovšem poškozená místa jen malý zlomek plochy, uváží-li se, že podle mapy je Berlín město s předměstími přes 30 km dlouhé a přes 5 km široké.

V záležitosti další žádosti, kterou hodláte podati, soudím, že bude dobře ji odeslati, ovšem o jejím účinku pochybuji a myslím, že jenom změna okolností může a snad také již brzy obrat přinese⁴⁶⁶. Karel Nesnídal měl za sebou 7. září 1943 již několik neklidných nocí a okolnosti se během několika málo hodin opravdu změnily. Spis o vykonání trestu ve věci Vrchní říšský prokurátor u Lidového soudního dvora proti Karlu Nesnídalovi, bankovnímu úředníkovi, zpracoval Dr. Maass osobně⁴⁶⁷. Potvrzení o vykonané popravě Karla Nesnídala obdržel od soudního zmocněnce Karpeho hned následující den, 8. září 1943. Ještě dne 7. září 1943 vystavila věznice Plötzensee hlášení o odchodu vězně Karla Nesnídala; důvod - popraven⁴⁶⁸. Je zřejmé, že ministerstvo spravedlnosti masovou popravu vězňů po řadu dní před veřejností skrývalo. Jak jinak si vysvětlit dopis právní kanceláře (dr. Raua), který odeslal dne 17. září 1943 Růženě Nesnídalové: " ... Vypracoval jsem další verzi žádosti o milost pro Vašeho bratra. Jsou do ní včleněny i pracovní posudky od pánů Kellera, Hölzla a Humberta. V této žádosti o milost jsou aktivity Vašeho bratra plně vysvětleny⁴⁶⁹". Druhý týden v září odeslal Karel Nesnídal st. svému synovi do věznice obvyklý balíček, který se však tentokrát vrátil nedoručen⁴⁷⁰ s tím, že adresát nebyl na místě zastížen. Rodina Nesnídalových se proto obrátila na dr. Raua s žádostí, zda by mohl zjistit,

466 Dopis Emanuela Nesnídala Čestmíru Hoffmannovi, manželu Jiřiny Hoffmannové, sestry Karla Nesnídala, ze dne 8. 9. 1943, archiv autorky

467 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, Spis o vykonání trestu, Karel Nesnídal

468 Tamtéž

469 Originál dopisu právní kanceláře Rau, Lichtenstein a Müller Růženě Nesnídalové, archiv autorky

kam byl Karel Nesnídal převezzen. Dr. Rau dotazem na vedení věznice v Plötzensee zjistil, že byl výkon trestu na Karlu Nesnídalovi proveden dne 7. září 1943. Dr. Rau proto oslovil úřad nejvyššího říšského státního zástupce u Lidového soudního dvora: " ... *Přes věznici Berlín - Plötzensee jsme dnes obdrželi zprávu, že Karel Nesnídal, nar. 12. května 1913 v Plzni, zemřel dne 7. 9. 1943. Jako obhájce žalovaného prosím o sdělení, zda je tato zpráva správná. Pokud souhlasí, prosím o informaci, zda byl či nebyl na Karlu Nesnídalovi vykonán rozsudek. My jsme o provedení trestu žádnou informaci neobdrželi*⁴⁷¹". Tato informace zřejmě byla potvrzena, proto 27. září 1943 odeslal dr. Rau Růženě Nesnídalové dopis v tomto znění: " ... *Vážená slečno Nesnídalová, právě jsme obdrželi písemné potvrzení z věznice Plötzensee, že Váš bratr dne 7. září 1943 zemřel*⁴⁷²". Rodina Nesnídalových odmítla této zprávě uvěřit. Sháněli informace, kde za daných politických okolností a v situaci, v jaké byla jejich rodina, mohli. Byli přesvědčeni, že došlo k administrativní chybě. Až 1. října 1943 jim tuto tragickou okolnost písemně potvrdil dr. Rau: " ... *Obdrželi jsme na náš dotaz od vrchního říšského zástupce při lidovém soudu sdělení, že Váš bratr Karel Nesnídal byl 7. září 1943 popraven. O tomto opatření jsme my vyrozumění nebyli.*⁴⁷³". Týden nato, 7. října 1943, přišel z říše dopis poslední: " ... *Pozůstalost sestávající z oděvu a několika předmětů určených k osobní potřebě Vám bude odeslána v příštích dnech. Úmrtní list obdržíte na požádání u matričního úřadu v Berlíně - Charlottenburgu, Berlínská tř., radnice, kde je úmrtí zapsáno v rejstříku pod č. 4631.*⁴⁷⁴" Následující týden byl doručen rodině Nesnídalových z věznice Plötzensee balíček. Byly v něm roztrhané, zakrvácené šaty a hodinky. Na obalu stálo "Rozsudek proti

470 Dopis Jiřiny Hoffmannové, roz. Nesnídalové, dr. Benešovi, členu Sokol Malá Strana, který shromažďoval údaje do kartotéky sokolů činných v II. odboji, ze dne 26. 1.1975: " ... *My jsme se o bratrově smrti dozvěděli nejprve z útržku od průvodky poštovního balíčku, ve kterém jsme mu do věznice poslali kouření* (Karel Nesnídal byl nekuřák, ale za cigarety bylo možné ve vězeňském systému získat např. jídlo navíc či jiné výhody - pozn. autorky) *a který mu již nebyl doručen.*", dopis v archivu autorky

471 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12, Spis o vykonání trestu, Karel Nesnídal

472 Originál dopisu právní kanceláře Rau, Lichtenstein a Müller Růženě Nesnídalové v archivu autorky

473 Tamtéž

474 Originál dopisu od ředitele věznice v Plötzensee Karlu Nesnídalovi st. ze dne 7. 10. 1943 v archivu autorky

Karlovi Nesnídaloovi vykonán - popraven⁴⁷⁵". Jiřina Hoffmannová ve své pamětnické výpovědi uvádí: " ... *My jsme pořád věřili, že se to neuskutečnilo, protože nám přišlo, že to není možný, abysme o něj přišli. A potom přišel ten balíček, malej, byly tam jeho hodinky a chatrný šaty*"⁴⁷⁶. Matka Karla Nesnídala se psychicky zhroutila. Odmítala se smířit s realitou a zavírala se více a více do sebe. Ani snoubenka Karla Nesnídala nevěřila, že zemřel. Byla přesvědčená, že se mu ve zmatku podařilo utéct a po osvobození se vrátí.

Dne 2. října 1944 poslal Albert Hardtke, velitel hradeckého gestapa, důvěrný dopis přednostovi pracovního úřadu v Hradci Králové: " ... *Byl jsem opakovaně upozorněn, že manželky či rodinní příslušníci k smrti či k vysokým trestům odsouzených velezrádců mají zvlášť příjemná místa na úřadech. Tito příbuzní jsou vnímáni českou stranou jako mučedníci. Na druhé straně úřady dávají k dispozici závodům osoby Němcům nakloněné, což vyvolává ve větších krajích velkou nespokojenost. Jsou mi známy tyto případy: [...], sestra k smrti odsouzeného Karla Nesnídala Růžena Nesnídalová, bydliště Kukleny 559, zaměstnankyně Městského úřadu v Hradci Králové, [...] Dříve než o této věci budu referovat vyšším místům, prosím o sdělení, zda-li budou Vaším pracovním úřadem opatřeny náhradní pracovní síly. Pakliže by tyto úřady, kde jsou uvedené osoby zaměstnány, činily potíže, prosím o podání zprávy.*"⁴⁷⁷ Dne 16. října 1944 byla Albertu Hardtkemu na tento dopis odeslána odpověď: " ... *Růžena Nesnídalová, bytem Kukleny č. 559, byla zaměstnána na Městském úřadě v Hradci Králové a již 16. 9. 1944 je přerazena jako pomocná dělnice firmy A. G. - Škodovy závody v Hradci Králové.*"⁴⁷⁸ Růžena Nesnídalová byla za odbojovou činnost svého bratra potrestána až do konce války.

Poprava Františka Pecháčka, Josefa Beneše a dalších ...

Manželé Pecháčkovi byli odsouzeni spolu s Ladislavem Vaňkem a dalšími spolupracovníky paradesantu Anthropoid stejným stanným soudem k trestu smrti dne 8.

475 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala; dále Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídál", stopáž: 22:55

476 Tamtéž

477 SOA Zámorsk, fond MLS Hradec Králové, sign. LS 33/47, str. 171 -172

478 Tamtéž, str. 173

ledna 1943. Na rozdíl od Ladislava Vaňka však byli oba Pecháčkoví následně popravení. Dne 20. listopadu 1942 byla ještě před rozhodnutím o výši trestu Emílie Pecháčková odvezena do Malé pevnosti Terezín a odkud byla dne 15. ledna 1943 transportována do KT Mauthausen⁴⁷⁹. Zde zemřela v plynové komoře dne 26. ledna 1943 spolu s dalšími třiceti spolupracovníky skupiny JINDRA či jejich rodinnými příslušníky⁴⁸⁰. František Pecháček byl do 23. ledna 1943 vězněn v policejní vazbě na Karlově náměstí v Praze a vyslýchán v Petschkově paláci, v řídicí úřadovně gestapa. Odtud byl převezen do Malé pevnosti Terezín a 7. března 1943, tedy již po smrti své ženy, transportován do KT Mauthausen⁴⁸¹. Sokol Alois Drbohlav na jeho příjezd ve své pamětnické výpovědi vzpomínal: " ... První, po čem se br. Pecháček tázal, bylo, nevíme-li něco o jeho manželce. Nechtěli jsme mu říci strašlivou pravdu, ale on to vycítil a pravil: »Kamarádi, řekněte mi pravdu. Jsem chlap a vím, proč mne Němci poslali do Mauthausenu. Než zemřu, chci mít ve všem jasno.« Řekli jsme mu tedy, že jeho manželka byla v Mauthausenu v únoru 1943⁴⁸² plynem usmrcena.⁴⁸³" František Pecháček byl popraven více než rok po své ženě Milce: " ... Dne 3. února 1944 ráno jsem byl u něho a dal jsem mu formulář dopisu, aby mohl napsat příbuzným do Paky. Dopis chtěl jsem vzít sebou, neboť jsem věděl, že by jej censura nepropustila. Ti, kteří měli být popraveni, nesměli již z Mauthausenu psát. Svůj poslední dopis však br. Pecháček nedopsal – byl zavolán k popravě. S úplným klidem opustil svoje lůžko, ustlal je a rozloučil se s námi. Jeho slova se nám všem vryla do duše: »Sbohem, bratři«, pravil »vím, že jdu na smrt, ale nebojím se jí. Statečný muž umře jednou, jen zbabělci umírají stokrát. Umřu s klidem, protože vím, že naše oběti nebyly marné.« Prof. Dr. Vratislav Bušek doprovodil

479 Památník Terezín, [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/index.php?table=Mala_pevnost_Terezin&search=1

480 ČVANČARA, J., JANÍK, V., LEDVINKA, V., ŠUSTEK, V.: PAMĚTNÍ KNIHA, medailony popravených

481 Památník Terezín, [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/detail.php?table=Mala_pevnost_Terezin&col=id&value=18860

482 Emílie Pecháčková byla popravena již koncem ledna, 26. 1. 1943.

483 UHLÍŘ, Jan Boris, František Pecháček (1894 - 1944), [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: www.sokolvinohrady.cz/file_download/226

*bratra Pecháčka ze sanitního tábora do hlavního tábora, kde byl br. Franta Pecháček 3. února 1944 zastřelen.*⁴⁸⁴“

Josef Beneš, Karel Evald, Josef Hrubeš, Miroslav Podsadovský, Otto Frömpter, František Hánek, Ladislav Chvátal, Václav Klaus, Otto Král, Karel Modr a Karel Prkno byli na počátku února 1943 převezeni z vazby v Praze do věznice v Gollnowě, kde čekali na soud. Dne 8. února 1943 byly jejich spisy dle protokolu předány Lidovému soudu v Berlíně, který je v rámci přípravného řízení dle potřeby předvolával k dodatečným doplněním výpovědí. Dne 21. 6. 1943 jim byla předána obžaloba. Byli souzeni 5. senátem Lidového soudu v Berlíně ve složení: předseda soudu dr. Merten, zemský soudce dr. Zmeck, SS-Gruppenführer - Generalleutnant der Waffen SS Petri, SA Brigadenführer Hauer a Ortsgruppenleiter Kelch, a to dne 12. srpna 1943. Roli hlavního žalobce zastával dr. Emmerich. Ze čtrnácti obžalovaných bylo jedenáct odsouzeno k nejvyššímu trestu. Rozsudek byl nad nimi vykonán dne 8. září 1943 v rámci hromadných poprav ve věznici v Plötzensee. Všichni byli oběšeni. Zbylí tři souzení v tomto procesu (mj. tajná schránka Františka Pecháčka Věra Gruberová) byli potrestáni vězením na pět, resp. na čtyři roky⁴⁸⁵

Gustav Andres, Vladimír Tajbl, Josef Zícha, Václav Novotný, Vladimír Lamka, Václav Jasanovský, Jiří Holý a Václav Hampejs byli v červnu 1943 také převezeni do věznice v Gollnowě, kde čekali na soud. Dne 5. srpna 1943 byli všichni odsouzeni 5. senátem Lidového soudu v Berlíně k trestu smrti. Předseda soudu i zemský soudce byli stejní jako v procesu s tábořskými sokoly, přísedícími byli SA Brigadenführer Hauer, Obersturmbannführer Wittmer a Generalarbeitsführer Voigt. Hlavním žalobcem byl dr. Pilz⁴⁸⁶. I tito muži byli dne 8. září 1943 popraveni ve věznici v Plötzensee.

V této věznici bylo během jedné noci popraveno dvacet mužů ze sokolské odbojové organizace JINDRA. Ladislav Vaněk si svojí výpovědí svůj život vykoupil.

484 Tamtéž

485 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1, rozsudek Lidového soudu v Berlíně ze dne 12. 8. 1943

486 ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1, rozsudek Lidového soudu v Berlíně ze dne 5. 8. 1943

8 Ti, jež přežili

8.1 Pozice Josefa Urbana v československé armádě po osvobození vlasti

Dne 20. května 1945⁴⁸⁷ se vrátil z koncentračního tábora Buchenwald do Hradce Králové jediný přeživší člen hradecké JINDRY, Josef Urban. Rodina Nesnídalových do něj vkládala velké naděje, doufali, že se od něj dozví, jakou činnost Karel Nesnídal v odboji vyvíjel a proč ho popravili (či zda je nějaká naděje, že by byl na živu). Josef Urban však během svého věznění v koncentračním táboře změnil své politické i osobní postoje. Při osvobození KT Buchenwald žádal o přijetí do armády spojeneckých vojsk a byl odmítnut⁴⁸⁸. Domů se z KT vrátil jako přesvědčený komunista a přihlásil se zpět do československé armády⁴⁸⁹ k 4. pěšímu pluku v Hradci Králové⁴⁹⁰. O událostech let 1942 - 1945 odmítl se svým okolím hovořit a nastoupil ihned měsíční repatriační dovolenou⁴⁹¹. V době dovolené se oženil se svojí snoubenkou Miladou Froňkovou, přestěhoval se z Hradce Králové do Prahy a byl povýšen ze štábního kapitána na majora⁴⁹². Do OBZ (Obranného zpravodajství Ministerstva národní obrany⁴⁹³) nastoupil 7. června 1945 a byl

487 VHA, fond 255, Josef Urban (nar. 16. 10. 1909), doklad o propuštění z KT Buchenwald, dále žádost o uznání odbojové činnosti

488 VHA; fond Kvalifikační listiny důstojníků; Josef Urban, dekret - povolání do činné služby důstojníka československé branné moci

489 Povolávací rozkaz Josefa Urbana do aktivní služby zpětně k 5. 5. 1945, vydaný MO 2. 12. 1946; Důvody, proč byl povolávací rozkaz vystaven rok a půl poté, co začal Josef Urban pracovat na OBZ MNO, nejsou známy. Nabízí se možnost, že pracoval v utajení, tudíž oficiálně v armádě nepůsobil a byl do ní přijat se zpětnou platností po splnění úkolu v prosinci 1946. Konkrétní pracovní náplň v Osobním vojenském spisu Josefa Urbana není uvedena, in: VHA, fond Osobní vojenské spisy, Josef Urban, nar. 16. 10. 1909

490 Tamtéž, fond Osobní vojenské spisy, krátký osobní spis, série H, č. 239880, str. 4.

491 Tamtéž

492 Tamtéž, str. 1

493 Tamtéž, str. 4; Vojenské obranné zpravodajství v čs. armádě vzniklo na přímý příkaz velení sovětské armády počátkem roku 1945, když jej svým rozkazem ze 7. ledna 1945 zřídil velitel 1. čs. armádního sboru brig. gen. Ludvík Svoboda. Až do svého zrušení plně podléhalo vedení KSČ a jejím

zařazen jako přidělený důstojník 1. vojenské oblasti⁴⁹⁴ Praha. Jeho manželka Milada Froňková vstoupila v červnu 1945 s celou svojí rodinou do KSČ⁴⁹⁵. Josef Urban přijal členství v KSČ 1. července 1945 a vzápětí za ním vstoupil do komunistické strany i jeho otec⁴⁹⁶. Dne 21. července 1945 Josef Urban požádal o zdravotní dovolenou⁴⁹⁷, kterou nastoupil doma, v Hradci Králové. Zde pobyl až do 14. prosince 1945, kdy se vrátil do aktivní služby u OBZ⁴⁹⁸. V následném hodnocení z 30. září 1946, před odchodem na speciální kurz obranného zpravodajství, kam byl vyslán svými nadřízenými, má Josef Urban tento záznam: " [...] *Tělesně zdatný, jeho zdraví dlouhým pobytem v koncentračním táboře je poněkud podlomené. [...] Jeví snahu o zvýšení všeobecného i vojenského vzdělání. [...] Hodí se jako samostatný referent u obranného zpravodajství na vyšším velitelství.*"⁴⁹⁹. Kurz OBZ absolvoval 30. listopadu 1946 s prospěchem velmi dobrým⁵⁰⁰ a navrátil se zpět plnit samostatné úkoly⁵⁰¹. Do dalšího kurzu byl vyslán v listopadu 1948, tedy již po únorovém převratu. Krátce před tímto kurzem bylo osobní hodnocení Josefa

prostřednictvím sovětské NKVD. Velitelem OBZ byl npor. Bedřich Reicin a jeho zástupcem por. Karel Vaš. Hlavní správa OBZ se po roce 1945 skládala z pěti oddělení. Velitelem 1. oddělení byl špkt. gšt. Josef Mirovský (přímý nadřízený Josefa Urbana). OBZ se zároveň podílelo na postupném přebírání moci KSČ v Československu v letech 1945 - 1948 a po převzetí moci komunistickou stranou v únoru 1948 na odstraňování skutečných či smyšlených oponentů KSČ v československé armádě. Oficiálně zaniklo 1. dubna 1946, kdy bylo formálně změněno na Páté oddělení Hlavního štábu.

494 Území Československa bylo rozděleno na čtyři vojenské oblasti, ze kterých vzniklo postupně 16 pěších divizí, které doplňovaly tankový sbor a dělostřelecká divize.

495 Matka Milady Urbanové Froňkové zemřela v roce 1945 za neznámých okolností, do KSČ vstoupili tedy jen sestra Marie a otec Milady Urbanové Froňkové.

496 VHA, fond Osobní vojenské spisy, Josef Urban, Krátký osobní spis, str. 1 a 2.

497 Tamtéž, str. 4

498 Návrat Josefa Urbana do aktivní služby u OBZ MNO dne 15. 12. 1945, tamtéž.

499 VHA; fond Kvalifikační listiny důstojníků; Josef Urban; posudek vystaven mjr. děl. Františkem Bedřichem dne 30. 9. 1946.

500 Tamtéž, osvědčení o absolvování kurzu OBZ MNO, vystavené 30. 11. 1946 pplk. Zelinkou.

501 Ačkoli má Josef Urban v Osobním vojenském spisu uvedeno, že byl 1. 5. 1945 povýšen na majora, osvědčení z 30. 11. 1946 o absolvování kurzu OBZ, stejně jako dokumenty vystavené před tímto datem, je vystaveno s hodností štábního kapitána. Je důvodné se domnívat, že pro OBZ MNO Josef Urban pracoval v utajení.

Urbana vypracováno rozsáhleji: " ... *studuje pečlivě cizí jazyky, velmi dobře znalý fotooboru, agilní a aktivní při budování nového řádu, uvědomělý a činný člen pokrokové strany, talentovaný důstojník po stránce mravní a politické, samostatný orgán OBZ, funkci plní zdárně a přesně, jeho postoj k lidově demokratickému zřízení republiky, vymoženostem revoluce a přátelství k SSSR naprosto vyhraněn a nekompromisní. Hodnocen výtečně*⁵⁰². Josef Urban se novému zřízení pod vedením KSČ plně přizpůsobil. V prosinci 1948 byl povýšen na podplukovníka pěchoty a nastoupil na pozici zástupce vedoucího osobního oddělení velitelství 1. oblasti. V únoru 1949 již toto oddělení vedl. Zároveň se také stal náčelníkem kádrového oddělení velitelství 1. vojenského okruhu Praha⁵⁰³. Jeho kariéra i nadále strmě stoupala. Od roku 1951 byl vyučujícím na Vysoké škole politických a hospodářských věd v Praze⁵⁰⁴. V roce 1953 byl povýšen na plukovníka a v roce 1959 odešel z pozice náčelníka vojenské správy do zálohy⁵⁰⁵. Za svoji činnost obdržel několik vysokých vyznamenání: v roce 1946 Československý válečný kříž 1939 pro osvobozeného politického vězně, v roce 1955 Československou vojenskou medaili za zásluhy II. stupně a také pamětní medaili prezidia vrchního sovětu SSSR Za pobědu nad Germánií⁵⁰⁶.

Josef Urban byl po celý svůj život příslušníkem armády. Jeho osobní proměna z prvorepublikového absolventa důstojnické akademie v Hranicích na Moravě, vyučujícího důstojnické školy v Levoči a vzdělavatele Sokola v soudruha důstojníka sloužícího KSČ, NKVD a zločinnému komunistickému režimu 50. let vůbec, je vysvětlitelná snad jen jeho vězněním v KT Buchenwald, jehož správu s tajným souhlasem dohlížejících příslušníků SS organizovala komunistická strana: " ... *v Buchenwaldu existovala síla, která chránila, autorita, která se podílela na vytváření pravidel, na jejichž základě tábor fungoval, muži, tzv. kápoové, spolupracující vězni, kteří na rozkaz SS organizovali denní program v táboře. Většina z nich byli němečtí komunisté a zastávali všechny důležité posty v tzv. vězeňské*

502 VHA; fond Kvalifikační listiny důstojníků; Josef Urban, hodnocení Josefa Urbana ze dne 30. 9. 1948, vystavil pplk. gšt. Josef Mirovský, přednosta 5. odd. štábu.

503 VHA, fond Osobní vojenské spisy, Krátký osobní spis, Josef Urban, str. 4

504 Tamtéž

505 Tamtéž, str. 1

506 Tamtéž, nestránkováno

samosprávě.[...] dozorci z řad samotných vězňů, starší z bloků, vůdci komand, kteří si i po odchodu SS mezi ostatními vězni stále udrželi svou autoritu. Byli a zůstali páteří obrovského systému koncentračního tábora a i ve dnech osvobození dokázali zajistit, aby se Buchenwald neocitl v nezvladatelném chaosu⁵⁰⁷" V KT Buchenwald víc než v kterémkoli jiném koncentračním táboře působila ilegální komunistická strana, která dokázala své stoupence ochránit téměř za všech okolností. Ten, kdo mezi tyto vězně nepatřil, se nedočkal žádné pomoci ani soucitu. Josef Urban byl jedním z těch, kdo chtěli přežít za každou cenu. Stal se přesvědčeným komunistou a zůstal loajálním komunistické straně i po osvobození.

8.2 Rodina Nesnídalových - konec nadějí

Rodina Karla Nesnídala byla nucena po návratu většiny vězňů z koncentračních táborů a věznic v květnu 1945 přijmout skutečnost, že byl Karel Nesnídal opravdu popraven. Bylo to pro ně velmi bolestné, zvláště když je navštívil kpt. Stanislav Zeman, který byl s Karlem Nesnídalem v transportu z věznice Gollnow do Berlína a byl s ním ve stejný den souzen. Stanislav Zeman se pádu nacistického režimu dožil v německé věznici Aichach⁵⁰⁸, do vlasti se vrátil 20. května 1945⁵⁰⁹ a v blíže neurčeném čase po svém návratu rodinu Nesnídalových vyhledal. Setkal se s nimi v kavárně poblíž dnešní Státní opery v Praze⁵¹⁰ a přiblížil Nesnídalovým chvíle, které s Karlem Nesnídalem strávil. Své vzpomínky ještě shrnul v dopisu, který rodině Nesnídalových zaslal poštou dne 12. února 1946: " ... Byl jsem zklamán, když asi v polovině září 1943 přijel k nám do káznice kandidát smrti Ing. Strašpytel (dnes je na ministerstvu zemědělství), který byl také na Plötzensee a dostal milost. Vyprávěl nám toto: Začátkem září při náletu na Berlín byla těžce zasažena věznice Plötzensee. Přitom bylo usmrceno více vězňů a popraviště bylo

507 Buchenwald - mýtus a skutečnost, válečný dokument, 2015, [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Ikbwh-H5odk>

508 VHA, fond 255, Stanislav Zeman, vložka G k žádosti o vydání

509 Tamtéž

510 Pro kroniku SPB zaznamenal v roce 1947 Karel Nesnídal. st. (otec Karla Nesnídala), originál rukopisu v archivu autorky.

rozmetáno. Zbytek odsouzených k smrti, který zůstal na živu, byl prý 3tí den SS-many popraven. Byla to zpráva bolestivá, neboť v té době bylo tam plno našich známých, které jsme poznali doma a ve vězení v Německu. O jejich osudu dozvídám se teprve nyní. Chtěl jsem Vám o tom napsati již dříve, ale nemohl jsem se k tomu odhodlat, abych nezveličoval Váš žal. Věděl jsem, že jeho ztrátu těžce nesete⁵¹¹".

8.3 Mimořádný lidový soud s Václavem Hankem, příslušníkem hradeckého gestapa

Václav Hanke, pracovník hradeckého gestapa, byl zatčen JUDr. Janem Syřištěm dne 9. května 1945 ve Špindlerově Mlýně společně s bývalým velitelem gestapa v Hradci Králové a s jejich manželkami⁵¹². Všichni byli převezeni do Hostinného a posléze do soudní věznice v Hradci Králové. Pravděpodobně první výslech Václava Hankeho se konal dne 5. června 1946. Zde Hanke uvedl své nacionále a rodinnou situaci a promluvil o důvodech, které ho vedly k podání žádosti o zaměstnání u německé tajné policie. Popsal také rozdělení kategorií důvěrníků gestapa (V-mann/důvěrník, G-mann/ vnější zpravodajec, I-mann/ vnitřní informátor) s tím, že v Hradci Králové byl jejich úkolováním pověřen vrchní asistent Utpadel: " ... *Jména důvěrníků měl Utpadel sepsaná v malé knížečce velikosti notýsku a viděl jsem tuto knížku ještě 8. května 1945 v Trutnově, když se Utpadl radil s Friedlem⁵¹³ o nějakém tamním důvěrníku.*⁵¹⁴" Několik důvěrníků uvedl Hanke jménem.

Dne 7. června 1945 pokračoval výslech Václava Hankeho odkrýváním dalších důvěrníků hradeckého gestapa. V odpoledních hodinách promluvil o úloze MUDr. Viléma

511 Originál dopisu mjr. Stanislava Zemana Karlovi Nesnídalovi st. z 12. 2. 1946, archiv autorky

512 KASAN, Daniel: Osudy obyvatel Královédvorská před mimořádným lidovým soudem v Hradci Králové 1945 - 1947, diplomová práce, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Historický ústav, 2015, str. 54

513 kriminální asistent gestapa

514 ABS, fond Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD, sign. 52-1-144, str. 3, výslechový protokol Václava Hankeho z 5. 6. 1945

Dvořáčka ze Rtyně v Podkrkonoší: " ... učinil neznámý mně lékař z Červeného Kostelce⁵¹⁵ oznámení, že u řídicího učitele Satrana v Bohdašíně se skrývá anglický parašutista s vysílačkou. [...] Při vyšetřování doznali Satran s manželkou, že parašutista s vysílačkou u nich byl, že však nyní je u rolníka Burdycha v Domašíně⁵¹⁶ a že je to organizovaná věc a že ji vede učitel Schejbal z Malých Svatoňovic. Řada osob byla v této souvislosti zatčena. [...] z Prahy bylo nařízeno, aby zatčené osoby (10 - 15) byly postaveny před stanný soud. Byly stanným soudem odsouzeny a popraveny v Pardubicích.⁵¹⁷"

V dalších výslechových protokolech z 8., 9., 17. června a 21. července 1945 hovořil Hanke o případech, které zaznamenal na úřadovně gestapa v Hradci Králové. Sám sebe stavěl do pozice pouhého tlumočnicka, který vykonával zadané mu povinnosti a nikomu fyzicky neublížoval. Ve výslechovém protokolu z 8. 6. 1945 uvedl: " ... Já sám jsem netloukl nikoho.⁵¹⁸" Vyšetřovatele přesvědčoval, že práci pro gestapo nevykonával nikterak horlivě a někdy prý v zájmu zatčených jednal i proti služebním předpisům: " ... Prohlašuji však, že jsem z vlastní iniciativy nikdy neučinil žádné oznámení a že pokud jsem spolupůsobil při vyšetřování jednotlivých případů, které vedly ke ztrátě svobody, majetku, nebo i života čsl. příslušníků, že se tak stalo jenom proto, poněvadž ve smyslu stávajících říšsko-něm. předpisů mi nic jiného nezbyvalo.⁵¹⁹"

Ve věci Karla Nesnídala učinil Václav Hanke dvě výpovědi. V první uvedl: " ... Kdo Schäfferovi udal Nesnídala a Weihraucha, určitě nevím, ale domnívám se, že to

515 Zde Hanke uvedl chybně obec. Nešlo o Červený Kostelec, ale o Rtyň v Podkrkonoší. ; MUDr. Dvořáček byl praktickým lékařem ve Rtyni. Jeho příbuzným byl Němec František Beier, člen NSDAP. Poté, co Dvořáčka kontaktoval dne 27. 6. 1942 Ladislav Satran s prosbou o ukrytí parašutisty Jiřího Potůčka a vysílačky Libuše, obával se MUDr. Dvořáček, že jde o provokaci gestapa a společně s Františkem Baierem a jeho nadřízeným Sauerem sepsali protokol, který zaslali na hradeckou úřadovnu gestapa., in: NÝVLTOVÁ, P.: Příběh odvahy a zrady, str. 67

516 Hanke ve výslechovém protokolu zaměnil obec Bohdašín za Domašín.

517 ABS, fond Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD, sign. 52-144, str. 5, výslechový protokol Václava Hankeho z 7. 6. 1945

518 Tamtéž, výslechový protokol Václava Hankeho z 8. 6. 1945, str. 7

519 Tamtéž, výslechový protokol Václava Hankeho z 21. 7. 1945, str. 11

byl učitel Geisler, který fungoval v organizaci jako spojka.⁵²⁰" V druhé výpovědi⁵²¹ si již byl zcela jistý: " ... Dále udal Satran v mé přítomnosti ještě jako další členy ilegální organizace úředníka Karla Nesnídala z Hradce Králové, který byl tehdy totálně nasazen v říši, a bývalého sokolského pracovníka Františka Weihraucha z Žamberka, který byl také zatčen.⁵²²" Ani jedna z výpovědí není zřejmě pravdivá. Kdyby gestapo mělo již 30. 6. 1942 informace o dalších členech skupiny S21B, okamžitě by je zatklo, stejně jako to udělalo v případě těch, kteří již byli prozrazeni. Karel Nesnídal v té době ještě totálně nasazen v říši nebyl, nacházel se v Kroměříži, kam byl čtrnáct dní předtím přeložen do místní pobočky Agrární banky. V zatčení Františka Weihraucha v červnu 1942 nebránilo gestapu vůbec nic, přesto byl uvězněn až 14. 11. 1942. Je tedy více než pravděpodobné, že si buď Hanke tři roky staré záležitosti dopodrobna nepamatoval, nebo vyšetřovatelům z neznámého důvodu lhal. V souvislosti s hlášením státní policie ze 4. 12. 1942 (viz výše) o stanném soudu nad Karlem Nesnídalem nemůžeme ale zcela vyloučit, že jeho jméno bylo gestapu známé již od zatýkání na Bohdašíně. Je to ale nanejvýš nepravděpodobné.

Jako jedna z posledních vypovídala ve věci Václava Hankeho dne 24. února 1947 sestra Karla Nesnídala Růžena Nesnídalová. Za Hankem zašla s Květou Schafferovou, když se dozvěděly o Nesnídalově zatčení: " Hanke s námi jednal se vší ochotou a úslužností. Řekl nám, že bude pro něj dělat, co bude moci, aby mu prospěl - naší obavě, aby bratr nepřišel o život, se vysmál jako nemožnosti s tím, že případ není zdaleka tak vážný. Když jsme si pak chtěli vzít advokáta, řekl nám, že to nemá žádný význam, že by v tom stejně nemohl nic dělat. Teprve později jsme si vzali českého advokáta dr. Mrkvičku⁵²³ z Prahy a Němce dr. Raua z Drážďan. Hanke nám řekl, že pojedete pro bratra do Štrasburku sám a že mi dá vědět, až bude bratr v Hradci, [...] že budu moci hned donést bratrovi prádlo, jídlo a s ním mluvit. [...] Když jsem se ve vrátnici gestapa

520 Tamtéž, výslechový protokol Václava Hankeho z 11. 7. 1945, nestránkováno

521 Bez datace.

522 Tamtéž, výslechový protokol Václava Hankeho, bez datace, nestránkováno, rukopis

523 O činnosti advokáta Mrkvičky nejsou známy žádné záznamy, pouze tento a zmínka v dopisu Karla Nesnídala st. širší rodině ze dne 20. 6. 1946: " ... Poslední naděje, kterou nám ještě dr. Mrkvička dával, že (Karel - pozn. autorky) může být v dosud nepřístupných krajích v Rusku, padá.", archiv autorky

dozvěděla, že bratra už přivezli, šla jsem s jídlem a prádlem do kanceláře Hankeho a Schäffera. Z kanceláře vyšel Schäffer s tím, že s bratrem v žádném případě nemohu mluvit, že má výslech. Když jsem plakala, že bratra při výslechu jistě bijí, otevřel dveře kanceláře, kde seděl uprostřed na židli můj bratr, za stolem Hanke a u psacího stroje Weikert. Schäffer mě zadržel, že se mohu na bratra jen podívat, ne s ním mluvit. Bratr byl vyhublý, v obličejí úplně strhaný, nervově vyčerpaný.[...] Česky jsem mu zašeptala: "Bud' statečný". Pak se bratr (jak mi řekli při příští návštěvě) nervově zhroutil. [...] Hanke se snažil dát najevo, že s námi cítí v našem zoufalství, což byla pro nás největší zkouška - neuhodit ho do jeho prolhané tváře. [...] Když při návštěvě naznačil můj otec bratrovi, že Hanke se snad snaží pomoci, řekl bratr, že je to naopak, že on to je, kdo ho chce usvědčit z jeho činnosti v odboji, že když nechtěl přiznat jména svých spolupracovníků, mučil ho mimo jiné samotkou, aby pak vítězně předložil mu seznam všech těch, které on se snažil zatajit (kterýžto seznam měl již Hanke předtím u sebe). [...] Byli jsme úplně bezmocni k tomu, když Hanke při našich nesčetných návštěvách u něj sliboval dál a ujišťoval nás, jak bratrovi pomáhá. [...] Jsem přesvědčená o tom, že se Hanke snažil dát do spisů vše, i to, co k bratrově činnosti nepatřilo, jen aby bratra stihl trest nejtěžší. Přála jsem si, a všichni, co měli mého bratra rádi, dožít se toho, až bude Václav Boháč, který se pouze pásl na naší bolesti a zoufalství, stát před československým soudem, aby se zodpovídal z tohoto a ostatních svých zločinů.⁵²⁴" Psychickou manipulaci s vězni a jejich příbuznými, kterou Václav Hanke velmi často používal k prolomení odporu zatčených, vzal v potaz i soudní tribunál: " ... Ze všech uvedených výpovědí je zjištěno, že obžalovaný sám nebo i v součinnosti s jinými prováděl vyšetřování často krutým a surovým způsobem, využívaje násilí ať již fyzického nebo psychického, a že jen důsledkem tohoto násilí docházelo k prozrazení dalších osob. [...] A i když způsob jednání obžalovaného při vyšetřování byl v určitých případech odlišný od jednání ostatních gestapáků, byl tím nebezpečnější, ježto zajištění byli ochotní podlehnouti spíše jeho přátelským domluvám, aby učinili doznání, jež pak bylo použito proti nim a proti jejich spolupracovníkům.⁵²⁵"

524 SOA Zámorsk, fond MLS Hradec Králové, sign. LS 43/47, nestránkováno

525 Tamtéž, rozsudek proti Václavu Hankemu z 29. 3. 1947

Svoji morální výši po zatčení Václava Hankeho prokázal otec Karla Nesnídala Karel Nesnídal st.. Po Hankeho zatčení byl přizván do věznice a bylo mu nabídnuto, že může s vězněm zůstat v cele o samotě. Bylo mu naznačeno, že nebude brán zřetel na stav vězně, až Karel Nesnídal st. celu opustí. To Karel Nesnídal st. odmítl se slovy: "*To mi syna nevrátí. Přece nebudeme jako oni!*"⁵²⁶

Mimořádný lidový soud začal v Hradci Králové soudit zločiny spáchané za doby německé okupace dne 11. září 1945. Jako první se před soudní tribunál postavil Jindřich Fibinger, velitel věznice gestapa. Podle výpovědi svědků vůči zatčeným používal surového násilí. Byl ještě ten den na základě rozsudku MLS popraven. Dne 2. února 1947 v 13:14 hod. byl na Malém dvoře věznice Krajského soudu v Hradci Králové popraven velitel hradeckého gestapa Albert Hardtke. Vedoucí oddělení 3a Ředitelství národní bezpečnosti v Praze (podpis nečitelný) se k jeho vině vyjádřil takto: "*... Proto lze vzítí Hardtkeho k zodpovědnosti za všechna zvěrstva spáchaná ve věznici gestapa v Hradci Králové, příp. za popravy provedené v Terezíně na příkaz gestapa.*"⁵²⁷

Václav Hanke byl naopak souzen jako poslední dne 29. března 1947 soudním senátem ve složení: krajský soudce JUDr. Karel Vašátko, pplk. František Bureš, pplk. Jan Kořínek a soudci z lidu Františka Uhrová a Rudolf Kundert. Funkci veřejného žalobce zastával JUDr. Jan Rejl, Václava Hankeho obhajoval JUDr. Jan Pösl. Zapisovatelem soudního jednání byl ustanoven Dr. V. Cafourek. Václav Hanke byl uznán vinným, že "*... byl členem gestapa a že učinil násilí obyvatelům republiky (mj. Josefu Schejbalovi), aby je přinutil k výpovědi, tj. přímo či nepřímo jim vyhrožoval ublížením na těle a svobodě, aby na nich vymohl přiznání takovým způsobem, že v nich vzbudil důvodnou obavu. Dále pak zavinil ztrátu svobody většího počtu obyvatelstva, a to za okolností zvláště přitěžujících. Byl také uznán vinným za způsobení těžkého ublížení na zdraví řadě zatčených, mj. Josefu Schejbalovi. Naopak byl zproštěn viny ze zločinu, že sám nebo v součinnosti s jinými ve službách a v zájmu Německa způsobil smrt obyvatelům republiky,*

526 Hradec Králové, 2010, blíže nedatováno: pamětnická výpověď Jiřiny Hofmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala, archiv autorky

527 SOA Zámorsk, fond MLS Hradec Králové, sign. LS 33/47, str. 86

*a to Zdeňce Satranové, Ladislavu Satranovi, Antonínu Burdychovi, Josefě Burdychové, Miladě Burdychové, Josefu Schejbalovi, Václavu Hejnovi, Josefu Klikarovi, Josefu Geislerovi, Stanislavu Prouzovi, Karlu Ježkovi, Jaroslavu Mertovi, Miroslavu Hamplovi, Karlu Nesnídalovi a jiným.*⁵²⁸ Soud v rozsudku dále uvedl, že je přesvědčen o vině obžalovaného ve výše zmíněné věci, jelikož jako samostatný referent gestapa připravoval podklady pro stanné soudy a rozhodnutí o dodání do KT, ale není schopen tuto vinu obžalovanému dokázat. Přesto vynesl rozsudek: *dle §7, odst. 1 retr. zákona s použitím § 34 tr. zák. odsuzuje se Václav Hanke k trestu smrti*⁵²⁹.

Výkon trestu nad Václavem Hankem byl proveden téhož dne v 15 hodin 34 minut hradeckým popravčím Františkem Jarešem a jeho pomocníky Antonínem Zuskou a Jaroslavem Drahým. Na popraviště byl Václav Hanke provázen vězeňským kaplanem Františkem Haškem. Pod šibenicí byl provazy spoután na nohou a hrudníku a vyzdvihnut na šibenici. Za ním po schůdkách vystoupil popravčí a uklonil se přihlížejícím (celkem asi 100 osob). Při samotném aktu popravky pak pověsil Hankemu na krk oprátku a při spuštění odsouzeného směrem dolů mu zkroutil hlavu na levou stranu (osobně mu zlomil vaz.). Poté stáhl černé rukavice, zahodil je pod šibenici, opět se uklonil davu a sestoupil ze schůdků. Předsedovi komise nahlásil, že daný rozkaz byl vykonán. Protokol o popravě byl sepsán velmi detailně, včetně všech fyziologických funkcí člověka při takovémto způsobu smrti: *" ... Obličej Václava Boháče - Hankeho se zbarvil do modro-červena, jeho ústa se pootevřela a kolem rtů se objevila trocha pěny. [...]*⁵³⁰*".* V 15:45 hod., tedy 11 minut po vykonání trestu, byl Václav Hanke prohlášen MUDr. Ladislavem Pičmanem za mrtvého. Z šibenice byl sňat v 16:45 hod. Vzhledem k tomu, že byl rozsudek nad Václavem Hankem vykonán tři hodiny po jeho vynesení, bylo upuštěno od *"rozdávání tištěného rozsudku mezi obecnstvo*⁵³¹*".*

528 Tamtéž, fond MLS Hradec Králové, sign. LS 43/47, rozsudek proti Václavu Hankemu z 29. 3. 1947

529 Tamtéž

530 Tamtéž, Protokol o průběhu popravky Václava Hankeho ze dne 29. 3. 1947

531 Tamtéž

8.4 Ladislav Vaněk, konfident gestapa a spolupracovník Státní bezpečnosti

Ladislav Vaněk válku přežil. Byl odsouzen pro spojení s parašutisty a atentáčníky na R. Heydricha k trestu smrti, k jehož výkonu však nedošlo, neboť byl Ladislav Vaněk již mezitím získán gestapem ke spolupráci. Proto ani nebyl předán do koncentračního tábora a zůstal po celou dobu okupace v Pečkově paláci v Praze, kde jej gestapo výhodně umístilo jako kantýnského⁵³². V posledních týdnech před kapitulací německých vojsk si uvědomoval nervozitu a nejistotu Němců, proto se snažil najít pro sebe co nejvýhodnější pozici, aby se stal mostem mezi těmi, kdo odchází, a těmi, kdo na jejich místa nastupují. Snažil se získat jakousi pozici vyjednaváče. Příslušníci gestapa mu začali vykat a oslovovat ho profesore. Zdůrazňovali, že se měl v jejich řadách vcelku dobře a že nebyl popraven, ačkoli odsouzen k trestu smrti byl. Chtěli, aby Vaněk zajistil pro příslušníky gestapa klidný odchod bez krveprolití, se zbraní v ruce⁵³³. Vaněk byl z poslechu zahraničního rozhlasu dobře informován o situaci doma i v zahraničí a uvědomil si, že situace je pro Němce mnohem horší, než si myslel, čehož chtěl ke své záchraně co nejdříve obratně využít.

Dne 5. května 1945 byl převezen z Pankrácké věznice do Petschkova paláce. Rázem se stal jedním z padesáti rukojmí zadržených v paláci a v okolí Bredovské ulice. Dnes už nedokážeme s jistotou říci, zda byl do sklepního "Biografu" zařazen o své vlastní iniciativě, či dostal od gestapa úkol sledovat a hlásit situaci mezi zadrženými. Důkazem, že mezi rukojmími opravdu byl, je útržek okenního papírového zatemnění, na kterém je velká část rukojmí podepsána. Je pod nimi i jméno Ladislava Vaňka (Jindry⁵³⁴). Rukojmí zde pobýli do ranních hodin 9. května 1945, kdy opustila stráž SS budovu.

Ladislav Vaněk ve svých memoárech popisuje předání Petschkova paláce do českých rukou takto: " ... *To už chodili gestapáci bez zbraní. Shromáždili nás v hale*

532 ŽÁČEK, Pavel: Akce Profesor, [cit. dne 30. 3. 2019], dostupné z <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1202/060-069.pdf>, str. 60

533 VANĚK, L.: Historie Jindry, 103 - 104

534 Listina uložena v Památníku Pečkárna, ul. Politických vězňů 20, Praha 1

Huasgefängnisu. Krátce potom jsme byli svědky scény, která mi nevytmizí z paměti. Vstoupil náš důstojník s trikolorou na rukávu a s pistolí v ruce, doprovázený ozbrojenými členy revolučních gard. Plukovník Plass s ním odešel nahoru, aby přijal od velitele paláce pistolí na znamení kapitulace. A pak jsme my, vězňové vyšli chodbou, již jsme tolikrát chodili k výslechu, ven před Petschkův palác.⁵³⁵"

Ladislav Vaněk se však obratem do paláce vrátil. Generálem Karlem Kutlvašem se z vlastní iniciativy nechal ihned jmenovat správcem Petschkova paláce a bez odkladů začal konat. Nejprve zničil vše, co by ho mohlo jako spolupracovníka gestapa zdiskreditovat, a poté začal úřadovat coby nový správce. Aby zakryl stopy po likvidaci jím zničených dokumentů, předal již protříděnou kartotéku gestapa sovětské zpravodajské skupině SMĚŘŠ. Spolu s kartotékou si skupina SMĚŘŠ převzala i řadu zatčených příslušníků gestapa - Leimera, Abendschöna, Nachtmanna a další, které odvezla k došetření do Sovětského Svazu. Již druhý den promluvil Ladislav Vaněk z okna Petschkova paláce, aby připomenul lidem, že jsou národem Masaryka a že náš způsob zacházení musí být jiný než u Němců. Oznamil, že všichni, kdo zasluhují potrestání, musí být shromážděni v Petschkově paláci. Tím si obratně zajistil, že největší nacističtí zločinci budou podléhat přímo jemu. Část archivu gestapa byla v květnu 1945 opravdu spálena na dvoře Petschkova paláce, část však byla odvezena již koncem dubna 1945 do Berlína. Ladislav Vaněk proto žil ve velké nejistotě, zda se jeho výpovědi dochovaly či nikoli. Zpočátku to vypadalo, že žádné informace o sokolské odbojové skupině JINDRA neexistují. Téměř nikdo z těch, kdo v JINDŘE za okupace pracovali, válku nepřežil, a ti, co přežili, mlčeli. Vaněk tak záhy vytvořil svoje vlastní pojetí sokolského odboje, kde si přiřkl klíčovou úlohu. Svá neuvěřitelná svědectví z odbojových akcí a z ilegality, své zásluhy a naopak i slabosti druhů v odboji chrlil na všechny strany⁵³⁶. Stal se zázrak - z konfidenta gestapa se přes noc stal nejžádanější a nejpovolanější vůdce domácího odboje.

Záhy po válce nastoupil Ladislav Vaněk na Ministerstvo školství a osvěty jako vedoucí odboru tělesné výchovy, stal se spolupracovníkem komunistické Státní

⁵³⁵ VANĚK, L.: Historie Jindry, str. 106

⁵³⁶ BERTON, S.: První zpráva o Jindrovi, str. 7 - 10

bezpečnosti a jejím velmi ochotným informačním zdrojem (s krycím jménem Horský). Ačkoli je současnými historiky Vaněk označován *"... za psychopata s chorobným pocitem vlastním důležitosti, kterého odbojáři nebrali nikdy vážně, protože navrhoval směšné a šílené odbojové akce, Státní bezpečnosti posloužil velmi dobře v minimálně jedné věci - při falšování dějin heydrichiády.*⁵³⁷" Během dalších třiceti let se dostal do několika sporů, které upozorňovaly na pochybnou minulost Ladislava Vaňka a na jeho roli v rozbití sokolského odboje gestapem za druhé světové války. Jejich protagonisté však potrestání Ladislava Vaňka nedosáhli. Velmi podrobně se jeho osobě věnovali např. Stanislav Berton⁵³⁸, Miroslav Ivanov a další. *"Z lustrace Ladislava Vaňka v evidenci někdejšího Studijního ústavu MV (tzv. dvoumilionka) a průzkumu archivních jednotek vztahujících se k jeho osobě navíc vyplývá, že Správa kontrarozvědky zjevně vyjmula některé poznatky z válečného i poválečného období z jednotlivých archivních fondů a zařadila je ve formě dokumentace do agenturního svazku, v jehož rámci se v lednu 1985 bohužel dočkaly fyzické likvidace.*⁵³⁹" Ladislav Vaněk zemřel 5. října 1993 v Praze.

537 GAZDÍK, Jan: Nacistická kliše o atentátu bohužel dodnes fungují, [30. 3. 2019], dostupné z <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nacisticka-klise-prebiraji-jen-blbove-rika-o-vrazde-heidrich/r~778a751a1e9911e7afda0025900fea04/?redirected=1553939701>

538 Stanislav Berton, narozený jako Stanislav František Brzobohatý, nar. 2. 3. 1924 v Brně, český exilový vydavatel, historik a editor, r. 1948 požádal Velkou Británii o politický azyl, od r. 1964 žije v australském Sydney

539 ŽÁČEK, Pavel: Akce Profesor, str. 62

9 Epilog

Pro rodinu Nesnídalových se popravou Václava Hankeho uzavřela tragická událost, která navždy změnila jejich životy. Po zhroucení matky Karla Nesnídala napsal jeho otec dopis široké rodině: " ... *Včera jsme dostali dopis od majora Stanislava Zemana. [...] Co je to platno, že píše o Karlíkovi tak, jak stále slyšíme od lidí, s nimiž přicházel do styku a kteří ho znali, když ho již není. Líčí ho jako vzor českého člověka, vzor důstojníka. [...] Byl naší chloubou od dětství, byli jsme na něj pyšní a mohli jsme být, protože prospíval ve škole, vynikal ve sportu, v Sokole, byl vážen ve společnosti. Ani nám nebylo známo, s kým se stýkal, byl až dětsky poctivý a důvěřivý. S jakým nadšením přibíhal domů a už ve dveřích ohlásil každý svůj úspěch, který se mu podařil. Dnes je to všechno už jenom jako pohádka, jako když v tichu přelétne po klidném, modrém blankytu létavice a ... zhasne ... zapadne ... všechno je pryč. Nebyti Růži a Jiřky, jsme hotovi s klidem odejít. Až dopíši, zajdu za Květou a poděkuji jí za její lásku k němu. Vrátím jí dárky, s nimiž na něj každoročně o vánočních svátcích pamatovala, a řeknu jí, že je volna. Mirek⁵⁴⁰ je druhým naším synem. Vám pak všem, kteří jste brali účast na naší bolesti, tímto upřímně děkuji a prosím, abyste nás ušetřili dalších připomínek na Karla a věnovali mu tichou vzpomínku. Za celou rodinu Váš Karel.*⁵⁴¹"

Major Stanislav Zeman ve svém dopisu, o kterém výše psal Karel Nesnídál st. vyjádřil nejvyšší poctu člověka a důstojníka, jakou Karlovi Nesnídalovi vyjádřit mohl: " ... *Karel obětoval život za svobodu a lepší budoucnost našeho národa, a proto zůstane u nás všech, a zvláště u těch, kteří s ním pracovali v odboji, zapsán jako národní hrdina. Jeho čin bude příkladem všem dalším generacím!*⁵⁴²"

Dne 10. srpna 1946 v 10:30 hod. byl Karlu Nesnídalovi st. předán na posádkovém velitelství v Hradci Králové "Československý válečný kříž 1939 in memoriam", který byl jeho synovi Karlu Nesnídalovi udělen prezidentem republiky dr. Edvardem Benešem za uznání bojových zásluh, které získal v boji za osvobození republiky Československé

540 Čestmír Hoffmann, manžel Jiřiny Hoffmannové, rozené Nesnídalové, sestry Karla Nesnídala

541 Dopis Karla Nesnídala st. široké rodině ze dne 20. 2. 1946, archiv autorky

542 Originál dopisu mjr. Stanislava Zemana Karlovi Nesnídalovi st. z 12. 2. 1946 v archivu autorky

z nepřátelského obsazení⁵⁴³. Dne 18. srpna 1947 byl Karel Nesnídal prohlášen úřady za mrtvého⁵⁴⁴.

Po pádu komunistické vlády v Československu, za níž byli příslušníci západního odboje a jejich spolupracovníci zatýkáni, vězněni, mučeni a popraveni, bylo možné na sklonku 20. století vyzdvihnout jejich osudy a zásluhy a prokázat jim patřičnou poctu. V roce 2012 byl Karel Nesnídal poslankyní Parlamentu ČR ing. Hanou Orgoníkovou a prezidentem Asociace nositelů legionářských tradic plk. ing. Jaroslavem Houškou, navržen na státní vyznamenání "Medaili za hrdinství". Její udělení podpořila řada historiků i laické veřejnosti:

"Karel Nesnídal byl upřímným českým vlastencem. Patří k těm výjimečným osobnostem čs. odboje za druhé světové války, kteří pomohli vybojovat svobodu a zachránit čest národa. Za svou lásku k zemi přinesl oběť nejvyšší." (historik Jaroslav Čvančara, dne 30. 3. 2012)

"Karel Nesnídal vzdoroval nacistickému bezpráví v duchu ideálů svobodné první republiky. Byl jedním z řady členů, kteří sice v nerovném zápase podlehli, bez nich by ovšem nacismus nebyl vymýcen." (PhDr. Vojtěch Kyncl, Ph. D., Historický ústav AV ČR, dne 30. 3. 2012)

"Jestliže v posledních letech si veřejnost připomíná statečnost parašutistů, letců a vojáků zahraniční armády na frontách 2. světové války, tak stovky a tisíce bojovníků domácí resistance upadají neprávem v zapomnění. Neumírali se zbraní v ruce jako muži na frontách, ale pod ostrím gilotiny, před popravčí četou a v plynových komorách." (Mgr. Vojtěch Šustek, Ph. D., archivář - specialista, Archiv hlavního města Prahy, dne 2. 4. 2012)

"Jméno Karla Nesnídala je spjato s městem Hradec Králové, kde byl tehdy zakládajícím členem a vedoucím sokolské ilegální organizace JINDRA. Na budově Sokola, na jejíž výstavbě se osobně podílel, byla v roce 2011 slavnostně odhalena pamětní deska s nápisem "Lépe vestoje zemřít, než na kolenu žít!" Tento nápis plně vystihuje krédo jeho

543 Originál státního vyznamenání v archivu autorky

544 Usnesení o důkazu smrti vystavené dne 18. 8. 1947 Okresním soudem v Hradci Králové, jmenovitě JUDr. Bedřichem Balcarem, archiv autorky

mladého a předčasně zmařeného života a je tak mementem pro další generace." (Zdeněk Fink, primátor města Hradec Králové, dne 2. 4. 2012)

"Pan Karel Nesnídal byl členem Československé obce sokolské. V myšlenkách a ideálech TGM a v tradici Sokola žil celý svůj život. Byl příkladem statečného vlastence, který v době okupace pracoval v domácím protinacistickém odboji za svobodu své vlasti." (Doc. RNDr. Zdeněk Mička, CSc., vzdělavatel ČOS, dne 29. 3. 2012)

"Domnívám se, že osobnost Karla Nesnídala může být v dnešní době velmi vhodným morálním příkladem vlastence ochotného za svobodu vlasti nasadit vlastní život." (PhDr. Jiří Kotyk, Ph. D., Historický ústav Filosofické fakulty UHK, dne 31. 3. 2012)

"Karel Nesnídal je výrazným příkladem českého vlastence, který velmi aktivně a neohroženě bez váhání nasadil a položil vlastní život za znovunabytí svobody našeho národa. Od jeho odbojové činnosti jej neodradilo ani to, že svým neohroženým jednáním vystavoval stejnému nebezpečí svou rodinu a příbuzné." (Mgr. Pavlína Švandová Nývltová, Regionální muzeum Náchod, dne 30. 3. 2012)

"Karel Nesnídal patřil k předním reprezentantům Obce sokolské v odboji, skupiny, která se do dějin domácího protinacistického odboje zapsala nesmazatelným písmem. V rámci této organizace se významně angažoval ve skupině JINDRA a východočeské sokolské regionální organizaci S21B, v níž podstatným způsobem participoval na podpoře desantu SILVER A.⁵⁴⁵" (plk. Mgr. Aleš Knížek, ředitel Vojenského historického ústavu Praha, dne 3. listopadu 2010).

Dne 10. dubna 2012 přijala návrh na udělení státního vyznamenání Karlu Nesnídalovi in memoriam Kancelář prezidenta republiky, prezident Václav Klaus však jeho udělení zamítl. V roce 2017 byl Karel Nesnídal navržen Vojenským historickým ústavem na nejvyšší vojenské vyznamenání "Kříž obrany státu" in memoriam, který mu byl udělen Ministrem obrany ČR Martinem Stropnickým dne 28. října 2017⁵⁴⁶. Vyznamenání převzala jeho sestra Jiřina Hoffmannová, rozená Nesnídalová. Ta se také

⁵⁴⁵ Kopie podkladů pro udělení státního vyznamenání Karlu Nesnídalovi z r. 2012 v archivu autorky

⁵⁴⁶ Dekret o udělení Kříže obrany státu Karlu Nesnídalovi ze dne 28. 10. 2017 v archivu autorky

zúčastnila v roce 2012 natáčení dokumentu České televize z cyklu Neznámí hrdinové, dílu "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal".

Závěr

Cílem práce bylo prokázat existenci skupiny JINDRA na Královéhradecku. Jelikož byla již několikrát odborníky zpochybněna samotná existence skupiny JINDRA v protektorátu a jelikož na toto téma nebyla vydána žádná dostačující studie či monografie, musela jsem začít skládat poznatky nejprve o skupině jako celku a později se teprve věnovat její konkrétní části - JINDŘE v Hradci Králové. Sokolský odboj je z celkového pohledu neprobádaná část české historie, která vyvolává mnoho sporných otázek. Na některé z nich se mi podařilo v práci odpovědět, některé odpovědi ještě čekají na své tazatele. Sporným například zůstává vývoj názvu sokolského odboje, který osciloval od "sokolské odbojové organizace" přes "Obec sokolskou v odboji, tzv. OSVO" po mnohými zatracovaný název "JINDRA", který zdevalvoval Ladislav Vaněk svými vyfabulovanými výpověďmi na gestapu. Stanovit přesně, která část odboje a v kterou dobu používala daný konkrétní název pro svoji odbojovou činnost, je téměř nemožné. Mnoho pamětníků bylo postupem času ovlivněno vzpomínkami jiných, názory odborníků, médií a tisku, proto není možné jejich pamětnické výpovědi brát za zcela jednoznačné. Vznik názvu skupiny JINDRA však díky výpovědím Františka Pecháčka a Josefa Beneše na gestapu na přelomu roku 1942 a 1943 můžeme věrohodně určit.

Hradecká skupina JINDRA měla kvůli selhání jedince jen krátký čas na to, aby se mohla aktivně zapojit do boje za národní svobodu. Přesto se všichni její členové v době ohrožení republiky naprosto bez váhání rozhodli pracovat v odboji i přesto, že vystavili riziku nejen sebe, ale i své rodiny. Spolehlivě plnili rozkazy svých vedoucích tak, jak byli nejlépe schopni. Byli to čestní, morálně i názorově zralí muži, kteří neváhali položit život za svobodu své země, ačkoli si vlastních životů velmi vážili. Ženy, které skupině JINDRA pomáhaly, prokázaly velkou vnitřní sílu a statečnost a zaslouží si stejné uznání jako muži.

Na závěr bych chtěla napsat již jen toto: "Jsem praneteř Karla Nesnídala a jsem na to velice hrdá. Čest památce všech, kteří neváhali položit život za svoji vlast, abychom my, jejich potomci, mohli žít ve svobodě a míru!"

Seznam použitých zkratk

ABS	Archiv bezpečnostních složek
AgB	Agrární banka
ČOS	Česká obec sokolská
ČSD	Československé státní dráhy
ČsOS	Československá obec sokolská
K	Protektorátní koruna (protektorátní měna)
KSČ	Komunistická strana Československa
KT	Koncentrační tábor
MLS	Mimořádný lidový soud
MNO	Ministerstvo národní obrany
MŠANO	Ministerstvo školství a národní osvěty
MV	Ministerstvo vnitra
NA	Národní archiv
NKVD	Narodnyj komissariat vnutrennich děl (kontrarozvědka SSSR)
NSDAP	Národně socialistická německá dělnická strana (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)
OBZ	Obranné zpravodajství
ON	Obrana národa
OSVO	Obec sokolská v odboji
OVS	Osobní vojenský spis
OV-SPB	Okresní výbor Svazu protifašistických bojovníků
PVVZ	Petiční výbor Věrní zůstaneme
RED	Redakce
RM	Říšská marka (měna)
SA	Sturmabteilung (úderné či útočné oddíly)
Sb.	Sbírka
SD	Sicherheitsdienst (bezpečnostní služba, zpravodajská služba SS a NSDAP)

sign.	signatura
SMĚŘŠ	jednotky sovětské vojenské kontrarozvědky (akronym - Směť špionam!)
SOA	Státní oblastní archiv
SOKA	Státní okresní archiv
SPB	Svaz protifašistických bojovníků
SS	Schutzstaffel (ochranný oddíl)
STB	Státní bezpečnost
S21B	název odbojové skupiny (bez bližší specifikace)
T. J.	tělovýchovná jednotka
ÚVOD	Ústřední vedení odboje domácího
VHA	Vojenský historický archiv
VHÚ	Vojenský historický ústav

Seznam použitých archivních pramenů, literatury a informačních zdrojů

Archivní prameny:

- Archiv bezpečnostních složek

fond Německé soudy v říši (141)

141 - 329 - 5	Hrubeš Josef
141 - 329 - 8	Podsadovský Miroslav
141 - 329 -10 -15	Evald Karel
141- 342 - 12	Nesnídal Karel
141 -343 - 13	Beneš Josef
141 - 344 - 1	Beneš Josef und Andere
141 - 344 - 2	Beneš Josef und Andere
141 - 344 - 8	Beneš Josef und Andere
141- -369 - 3	Šimek Otakar

fond Výpovědi zaměstnanců Gestapa a SD

52 - 1 - 144	Hanke Václav
--------------	--------------

- Vojenský historický archiv

fond Vojenská personální dokumentace

Nesnídal Karel (12. 5. 1913), Kvalifikační listina (osobní spis důstojníka do r. 1950), bez signatury

Nesnídal Karel (12. 5. 1913), Osobní spis účastníka národního boje za osvobození podle zákona č. 255/46 Sb. (čj. 130339/47).

Urban Josef (16. 10. 1909), Kvalifikační listina (osobní spis důstojníka do r. 1950) bez signatury

Urban Josef (16. 10. 1909), Vojenský osobní spis (osobní spis důstojníka po r. 1950, převzato ze SA AČR Olomouc)

Urban Josef (16. 10. 1909), Osobní spis účastníka národního boje za osvobození podle zákona č. 255/46 Sb. (čj. 130339/47).

- Státní oblastní archiv Zámbrsk

fond MLS Hradec Králové

sign. 33/47 Hardtke Albert

sign. 43/47 Hanke Václav

- Státní okresní archiv Hradec Králové
Sbírka druhopisů matrik okresu Hradec Králové, Českobratrský evangelický sbor Hradec Králové, fond Matrika oddaných 1941, č. p. 15, kn. č. 10757
- Národní archiv
fond Úřad říšského protektora, nezpracováno, sign. 114 - 10- 1
- Muzeum Východních Čech v Hradci Králové
VAŠEK, František: Oběti domácího a zahraničního odboje, rukopis, 1988
- Soukromý archiv autorky:
Pamětnická výpověď Jiřiny Hoffmannové, roz. Nesnídalové
Pamětnická výpověď Bohuslava Bubníka st.
Pamětnická výpověď Dany Sokolíkové, roz. Hoffmannové
Pamětnická výpověď Zuzany Jelínkové, roz. Urbanové
Rodný a křestní list Karla Nesnídala
Vysvědčení na odchodnou - Karel Nesnídal
Vysvědčení dospělosti - Karel Nesnídal
Pracovní posudky a hodnocení Karla Nesnídala
Úmrtní oznámení - Viktor Silberstern
Vojenská knížka - Karel Nesnídal
Korespondence mezi Agrární bankou a Karlem Nesnídalem
Seznam popravených členů sokolské jednoty Pražské Předměstí
Jmenovací dekret bankovního úředníka - Karel Nesnídal
Osvědčení o nežidovském původu Emanuela Nesnídala
Čestný odznak 1939 - 1945; Domácí odboj severovýchodních Čech - Jitřenka - Karel Nesnídal
Rodinná korespondence rodiny Nesnídalových
Zápis do kroniky SPB - Karel Nesnídal st.
Korespondence rodiny Nesnídalových s právní kanceláří Dr. Rau, Dr. Lichtenstein a Dr. Müller, Drážďany

- Dopis Jiřiny Hoffmannové činovníku Sokola Praha - Malá Strana, dr. Benešovi
Dopis mjr. Stanislava Zemana Karlu Nesnídaloovi st.
Oznámení věznice v Plötzensee - vyzvednutí osobních věcí Karla Nesnídala
Dekret - Československý válečný kříž 1939 in memoriam - Karel Nesnídál
Usnesení o důkazu smrti - Karel Nesnídál
Dokumentace k řízení o udělení státního vyznamenání - Medaile za hrdinství - Karel Nesnídál
Dekret - Kříž obrany státu in memoriam - Karel Nesnídál
Tvorba, 1987, č. 28 a 29, IVANOV, Miroslav: Memorandum 3 a 4
- Soukromý archiv Jaroslava Čvančary
Ladislav Vaněk: Životopis, rukopis, nevydáno
Ladislav Vaněk: Historie Jindry, strojopis, nevydáno
Stanislav Berton: První zpráva o Jindrovi, Roseville, 1987
 - Soukromý archiv Jarmily Doležalové
Ohledací protokol - Josef Schejbal
Protokol o vykonání exekuce dne 9. 7. 1942, Pardubice - Zámeček
 - Soukromý archiv Pavla Svědihra
dokumentace rodiny Weihrauchových ve věci odsouzení a smrti Františka Weihraucha
 - Soukromý archiv Hynka Stiehla

Kvalifikační práce

UHLÍŘ, Jan Boris: Sokol za protektorátu; *Organizovaná resistance ČOS*, disertační práce, FF UK, 2005

KASAN, Daniel: Osudy obyvatel Královédvorská před mimořádným lidovým soudem v Hradci Králové 1945 - 1947, diplomová práce, PedF UHK, Historický ústav, 2015

Periodika a sborníky

BRUNCLÍK, Jan, HLUŠIČKOVÁ, Růžena: Lidé z Obrany národa a spolupracovníci časopisu *V boj ve Východních Čechách 1939–1940*, in: Sborník prací východočeských archivů, Supplementum 3, Státní oblastní archiv (dále jen SOA) Zámorsk 2006

ČERNÝ, Vladimír, VAŠEK, František: Hromadné exekuce v Berlíně - Plötzensee (7. - 13. září 1943), *Paginae historiae: Sborník Národního archivu*, Praha, Národní archiv 2005

ERBAN, Václav: Dopis mrtvého, *Svobodné noviny*, 3. 2. 1946

KOKOŠKA, Stanislav: Výpověď Ladislava Vaňka na brněnském gestapu, in: *Historie a vojenství*, 5/1996 (roč 45)

MERGANČ, Jiří: Ještě je čas ...; "Nelze dobýtí trvalou svobodu nepořádkem ...!"; in: *Žamberské listy*, výstřižek z archivu Vlad'ky Šulcové

MORÁVKOVÁ, Lenka: Vzpomínka na br. Antonína Stiehla. in: *Od Ještěda k Troskám*. 2011, roč. 18, č. 3

SCHEJBALOVÁ, Vlasta: Osudné čtyři měsíce roku 1942, in: *Rodným krajem*, 4/1992

UHLÍŘ, Jan Boris: Sokolská organizace Jindra. Závěrečná zpráva gestapa, In: *Soudobé dějiny*, 4/2001

VANĚK, Ladislav: Z počátků sokolského odboje, in: JANEČEK, Oldřich: *Z počátků odboje 1938-1941*, edice *Živá minulost*, Praha 1969

Sekundární literatura

CEBE – HABERSKÝ, Jaroslav: *Dům mrtvých*, Praha 1946, 147 str.

ČVANČARA, Jaroslav: *Někomu život a někomu smrt 1939 – 1941*, Praha 2002, 352 str.

ČVANČARA, Jaroslav: *Někomu život a někomu smrt 1941 – 1943*, Praha. 2003, 254 str.

ČVANČARA, Jaroslav: *Heydrich*, Praha 2004, 326 str.

ČVANČARA, Jaroslav: *Někomu život a někomu smrt 1943 – 1945*, Praha. 2007, 415 str.

ČVANČARA, Jaroslav: *Děti nepřátel říše*, Praha. 2013, 107 str.

ČVANČARA, Jaroslav, JANÍK, Vlastislav, LEDVINKA, Václav, ŠUSTEK, Vojtěch: PAMĚTNÍ. KNIHA 294 hrdinů a obětí heydrichiády popravených v Mauthausenu, AHMP 2013, 391 str.

ČVANČARA, Jaroslav: Anthropoid, Praha. 2016, 352 str.

DOLEŽALOVÁ, Jarmila: Osud jménem Ležáky, Včelákov 2016, 483 str..

DUCHÁČ, František: Končiny, Červený Kostelec 1946, 31 str.

FRANK, Karl Hermann: Zpověď; Podle vlastních výpovědí v době vazby u Krajského soudu trestního v Praze na Pankráci, Toužimský a Moravec, 2016, 267 str.

GOSTOMSKI, Victor, LOCH, Walter: Der Tod von Plötzensee; Erinnerungen, Ereignisse, Dokumente, 1942-1944, Frankfurt nad Mohanem 1993, 351 str.

JELÍNEK, Zdeněk: Operace Silver A; Druhé, rozšířené a aktualizované vydání, doplněné obrazovou přílohou Jaroslava Čvančary a studii Libora Pařízka "Jiří Potůček, radiotelegrafista Silver A" a Josefa Plzáka "Analýza agenturního rádiového spojení se stanicí Libuše", Praha Scriptorium 2010, 335 str.

JÍNA, Hynek: Sokolská kronika 1931-1941, Lomnice nad Popelkou, nedatováno, nestránkováno

KOTYK, Jiří: Hana a Václav Krupkovi, pardubičtí spolupracovníci SILVER A; Pod koly dějin - Legenda a skutečnost aneb Co unese lidský život, Evropské vydavatelství s. r. o., Pardubice, 2011, 175 str.

KYNCL, Vojtěch: Ležáky, obyčejná vesnice; SILVER A a pardubické gestapo v zrcadle heydrichiády, Pelhřimov 2008, 295 str.

KYNCL, Vojtěch: Bez výčitek; Genocida Čechů po atentátu na Reinharda Heydricha, Praha 2012, 416 str.

METELKA, Jaroslav: Krvavý protektor, Náchod 1967, 63 str.

MOTL, Stanislav: Svědek z cely smrti; Češi před soudy třetí říše a poválečné osudy jejich soudců a katů, Rybka Publishers, 2010, 317 str.

NÝVLTOVÁ, Pavlína: Příběh odvahy a zrady, Červený Kostelec 2007, 197 str.

PODRACKÝ, JAN: Zahrádka s pěšinkou k věčnosti; Deník z cely smrti v Plötzensee, Duchcov 2013, 47 str.

REZKOVÁ, Helena, ŠPATENKOVÁ, Pavlína: Nebylo jim souzeno žít, Regiona 2018, 272 str.

STEHLÍK, Eduard: Jan Kubiš; Nezastaví mne ani to nejhorší ..., Jitka Průžová - Tváře, Žďár nad Sázavou 2017, 289 str.

ŠIMÁNĚ, Jan: Je tady Gestapo!, Červený Kostelec 1946, 195 str.

ŠUSTEK, Vojtěch: Zlato se čistí v ohni, Praha 2008, 146 str.

ŠUSTEK, Vojtěch: Atentát na Reinharda Heydricha a druhé stanné právo na území tzv. protektorátu Čechy a Morava; Edice historických dokumentů; Svazek 1, Praha. 2014, 1026 str.

UHLÍŘ, Jan Boris; Waic, Marek: Sokol proti totalitě, Praha. 2001, 175 str.

WAGNER, Walter: Der Volksgerichtshof im nationalsozialistischen Staat: Mit Einem Forschungsbericht Für Die Jahre 1975 Bis 2010 (Quellen Und Darstellungen Zur Zeitgeschichte), Mnichov 2011, 1024 str.

ŽIŽKA, Jaroslav: Heydrichiáda ve východních Čechách; Příspěvek k dějinám národně osvobozenického boje pracujícího lidu východních Čech proti fašistickým okupantům v letech 1941-1942, Pardubice 1967, 162 str.

Televizní dokumenty

Česká televize, cyklus Neznámí hrdinové, 2012, díl "Zemřít vestoje; Karel Nesnídal"

Buchenwald - mýtus a skutečnost, válečný dokument, 2015, [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Ikbwh-H5odk>

Elektronické zdroje

Poslední šance navštívit výstavu Pod křídly Sokola, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: <http://www.vhu.cz/posledni-sance-navstivit-vystavu-pod-kridly-sokola/>

HUBIČKA, Jiří, Dobudujeme a ubráníme! aneb Všesokolský slet ve stínu německé expanze 1938, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://www.rozhlas.cz/archiv/reportaze-politika/_zprava/dobudujeme-a-ubranime-aneb-vsesokolsky-slet-ve-stinu-nemecke-expanze-1938--1672621

Přísaha republiky. Písně k vystoupení mužů na X. sletě všesokolském v Praze 1938, [cit. dne 7. 4. 2019], dostupné z : <http://www.smirice.eu/spolky/sokol/slet.htm>

Za Františkem Pecháčkem, tvůrcem prostných sletu, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacekfrantisek-sokoloveslet20110214.html

Ze života Františka Pecháčka: rodná vesnice se probudila, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jicinsko-pechacek-frantisek-zivotopis20110313.html

Za Františkem Pecháčkem, tvůrcem prostných X. sletu, RED, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: https://jicinsky.denik.cz/zpravy_region/jcnovopacko-pechacek-frantisek20110224.html

PRCHLÍK, Vladimír, Paměť sokolů, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: <http://www.historickykaleidoskop.cz/pameti/pamet-sokolu.html>

MORÁVKOVÁ, Lenka, Medailon, [cit. dne 27. 3. 2019], dostupné z: <http://www.lomnicenadpopelkou.cz/miroslav-rysavy/d-11173>

HROCH, Jan, Hrst smutných vzpomínek, [cit. dne 1. 4. 2019], dostupné z: <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/1771-mudr-jan-hroch-policejni-lekar/>

VYHNALÍKOVÁ, Kristýna: Když jsem pracoval pro říši; deník Jana Vyhnalíka, Eustory 2017, [cit. dne 28. 3. 2019], dostupné z: http://www.eustory.cz/files/files/XI_ROCNIK/Vyhnal%C2%A1kov%C2%A0_Kristi%CC%80na_Kdy%C2%A7_jsem_pracoval_pro_u%CC%88%C2%A1c%CC%A7e....pdf

GRUNTOVÁ, Jitka, VAŠEK, František: Gestapo ve Východních Čechách, [cit. dne 29. 3. 2019], dostupné z: <http://www.gruntova.cz/druha-svetova-valka/gestapo>

Karteikarte Josefa Urbana a Františka Weihraucha, [cit. dne 15. 3. 2019], dostupné z: http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/img/MP/21263_01.jpg

JANOUCHOVÁ, Marcela, POHLOVÁ, Kateřina, Počátky sokolského kroje, Vzdělávatelské listy 03/ září 2017, [cit. dne 18. 3. 2019], dostupné z: <https://www.sokol.eu/priloha/30263/finalni-podoba-03-vzdelavatelске-listy-03-17.pdf>

VLČEK, Lukáš, Lidový soudní dvůr v Berlíně - Volksgerichtshof - a jeho historie, [cit. dne 18. 3. 2019], dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no18/144-167.pdf>

Rozkaz k popravě, Památník Plötzensee, [cit. dne 20. 3. 2019], dostupné z: https://www.gedenkstaette-ploetzensee.de/07_dt.html

ŽÁČEK, Pavel, Akce Profesor, [cit. dne 30. 3. 2019], dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1202/060-069.pdf>

GAZDÍK, Jan, Nacistická kliše o atentátu bohužel dodnes fungují, [cit. dne 30. 3. 2019], dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nacisticka-klise-prebiraji-jen-blbove-rika-o-vrazde-heidrich/r~778a751a1e9911e7afda0025900fea04/>

Památník Terezín, [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/mala-pevnost/index.php?table=Mala_pevnost_Terezin&search=1

UHLÍŘ, Jan Boris, František Pecháček (1894 - 1944), [cit. dne 2. 4. 2019], dostupné z: www.sokolvinohrady.cz/file_download/226

Terezínská pamětní kniha, [cit. dne 3. 4. 2019], dostupné z: <https://www.holocaust.cz/databaze-obeti/>

Seznam příloh

1. Dům rodiny Nesnídalových v Kuklenách (vpravo za přístřeškem), bez datace, archiv autorky
2. Opis rodného listu Karla Nesnídala z r. 1948, archiv autorky
3. Karel Nesnídal s rodiči, r. 1915, archiv autorky
4. Rodina Nesnídalů, r. 1928, archiv autorky
5. Maturitní fotografie Karla Nesnídala, r. 1931, archiv autorky
6. Portrét Růženy Nesnídalové, bez datace, archiv autorky
7. Vysvědčení dospělosti Karla Nesnídala, r. 1931, str. 1, archiv autorky
8. Vysvědčení dospělosti Karla Nesnídala, r. 1931, str. 2, archiv autorky
9. Portrét Jiřiny Hoffmannové, roz. Nesnídalové, bez datace, archiv autorky
10. Fotbaloví dorostenci, Sokol Pražské Předměstí, r. 1931, archiv autorky
11. Gymnastický dorost, Sokol Pražské Předměstí, r. 1931, archiv autorky
12. Jiřina Nesnídalová vítězí v sokolských závodech v běhu, bez datace, archiv autorky
13. Karel Nesnídal (ležící zcela vlevo) se sestrami, Václavem Válkem (ležící uprostřed), Jarmilou Malou a dalšími sokoly na Sutých Březích, bez datace, archiv autorky
14. Sokolové z Pražského Předměstí s náčelnicí Zahálkovou (Karel Nesnídal sedící v černém tílku), bez datace, archiv autorky
15. Vysvědčení Václava Válka o vykonání župní zkoušky cvičitelské ze dne 25. 9. 1935, archiv Jaroslava Bednáře
16. Diplom Václava Válka z X. všesokolského sletu v Praze z června 1938, archiv Jaroslava Bednáře
17. Vojenská knížka Karla Nesnídala, archiv autorky

18. Sokolové z Pražského Předměstí (stojící první zleva Václav Válek, druhý Josef Urban, čtvrtý Karel Nesnídal), bez datace, archiv autorky
19. Vojenský portrét Karla Nesnídala, bez datace, archiv autorky
20. Portrét Karla Nesnídala, r. 1941, archiv autorky
21. Sestry Karla Nesnídala v sokolských cvičebních krojích, bez datace, archiv autorky
22. Sídlo Agrární banky v Kroměříži, r. 1942, archiv autorky
23. Sestry Karla Nesnídala s jeho snoubenkou Květou Schafferovou (vpravo), bez datace, archiv autorky
24. Antonín Stiehl s rodinou, bez datace, archiv Hynka Stiehla
25. Václav Válek a Jarmila Malá, bez datace, archiv Jaroslava Bednáře
26. Václav Válek a Jarmila Malá na pietě k úmrtí TGM, 21. 9. 1937, archiv Jaroslava Bednáře
27. Václav Válek, portrét, bez datace, archiv Jaroslava Bednáře
28. Josef Urban, bez datace, archiv Zuzany Jelínkové, roz. Urbanové
29. Antonín Stiehl, bez datace, archiv Hynka Stiehla
30. František Weihrauch, bez datace, archiv Pavla Svědироha
31. František Pecháček, bez datace, archiv autorky
32. Josef Schejbal, bez datace, archiv Libora Pařízka
33. Ladislav Satran, bez datace, archiv Libora Pařízka
34. Ladislav Vaněk, bez datace, archiv Jaroslava Čvančary
35. Eliška Vortelová, roz. Stárová, bez datace, archiv Vladimíra Vortela
36. František Pecháček (první vpravo) s Antonínem Stiehlem (druhý vpravo), Lomnice nad Popelkou, 1941, archiv Lenky Morávkové

37. Pamětní tablo skupiny S21B, archiv Antonína Burdycha (pořadí zleva doprava, shora dolů): Josef Schejbal, Ladislav Satran, Václav Hejna, Josef Klikar, Antonín Burdych ml., Jaroslav Vokatý, Jaroslav Merta, Miloslav Hampl, Stanislav Prouza, Antonín Burdych st., Jaroslav Falta, Karel Kábrt, Josef Geisler, Karel Ježek, Milada Burdychová, Josefa Burdychová, Zdeňka Satranová
38. Ohledací protokol Josefa Schejbala ze dne 9. 7. 1942, archiv Jarmily Doležalové
39. Rozkreslení skupiny JINDRA - Kraj VII. Hradec Králové, resp. skupina S21B, autor Ladislav Vaněk, 1942, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
40. Rozkreslení skupiny JINDRA - kraj IV. Roudnice nad Labem, 1942, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-1
41. Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - šifra Týden, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-13
42. Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - šifra Diamant, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-13
43. Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - šifra chem. prvky, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-13
44. Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - účtenky, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-343-13
45. Protokol o zatčení Karla Nesnídala ze dne 12. 11. 1942, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
46. Karel Nesnídal, gestapo Praha, 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
47. Karteikarte Františka Weihraucha, [cit. dne 3. 4. 2019], dostupné z:
http://archive.pamatnik-terezin.cz/vyhledavani/img/MP/21263_01.jpg
48. Budova úřadovny gestapa Hradec Králové, bez datace, archiv Libora Pařízka
49. Příslušníci gestapa Hradec Králové, bez datace, archiv Libora Pařízka

50. Václav Hanke a Fridrich Schäffer, bez datace, archiv Libora Pařízka
51. Hertha Hankeová, manželka Václava Hankeho, bez datace, archiv Libora Pařízka
52. Hlášení státní policie ze dne 4. 12. 1942 o rozhodnutí stanného soudu ve věci skupiny S21B, str. 1, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
53. Hlášení státní policie ze dne 4. 12. 1942 o rozhodnutí stanného soudu ve věci skupiny S21B, str. 2, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
54. Hlášení státní policie ze dne 14. 1. 1943 o rozhodnutí stanného soudu - odsouzení Ladislava Vaňka a Františka Pecháčka k trestu smrti, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1
55. Hlášení státní policie o zvláštním pracovním nasazení Josefa Urbana, Václava Válka, Antonína Stiehla a Františka Weihraucha ze dne 24. 3. 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
56. František Weihrauch - oznámení o úmrtí vězně ze dne 3. 5. 1943, archiv Pavla Svědihra
57. Plná moc Karla Nesnídala pro dr. Ericha Lichtensteina z 9. 4. 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
58. Osvědčení o nežidovském rodovém původu, Emanuel Nesnídal, 1941, archiv autorky
59. Věznice v Golnowě, bez datace, [3. 4. 2019], dostupné z:
<https://www.numisbids.com/n.php?p=lot&sid=2015&lot=9431>
60. Věznice v Plötzensee, pohled shora, bez datace, archiv Jaroslava Čvančary
61. Plán věznice v Plötzensee, bez datace, archiv Jaroslava Čvančary
62. Informace věznice Plötzensee o možnosti vězňů posílat osobní korespondenci, bez datace, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-329-11
63. Rozsudek nad Karlem Nesnídalem ze dne 8. 7. 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12

64. Obálka obsahující intervenci za Karla Nesnídala od tety Květy Schafferové, Elisabeth Schidlové, 16. 7. 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
65. Věznice Plötzensee po náletu z 3. na 4. 9. 1943, archiv Jaroslava Čvančary
66. Popravčí komora ve věznici v Plötzensee, bez datace, archiv Jaroslava Čvančary
67. Oprátky na šibenici ve věznici v Plötzensee, stav r. 1943, archiv Jaroslava Čvančary
68. Potvrzení o odchodu vězně Karla Nesnídala z věznice v Plötzensee ze dne 7. 9. 1943, ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-342-12
69. Anatomický institut v Berlíně - současný stav, [cit dne 3. 4. 2019], <https://de.paperblog.com/abandoned-ehemaliges-institut-fur-anatomie-der-fu-berlin-858546/>
70. Anatomický institut v Berlíně - současný stav, [cit dne 3. 4. 2019], <https://de.paperblog.com/abandoned-ehemaliges-institut-fur-anatomie-der-fu-berlin-858546/>
71. Poprava Václava Hankeho na Malém dvoře soudní věznice v Hradci Králové dne 29. 3. 1947, archiv Libora Pařízka
72. Protokol o popravě Václava Hankeho, 29. 3. 1947, str. 1, SOA Zámorsk, fond MLS, sign. 43/47
73. Protokol o popravě Václava Hankeho, 29. 3. 1947, str. 2, SOA Zámorsk, fond MLS, sign. 43/47
74. Mjr. Stanislav Zeman, spoluvězeň Karla Nesnídala, předválečný portrét v hodnosti kpt., archiv autorky
75. Mjr. Stanislav Zeman, v uniformě, bez datace, archiv autorky
76. Josef Urban, povolání do aktivní služby v československé armádě ze dne 2. 12. 1946, VHA, Kvalifikační listina Josefa Urbana

77. Josef Urban, vysvědčení o absolvování kurzu obranného zpravodajství ze dne 30. 11. 1946, VHA, Kvalifikační listina Josefa Urbana
78. Josef Urban, 60. léta 20. stol., VHA, OVS
79. Ladislav Vaněk, bez datace, [cit. dne 3. 4. 2019], dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1202/060-069.pdf>
80. Nahlédnutí do dokumentace , ABS, fond Německé soudy v říši, sign. 141-344-1
81. Jiřina Hoffmannová, roz. Nesnídalová, u pamětní desky hradecké skupiny JINDRA dne 8. 5. 2011, archiv Jarmily Doležalové
82. Pamětní deska hradecké skupině JINDRA dne 8. 5. 2011, archiv Jarmily Doležalové
83. Československý válečný kříž 1939 a Kříž obrany státu udělené Karlu Nesnídalovi in memoriam, archiv autorky
84. Dekret o udělení Československého válečného kříže 1939 in memoriam Václavu Válkovi, 8. 6. 1946, archiv Jaroslava Bednáře
85. Pamětní odznak druhého národního odboje in memoriam, Antonín Stiehl, 25. 6. 1947, archiv Hynka Stiehla
86. Dekret o udělení Československého válečného kříže 1939 in memoriam Antonínu Stiehlovi, 8. 6. 1946, archiv Hynka Stiehla
87. Jiřina Hoffmannová, roz. Nesnídalová při převzetí Kříže obrany státu uděleného Karlu Nesnídalovi in memoriam dne 28. 10. 2017 (sedící vpravo dole vedle Antonína Burdycha ml., přebírajícího Kříž obrany státu in memoriam za svého otce Antonína Burdycha st., zastřeleného gestapem 30. 6. 1942), archiv autorky
88. Jiřina Hoffmannová, roz. Nesnídalová studuje diplomovou práci autorky o odbojové skupině JINDRA, duben 2019, archiv autorky



Příloha 1: Dům rodiny Nesnidalových v Kuklenách (vpravo za přístřeškem), bez datace



Příloha 3: Karel Nesnidal s rodiči, r. 1915

Republika Československá Arciděkanství úřad Arcidiecese Pražská
 Součástí i polit. okres Píseň u sv. Bartoloměje v Písní, (Telefon 744. Cis. pošt. spoř. 201.018). Vikariát: Píseňský.

Rodný a křestní list.
Testimonium natiuitatis et baptismi.

Tom. 50. fol. 82. N. E. 687.

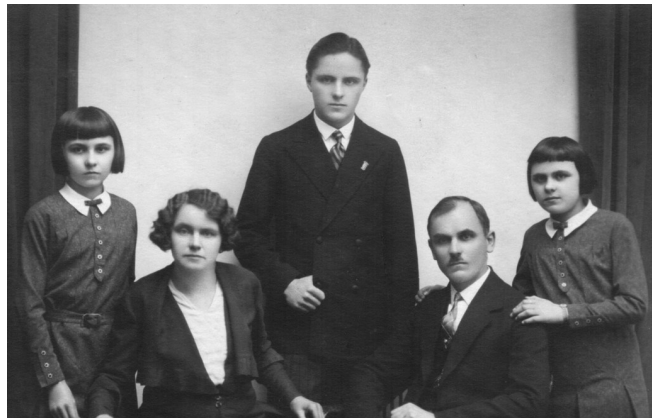
Datum narození nativitas	12. května 1913.
křtu baptismi	20. května 1913.
Kněz Sacerdos baptisans	Karel Stáral, kaplan.
Jméno dítěte Nomen infantis	Karel Bor. Jan Nep. Nesnidal.
Náboženství Religio	Rímsko-katolické romano-catholico Bez vysvěcení od 11.1.1921.
Lože Thorus	manželské manžel. pohřební genus mužské mascul. ženské. femin.
Místo narození Locus natiuitatis	Píseň, Skvrňanská tř. 30. soud. i polit. okres Píseň distr. jurisd. polit. Píseň
Porodní asistentka Obstetrix	Josefa Nosková.
Otec — Pater	Karel Nesnidal, modelář v Písní, narozen v r. 1875, okres Píseň, syn Karla Nesnidal, obchodníka ve Vošehledech 8.22., a Marie rozené Šimkové z Čičova.
Matka — Mater	Anažka rozená Flašková, narozena v Zčuzí 8.11., okres Píseň, dcera Jana Flaškého, rolníka v Zčuzí 8.11., a Marie rozené Plaché z Lučivé.
Kmotři — Patrini	Karel Nesnidal, obchodník ve Vošehledech.
Poznámka Nota	

Dáno na arciděkanství úřadě u sv. Bartoloměje v Písní, dne 20. ledna 1948.
 Datum in officio archidiaconi ad sct. Bartholomaeum Pisonae die

Jan Stáral,
kaplan p. m.

Křesťanská B. W. W. W. Píseň

Příloha 2: Opis rodného listu Karla Nesnídala z r. 1948



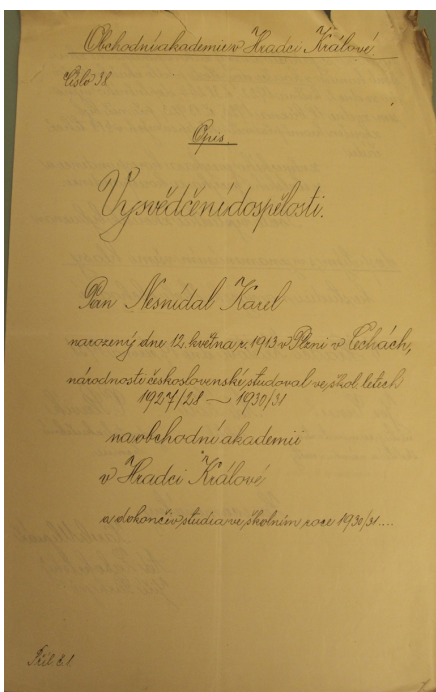
Příloha 4: Rodina Nesnidalů, r. 1928



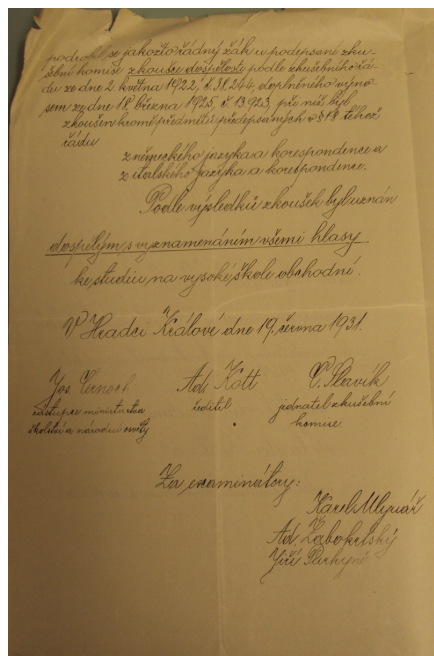
Příloha 5: Maturitní fotografie
Karla Nesnidala, r. 1931



Příloha 6: Portrét Růženy
Nesnidalové, bez datace



Příloha 7: Vysvědčení dospělosti
Karla Nesnidala, r. 1931, str. 1



Příloha 8: Vysvědčení dospělosti
Karla Nesnidala, r. 1931, str. 2



*Příloha 9: Portrét Jiřiny Hoffmannové,
roz. Nesnídalové, bez datace*



*Příloha 10: Fotbaloví dorostenci, Sokol
Pražské Předměstí, r. 1931*



*Příloha 11: Gymnastický dorost, Sokol
Pražské Předměstí, r. 1931*



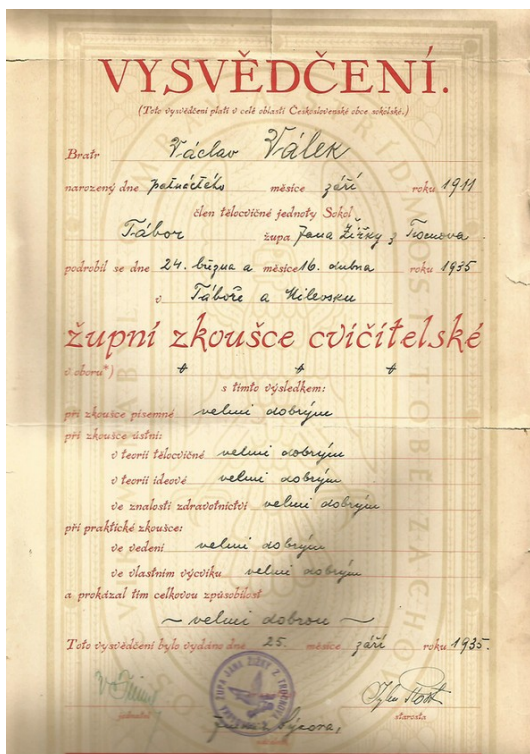
*Příloha 12: Jiřina Nesnídalová vítězí
v sokolských závodech v běhu,
bez datace*



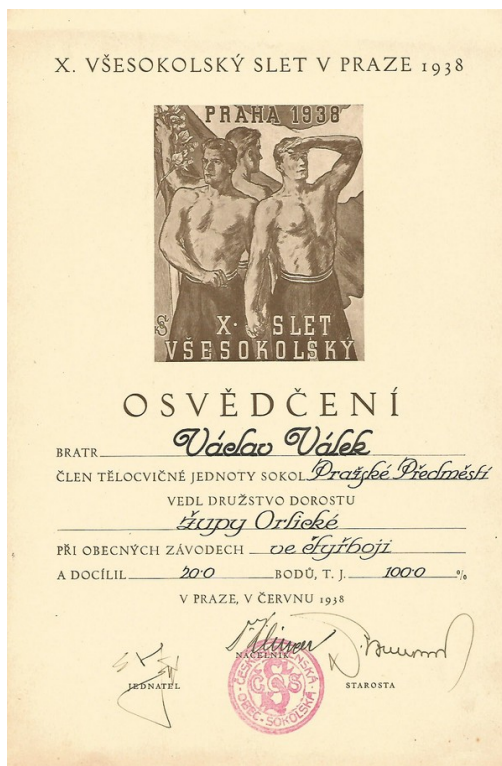
Příloha 13: Karel Nesnídal (ležící zcela vlevo) se sestrami, Václavem Válkem (ležící uprostřed), Jarmilou Malou a dalšími sokoly na Sutých Březích, bez datace



Příloha 14: Sokolové z Pražského Předměstí s náčelnicí Zahálkovou (Karel Nesnídal sedící v černém tílku), bez datace



Příloha 15: Vysvědčení Václava Válka o vykonání župní zkoušky cvičitelské ze dne 25. 9. 1935



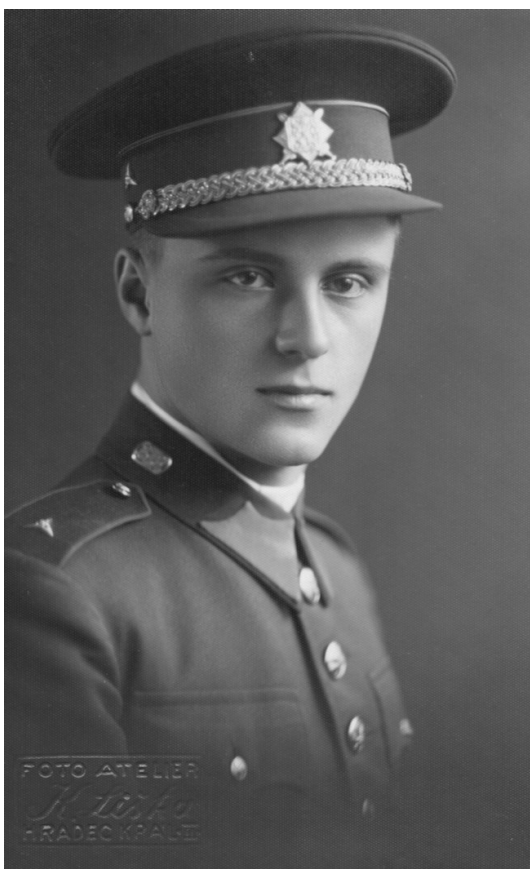
Příloha 16: Diplom Václava Válka z X. všesokolského sletu v Praze z června 1938



Příloha 17: Vojenská knížka Karla Nesnídala



Příloha 18: Sokolové z Pražského Předměstí (stojící první zleva Václav Válek, druhý Josef Urban, čtvrtý Karel Nesnídala), bez datace



Příloha 19: Vojenský portrét Karla Nesnídala, bez datace



Příloha 20: Portrét Karla Nesnídala, r. 1941



*Příloha 21: Sestry Karla Nesnídala
v sokolských cvičebních krojích, bez datace*



*Příloha 22: Sídlo Agrární banky
v Kroměříži, r. 1942*



*Příloha 23: Sestry Karla Nesnídala s jeho
snoubenkou Květou Schafferovou (vpravo),
bez datace*



*Příloha 24: Antonín Stiehl s rodinou,
bez datace*



*Příloha 25: Václav Válek a Jarmila Malá,
bez datace*



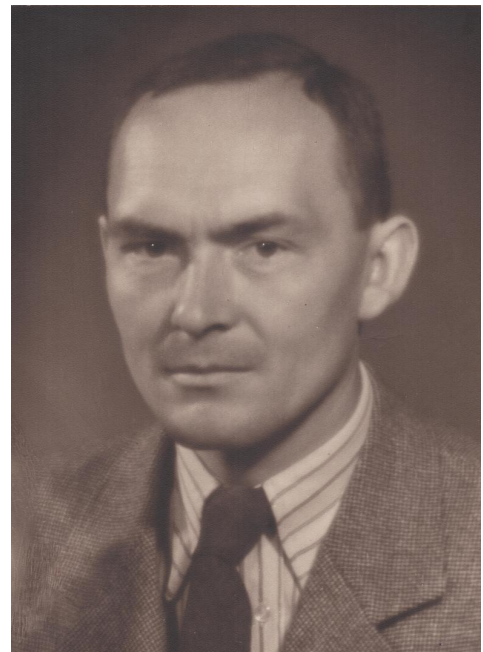
*Příloha 26: Václav Válek
a Jarmila Malá na pietě k úmrtí
TGM, 21. 9. 1937*



*Příloha 27: Václav Válek, portrét,
bez datace*



*Příloha 28: Josef Urban,
bez datace*



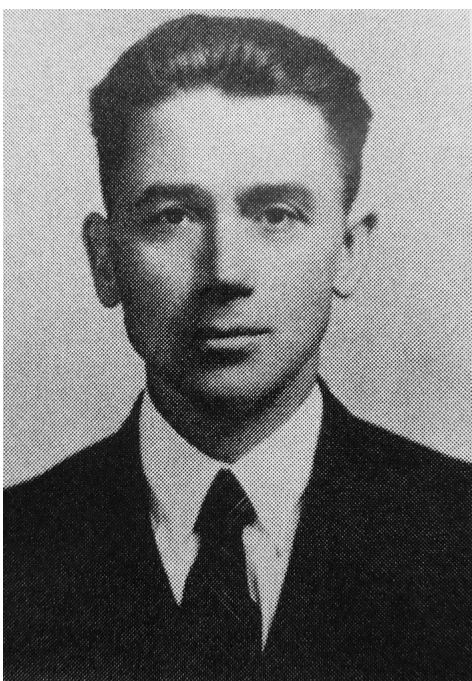
*Příloha 29: Antonín Stiehl,
bez datace*



*Příloha 30: František Weihrauch,
bez datace*



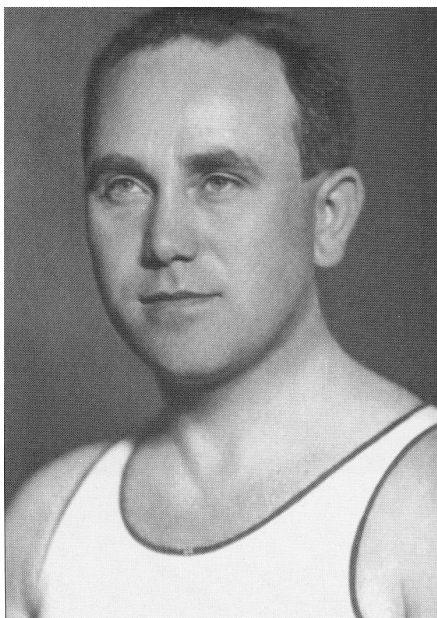
*Příloha 31: František Pecháček,
bez datace*



*Příloha 32: Josef Schejbal,
bez datace*



Příloha 33: Ladislav Satran, bez datace



*Příloha 34: Ladislav Vaněk,
bez datace*



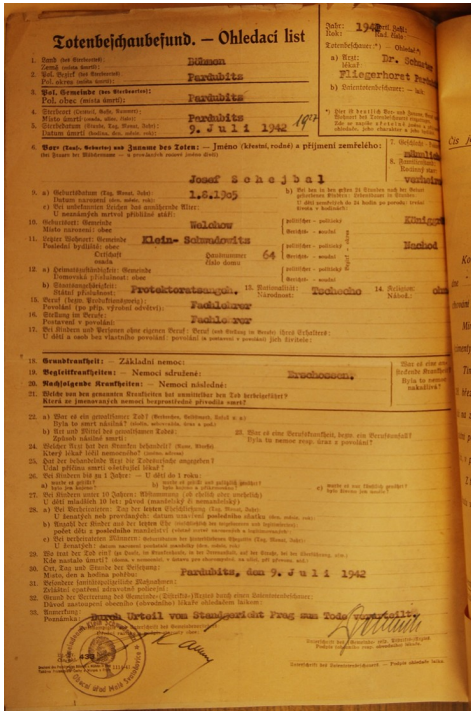
*Příloha 35: Eliška Vortelová, roz.
Stárová, bez datace*



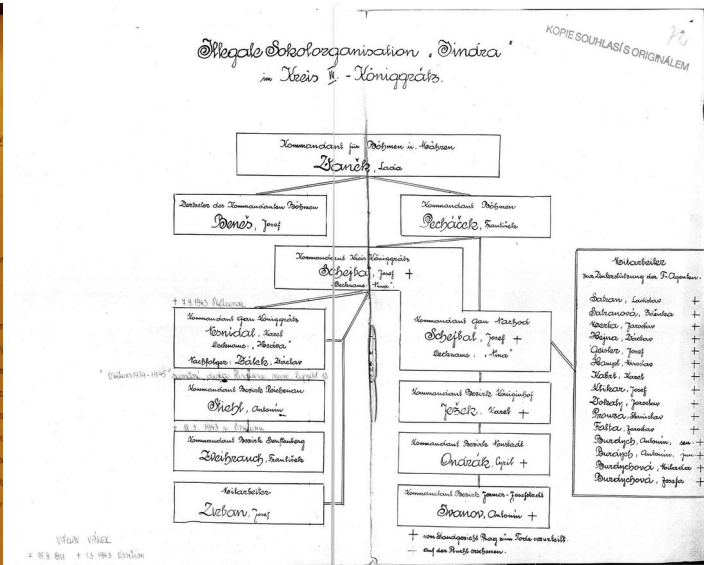
*Příloha 36: František Pecháček (první vpravo) s Antonínem Stiehlem (druhý
vpravo), Lomnice nad Popelkou, 1941*



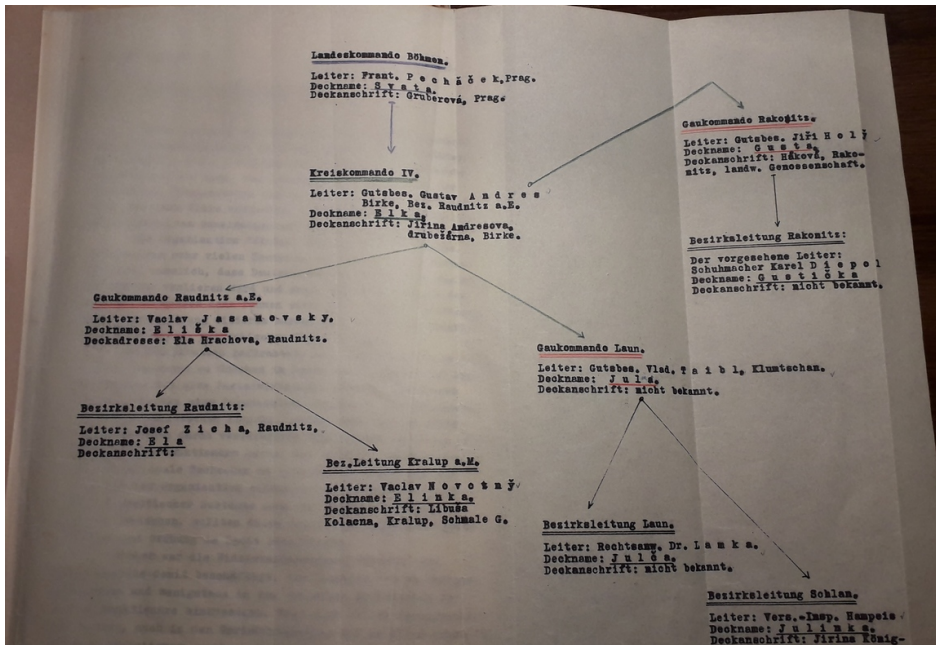
Příloha 37: Pamětní tablo skupiny S21B, (pořadí zleva doprava, shora dolů): Josef Schejbal, Ladislav Satran, Václav Hejna, Josef Klikar, Antonín Burdych ml., Jaroslav Vokatý, Jaroslav Merta, Miloslav Hampl, Stanislav Prouza, Antonín Burdych st., Jaroslav Falta, Karel Kábrt, Josef Geisler; Karel Ježek, Milada Burdychová, Josefa Burdychová, Zdeňka Satranová



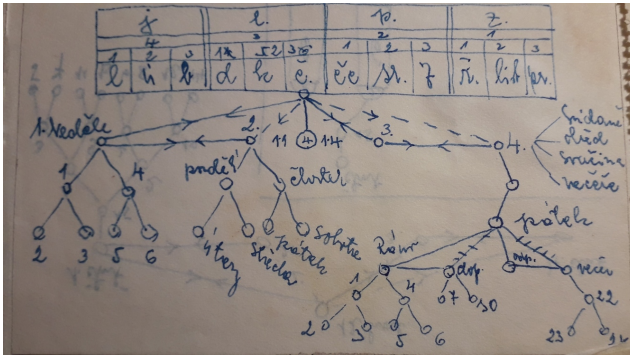
Priloha 38: Ohledací protokol Josefa Schejbalu ze dne 9. 7. 1942



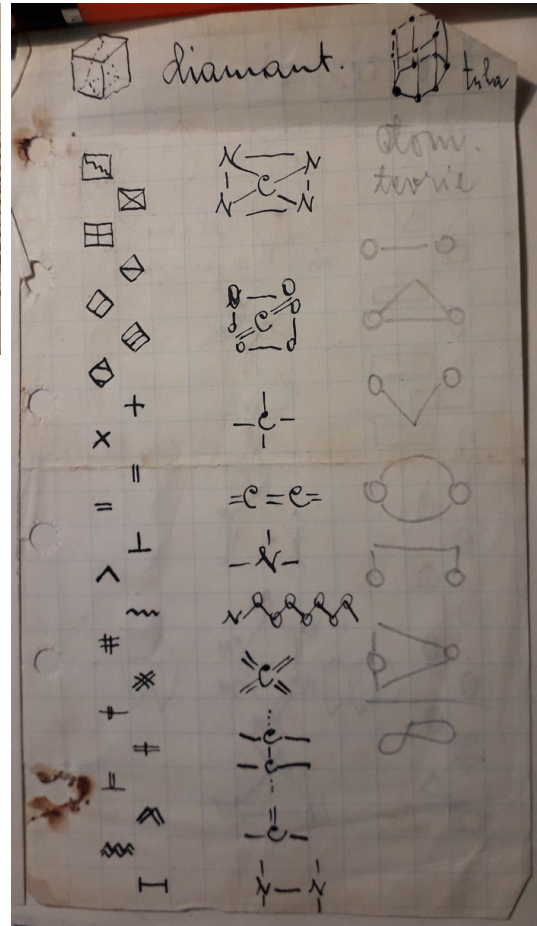
Priloha 39: Rozkreslení skupiny JINDRA - Kraj VII. Hradec Králové, resp. skupina S21B, Ladislav Vaněk, 1942



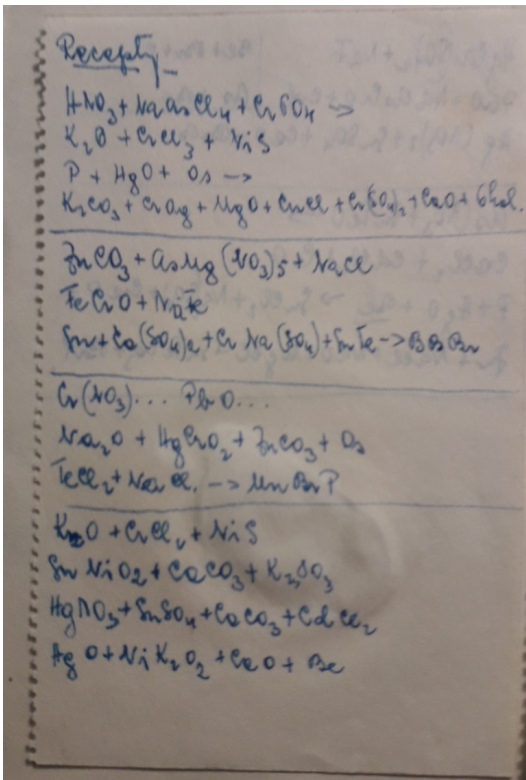
Priloha 40: Rozkreslení skupiny JINDRA - kraj IV. Roudnice nad Labem, 1942



Příloha 41: Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - šifra Týden



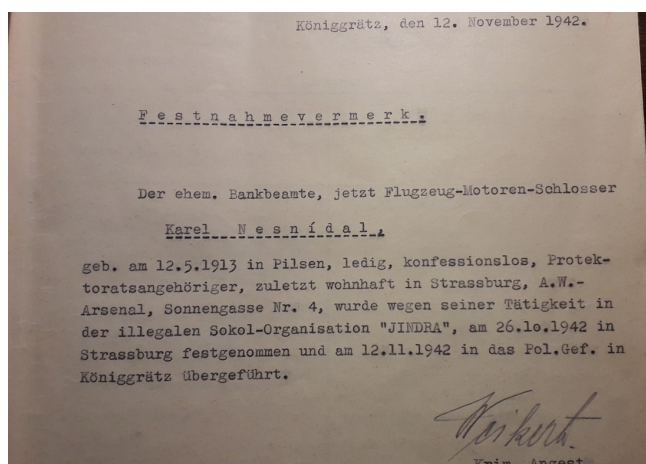
Příloha 42: Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - šifra Diamant



23,50	24,00	24,50	25,00	25,50	26,00	26,50	27,00	27,50	28,00	28,50	29,00	29,50	30,00	30,50	31,00	31,50	32,00	32,50	33,00	33,50	34,00	34,50	35,00	35,50	36,00	36,50	37,00	37,50	38,00	38,50	39,00	39,50	40,00	40,50	41,00	41,50	42,00	42,50	43,00	43,50	44,00	44,50	45,00	45,50	46,00	46,50	47,00	47,50	48,00	48,50	49,00	49,50	50,00	50,50	51,00	51,50	52,00	52,50	53,00	53,50	54,00	54,50	55,00	55,50	56,00	56,50	57,00	57,50	58,00	58,50	59,00	59,50	60,00	60,50	61,00	61,50	62,00	62,50	63,00	63,50	64,00	64,50	65,00	65,50	66,00	66,50	67,00	67,50	68,00	68,50	69,00	69,50	70,00	70,50	71,00	71,50	72,00	72,50	73,00	73,50	74,00	74,50	75,00	75,50	76,00	76,50	77,00	77,50	78,00	78,50	79,00	79,50	80,00	80,50	81,00	81,50	82,00	82,50	83,00	83,50	84,00	84,50	85,00	85,50	86,00	86,50	87,00	87,50	88,00	88,50	89,00	89,50	90,00	90,50	91,00	91,50	92,00	92,50	93,00	93,50	94,00	94,50	95,00	95,50	96,00	96,50	97,00	97,50	98,00	98,50	99,00	99,50	100,00
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--------

Příloha 43: Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - šifra chem. prvky

Příloha 44: Ukázka šifrovacího systému skupiny JINDRA - účtenky



Příloha 45: Protokol o zatčení Karla Nesnídala ze dne 12. 11. 1942



Příloha 46: Karel Nesnídal, gestapo Praha, 1943

Lfd. Nr.: 4189 Haft Nr.: 57
G. K. K.: 3880

KARTEIKARTE.

Zuname: <u>Weihrauch</u>	Einlieferungsstelle: <u>Königgrätz</u>
Vorname: <u>Franz</u>	Tag der Einlieferung: <u>19.11.45</u> Uhr: <u>12</u>
Beruf: <u>Angestellter</u>	Beendigung der Haft: <u>27.5.43</u> Uhr: <u>17</u>
Geburtsdag: <u>17.2.02</u>	Grund der Haftbeendigung: <u>Eisenbahntransport Austernbe</u>
Geburtsort: <u>Wien</u>	Quittung des Häftlings: <u>Königgrätz</u>
Staatsangehöriger: <u>Prot.</u>	Hafttage: <u>8</u>
Wohnung: <u>Zamberk/Senftenberg/</u>	
Familienstand: <u>verh.</u>	
Religion: <u>ö.B.V.</u>	

Příloha 47: Karteikarte Františka Weihraucha



Příloha 48: Budova úřadovny gestapa Hradec Králové, bez datace



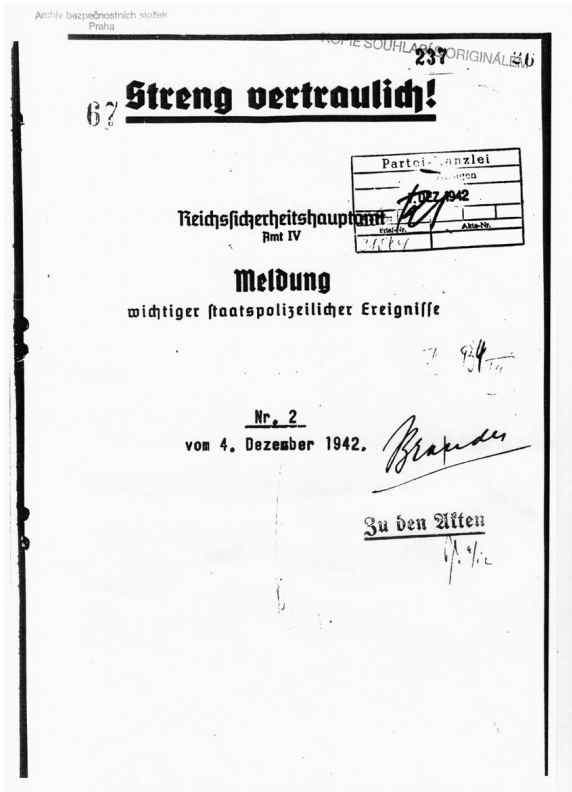
Příloha 49: Příslušníci gestapa Hradec Králové, bez datace



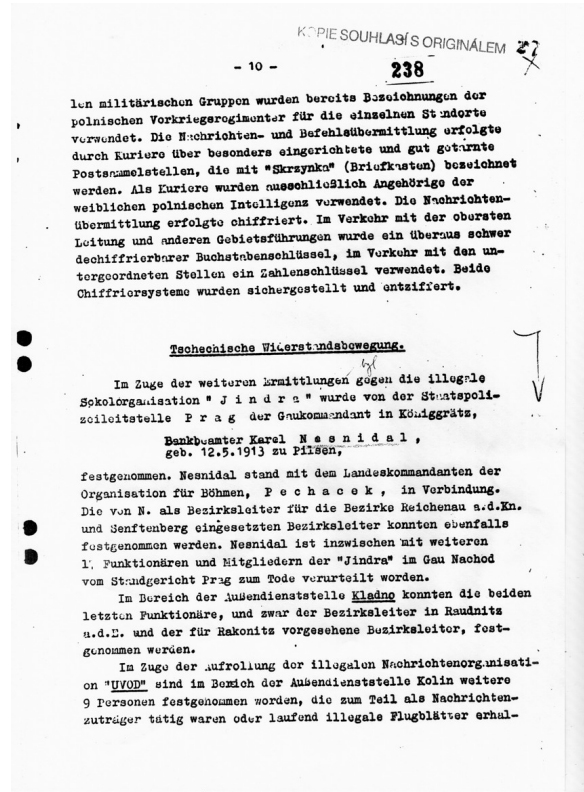
Příloha 50: Václav Hanke a Fridrich Schäffer, bez datace



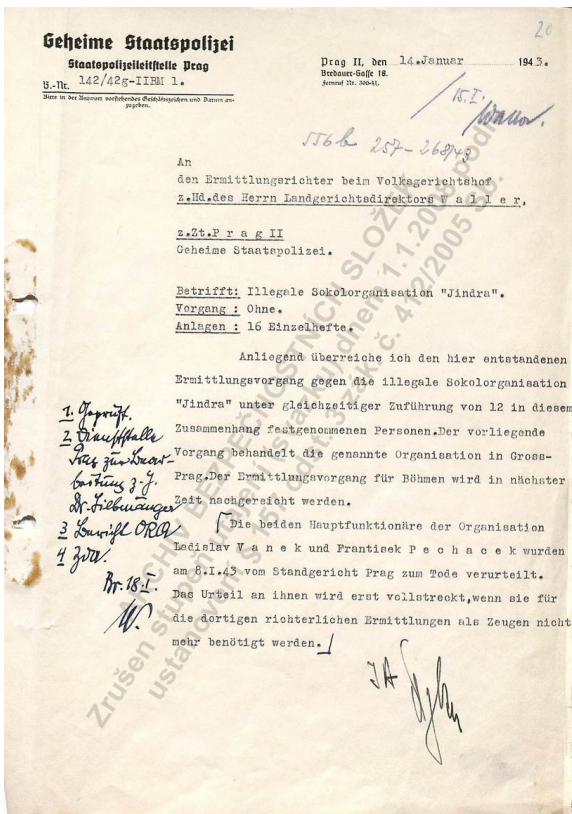
Příloha 51: Hertha Hankeová, manželka Václava Hankeho, bez datace



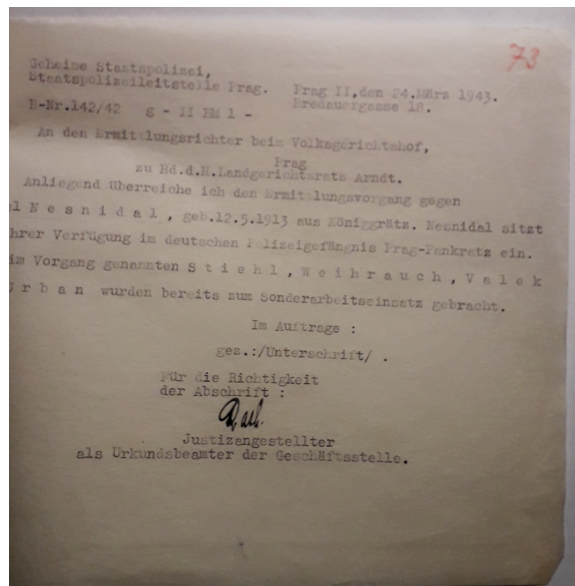
Príloha 52: Hlášení státní policie ze dne 4. 12. 1942 o rozhodnutí stanného soudu ve věci skupiny S21B, str. 1



Príloha 53: Hlášení státní policie ze dne 4. 12. 1942 o rozhodnutí stanného soudu ve věci skupiny S21B, str. 2



Příloha 54: Hlášení státní policie ze dne 14. 1. 1943 o rozhodnutí stanného soudu - odsouzení Ladislava Vaňka a Františka Pecháčka k trestu smrti



Příloha 55: Hlášení státní policie o zvláštním pracovním nasazení Josefa Urbana, Václava Válka, Antonína Stiehla a Františka Weihraucha ze dne 24. 3. 1943

Name: Weihrauch Franz Nr. 94796
 Geboren: 14.2.02. Gestorben: 18.3.43

Verzeichnis der Nachlass-Sachen

Koffer	Kragen	Taschentuch
Aktenmappe	Binder	Ziertuch
Hut	Fliege	Handtuch
Mütze	Halstuch	
Mantel	Schuhe	Bürsen
Rock	Stiefel	Kamm
Jacke	Pantoffeln	Spiegel
Hose	Strümpfe	Messer
Weste		Schere
Pullover	Sockenhalter	Nagelfeile
Hemd	Ärmelhalter	Feuerzeug
Unterhosen	Nosenträger	Geldbörse
	Leibriemen	Brille-Etui
		Schlüssel-Ring
Ataunstein	Schiffenapf	Brieftasche
Hautcreme	Seife	Fotos
Rasierapparat	Zahnbürste	Pass
Rasiermesser	Zahnpasta	Inv. Vers. Karte
Rasierklingen		Aufrechnungsbuch
Rasierpinsel		Füllhalter
Rasierseife		Drehbleistift
Rasiercreme		

Gebühr RM 60
 Gebührentfrei.

Auschwitz, den 3. Mai 1943

Der Ständesbeamte
 In Vertretung

Gebühr RM 60
 Gebührentfrei.

Příloha 56: František Weihrauch - oznámení o úmrtí vězně ze dne 3. 5. 1943

BEZIRKSBEHÖRDE IN PILSEN | OKRESNÍ ÚŘAD V PLZNI
 Jungmannstrasse 4. - Fernruf 10, 1950. | Jungmannova tř. 4. - Telefon 10, 1950.

Nr.: 8588/41-III-34a-1182
 Ck.: 8588/41-III-34a-1182

**Bescheinigung über die nicht jüdische Abstammung.
 Osvědčení o nežidovském rodovém původu.**

geboren am 6. April 1890 in Hofbühlsdorf, Okres Pilsen
 (geboren am 6. April 1890 in Hofbühlsdorf, Okres Pilsen)
 Beruf und Wohnsitz Präsidenta Škod. záv., Pilsen, Polná ul. 8.3
 povolání a bydliště Präsidenta Škod. záv., Pilsen, Polná ul. 8.3

hat durch amtliche Abstammungsnachweise nachgewiesen, dass er
 prokázal (a) úředními doklady o původu, že

kein Jude - není židem

im Sinne des § 1 der Regierungsverordnung vom 4. Juli 1939 Slg. Nr. 136 a. d.
 ve smyslu § 1 vládního nařízení ze dne 4. července 1939, č. 136 Sb. z. a n.
 j. 1940, über die Rechtstellung der Juden im öffentlichen Leben ist.
 z roku 1940 o právním postavení židů ve veřejném životě.

Diese Bescheinigung wurde auf Grund des § 2 dieser Reg. Vdg. ausgestellt.
 Toto osvědčení bylo vydáno na podkladě § 2 tohoto vládn. nat.

PILSEN, am 31. ledna 1941
 PLZEN, dne 31. ledna 1941

Für den Bezirksbeamten
 Kommissar der politischen Verwaltung:
 "Za okresního tajemníka"
 komissar politického úřadu.

Příloha 58: Osvědčení Emanuel Nesnídal, 1941

Strafprozessvollmacht.

Herrn Rechtsanwalt Dr. Erich Lichtenstein, Dresden - A
 Comeniusstrasse 3

erteile ich in der Strafsache - Privatklagenache
 gegen mich
 wegen Vorbereitung zum Hochverrat

Vollmacht zu meiner Vertretung - und Verteidigung - Er ist berechtigt, Geld, Wertpapiere und Urkunden
 für mich in Empfang zu nehmen, soweit das Verfahren dazu Anlaß gibt, und Untervertreter - auch
 im Sinne des § 439 StPO - zu bestellen. Er ist ferner ermächtigt, Aufstellungen für mich entgegenzunehmen.
 Wenn Lage der Hauptverhandlung des Revisionsgerichtes bitte ich, sie zu denachrichtigen (§ 350 StPO).

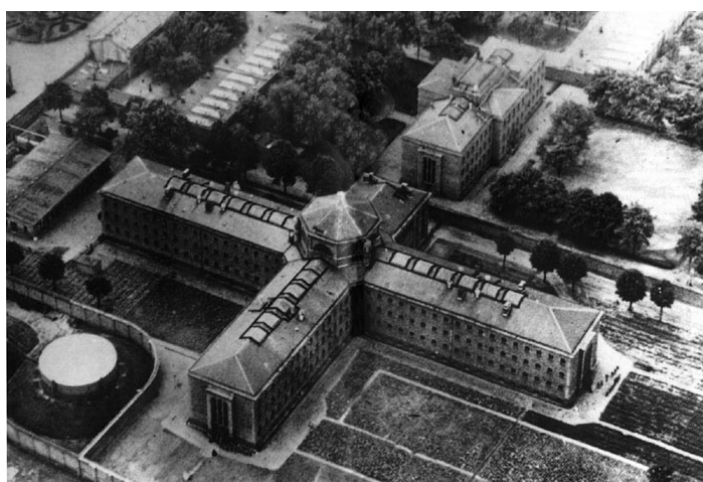
den 9. April 1943
Karl Nesnídal

V 108, Strafprozessvollmacht, Stellung XI. 37.

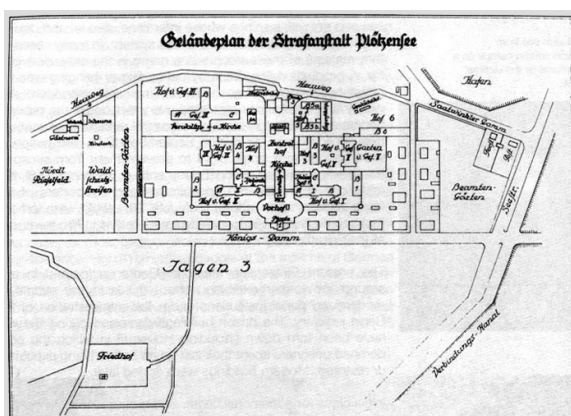
Příloha 57: Plná moc Karla Nesnídala pro dr. Ericha Lichtensteina z 9. 4. 1943



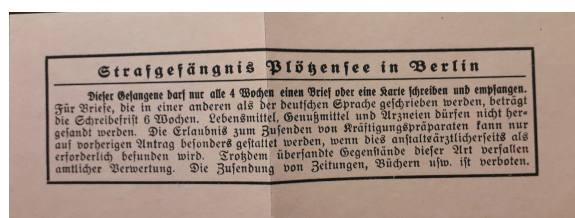
Príloha 59: Věznice v Golnowě, bez datace



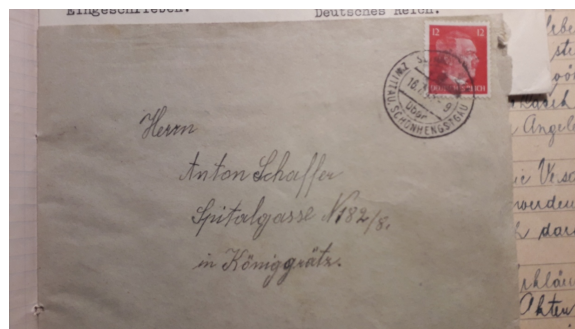
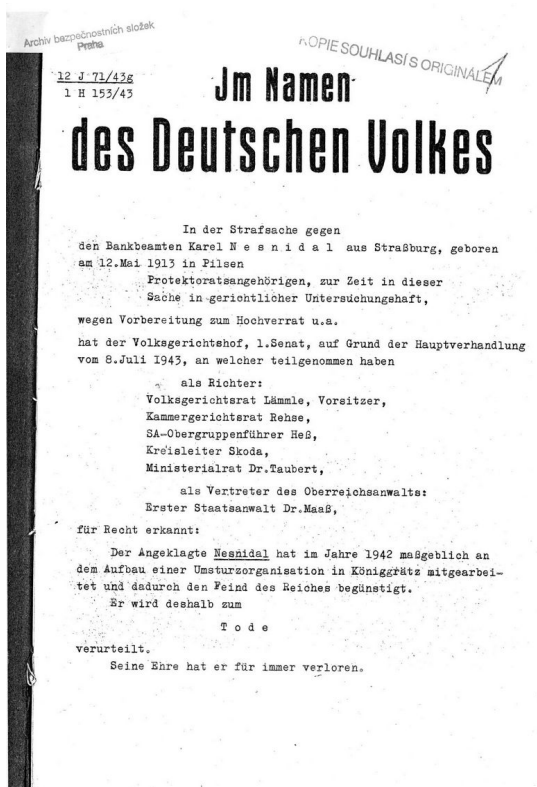
Príloha 60: Věznice v Plötzensee, pohled shora, bez datace



Príloha 61: Plán věznice v Plötzensee

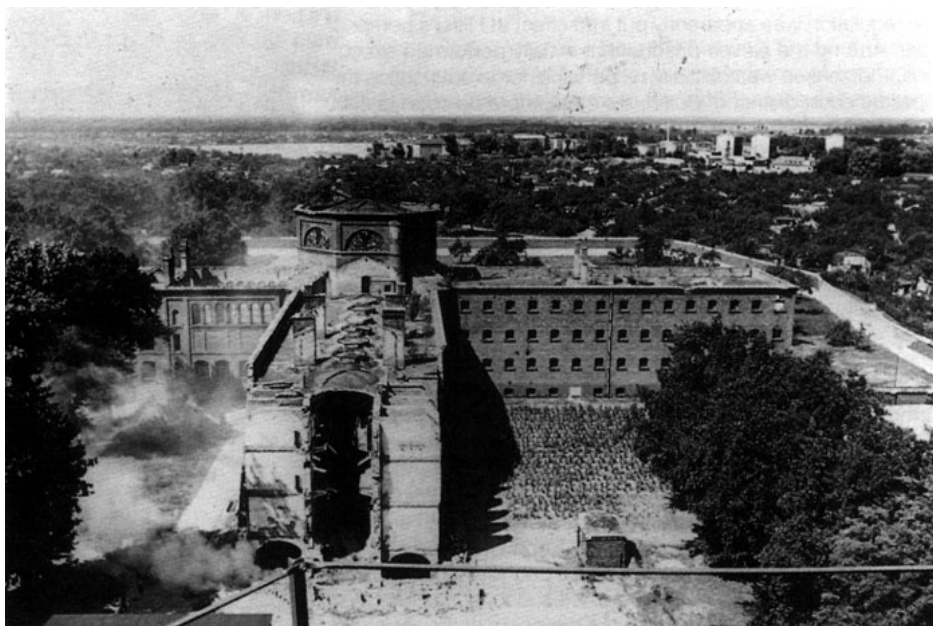


Príloha 62: Informace věznice Plötzensee o možnosti vězňů posílat osobní korespondenci



*Príloha 64: Obálka obsahujúci intervenciu
za Karla Nesnidala od tety Květy
Schafferové, Elisabeth Schidlové*

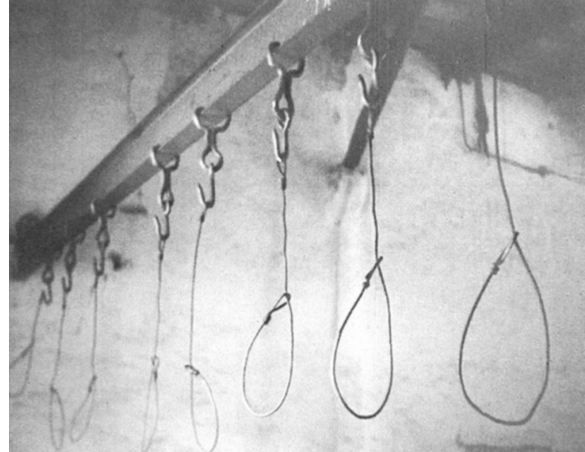
*Príloha 63: Rozsudek nad Karlem
Nesnidalem ze dne 8. 7. 1943*



Príloha 65: Věznice Plötzensee po náletu z 3. na 4. 9. 1943



Příloha 66: Popravčí komora ve věznici v Plötzensee, bez datace



Příloha 67: Oprátky na šibenici ve věznici v Plötzensee, stav r. 1943

KOPIESOUHLASÍ S ORIGINALÉM

Stratgefängnis
Plötzensee in Berlin

Stratgefängnis
Plötzensee in Berlin, den 7. 9. 1943

Gefäng. Nr.: 937/199
(bei allen Schreiben anzugeben)

Zum dortigen Geschäftszeichen: 12. 7. 1943

REICHSGERICHT
den
Eind. 17. SEP. 1943

in *Antoni*

Mittellung des Abganges eines Gefangenen oder Verwahrten
(Art. 207 Abs. 1, 208 Abs. 3 VStVO)

Familiennamē: *Neumaid* Rassen- bzw. Volkszugehörigkeit:

Name: *Paul* Familienstand:

letzt ausgeübter Beruf: *Leuchtmaler* Zahl der Kinder:

geburtsort: *Prüben* Letzte Wohnung vor der Aufnahme zum Vollzuge:

Staatsangehörigkeit: ist am *7. 9. 1943* Uhr — in der Sache —

entlassen — und — *freigegeben* — zu — über — geführt — worden —

verbleibt für Geschäftszeichen:

weiter in Haft — beabsichtigt in

Grund des Abganges: Wohnung zu nehmen.

Name: *Reiniger* Amtsbezeichnung: *Obergefängnisverwalter*

Voltr.O. A 27 Mittellung des Abganges.
Druckerei Zuchthaus Stein (Donaus) 4999

Příloha 68: Potvrzení o odchodu vězně z věznice v Plötzensee ze dne 7. 9. 1943



Příloha 69: Anatomický institut v Berlíně - současný stav



Příloha 70: Anatomický institut v Berlíně - současný stav



Příloha 71: Poprava Václava Hankeho na Malém dvoře soudní věznice v Hradci Králové dne 29. 3. 1947

18
18 43/47.

p r o t o k o l

sepsaný od komise Nímožádného lidového soudu v Hradci Králové,
dne 29. března 1947.

Přítomní: P ř e d s ě d ě t :

kr. s. Dr. Karel Vaňátko, jest výkon trestu smrti na
Františka Uhrová, Václavu B o h á č o v i -Hankeovi
plk. Frant. Bureš, pro zločiny dle § 2, 5/3, 7/1, 7/3,
plk. Jan Kolínek, Rudolf Kundert, 10 retr. dekr. č. 16/45 Sb.
veř. žal. Dr. Jan Rejl, obhájce Dr. Jan Pšal,
zapisovatel Dr. V. Cefourek, lékař, MUDr. Lad. Pičan.

Když se sešli členové soudní komise, vstoupili do menšího dvora
věznice krajského soudu v Hradci Králové po levé straně vchodu do věz-
nice. V rohu u zdi byla před tím postavena šibenice.

Do dvora vstoupila asistence Sboru národní bezpečnosti, úředníci
soudu a stát. zastupitelství a vážení mužové z řad obecná, celkem asi
100 osob.

Vrchní dozorce Václav Kindl, zástupce inspektora vězeňské správy,
hlásil předsedovi komise, že odsouzený Václav Boháč-Hanke je připraven
k provedení rozsudku.

V 15.30 hod. byl přiveden do dvora před soudní komisi vězeňskou
stráž Václav Boháč-Hanke, provázený duchovním kaplanem Fr. Habkem. Dozo-
rce hlásil, že přivádí odsouzeného. Na to měl být odsouzenému přečten
tě jednou rozsudek. Odsouzený prohlásil, že není třeba mu ještě jednou
čísti rozsudek, že jej zná.

Předseda komise dal popravčímu Frant. Jarešovi příkaz k vykonání
rozsudku. Odsouzený byl předán vězeňskou stráž pomocí pomocníků popravčího
Ant. Zuskovi a Jaroslavu Drahému, v jejichž doprovodu odešel pod šibe-
nici. Když jej provazy poutali přes prsa a na nohu, přivíral oči. Pak
jej spoutaného na kládce vydvíhli na šibenici. Popravčí vystoupil mezi

Příloha 72: Protokol o popravě Václava Hankeho, 29. 3. 1947, str. 1

tím po schůdkách na ležení u šibenice, obrátil se ke komisi a uklonil se.
Pak dal odsouzenému oprátku na krk a tuto zavěšil na hák. Odsouzený zavřel
oči. Na to byl spuštěn dolů, při čemž mu popravčí zkroutil hlavu na levou
stranu. Václav Boháč-Hanke zůstal viset na oprátce a pootevřel oči.

Popravčí se uklonil, sňal své černé rukavice a hodil je pod šibenici,
sestoupil po schůdkách dolů a hlásil předsedovi komise, že daný mu rozkaz
vykonal. To bylo v 15.34 hod.

Opilý Václav Boháč-Hanke se zbarvil do modro-červena, jeho
ústa se pootevřela a kolem rtů se objevilo trochu pěny. Oči se mu zavřely.
Přítomný lékař MUDr. Ladislav Pičan přistoupil k popravě a několikrát
te zkontroloval jeho tep. Po 11 minutách ve 15.45 hlásil předsedovi, že nastala
smrt.

Předseda přikázal správci věznice, aby mrtvý Václav Boháč-Hanke byl
v 15.45 hod. se šibenice sňat.

Na to dal předseda pokyn k rozvodu a soudní komise i ostatní pří-
tomní opustili dvůr věznice.

Protože rozsudek byl vyhlášen tři hodiny před popravou, bylo upuště-
no od rozvádění vytištěného rozsudku mezi obecná, čekající před vězni-
cí.

Skončeno a podepsáno.

[Signatures]

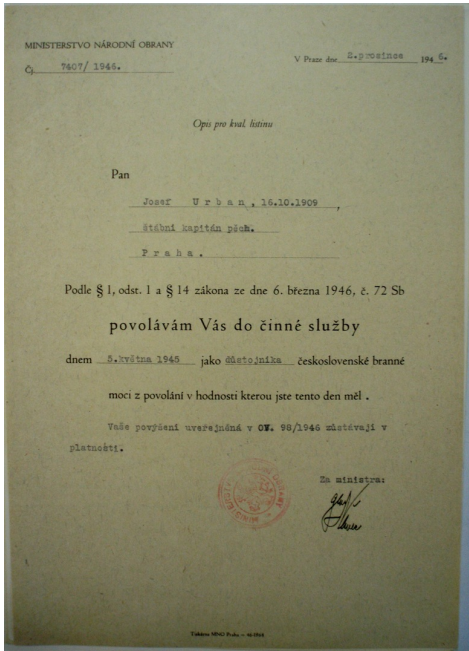
Příloha 73: Protokol o popravě Václava Hankeho, 29. 3. 1947, str. 2



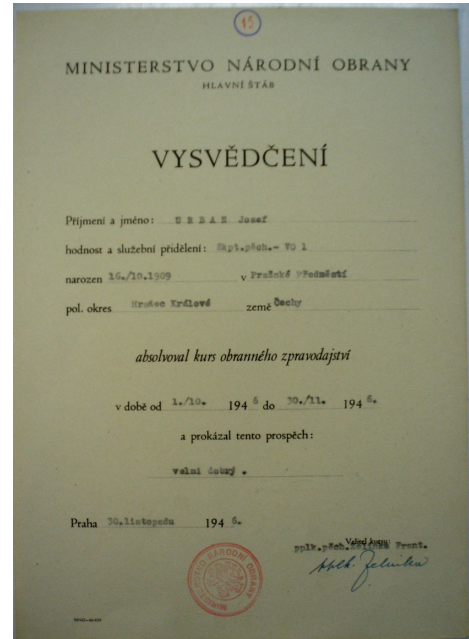
*Příloha 74: Mjr. Stanislav Zeman,
spoluvězeň Karla Nesnídala, předválečný
portrét v hodnosti kpt*



*Příloha 75: Mjr. Stanislav Zeman,
v uniformě, bez datace*



Příloha 76: Josef Urban, povolání do aktivní služby v československé armádě ze dne 2. 12. 1946



Příloha 77: Josef Urban, vysvědčení o absolvování kurzu obranného zpravodajství ze dne 30. 11. 1946



Příloha 78: Josef Urban, 60. léta 20. stol.



Příloha 79: Ladislav Vaněk, bez datace

Kontrolní list

archivního _____ svazku, číslo _____
(druh svazku)

Datum	Správa, odbor, oddělení	Ke které osobě a za jakým účelem byl svazek studován	Čitelný podpis a číslo služ. průkazu pracovníka, který do svazku nahlédl
10.1. 1984	SFMU SEO	VANĚK Ladislav studium	163149 Bálekova Bc.
2.4. 91	GFMV VPC	VANĚK Ladislav studium	168500 Mikšík D

Příloha 80: Nahlédnutí do dokumentace, ABS



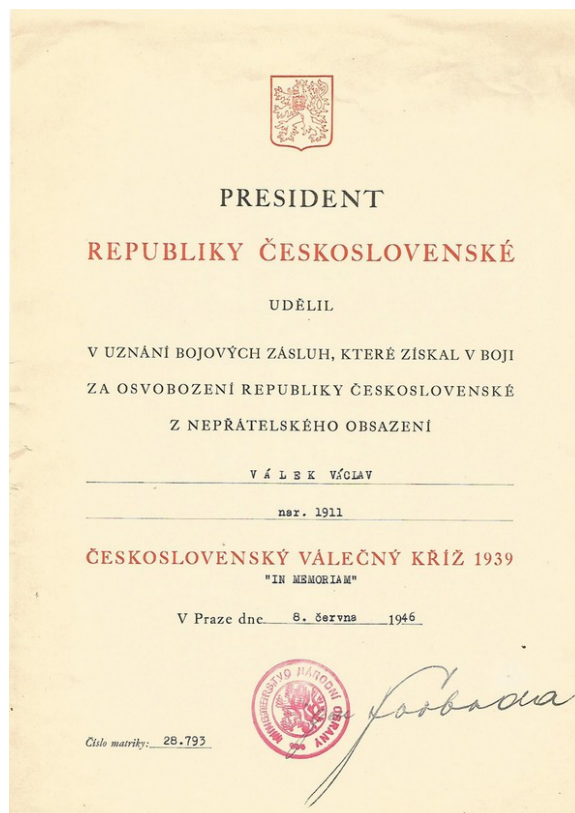
Příloha 81: Jiřina Hoffmannová, roz. Nesnídalová, u pamětní desky hradecké skupiny JINDRA dne 8. 5. 2011



Příloha 82: Pamětní deska hradecké skupině JINDRA dne 8. 5. 2011



Příloha 83: Československý válečný kříž 1939 a Kříž obrany státu udělené Karlu Nesnídalovi in memoriam



Příloha 84: Dekret o udělení Československého válečného kříže 1939 in memoriam Václavu Váčkovi, 8. 6. 1946



Příloha 85: Pamětní odznak druhého národního odboje in memoriam, Antonín Stiehl, 25. 6. 1947



Příloha 86: Dekret o udělení Československého válečného kříže 1939 in memoriam Antonínu Stiehlovi, 8. 6. 1946



Příloha 87: Jiřina Hoffmannová, roz. Nesnídalová při převzetí Kříže obrany státu uděleného Karlu Nesnídalovi in memoriam dne 28. 10. 2017 (sedící vpravo dole vedle Antonína Burdycha ml. přebírajícího Kříž obrany státu in memoriam za svého otce Antonína Burdycha st., zastřeleného gestapem 30. 6. 1942)



Příloha 88: Jiřina Hoffmannová, roz. Nesnídalová studuje diplomovou práci autorky o odbojové skupině JINDRA, duben 2019

